

Μελέτη για τη χαρτογράφηση του τομέα της Χειροτεχνίας Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο

ΦΑΣΗ Α: ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Π.Α.1: Βιβλιογραφική Επισκόπηση και Συλλογή Δευτερογενών Δεδομένων

Π.Α.2: Σχεδιασμός Υλοποίησης του Συνόλου του Έργου

Π.Α.3: Μεθοδολογία Διεξαγωγής των Πρωτογενών Ερευνών

ΦΟΡΕΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗΣ :

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΥΘΜΙΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΩΝ - ΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΕΡΓΟΥ:

PREMIUMCONSULTING

Θέτιδος 10, 11528 Αθήνα

Τηλ.: +302107213919, Fax: +302107213025

E-mail: info@premiumc.gr

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

Περιεχόμενα

Προοίμιο - Αντικείμενο και Στόχευση της Μελέτης.....	5
ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.Α.1: Βιβλιογραφική Επισκόπηση και Συλλογή Δευτερογενών Δεδομένων	11
A. Τρέχουσα Κατάσταση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	11
A1. Μεθοδολογία Δευτερογενούς Έρευνας και Βιβλιογραφικής Επισκόπησης.....	11
A2. Θεσμικό Πλαίσιο και Προσδιορισμός του Πεδίου Αναφοράς του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	12
A.2.1 Περιεχόμενο Χειροτεχνίας και Ειδικών Κλάδων	12
A.2.2 Περιεχόμενο Θεσμικής Προσέγγισης Ενίσχυσης του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας και Φορείς Πολιτικής	32
A3. Παρουσίαση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας στην Ελλάδα ανά Κλάδο και Γεωγραφική Κατανομή.....	38
A.3.1 Γενική Παρουσίαση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	38
A.3.2 Η ανά Κλάδο Παρουσίαση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας.....	56
A.3.3 Η Περιφερειακή Διάσταση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	86
A.3.4 Συμπερασματικές Παρατηρήσεις επί της Κλαδικής και Περιφερειακής Διάστασης του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	102
ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.Α.2: Σχεδιασμός Υλοποίησης του Συνόλου του Έργου	105
B. Σχεδιασμός Υλοποίησης Μελέτης Χαρτογράφησης	105
B1. Ενιαίο Σύστημα Ποιότητας.....	105
B.1.1 Διοικητικοί Έλεγχοι Έργου	106
B.1.2 Έλεγχοι Προσανατολισμένοι στα Επιμέρους Παραδοτέα	107
B2. Σχεδιαζόμενες Δράσεις και Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης	107
ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.Α.3: Μεθοδολογία Διεξαγωγής των Πρωτογενών Ερευνών	111
Γ. Ανάλυση της μεθοδολογίας και των μεθοδολογικών εργαλείων των Πρωτογενών Ερευνών	111
Γ1. Μεθοδολογία Διεξαγωγής Πρωτογενούς Έρευνας.....	111
Γ.1.1 Φάση Α: Προγραμματισμός-Σχεδιασμός υλοποίησης	112
Γ.1.2 Φάση Β Συλλογή και ανάλυση των στοιχείων	126
Γ.1.3 Φάση Γ Παρουσίαση αποτελεσμάτων	126
Γ2. Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις και Εργαλεία Ανάλυσης	127
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	129
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - Κατάλογος Αξιοποιούμενων ΚΑΔ κατά Κλάδο Χειροτεχνίας.....	132
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – Δεδομένα EUROSTAT αναφορικά με την παραγωγή προϊόντων που συνδέονται με τους εξεταζόμενους ΚΑΔ	139
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 – Κατάλογος Συλλογικών Εθνικών Κλαδικών και Περιφερειακών Φορέων.....	144
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 – Ερωτηματολόγια Πρωτογενών Ερευνών	157

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1 Περιφερειακή Κατανομή Επιχειρήσεων Τομέα στο σύνολο της χώρας	55
Εικόνα 2: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Αγιογραφία	56
Εικόνα 3: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ.	57
Εικόνα 4: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Αργυροχρυσοχοϊά – Χρυσοχοϊά.....	58
Εικόνα 5: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Δερματοτεχνία	59
Εικόνα 6: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	61
Εικόνα 7: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες	62
Εικόνα 8: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί	63
Εικόνα 9: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες.....	64
Εικόνα 10: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κεραμική –Αγγειοπλαστική	66
Εικόνα 11: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κηροπλαστική τέχνης.....	67
Εικόνα 12: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα.....	68
Εικόνα 13: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Μεταλλοτεχνία	69
Εικόνα 14: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Μπατίκ	71
Εικόνα 15: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ξυλοτεχνία	72
Εικόνα 16: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ραπτική	74
Εικόνα 17: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Σμαλτοτεχνία.....	75
Εικόνα 18: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών.....	76
Εικόνα 19: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Υαλουργία τέχνης	77
Εικόνα 20: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών	78
Εικόνα 21: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική	80
Εικόνα 22: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Χειροτεχνία Υφάσματος.....	81
Εικόνα 23: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ψαθοπλεκτική.....	83
Εικόνα 24: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ψευδοκόσμημα.....	84
Εικόνα 25: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ψηφιδωτά.....	85
Εικόνα 26: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης	87
Εικόνα 27: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	88
Εικόνα 28: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας	89
Εικόνα 29: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Ηπείρου	90
Εικόνα 30: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Θεσσαλίας	91
Εικόνα 31: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας	93

Εικόνα 32: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.....	94
Εικόνα 33: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Πελοποννήσου.....	95
Εικόνα 34: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Αττικής.....	97
Εικόνα 35: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.....	98
Εικόνα 36: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.....	99
Εικόνα 37: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Κρήτης.....	100
Εικόνα 38: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Ιονίων Νήσων.....	101

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Κύριες Εκθέσεις Χειροτεχνίας και Λαϊκής Τέχνης στην Ευρώπη.....	26
Πίνακας 2 Κωδικοί και Περιγραφή Χειροτεχνικών Επαγγελματών σύμφωνα με τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση Επαγγελματών.....	40
Πίνακας 3 Σχετικά με τη Χειροτεχνία Επαγγελματικά Περιγράμματα ΕΟΠΠΕΠ.....	42
Πίνακας 4 Κατάταξη Κλάδων σύμφωνα με τους κύριους και δευτερεύοντες ΚΑΔ Επιχειρήσεων.....	53
Πίνακας 5 Διαχρονική Αποτύπωση Σημαντικότερων Κλάδων με βάση τις σημερινές ενεργές επιχειρήσεις ..	54
Πίνακας 6 Ποσοτώσεις ανά Κλάδο και Τιμή Δείγματος ανά Κλάδο.....	114
Πίνακας 7 Κατανομή Ποσοτώσεων Κλάδων ανά Περιφέρεια.....	116
Πίνακας 8 Τελική Κατανομή Δείγματος ανά Κλάδο και ανά Περιφέρεια.....	120

Προοίμιο - Αντικείμενο και Στόχευση της Μελέτης

Οι ερευνητικές ενέργειες που καταγράφονται στο παρόν Παραδοτέο αφορούν στο πλαίσιο ενεργειών της υλοποίησης του Υποέργου 3 «Μελέτη για τη χαρτογράφηση του τομέα της Χειροτεχνίας Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο» της ενταγμένης στο ΕΠΑνΕΚ Πράξης «Προσαρμογή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τις ΜμΕ στις ανάγκες της νέας Αναπτυξιακής/Βιομηχανικής Πολιτικής 2020-2030 και της πολιτικής για τις ΜμΕ-Ανάπτυξη υπηρεσιών και εργαλείων παρακολούθησης και πληροφόρησης» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5029180 και ειδικότερα στο συνολικό κείμενο των Παραδοτέων Π.Α.1: Βιβλιογραφική Επισκόπηση και Συλλογή Δευτερογενών Δεδομένων, Π.Α.2: Σχεδιασμός Υλοποίησης του Συνόλου του Έργου και Π.Α.3: Μεθοδολογία Διεξαγωγής των Πρωτογενών Ερευνών από τον Ανάδοχο, Premium Consulting.

Τα Παραδοτέα υλοποιούνται βάσει των όρων της από 18η Νοεμβρίου 2021 Σύμβασης με Α.Π. 125288 μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και της Premium Consulting, με αντικείμενο του έργου την καταγραφή/ χαρτογράφηση του τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας όλων των κλάδων του τομέα της χειροτεχνίας και καλλιτεχνικής βιοτεχνίας (κύριων και δευτερευόντων) στην Ελλάδα, η δημιουργία βάσης δεδομένων Χειροτεχνικών επιχειρήσεων και ατομικών δημιουργών – χειροτεχνών (ατομικών χειροτεχνικών επιχειρήσεων) και η ανίχνευση και καταγραφή των κύριων χαρακτηριστικών και των ειδικών αναγκών τους, προκειμένου να διαμορφωθούν κατάλληλες δράσεις και εργαλεία πολιτικής από την πολιτεία για την υποστήριξη και την ενίσχυση της ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων αυτών.

Η εν λόγω Σύμβαση τοποθετείται στο πλαίσιο της υλοποίησης της Πράξης «Προσαρμογή του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τις ΜμΕ στις ανάγκες της νέας Αναπτυξιακής/Βιομηχανικής Πολιτικής 2020-2030 και της πολιτικής για τις ΜμΕ-Ανάπτυξη υπηρεσιών και εργαλείων παρακολούθησης και πληροφόρησης» περιλαμβάνει τα εξής Υποέργα/ Δράσεις:

1. Εκπόνηση ετήσιων εκθέσεων ανταγωνιστικότητας των ΜμΕ για τα έτη 2013-2022 με θέμα «Η κατάσταση και οι προοπτικές των ΜΜΕ στην Ελλάδα».
2. Έρευνα-Μελέτη για την ενίσχυση της ρευστότητας των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων με σύγχρονα χρηματοδοτικά εργαλεία.
- 3. Μελέτη για τη χαρτογράφηση του τομέα της Χειροτεχνίας Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο. (Αντικείμενο Σύμβασης)**
4. Ανάπτυξη οικονομετρικών υποδειγμάτων για τη συνεισφορά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και της μεταποίησης στα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας.
5. Ενέργειες Πληροφόρησης/Δημοσιότητας.

6. Εποπτεία και παρακολούθηση της Πράξης.

Ειδικότερα, το αντικείμενο του Υποέργου 3, είναι η καταγραφή και χαρτογράφηση των επιχειρήσεων όλων των κλάδων του τομέα της χειροτεχνίας και καλλιτεχνικής βιοτεχνίας (κύριων και δευτερευόντων) στην Ελλάδα, η δημιουργία βάσης δεδομένων Χειροτεχνικών επιχειρήσεων και ατομικών δημιουργών – χειροτεχνών (ατομικών χειροτεχνικών επιχειρήσεων) και η ανίχνευση και καταγραφή των κύριων χαρακτηριστικών και των ειδικών αναγκών τους. Η καταγραφή ακολουθεί την προσέγγιση κατά κλάδο δραστηριότητας και γεωγραφική κατανομή και στοχεύει να αποτυπώσει και να αναδείξει με σαφήνεια τις ανάγκες όλων των κλάδων δραστηριότητας του τομέα της χειροτεχνίας και καλλιτεχνικής βιοτεχνίας, ώστε με τον σχεδιασμό από την πολιτεία και την εφαρμογή κατάλληλων πολιτικών, δράσεων και εργαλείων πολιτικής να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και ανάπτυξή τους.

Μέρος της στόχευσης του Υποέργου 3 αποτελεί η συμβολή στην υποστήριξη της λειτουργίας του «Εθνικού Παρατηρητηρίου ΜμΕ». Το «Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜμΕ» ιδρύθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2000-2006» (ΕΠΑΝ) του Γ΄ ΚΠΣ (Μέτρο 1.4 «Δομές Υποστήριξης ΜΜΕ» του Άξονα Προτεραιότητας 1 «Βελτίωση του Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος»), χρηματοδοτήθηκε ως ενταγμένη πράξη και ξεκίνησε να λειτουργεί το 2003, υπό την ευθύνη του Ελληνικού Οργανισμού Μικρών – Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας Ανώνυμη Εταιρεία (ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε.), ενώ κατά την επόμενη Προγραμματική Περίοδο εντάχθηκε εκ νέου ως συγχρηματοδοτούμενη πράξη (MIS 291748) στο ΕΠΑΝ II (ΕΠΑΕ) στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2007-2013. Η ευθύνη για τη λειτουργία του Παρατηρητηρίου από το έτος 2012 περιήλθε στις αρμοδιότητες της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας (ΓΓΒ) μετά από την συγχώνευση μέσω απορρόφησης της ΕΟΜΜΕΧ Α.Ε. και συγκεκριμένα σε αυτές της Διεύθυνσης Στήριξης Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. Το έργο συνεχίστηκε από τη ΓΓΒ με νέες εξειδικεύσεις, δράσεις και δραστηριότητες προκειμένου να υποστηρίξει τις ανάγκες των ΜμΕ και τις σχεδιαζόμενες ευρωπαϊκές πολιτικές, όπως αυτές καθορίζονται στο Small Business Act (SBA)¹.

Το «Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜμΕ» σχεδιάστηκε προκειμένου να αποτελέσει τον μηχανισμό και το υποστηρικτικό εργαλείο της πολιτείας για τη συστηματική παρακολούθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜμΕ) όλων των κλάδων της οικονομίας σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και να εδραιωθεί ως υπηρεσία αξιόπιστης και έγκυρης πληροφόρησης. Επιπλέον, στόχος του είναι η καταγραφή και ανάλυση των σχετικών τάσεων και επιπτώσεων των πολιτικών και των δράσεων που εφαρμόζονται για την ενίσχυση των ΜμΕ στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη, καθώς και η παρακολούθηση της επίδρασης των ΜμΕ στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού και των λοιπών

¹ Η SBA είναι η στρατηγική της ΕΕ για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις ΜΜΕ και παρακολουθείται στενά ως προς την εφαρμογή της από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο σχετικό ιστότοπο <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/sme-best-practices/SBA/index.cfm>.

μακροοικονομικών μεγεθών. Σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελεί δομή, ανάλογη αυτών που λειτουργούν στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες για την παροχή αξιόπιστων δεδομένων επικουρώντας στη διαμόρφωση τεκμηριωμένων προτάσεων πολιτικής για τις ΜμΕ².

Οργάνωση Έργου

Το παρόν έργο «Μελέτη για τη χαρτογράφηση του τομέα της Χειροτεχνίας Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο» οργανώνεται ως προς το περιεχόμενο και τη στόχευσή του σύμφωνα με τα παρακάτω παραδοτέα.

Φάση Α: Σχεδιασμός και μεθοδολογία υλοποίησης του συνόλου του έργου

Π.Α.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση και συλλογή δευτερογενών δεδομένων

Το Παραδοτέο ΠΑ.1 περιλαμβάνει ολόκληρη την απαραίτητη Βιβλιογραφική Επισκόπηση και συλλογή δευτερογενών δεδομένων για την αποτύπωση και περιγραφή της παρούσας κατάστασης αναφορικά με τον εξεταζόμενο Τομέα στη χώρα (συμπεριλαμβανομένων και των αναγκών επικαιροποίησης των στοιχείων της Αναθέτουσας Αρχής), την αποτύπωση και παρουσίαση τάσεων και εξελίξεων στο ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον και τις κατευθύνσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής αναφορικά με τον τομέα της Χειροτεχνίας και

² Ειδικότερα, οι στόχοι του «Εθνικού Παρατηρητηρίου» για τις ΜμΕ της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, αποτυπώνονται συνοπτικά ως ακολούθως:

1. Η συστηματική καταγραφή, παρακολούθηση και επεξεργασία ποσοτικών και ποιοτικών μεγεθών της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ΜΜΕ σε εθνικό, κλαδικό και περιφερειακό επίπεδο, με έμφαση στη βιομηχανία και γενικότερα, το μεταποιητικό τομέα και τους υποστηρικτικούς προς αυτόν κλάδους της οικονομίας, καθώς και θεμάτων χρηματοδότησης των ΜμΕ.
2. Η υλοποίηση νέων δράσεων που καλύπτουν σημαντικό κενό και συμβάλλουν στον αποτελεσματικότερο προγραμματισμό και άσκηση κατάλληλων πολιτικών και μέτρων στήριξης των ΜμΕ, σύμφωνα με τους στόχους που τίθενται από την Ε.Ε. με το Small Business Act.
3. Η υποστήριξη του έργου του Εθνικού Απεσταλμένου για τις ΜμΕ (SME Envoy), ο οποίος αποτελεί ενεργό σύνδεσμο επικοινωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των ΜμΕ και των εκπροσώπων τους και της Δημόσιας Διοίκησης, με σκοπό οι ιδιαίτερες ανάγκες και οι προτεραιότητες των ΜμΕ να εντοπίζονται σε πρώιμο στάδιο και να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό των εθνικών πολιτικών, προγραμμάτων και δράσεων. Η σημασία και κρισιμότητα της υλοποίησης της Ευρωπαϊκής Πράξης για τις ΜμΕ «Small Business Act (SBA)» από την Ελλάδα και του ρόλου του Εθνικού Απεσταλμένου για τις ΜμΕ «SME Envoy for Greece» καταδεικνύεται από το ότι αποτέλεσε μια από τις εκ των προτέρων αιρεσιμότητες για την έγκριση του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο της Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014- 2020 (Μάιος 2014).
4. Η συγκέντρωση, επεξεργασία και διάχυση υπεύθυνης πληροφόρησης για την κατάσταση και τις προοπτικές των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και των παραγόντων που επιδρούν στην δημιουργία θέσεων εργασίας από τις ΜμΕ.
5. Η ανάπτυξη χρηστικών και φιλικών "εργαλείων" για τη διαχείριση και τη λήψη των επιχειρηματικών αποφάσεων σε κρίσιμους τομείς ανάπτυξης των επιχειρήσεων.
6. Η επεξεργασία και αξιοποίηση των διαθέσιμων στοιχείων και πληροφοριών με στόχο τη διαμόρφωση συγκεκριμένων προτάσεων σε θέματα που αφορούν τις ΜΜΕ, με στόχο την ανάληψη νομοθετικής πρωτοβουλίας για τη θεσμική στήριξη και διευκόλυνση της επιχειρηματικότητας.
7. Η διεξαγωγή αξιολογήσεων για το μέγεθος της επίδρασης που ασκεί στις επιδόσεις των ΜμΕ η ισχύουσα νομοθεσία και τα ενδεχόμενα θετικά ή αρνητικά συνεπακόλουθα από νέες προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις.

Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας. Το βασικό σχέδιο του ΠΑ1 αποτελεί προαπαιτούμενο στοιχείο για την υλοποίηση των ΠΑ2 και ΠΑ3, ενώ η τελική έκδοση του ΠΑ.1 παραδίδεται μαζί με τις αντίστοιχες Μελέτες ΠΑ.2 και ΠΑ.3.

Π.Α.2 Σχεδιασμός υλοποίησης του συνόλου του έργου

Το ΠΑ.2 καταγράφει το συνολικό σχεδιασμό του έργου, περιλαμβάνοντας τη διαχείριση και υλοποίηση καθώς και το ακριβές χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των ενεργειών πρωτογενούς έρευνας και εκπόνησης των μελετών τους.

Π.Α.3 Μεθοδολογία διεξαγωγής των πρωτογενών ερευνών

Το ΠΑ.3 περιλαμβάνει το σύνολο των ενεργειών για την οριστικοποίηση των ερωτηματολογίων που θα χρησιμοποιηθούν στη Φάση Β του έργου. Ειδικότερα, αυτές θα αφορούν τις ενέργειες συνεργασίας με την Αναθέτουσα Αρχή για την οριστικοποίηση των ερωτηματολογίων, τα οποία θα χρησιμοποιηθούν και τη διαμόρφωση και αποτύπωση της μεθοδολογίας διεξαγωγής των δύο πρωτογενών ερευνών (Έρευνα στους συλλογικούς φορείς και οργανώσεις χειροτεχνικών επιχειρήσεων και Έρευνα σε επιχειρήσεις του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο δραστηριότητας/ γεωγραφικής περιοχής επιχείρησης). Κρίσιμο σκέλος της μεθοδολογικής προσέγγισης αποτελεί ο καθορισμός του τελικού καταλόγου των συλλογικών φορέων και του δείγματος επιχειρήσεων με βάση τα δεδομένα των παραδοτέων ΠΑ.1 και ΠΑ.2. Το τελικό παραδοτέο θα αποτελέσει τον κύριο οδηγό για την υλοποίηση των ΠΒ.1. και ΠΒ.2.

Το σύνολο των παραδοτέων Π.Α.1, Π.Α.2 και Π.Α.3 περιλαμβάνονται στην παρούσα Μελέτη.

Φάση Β: Χαρτογράφηση των επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας στην Ελλάδα

Π.Β.1 Εφαρμογή της έρευνας – Πρωτογενείς έρευνες

Το Παραδοτέο Π.Β.1 περιλαμβάνει την υλοποίηση των δύο (2) πρωτογενών ερευνών (Έρευνα στους συλλογικούς φορείς και οργανώσεις χειροτεχνικών επιχειρήσεων και Έρευνα σε επιχειρήσεις του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο δραστηριότητας/ γεωγραφική περιοχή επιχείρησης). Ο στόχος των δύο ερευνών είναι η συγκέντρωση των δεδομένων που θα αναδείξουν τα χαρακτηριστικά και ανάγκες των επιχειρήσεων των επιλεγμένων κλάδων. Ειδικότερα για την περίπτωση της έρευνας επιχειρήσεων, οι κλάδοι που θα διερευνηθούν θα πρέπει να περιλαμβάνουν τους ακόλουθους: Χειροτεχνία υφάσματος (Υφαντουργία, ταπητουργία κόμβων, σταμπωτά χειρός, μεταξοϋφαντά, ταπισσερί κιλιμιού), Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική, Ραπτική (Ραπτική παραδοσιακών στολών, ενδυμασιών και αμφίων), Αργυροχρυσοχοϊά – Χρυσοχοϊά (Αργυρά και χρυσά κοσμήματα κατασκευαζόμενα με παραδοσιακές – χειροτεχνικές τεχνικές), Μεταλλοτεχνία (Μεταλλοπλαστική, είδη διακόσμησης και χρήσης, χυτευτά ή από σφυρήλατο άργυρο, σίδηρο, μπρούντζο, χαλκό ή άλλα κράματα, επάργυρα και επίχρυσα και εκκλησιαστικά αντικείμενα), Ξυλοτεχνία (Επιπλα παραδοσιακής μορφής, διακοσμητικά ή χρηστικά είδη σκαλιστά,

ξυλόγλυπτα ή στον τόρνο, εκκλησιαστική ξυλόγλυπτική, σαγματοποιία, βαρελοποιία), Δερματοτεχνία (Χειροποίητα δερμάτινα είδη δώρων, αντικείμενα οικιακής και ατομικής χρήσης, χειροποίητη βιβλιοδεσία), Ψαθόπλεκτική (Καλαθοπλεκτική, είδη επίστρωσης, διακοσμητικά και λειτουργικά είδη από ψάθα), Σμαλτοτεχνία, Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών, Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών, Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες, Μπατίκ, Ψευδοκόσμημα, Κεραμική – Αγγειοπλαστική, Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής, Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχου, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες, Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα, Υαλουργία τέχνης: φυσητά, βιτρώ κλπ., Κηροπλαστική τέχνης, Ψηφιδωτά, Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών, Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων/ Κατασκευές από χάντρες, Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί.

Σε ότι αφορά τους συμμετέχοντες, η έρευνα φορέων θα αξιοποιήσει τον τελικό επικαιροποιημένο κατάλογο συλλογικών φορέων που περιλαμβάνεται στο ΠΑ.3, ενώ σε ότι αφορά στις επιχειρήσεις το δείγμα θα είναι αντιπροσωπευτικό κατά τα δεδομένα της παρούσας μελέτης (Τμήμα Γ) με συνολικό ελάχιστο αριθμό 500 συμπληρωμένων ερωτηματολογίων.

Τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια (σε έντυπη ή σε ηλεκτρονική μορφή) θα παραδοθούν σε δύο αρχεία Excel με τα στοιχεία των συμμετεχόντων (ένα για κάθε έρευνα), μαζί με την έκθεση ανάλυσης των αποτελεσμάτων της κάθε έρευνας (δύο αρχεία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή), καθώς και τα ηλεκτρονικά αρχεία στα οποία βασίστηκε η ανάλυση των αποτελεσμάτων.

Π.Β.2 Ανάλυση αποτελεσμάτων/ Διάγνωση αναγκών - Προτάσεις

Σε συνέχεια των ενεργειών του παραδοτέου Π.Β.1, το Π.Β.2 θα περιλαμβάνει την ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των δεδομένων που θα έχουν συγκεντρωθεί και καταγραφεί, τόσο σε επίπεδο φορέων όσο και σε αυτό των επιχειρήσεων. Τα αποτελέσματα θα αναλυθούν συνδυαστικά για την αποτύπωση της κατάστασης του Τομέα, οργανωμένα σύμφωνα με τα ακόλουθα:

- Πλήρης Χαρτογράφηση με γεωγραφική κατανομή όλων των κλάδων και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη χώρα
- Ποιοτικά Χαρακτηριστικά των αναγκών των επιχειρήσεων ανά κλάδο δραστηριότητας
- Αποτύπωση Πλαισίου Προτάσεων για το σχεδιασμό στοχευμένων εργαλείων και δράσεων υποστήριξης και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων της εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής
- Καταγραφή διεθνών τάσεων και παράθεση σχετικών πρακτικών και παραδειγμάτων.

Π.Β.3 Διοργάνωση και υλοποίηση συνάντησης - εργαστηρίου φορέων και Αναθέτουσας Αρχής

Το παραδοτέο Π.Β.2 θα αποτελέσει τη βάση της πρότασης για την διαμόρφωση της πολιτικής για τους φορείς και τις επιχειρήσεις του κλάδου. Ως τέτοια, στο πλαίσιο της υλοποίησης του Π.Β.3, θα τεθεί στη διάθεση των ενδιαφερομένων μερών (με εκπροσώπηση των συλλογικών φορέων, σωματείων και οργανώσεων εκπροσώπησης) και της Αναθέτουσας Αρχής, προς παρουσίαση και συζήτηση στο πλαίσιο ειδικής συνάντησης εργαστηρίου (workshop). Στο πλαίσιο αυτής θα καταγραφούν οι απόψεις των φορέων επί των προτάσεων για δράσεις ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας, με σκοπό την αποδελτίωση και αποτίμησή τους, για την ενσωμάτωσή τους στο τελικό παραδοτέο – πόρισμα του έργου. Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων στο έργο, ο ανάδοχος, ως διοργανωτής της συνάντησης - εργαστηρίου (workshop), θα ηχογραφήσει και βιντεοσκοπήσει όλη τη συνάντηση - εργαστήριο (workshop) για την πλήρη και έγκυρη καταγραφή των πρακτικών της.

Π.Β.4 Συμπεράσματα -Σύνοψη

Το Π.Β.4 αποτελεί το τελικό παραδοτέο του έργου συγκεντρώνοντας το τελικό κείμενο συμπερασμάτων. Το περιεχόμενο των συμπερασμάτων/ προτάσεων θα επικεντρωθεί σε προτεινόμενα μέτρα και δράσεις πολιτικής για την αντιμετώπιση των αναγκών και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας και θα περιλαμβάνει το σχετικό κείμενο συμπερασμάτων σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή και περίληψη/ σύνοψη του συνόλου του έργου στα ελληνικά και στα αγγλικά.

Σημειώνεται ότι οι επιμέρους δράσεις και τα παραγόμενα παραδοτέα του Ανάδοχου έχουν εκπονηθεί με βάση τις ακόλουθες παραμέτρους του συστήματος διασφάλισης ποιότητας της Premium Consulting, οι οποίες σχετίζονται με:

- Συνέπεια. Τα παραδοτέα του Αναδόχου είναι σύμφωνα με τις ανάγκες του Έργου, τα επαγγελματικά πρότυπα και τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, ενώ παράλληλα θα ολοκληρώνονται βάσει σχεδιασμού (χρόνου, κόστους, πόρων ποιότητας).
- Πληρότητα. Τα παραδοτέα του Αναδόχου θα περιέχουν όλες τις πληροφορίες και προτάσεις που απαιτούνται για την επιτυχή υλοποίηση του Έργου.
- Σχετικότητα. Τα παραδοτέα θα είναι σχετικά με το σκοπό της πρόσκλησης.
- Εμβάθυνση. Τα παραδοτέα θα περιέχουν τα αναγκαία στοιχεία σε βάθος λεπτομέρειας και κρισιμότητας για την βέλτιστη υλοποίηση των ενεργειών του Αναδόχου του Έργου.
- Τεκμηρίωση. Τα παραδοτέα θα περιέχουν όλα τα απαραίτητα αναλυτικά και συνοπτικά στοιχεία για την καλύτερη κατανόηση και επεξήγησή τους.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.Α.1: Βιβλιογραφική Επισκόπηση και Συλλογή Δευτερογενών Δεδομένων**A. Τρέχουσα Κατάσταση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας****A1. Μεθοδολογία Δευτερογενούς Έρευνας και Βιβλιογραφικής Επισκόπησης**

Η αποτύπωση της κατάστασης στους κλάδους της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας στην Ελλάδα, η οποία σχηματίζει το υπόβαθρο επί του οποίου πραγματοποιείται το έργο της Μελέτης Χαρτογράφησης, βασίστηκε στη συγκέντρωση των απαραίτητων βιβλιογραφικών και άλλων δευτερογενών δεδομένων.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά την πληρέστερη κατανόηση του αντικειμένου, τον προσδιορισμό του εννοιολογικού πεδίου και των ευρύτερων πρακτικών και πολιτικών, και τον εντοπισμό και τη συγκέντρωση των απαραίτητων λοιπών δεδομένων, η μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε, περιλάμβανε αρχικά τη ψηφιακή διερεύνηση ως εξής:

- α) αναζήτηση στο διαδίκτυο με βάση κατάλογο λέξεων κλειδιών και λογικών συνδυασμών τους («ή», «και»),
- β) αναζήτηση στις βιβλιοθήκες και τους δικτυακούς τόπους των κεντρικών φορέων που δραστηριοποιούνται στους ειδικότερους εξεταζόμενους κλάδους, όπως αυτοί έχουν προσδιοριστεί στα σχετικά έγγραφα του έργου,
- γ) αναζήτηση στατιστικών δεδομένων για τον προσδιορισμό της υπάρχουσας κοινωνικό-οικονομικής συνθήκης λειτουργίας των επιχειρήσεων του τομέα της χειροτεχνίας.

Αποτέλεσμα των σχετικών ερευνητικών ενεργειών ήταν ο προσδιορισμός του σχετικού με την χειροτεχνία θεσμικού πλαισίου, ο προσδιορισμός του περιεχομένου του πεδίου αναφοράς του τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας, καθώς και ο εντοπισμός των Συλλογικών Φορέων που σχετίζονται με τους εξεταζόμενους κλάδους, ενώ παράλληλα καταγράφηκαν σχετικές εξελίξεις στο ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο που θα αξιοποιηθούν στο πλαίσιο των παραδοτέων του έργου.

Παράλληλα, και μετά από συνεργασία με την Αναθέτουσα Αρχή, προσδιορίστηκαν οι (σύμφωνα με την πλέον πρόσφατη αναθεώρηση τους) κατά κλάδο σχετικοί Κωδικοί Άσκησης Δραστηριότητας (ΚΑΔ) των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε αυτούς (Βλ. Παράρτημα 1) και πραγματοποιήθηκαν σχετικά αιτήματα για την παροχή των απαραίτητων πληροφοριών δημόσιας φύσης προς την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδας, τα κατά τόπους Επιμελητήρια της χώρας, τους Κλαδικούς Συλλόγους και τις Περιφερειακές Ομοσπονδίες Επαγγελματιών και Βιοτεχνών. Με βάση τα δεδομένα της ανταπόκρισης και ακολουθώντας την πρακτική της κατά το δυνατόν ομογενοποίησης και διασταύρωσης των συλλεχθέντων δεδομένων, η ομάδα έργου προχώρησε στην καταλογοποίηση και ενσωμάτωση τους σε ειδική διαδραστική

πλατφόρμα (dashboard), η οποία και αξιοποιήθηκε για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων³. Τα πορίσματα των παραπάνω ενεργειών παρουσιάζονται στα επόμενα κεφάλαια.

A2. Θεσμικό Πλαίσιο και Προσδιορισμός του Πεδίου Αναφοράς του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας

A.2.1 Περιεχόμενο Χειροτεχνίας και Ειδικών Κλάδων

Η βιβλιογραφική αναζήτηση δείχνει ότι μία αρκετά συνηθισμένη σύγχυση που καταγράφεται, είναι αυτή που αφορά τις έννοιες της λαϊκής τέχνης και της χειροτεχνίας. Το στοιχείο αυτό τονίζεται από τη συχνά παράλληλη και εναλλασσόμενη χρήση των δύο εννοιών, παρά το γεγονός ότι το περιεχόμενο τους διαφοροποιείται.

Σημείο εκκίνησης της συζήτησης, αποτελεί η εκτίμηση ότι η έννοια της λαϊκής τέχνης είναι ευρύτερη και συνδέεται με το σύνολο των ιδιαίτερων (υλικών και άυλων) πολιτισμικών χαρακτηριστικών μίας περιοχής, τείνει να αναφέρεται στην συλλογική τέχνη μίας ομάδας ανθρώπων όντας συνήθως ανώνυμη (δηλαδή χωρίς να αναγνωρίζεται ή να προσδιορίζεται σαν δημιουργία ενός συγκεκριμένου επαγγελματία καλλιτέχνη) και να απευθύνεται σε συγκεκριμένο κοινό με παρόμοια χαρακτηριστικά. Σε αντιπαράθεση, αν και η πολιτισμική βάση της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας εντοπίζεται στην τοπική παραδοσιακή λαϊκή τέχνη και παράδοση, το κοινό της είναι ευρύτερο και δεν συνδέεται απαραίτητα με την πολιτισμική αυτή βάση, ενώ παράλληλα οι δημιουργοί των έργων χειροτεχνίας είναι επώνυμοι.

Μία επιπλέον δυνητική διαφορά που καταγράφεται συχνά είναι η επιλογή της χρήσης εργαλείων και τεχνικών. Έτσι, παρά το γεγονός ότι και στις δύο περιπτώσεις αποδίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη χρήση παραδοσιακών τεχνικών, καθώς αυτές αποτελούν κεντρικό στοιχείο της αφήγησης των παραγόμενων προϊόντων, η περίπτωση της χειροτεχνίας δεν αποκλείει την χρήση πιο σύγχρονων μεθόδων σε διάφορα στάδια της κατασκευής, χωρίς όμως να αφαιρείται η ταυτότητα του χειροποίητου προϊόντος ή να προκύπτει τυποποιημένη βιομηχανοποίηση του προϊόντος.

Όπως έχει αναδειχτεί στο παρελθόν μέσα από το ερευνητικό έργο των μελετών του EOMMEX⁴, στην ελληνική περίπτωση η λαϊκή τέχνη τείνει να χωρίζεται σε δυο μεγάλους τομείς, με τη χειροτεχνία⁵ να αποτελεί τον ένα

³ Σημειώνεται ότι ο σύνδεσμος με τα ενσωματωμένα δεδομένα του dashboard, καθώς και οδηγίες λειτουργίας του σε επίπεδο χρήστη και χειριστή (administrator), παραδόθηκαν στο πλαίσιο του παρόντος παραδοτέου στην Αναθέτουσα Αρχή.

⁴ Βλ. σχετικά την έκδοση Μακρής, Κ. Α., (1981) Ελληνική Καλλιτεχνική Παράδοση και Σύγχρονη Χειροτεχνία, EOMMEX, Αθήνα αλλά και το ευρύτερο έργο του οργανισμού που διατίθεται μέσω της ιστοσελίδας της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο σύνδεσμο: <https://www.ggb.gr/%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82%20-%20%CE%9B%CE%B5%CF%85%CE%BA%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1>.

⁵ Κατά τη συνηθέστερη προσέγγιση, αυτή θεωρείται ότι περιλαμβάνει πλήθος ευρύτερων κλάδων όπως η υφαντική, η κεραμική, η μεταλλουργική, η αργυροχοΐα, χρυσοχοΐα και άλλες μορφές δραστηριότητας.

πυλώνα και την αρχιτεκτονική⁶ τον δεύτερο. Παράλληλα, καταγράφεται ότι στην ιστορική μορφή της η χειροτεχνία αποτελούσε σύνολο τριών ειδών δραστηριοτήτων:

- Οικιακή, που περιλαμβάνει την χειροτεχνία που γινόταν στο σπίτι από ένα ή πολλά μέλη της οικογένειας με σκοπό την ατομική χρήση του δημιουργήματος και τη διακόσμηση του σπιτιού
- Επαγγελματική, που επίσης γινόταν στο σπίτι, με σκοπό την πώληση, και
- Εργαστηριακή (βιοτεχνική) που απαιτούσε ειδικά εργαστήρια ή από έναν ή από περισσότερους τεχνίτες και πάλι με σκοπό την πώληση των προϊόντων.

Ιστορικά η χειροτεχνία δεν αναπτύχθηκε στον ίδιο βαθμό και με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας. Παραδοσιακά κέντρα επαγγελματικής και βιοτεχνικής χειροτεχνίας υπήρξαν στο παρελθόν τα Ιωάννινα (κέντημα, αργυροχοΐα, χρυσοχοΐα, υφαντική), το Πήλιο και τα Αμπελάκια (βαφτά βαμβακερά νήματα και υφάσματα), το Τούρνοβο (ξυλογλυπτική), η Καστοριά (γούνες), το Μέτσοβο (υφαντά και χρυσοχοΐα), η Θεσσαλονίκη (μεταλλουργικά έργα τέχνης και εκκλησιαστικά ενδύματα), καθώς και νησιωτικές περιοχές όπως η Κρήτη, η Μήλος και η Σάμος (δαντέλα) και η Ρόδος, η Σάμος, η Σίφνος, η Πάτμος, η Σκόπελος, η Αίγινα και η Κέρκυρα (κεραμικά). Σε καλλιτεχνικό επίπεδο, τα κύρια καταγεγραμμένα χαρακτηριστικά της ελληνικής λαϊκής τέχνης και χειροτεχνίας είναι η απλότητα, η σχηματοποίηση του θέματος και η αυστηρότητα των γραμμών. Επιπλέον, τα χρησιμοποιούμενα υλικά αποτελούν ένα από τα πιο χαρακτηριστικά στοιχεία της λαϊκής τέχνης, καθώς συνήθως σχετίζονταν με άμεσα διαθέσιμους κατά τόπους πόρους και τη χρησιμότητά τους, ενώ παράλληλα είναι υλικά σπάνια χρησιμοποιούμενα σε πιο εξελιγμένες μορφές τέχνης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν υλικά όπως το άχυρο, τα καλάμια και το ξύλο στην ακατέργαστη μορφή του, χωρίς βέβαια να αποκλείονται τα υψηλότερης αξίας και ποιότητας υλικά όπως φαίνεται από την ανάπτυξη των κλάδων της αργυροχοΐας και χρυσοχοΐας.

Περνώντας στην καταγραφή των κατηγοριών της λαϊκής τέχνης, που αποτέλεσαν και τη βάση της βιοτεχνικής εξέλιξης της χειροτεχνίας, σύμφωνα με τις ίδιες μελέτες σημειώνεται ότι μικρό τμήμα τους αντανακλάται στις συνήθεις εικαστικές τέχνες όπως η ζωγραφική ή η γλυπτική, και ακόμα και σε αυτή την περίπτωση σημειώνονται σημαντικές προσαρμογές.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτού του στοιχείου είναι η ζωγραφική, η οποία στην λαϊκή τέχνη και ιδίως στη χειροτεχνία, κατά κανόνα ενσωματώνεται σε αντικείμενα όπως υφάσματα, ξύλινα έπιπλα και άλλα ξύλινα στοιχεία ή λαμβάνει ειδικές μορφές όπως η αγιογραφία. Ανάλογες κατευθύνσεις μπορούν να εντοπιστούν και στην περίπτωση της γλυπτικής, η οποία ενσωματώνεται σε άλλα αντικείμενα από διάφορα υλικά (ξύλο, πέτρα ή άλλα υλικά) με τη μορφή της εγχάραξης ή της σχηματοποίησής τους στην περίπτωση της κεραμικής

⁶ Υπό την μορφή της παραδοσιακής κατά τόπους αρχιτεκτονικής και παράδοσης που σχετίζεται με τις δραστηριότητες όπως των χτιστών και άλλων παραδοσιακών μαστόρων που συμμετείχαν στην κατασκευή οικημάτων.

και της χαρτοτεχνίας, ενώ συχνά οι αποτυπώσεις αυτές συνδέονται με συγκεκριμένες πολιτιστικές δραστηριότητες και έθιμα.

Σε ότι αφορά άλλες τέχνες, η χειροτεχνία συχνά συνδυάζεται με τις πρακτικές ανάγκες, όπως στην περίπτωση της κεραμικής, της παραγωγής υφαντών, της ύφανσης ενδυμάτων γενικού αλλά και ειδικού χαρακτήρα, των ειδικών υφασμάτων και των επίπλων. Τόσο η κεραμική όσο και τα υφάσματα μπορούν να ποικίλουν από καθημερινές έως περίτεχνα διακοσμημένες φόρμες, συχνά συμβολικές ή εξαιρετικά εικονογραφικές, ενώ οι παραδοσιακές φορεσιές μπορούν να διαφοροποιούνται πλήρως από τα συνηθισμένα ρούχα σε τοπικό επίπεδο. Τα έπιπλα τείνουν σε βασικά, επαναλαμβανόμενα σχήματα, τα οποία μπορεί να παραμείνουν καθαρά λειτουργικά, αλλά συχνά εκτεταμένα σκαλισμένα ή βαμμένα. Ιδιαίτερα σημαντική και σύνθετη υπήρξε στο παρελθόν η τέχνη του αργυροποιού και του χρυσοποιού, αποτέλεσμα της οποίας υπήρξαν έργα σε όλο το πολιτισμικό φάσμα (όπως κοσμήματα και διακοσμητικά εξαρτήματα). Παράλληλα, αρκετά διαδεδομένη υπήρξε και η τέχνη της κατεργασίας άλλων μετάλλων, όπως ο χαλκός, ο μπρούντζος και ο μόλυβδος από τα οποία κατασκευάζονταν σημαντικός αριθμός ειδών οικιακής χρήσης και διακοσμητικής (ανάμεσα σε άλλα αναφέρονται ταψιά, κατσαρόλες, θυμιατά, κηροπήγια).

Σε ότι αφορά μία πιο σύγχρονη προσέγγιση, η επιστημονική αλλά και ευρύτερη αρθρογραφία⁷ αναγνωρίζει ότι το άνοιγμα των διεθνών αγορών και η δυνατότητα μαζικής παραγωγής και εμπορίας, είτε σε επίπεδο μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών είτε σε μικρότερης κλίμακας βιομηχανικές μονάδες, μπορεί να παρέχει αγαθά που χρειάζονται για την καθημερινή ζωή με χαμηλότερο κόστος, δημιουργώντας παράλληλα συνθήκες αυξημένου ανταγωνισμού για τους χειροτέχνες. Παράλληλα, καθώς εξελίσσεται η σχέση της σύγχρονης κοινωνίας με το πολιτισμικό και πολιτιστικό της περιβάλλον, οι κοινωνικές συνθήκες και προτιμήσεις μπορούν να αλλάξουν δυσμενώς, οδηγώντας ειδικότερους κλάδους σε μααρασμό. Τα παραπάνω τοποθετούν την καλλιτεχνική βιοτεχνία σε ευάλωτη θέση, με ορισμένους τύπους χειροτεχνικών δραστηριοτήτων να επηρεάζονται ιδιαίτερα.

Σε ότι αφορά την ευρύτερη κατάσταση της ευρωπαϊκής αγοράς χειροποίητων προϊόντων, οι παράγοντες που επηρεάζουν την παρακμή της ποικίλλουν στις ευρωπαϊκές χώρες και περιλαμβάνουν:

- Τη δραστική μείωση της ζήτησης της αγοράς, καθώς οι καταναλωτές τείνουν να επιλέγουν φθηνότερα ή εισαγόμενα προϊόντα.
- Ο ανταγωνισμός με τα εισαγόμενα και ιδιαίτερα φθηνά προϊόντα που παράγονται κυρίως σε ασιατικές χώρες.
- Η οπισθοδρόμηση του εργατικού δυναμικού, καθώς οι ειδικευμένοι τεχνίτες μεγαλώνουν και οι νεότερες γενιές δείχνουν ελάχιστο ενδιαφέρον για την ανάληψη αυτών των επαγγελμάτων που

⁷ Το σύνολο της σχετικής αρθρογραφίας καταγράφεται σε σχετικό κεφάλαιο στο τέλος της παρούσας μελέτης.

συχνά θεωρούνται ασύμφορα, λόγω και της μακράς μαθητείας, η οποία είναι απαραίτητη για την εκμάθηση πολλών παραδοσιακών τεχνικών.

- Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, που οδήγησε σε γενική μείωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων και στην εμπορευματοποίησή τους, τόσο τις εσωτερικές όσο και τις εξαγωγικές αγορές.
- Η αύξηση του κόστους των πρώτων υλών, ιδιαίτερα των «φυσικών» υλικών (π.χ. ξύλο, μετάξι, βαμβάκι).
- Η συχνή έλλειψη φορολογικών και κυβερνητικών κινήτρων για τη στήριξη της βιοτεχνικής παραγωγής και της επιχειρηματικότητας.
- Η έλλειψη πρόσβασης σε χρηματοδότηση εκκίνησης για βιοτεχνικές επιχειρήσεις.
- Το «πρόβλημα εικόνας» που συνδέει τη χειροτεχνία μόνο με την κληρονομιά και το παρελθόν και περιφρονητικές συμπεριφορές απέναντι της ως επιλογή επαγγέλματος για τους νέους σε προηγμένες οικονομίες.

Πάντως, από την άλλη πλευρά, δε μπορεί να αποκλειστεί η τάση επιστροφής στη παράδοση μέσα από τη συλλογή και χρήση «παραδοσιακών» και συχνά χειροποίητων χρηστικών αντικειμένων ως εναλλακτική στα πολυάριθμα είδη «υψηλής τεχνολογίας» που κυριαρχούν στην σύγχρονη καταναλωτική κουλτούρα.

Σημειώνεται, ότι αν και το πρόβλημα της σταδιακής εξαφάνισης των παραδοσιακών τεχνών και τεχνικών έχει καταγραφεί σε επίπεδο οργάνων της ΕΕ ως μείζον, και έχει τονιστεί η ανάγκη για την αύξηση της ελκυστικότητας των παραδοσιακών επαγγελμάτων μέσω χρηματοδότησής από το ΕΚΤ και προγραμμάτων όπως το Erasmus⁸, ο τομέας της χειροτεχνίας δεν είχε μέχρι πρόσφατα αποτελέσει αντικείμενο ιδιαίτερης στόχευσης στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω συγκεκριμένης πολιτικής, αλλά έτεινε να ακροβατεί μεταξύ των αναγκών υποστήριξης της δημιουργικής βιομηχανίας και των Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων. Χαρακτηριστικά καταγράφεται η αριθ. 14/2021 Θέση του Συμβουλίου, ενόψει της έκδοσης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη» (2021 - 2027) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1295/2013 (έγκριση 13/4/2021), η οποία αναφέρει (σημεία 28-30):

28. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 2014 με τίτλο «Προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης», οι συναφείς πολιτικές και τα μέσα θα πρέπει να διασφαλίζουν την παρακαταθήκη του Ευρωπαϊκού Έτους Πολιτιστικής Κληρονομιάς του 2018, το οποίο ενσωμάτωσε αποτελεσματικά και με επιτυχία τον πολιτισμό σε άλλους τομείς πολιτικής, ιδίως μέσω μίας

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM(2014) 477 final, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ: Προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, 22/7/2014.

προσέγγισης συμμετοχικής διακυβέρνησης, με την άντληση της μακροπρόθεσμης και βιώσιμης αξίας της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς, την ανάπτυξη μιας πιο ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη διατήρηση και την αξιοποίησή της και τη στήριξη της βιώσιμης διαφύλαξης, της αναζωογόνησης, της προσαρμοστικής επαναχρησιμοποίησης και της προώθησης των αξιών της μέσω δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης και δικτύωσης. Στον πολιτιστικό τομέα, θα πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα στήριξης καλλιτεχνών, δημιουργών και καλλιτεχνικών τεχνιτών με δεξιότητες σε παραδοσιακά επαγγέλματα που σχετίζονται με την αποκατάσταση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στον οπτικοακουστικό τομέα, ειδικότερα, τα έργα πολιτιστικής κληρονομιάς είναι σημαντική πηγή μνήμης και πολιτισμικής πολυμορφίας και αποτελούν δυνητικές ευκαιρίες στην αγορά. Στο πλαίσιο αυτό, τα οπτικοακουστικά αρχεία και οι βιβλιοθήκες συμβάλλουν στη διατήρηση και στην επαναχρησιμοποίηση έργων πολιτιστικής κληρονομιάς και στις νέες εξελίξεις στην αγορά σε ό,τι αφορά τα εν λόγω έργα.

29. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 10ης Μαρτίου 2020, με τίτλο «Μια νέα βιομηχανική στρατηγική για την Ευρώπη», η Ένωση θα πρέπει να στηριχθεί στα πλεονεκτήματά της, ιδίως στην πολυμορφία της, στα ταλέντα της, στις αξίες της και στον τρόπο ζωής της, στους φορείς καινοτομίας και στους δημιουργούς της.

30. Η επιτυχία του προγράμματος βασίζεται στην ανάπτυξη καινοτόμων και αποτελεσματικών έργων που δημιουργούν ορθές πρακτικές στον τομέα της διακρατικής ευρωπαϊκής συνεργασίας στους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς. Όπου είναι εφικτό, τέτοια παραδείγματα επιτυχίας θα πρέπει να προωθούνται, ενθαρρύνοντας τη στήριξη νέων επιχειρηματικών μοντέλων και δεξιοτήτων, ενισχύοντας την παραδοσιακή τεχνογνωσία και μετουσιώνοντας τις δημιουργικές και διεπιστημονικές λύσεις σε οικονομική και κοινωνική αξία.

Σε κάθε περίπτωση και σε συνέχεια των ανωτέρω, πρέπει να σημειωθεί το αυξανόμενο μετά το 2020 ενδιαφέρον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τα χειροτεχνικά προϊόντα στο πλαίσιο της προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων της άυλης δημιουργίας. Αυτό καταγράφεται στην επικοινωνία της Επιτροπής της 25^{ης} Νοεμβρίου 2020⁹, η οποία έλαβε τη μορφή σχεδίου δράσης για την πνευματική ιδιοκτησία για τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ, όπου τονίζεται η σημασία των άυλων στοιχείων για την σημερινή οικονομία, αλλά και η ανθεκτικότητα των σχετικών με αυτά επενδύσεων στο οικονομικό περιβάλλον μετά το 2008. Κομμάτι της συζήτησης αυτής αποτέλεσε και η αναδυόμενη ανάγκη νέας προσέγγισης της έννοιας της προστασίας της γεωγραφικής ταυτότητας και της επέκτασης της πέρα από το πλαίσιο του πρωτογενούς τομέα (και την εκεί καθιέρωση του καθεστώτος των ΠΟΠ, ΠΓΕ και άλλων τύπων

⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM(2020) 760 final, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Πλήρης αξιοποίηση του ενωσιακού δυναμικού καινοτομίας Σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ, 25/11/2020.

πιστοποίησης και προστασίας προέλευσης). Παράλληλα σημειώθηκε η πολύ περιορισμένη χρήση της προστασίας γεωγραφικής προέλευσης στα κράτη μέλη και η σχετική έλλειψη σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ η επικοινωνία της Επιτροπής κατέληξε στην ανάγκη διερεύνησης της σκοπιμότητας δημιουργίας ενός τέτοιου καθεστώτος. Σε συνέχεια του σχεδίου δράσης, η Επιτροπή συνέταξε μία αρχική εκτίμηση επιπτώσεων προς το ευρύ κοινό¹⁰, προσδιορίζοντας τη στόχευση ενός τέτοιου καθεστώτος, το οποίο για την χειροτεχνία θα σήμαινε τη δυνατότητα δημιουργίας μίας εσωτερικής αγοράς για τα γεωγραφικά συνδεδεμένα προϊόντα μέσα από ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο, θα ενδυνάμωνε τους σχετικούς παραγωγούς και θα βοηθούσε στη διατήρηση δεξιοτήτων που κινδυνεύουν να χαθούν και ενώ θα προσέθετε ένα επιπλέον στοιχείο αναγνωρισιμότητας στα χειροτεχνικά προϊόντα που θα εντάσσονταν.

Ως τελικό αποτέλεσμα του Σχεδίου Δράσης του 2020 και δυνητικά πολύ σημαντική εξέλιξη για το μέλλον καταγράφεται η πρόταση κανονισμού της Επιτροπής¹¹ σε ότι αφορά την προστασία γεωγραφικής προέλευσης για τα χειροτεχνικά και βιομηχανικά προϊόντα. Εντός αυτής σημειώνεται ότι, ενώ περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη έχουν θεσπίσει εθνικά ειδικά (sui generis) συστήματα προστασίας για χειροτεχνικά, βιοτεχνικά και βιομηχανικά προϊόντα (Craft and Industrial products-- CI) με διαφορετικά χαρακτηριστικά, τα υπόλοιπα έχουν σε χρήση μόνο κανόνες που αφορούν στα εμπορικά σήματα ή/και του κανόνες αθέμιτου ανταγωνισμού, ενώ παράλληλα στην εσωτερική αγορά δεν υπάρχει διασυνοριακό σύστημα που να αναγνωρίζει αμοιβαία τα εθνικά συστήματα προστασίας. Εκτιμάται όμως ότι η χρήση της προστασίας του εμπορικού σήματος δεν επιτρέπει στους παραγωγούς των βιομηχανικών και βιοτεχνικών προϊόντων να πιστοποιούν σε επίπεδο Ένωσης τη σχέση μεταξύ ποιότητας και γεωγραφικής προέλευσης που σηματοδοτεί ιδιότητες που αποδίδονται σε συγκεκριμένες τοπικές δεξιότητες και παραδόσεις και έχουν μικρότερο κίνητρο να δημιουργήσουν εξειδικευμένες αγορές και να διατηρήσουν μοναδικές τοπικές δεξιότητες και παραδόσεις.

Για την αντιμετώπιση των παραπάνω ο προτεινόμενος κανονισμός στοχεύει στην εγκαθίδρυση ενός νέου ενωσιακού επιπέδου καθεστώτος προστασίας (πέρα από το ανάλογο καθεστώς που ήδη ισχύει για τα αγροτικά προϊόντα) που θα μπορεί να προσαρμοστεί στις ειδικές ανάγκες των προϊόντων και που θα μπορέσει να διευκολύνει τους καταναλωτές να αναγνωρίσουν την ποιότητα τέτοιων προϊόντων και να κάνουν πιο ενημερωμένες επιλογές καθώς να βοηθήσει στην προώθηση, προσέλκυση και διατήρηση δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας ιδιαίτερα στις περιφέρειες της Ευρώπης.

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή - DG GROW F3 (Intellectual Property), INCEPTION IMPACT ASSESSMENT, Ref. Ares(2020)7158775 - 27/11/2020.

¹¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM(2022) 174 final, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on geographical indication protection for craft and industrial products and amending Regulations (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/1753 of the European Parliament and of the Council and Council Decision (EU) 2019/1754, 13/4/2022.

Αν και ο κανονισμός αποτελεί κατά τη χρονική στιγμή αυτή πρόταση, ιδιαίτερης σημασίας είναι ο **προσδιορισμός συγκεκριμένου ορισμού των προϊόντων χειροτεχνίας ως εξής (άρθρο 3) «Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί: α) «προϊόντα χειροτεχνίας»: προϊόντα που παράγονται είτε εξ ολοκλήρου με το χέρι είτε με τη βοήθεια χειροκίνητων εργαλείων ή με μηχανικά μέσα, όταν η άμεση συνεισφορά με το χέρι είναι το σημαντικότερο συστατικό του τελικού προϊόντος»,** ενώ παράλληλα **προσδιορίζεται και η γεωγραφική σχέση και προϋποθέσεις (άρθρο 5) που ορίζουν ότι το προϊόν προέρχεται από συγκεκριμένο τόπο, περιοχή ή χώρα, η δεδομένη ποιότητα, φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό του αποδίδεται ουσιαστικά στη γεωγραφική του προέλευση, και τουλάχιστον ένα από τα στάδια παραγωγής του προϊόντος λαμβάνει χώρα στην οριοθετημένη γεωγραφική περιοχή.** Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να ληφθούν υπόψη από το στάδιο αυτό και έπειτα για την ανάπτυξη των εθνικών πλαισίων αλλά και τον προσδιορισμό πολιτικών στο άμεσο μέλλον σε εθνικό επίπεδο.

Ολοκληρώνοντας τις εξωτερικές αναφορές, όπως αναφέρθηκε ήδη, οι μέχρι σήμερα πολιτικές αναφορικά με τη ρύθμιση και προστασία των προϊόντων (με έμφαση στην περίπτωση των γεωγραφικής προέλευσης προϊόντων που συχνά συνδέονται με παραδόσεις του χειροτεχνικού κλάδου) εθνικές πολιτικές στην Ευρώπη, παρουσιάζουν σημαντική ετερομορφία και στόχευση. Σύμφωνα με τις σχετικές έρευνες του 2013 και του 2019, οι οποίες αποτέλεσαν σημαντικό στοιχείο τεκμηρίωσης και για τις ακόλουθες ενέργειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹², τα κύρια σχετικά εργαλεία που καταγράφονται σε όλα τα κράτη μέλη είναι η νομοθεσία περί εμπορικών σημάτων και προστασίας του καταναλωτή. Σε σημαντικά μικρότερο βαθμό καταγράφονται ειδικά συστήματα προστασίας¹³ και κατά περίπτωση ρυθμίσεις¹⁴ (στην περίπτωση της Γαλλίας).

Λαμβάνοντας υπόψη τη μέχρι σήμερα συνθήκη σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε αναμονή του τελικού περιεχομένου, ρόλου και μορφής του θεσμικού πλαισίου σε επίπεδο ΕΕ που θα προσδώσει μία λιγότερο διασπασμένη διάσταση συγκριτικά με τη σημερινή εικόνα, κεντρικό ρόλο στο συντονισμό των ενεργειών διατήρησης χειροτεχνικών παραδόσεων και πρακτικών αποδεδειγμένα παίζουν διεθνικοί ή εθνικοί οργανισμοί επιφορτισμένοι με την προώθηση της χειροτεχνίας και καλλιτεχνικής βιοτεχνίας. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν οργανισμοί όπως το World Crafts Council Europe (για την ευρωπαϊκή ήπειρο), με μέλη αρκετούς εθνικούς και περιφερειακούς Οργανισμούς και Συνδέσμους (υπό τον τίτλο των Craft Councils) υπό κρατική ή μη αιγίδα, όπως οι Danish Crafts & Design Association (Δανία), Associação de Artesãos Serra

¹² European Parliamentary Research Service, Geographical indications for non-agricultural products Cost of Non-Europe Report, November 2019.

¹³ Ως τέτοιες περιπτώσεις καταγράφονται το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Εσθονία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ουγγαρία, η Ιταλία, η Λετονία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβακία, η Σλοβενία, η Ισπανία και μέχρι την αποχώρηση του από την ΕΕ το Ηνωμένο Βασίλειο.

¹⁴ Καταγράφεται η περίπτωση της Γαλλίας.

da Estrela (Πορτογαλία), Ateliers d'Art de France (Γαλλία), BeCraft (Βέλγιο), The Crafts Council (Ηνωμένο Βασίλειο), Crafts Council Netherlands (Ολλανδία), Bundesverband Kunsthandwerk Deutschland (BK) (Γερμανία) κ.α.¹⁵. Ειδικότερα, εν τη απουσία άλλων ευρύτερων οριζόντιων πολιτικών προσέγγισης της χειροτεχνίας, θα πρέπει να γίνει αναφορά στο ρόλο του World Crafts Council Europe για την καταγραφή κοινών πολιτικών και κατευθύνσεων στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιούνται τα μέλη του. Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Χειροτεχνίας (WCC) ιδρύθηκε το 1964 ως μη κερδοσκοπικός οργανισμός μελών. Δημιουργήθηκε για να προωθήσει το διεθνές ενδιαφέρον για τη χειροτεχνία και να ενθαρρύνει την επαφή μεταξύ των τεχνιτών διαφορετικών χωρών, ενώ ο ευρωπαϊκός κλάδος του (γνωστό ως World Crafts Council Europe) άρχισε να λειτουργεί επίσημα το 1979. Στο πλαίσιο της δραστηριότητας του περιλαμβάνονται:

- οι ενέργειες προώθησης της χειροτεχνίας και των εφαρμοσμένων τεχνών στην Ευρώπη,
- η δημιουργία ενός διεθνούς δικτύου επαφών στους τομείς της χειροτεχνίας,
- η συλλογή και διανομή πληροφοριών στο δίκτυο οντοτήτων μελών,
- η αντιπροσώπευση της χειροτεχνίας και καλλιτεχνικής βιοτεχνίας σε διεθνές, επίσημο, πολιτικό και διοικητικό επίπεδο,
- η προαγωγή της χειροτεχνίας ως επαγγελματική δραστηριότητα που παράγει έργα υψηλής ποιότητας, και
- η συμμετοχή σε διεθνή προγράμματα συνεργασίας μεγάλης σημασίας για τη χειροτεχνία.

Όπως προκύπτει από τα ανωτέρω, η δραστηριότητα του οργανισμού είναι πολυποίκιλη, και στην πράξη αυτό διαφαίνεται από το εύρος των προγραμμάτων που υλοποιούνται τόσο ως ειδικές πρωτοβουλίες (WCC CRAFT CITIES με 5 πόλεις να συμμετέχουν από την Ευρωπαϊκή ήπειρο, τα Ευρωπαϊκά Βραβεία για τις Εφαρμοσμένες Τέχνες -European Prize for Applied Arts από το 2009 και τις Ευρωπαϊκές Ημέρες Χειροτεχνίας - European Artistic Crafts Days¹⁶ από το 2002) όσο και ως ερευνητικές προωθητικές ενέργειες στο πλαίσιο συγχρηματοδοτούμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων συνεργασίας¹⁷.

Επιπλέον, η θεσμική διάσταση που μπορεί να διαδραματίσει ο οργανισμός αποτυπώνεται από τη δημοσίευση κειμένων προτάσεων με στόχευση την ουσιαστική παρέμβαση στη χάραξη των σχετικών πολιτικών στον ευρωπαϊκό χώρο. Ένα ιδιαίτερου ενδιαφέροντος τέτοιο κείμενο παρουσιάστηκε το 2019, με

¹⁵ Σημειώνεται ότι σημαντικός αριθμός φορέων διαφορετικών ευρωπαϊκών κρατών συμμετέχει στη συγκεκριμένη πρωτοβουλία, χωρίς να εντοπίζεται ελληνική συμμετοχή.

¹⁶ Ιστοσελίδα δράσης: <https://www.journeesdesmetiersdart.fr/>

¹⁷ Ειδικότερα κατά την προηγούμενη περίοδο 2014-2021 υλοποιήθηκαν δύο διασυνοριακά έργα με συμμετοχή μελών του WCC Europe, το CRAFTING EUROPE (Creative Programme -<https://www.craftingeurope.com/>) και το CRAFTS CODE (Interreg Europe - <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/craftscode/>)

την αφορμή των 40 ετών του οργανισμού με τη μορφή δήλωσης- καλέσματος για μία ευρωπαϊκή πολιτική υπέρ της χειροτεχνίας. Με αυτό τα από 29 περιοχές και χώρες της Ευρώπης προερχόμενα μέλη καλούσαν:

- στην αναγνώριση της συμβολής της χειροτεχνίας στην Ευρωπαϊκή κοινωνία, κληρονομιά, πολιτισμό και οικονομία,
- στον εορτασμό του δημιουργικού τομέα της χειροτεχνίας που εκτιμά την ανθρώπινη σύνδεση με τον γύρω κόσμο και δείχνει το δρόμο για τη βιώσιμη ανάπτυξη στις τοπικές οικονομίες,
- στην παροχή κατάλληλης υποστήριξης και νομοθεσίας για να καταστεί δυνατή η εμπορική ανάπτυξη του κλάδου,
- στην παροχή κατάλληλης κατάρτισης για τη διασφάλιση της μετάδοσης των δεξιοτήτων σε νέους ανθρώπους, με σκοπό το χτίσιμο ενός μέλλοντος για τον τομέα της χειροτεχνίας,
- στην ενίσχυση της καινοτομίας για τη διασφάλιση της εξέλιξης της χειροτεχνίας,
- στην ευαισθητοποίηση για την προώθηση, διατήρηση και προστασία της διαγενεακής ευρωπαϊκής βιοτεχνικής κληρονομιάς.

Για τους σκοπούς αυτούς, η δήλωση προτείνει την υλοποίηση ενός σχεδίου Δράσης 6 σημείων για τα ακόλουθα στοιχεία:

- Την εξασφάλιση της εκπροσώπηση του χειροτεχνικού / βιοτεχνικού τομέα σε όλες τις διαστάσεις του μέσω των ευρωπαϊκών προγραμμάτων στήριξης,
- την ύπαρξη μέτρων που θα ενισχύσουν την επιχειρηματικότητα και την πρόσβαση στις αγορές για τις χειροτεχνικές επιχειρήσεις,
- την αντιμετώπιση της πτώσης στην παροχή κατάρτισης και μετάδοσης δεξιοτήτων,
- την ανάληψη ερευνητικών ενεργειών για την διάγνωση της οικονομικής, εκπαιδευτικής, πολιτισμικής και κοινωνικής αξίας της χειροτεχνίας στην Ευρώπη,
- την προώθηση της αναγνώρισης και προστασίας του χειροτεχνικού τομέα μέσω της νομοθεσίας,
- την διοργάνωση ενός «Ευρωπαϊκού Έτους Χειροτεχνίας» την περίοδο 2021-2027.

Είναι εύκολο να αναγνωριστεί η συνάφεια των παραπάνω πανευρωπαϊκής διάστασης αιτημάτων με τα μέχρι τώρα καταγεγραμμένα ελλείματα σε θεσμικό επίπεδο όπως καταγράφηκαν ως παράγοντες για την εξέλιξη των σχετικών ενωσιακών πολιτικών και η σε περιορισμένο βαθμό μέχρι σήμερα ανταπόκριση. Υπό το συντονιστικό ρόλο όμως του World Crafts Council Europe, η προώθηση κοινών γραμμών μπορεί να βρουν ενίοτε γρηγορότερα ανταπόκριση σε εθνικό επίπεδο. Για το λόγο αυτό, στη συνέχεια θα ακολουθήσει μία καταγραφή των σημαντικότερων καλών πρακτικών που συνδέονται με τη λειτουργία εθνικών φορέων προώθησης της χειροτεχνίας, όπως αναδείχτηκαν από την δευτερογενή έρευνα.

Κοινές πρακτικές Συμβουλιών Χειροτεχνίας

Η αναζήτηση των δεδομένων αναφορικά με τη λειτουργία Συμβουλίων Χειροτεχνίας (Craft Councils) σε ευρωπαϊκό επίπεδο αναδεικνύει ότι, παρά τις κατά τόπους ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με το πλαίσιο λειτουργίας τους, οι πρακτικές και οι δομές που υποστηρίζουν τείνουν να παρομοιάζουν σημαντικές ομοιότητες. Στις περιπτώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου (Crafts Council UK και Crafts Scotland¹⁸), της Ιρλανδίας (Design & Crafts Council Ireland¹⁹), της Ολλανδίας (Crafts Council Nederland²⁰) και της Νορβηγίας (Norwegian Crafts²¹) είναι χαρακτηριστικές ως προς αυτό το στοιχείο, καθώς καταγράφεται η ύπαρξη των Craft Councils σε εθνικό επίπεδο, ως παράλληλη ανεξάρτητη δομή που υποστηρίζεται από την επίσημη πολιτεία (και ενίοτε ιδρύεται με πρωτοβουλία κρατικών φορέων) και λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ των χειροτεχνών και αυτού για θέματα υποστήριξης και χρηματοδοτήσεων, ενώ παράλληλα τα Craft Councils αποτελούν φορείς συγκέντρωσης του σχετικού μητρώου των εμπλεκομένων. Στις παραπάνω περιπτώσεις αυτές η συμμετοχή στο μητρώο είναι κατά κανόνα εθελοντική, αλλά και απαιτούμενη για τη συμμετοχή σε δράσεις υποστήριξης (μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης) και προβολής. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, η χειροτεχνία, αναγνωρίζεται ως προς το ειδικότερο περιεχόμενο της σύμφωνα και με τις κατά τόπο καλλιτεχνικές παραδόσεις, παραμένοντας πάντως κυρίως εντός της έννοιας της οικονομικής δραστηριότητας.

Πέρα των παραπάνω κοινών πρακτικών, η έρευνα ανέδειξε και μία σειρά περιπτώσεων με ειδικότερα χαρακτηριστικά και πρακτικές, οι οποίες χρίζουν αναφοράς και καταγράφονται στη συνέχεια.

Γαλλία

Μέλος του World Crafts Council Europe, το Ateliers d'Art de France συγκεντρώνει περισσότερους από 6.000 τεχνίτες, καλλιτέχνες και εργοστάσια τέχνης σε όλη τη Γαλλία, αποτελώντας επαγγελματικό βιοτεχνικό σωματείο με σκοπό την προώθηση, εκπροσώπηση, υπεράσπιση και οικονομική ανάπτυξη καλλιτεχνικών εργαστηρίων, ενώ παράλληλα αναπτύσσει βασικές δράσεις για τη δόμηση και την επιρροή του κλάδου της καλλιτεχνικής χειροτεχνίας, στη Γαλλία και διεθνώς. Σε επίπεδο λειτουργείας, ο οργανισμός λειτουργεί σε Εθνικό και Περιφερειακό (εντός της Γαλλίας) επίπεδο. Σημαντικό στοιχείο της δράσης της Ateliers d'Art de France²² αποτέλεσε η πρωτοβουλία για τη δημιουργία της εθνικής ένωσης UNMA, Union Nationale des Métiers d'Art²³, ως αντιπροσωπευτική δομή του κλάδου των τεχνών και της χειροτεχνίας. Ο φορέας αποτέλεσε σημαντικό παράγοντα για τη δημιουργία των νόμων ACTPE (ψηφίστηκε το 2014 και ο οποίος ορίζει τη βιοτεχνία ως οικονομικό τομέα και παράλληλα καθιερώνει τον καλλιτεχνικό της χαρακτήρα,

¹⁸ Ιστοσελίδα φορέα: <https://www.craftscouncil.org.uk/> και <https://www.craftscotland.org/> για τη Σκωτία.

¹⁹ Ιστοσελίδα φορέα: <https://www.dcci.ie/>

²⁰ Ιστοσελίδα φορέα: <https://craftscouncil.nl/en/>

²¹ Ιστοσελίδα φορέα: <https://www.norwegiancrafts.no/>

²² Ιστοσελίδα φορέα: <https://www.ateliersdart.com/index.php>.

²³ Ιστοσελίδα φορέα: <http://www.unma.fr/>.

εισάγοντας σχετικό επικαιροποιημένο κατάλογο των χειροτεχνικών επαγγελμάτων) και LCAP (ψηφίστηκε το 2016 και αναγνώρισε τη θέση της χειροτεχνίας στον τομέα της καλλιτεχνικής δημιουργίας, παράλληλα με την οικονομική της διάσταση). Οι συγκεκριμένες ρυθμίσεις αποτελούν σημαντική θεσμική βάση για την καλλιτεχνική βιοτεχνία, παρόλα αυτά σημειώνεται ότι στην πράξη δεν έχουν αποδοθεί ακόμα συγκεκριμένοι κωδικοί δραστηριότητας που να αφορούν αποκλειστικά στην χειροτεχνική και καλλιτεχνική βιοτεχνική παραγωγή, ενώ στο πρόσφατο παρελθόν η γαλλική κυβέρνηση ανακοίνωσε, την μείωση του αριθμού των επαγγελματικών κλάδων, μέσω συγχωνεύσεων και ενοποιήσεων. Τέλος, τα παραπάνω στοιχεία πρέπει να εξεταστούν υπό την οπτική της γαλλικής νομοθεσίας προστασίας της γεωγραφικής προέλευσης μη αγροτικών προϊόντων, η οποία και καταγράφεται ως καλή πρακτική, αποτελώντας την πρώτη χρονικά περίπτωση που εντάσσει τη σύνδεση των παραδοσιακών τοπικών πρακτικών στην έννοια της προστασίας τοπικών προϊόντων (Νόμος Αριθ. 2014-344).

Μάλτα

Η Μάλτα αποτελεί μία από τις χώρες με σχετικά μακρά παράδοση στην κάλυψη της χειροτεχνίας μέσω νομοθετικών πράξεων, έχοντας ως ενεργό όργανο το Malta Crafts Council, το οποίο ιδρύθηκε από την Νομοθετική Πράξη ACT XXI του 2000, όπως τροποποιήθηκε από την Πράξη Act X του 2013. Στην περίπτωση της Μάλτας, το αρμόδιο εθνικό συμβούλιο χειροτεχνίας (Malta Crafts Council) αποτελούσε κρατικό όργανο υπό την αιγίδα του εκάστοτε αρμοδίου υπουργείου (κατά κύριο λόγω του Υπουργείου Οικονομίας και Βιομηχανίας) και στο οποίο συμμετείχαν εκπρόσωποι υπουργείων και εκπρόσωποι των εγγεγραμμένων στο εθνικό μητρώο χειροτεχνών. Η εξέταση της σχετικής νομοθεσίας και της λειτουργίας των εμπλεκόμενων φορέων στην πράξη, έδειξε ότι αν και το Malta Crafts Council είχε βάση νομοθεσίας αρκετές αρμοδιότητες, όπως τη δημιουργία μητρώου χειροτεχνών βιοτεχνικών επιχειρήσεων, την προώθηση της χειροτεχνίας και των παραδοσιακών τεχνικών, τη δημιουργία εθελοντικών σημάτων πιστοποίησης, τη διεθνή παρουσία της χώρας και την συμβουλευτική δράση προς τα αρμόδια εμπορικά τμήματα του σχετικού υπουργείου της χώρας, δεν είχε αποφασιστική ισχύ καθώς και σχετικούς με τη λειτουργία του μητρώου του ελεγκτικού μηχανισμού. Η διαπίστωση αυτή οδήγησε στην αναδιάρθρωση του ευρύτερου πλαισίου της νομοθεσίας, με την εισαγωγή της Νομοθετικής Πράξης ACT XXVI του 2020, η οποία θεσμοθέτησε μία επιπλέον υπηρεσία, το Γραφείο Μητρώου Χειροτεχνίας, Χειροτεχνών και Επιχειρηματιών Χειροτεχνών (Office of the Registrar of Crafts, Craftspersons and Crafts Entrepreneur), το οποίο ανέλαβε (με έτος ίδρυσης το 2021), τον ελεγκτικό ρόλο σε ότι αφορά τα ζητήματα μητρώου και υλοποίησης πολιτικής, ενώ το εθνικό συμβούλιο παρέμεινε ως συμβουλευτικό όργανο εντός του Υπουργείου Οικονομίας και Βιομηχανίας της χώρας και ως όργανο διεθνούς συνεργασίας και παρουσίας, με νέα μορφή ως Malta Crafts Foundation²⁴. Σημειώνεται ότι στο τρέχον θεσμικό πλαίσιο της Μάλτας, περιλαμβάνονται ορισμοί του χειροτέχνη, του επιχειρηματία

²⁴ Ιστοσελίδα φορέα: <https://maltacrafts.gov.mt/>

χειροτεχνίας, της έννοιας της χειροτεχνίας και της μαλτέζικης χειροτεχνίας, καθώς και των προϊόντων που εντάσσονται σε αυτές, ορισμοί οι οποίοι αποδίδουν βαρύτητα στη σύνδεση με τις παραδοσιακές τοπικές πρακτικές και τεχνικές. Το πλαίσιο αυτό και το περιεχόμενο καθώς και οι ανάγκες ανανέωσης και εμπλουτισμού βρίσκονται σε διαδικασία διαβούλευσης από το 2021.

Κύπρος

Η περίπτωση της Κύπρου είναι μία ακόμη περίπτωση όπου ο φορέας υποστήριξης της χειροτεχνίας αποτελεί κρατική υπηρεσία και ειδικότερα την Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας. Η διαφοροποίηση σε σχέση με τις άλλες περιπτώσεις είναι ο διπλός ρόλος της ως συντονιστής, αλλά και ως παραγωγός – μεταπράτης της κυπριακής χειροτεχνίας. Η υπηρεσία αρχικά συστάθηκε το 1977, βασικό στόχο της αποτελεί η αναβίωση της παραδοσιακής λαϊκής τέχνης της Κύπρου και τη σταδιακή ανάπτυξή της σε σύγχρονη χειροτεχνική δραστηριότητα εμπορικού χαρακτήρα ενώ ειδικότερα ως σκοποί προσδιορίζονται η προβολή και προώθηση των ειδών χειροτεχνίας στην Κύπρο και στο εξωτερικό, η επιμόρφωση και ενημέρωση του καταναλωτικού κοινού, η αναβάθμιση χειροτεχνικών προϊόντων που διατίθενται στην αγορά, η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των κυπριακών χειροτεχνημάτων και η προσφορά υπηρεσιών προς τους ιδιώτες οικοτέχνες/χειροτέχνες με προβολή, προώθηση και διάθεση μέρους της παραγωγής τους. Ειδικά ως προς το τελευταίο σκέλος, σημειώνεται η ενεργή εμπορική λειτουργία της μέσω Καταστημάτων της Υπηρεσίας σε πόλεις του νησιού (Λευκωσία, Λεμεσός, Πάφος) και μέσα από τις υπηρεσίες του Κέντρου Κυπριακής Χειροτεχνίας.

Στο πλαίσιο της ανανέωσης και εκσυγχρονισμού της Υπηρεσία Κυπριακής Χειροτεχνίας, έχει συνταχθεί σχέδιο Στρατηγικού Σχεδιασμού για τα έτη 2021-2026, με προσδοκώμενα αποτελέσματα την αναδιοργάνωση της, τη δημιουργία νέας εταιρικής ταυτότητας, τη σύνταξη σχεδίων παροχής κινήτρων σε χειροτέχνες, την ανακαίνιση των χώρων πώλησης και τη ψηφιακή παρουσία (e-shop) αλλά και την χαρτογράφηση/καταγραφή χειροτεχνών/αριστοτεχνών για προώθησή τους μέσα από σχεδιασμένες δράσεις και την ιστοσελίδα της ΥΚΧ²⁵.

Ιταλία

Η περίπτωση της Ιταλίας αποτελεί μία διαφορετική περίπτωση σε σχέση με τις υπόλοιπες περιπτώσεις φορέων χειροτεχνίας, καθώς πέρα από την συντονιστική λειτουργία σε θέματα του χειροτεχνικού κλάδου, μετά τη Συνταγματική Μεταρρύθμιση του 2001, η πλήρης αποκλειστική νομοθετική και επιχειρησιακή αρμοδιότητα έχει ανατεθεί επίσημα στις περιφερειακές αρχές. Η αρμοδιότητα αυτή αφορά τον προσδιορισμό των χειροτεχνικών τομέων που καλύπτει, την αναγνώριση των παραδοσιακών πρακτικών που απαιτούν προστασία, την απόδοση χειροτεχνικών σημάτων και η πιστοποίηση τους καθώς και κάθε άλλη

²⁵ Ιστοσελίδα φορέα: <http://www.meci.gov.cy/meci/chs/chs.nsf/home2/home2?openform>.

περίπτωση ρύθμισης που κρίνεται απαραίτητη για την προώθηση και διατήρηση της χειροτεχνίας. Παραδείγματα τοπικών (περιφερειακών) ρυθμίσεων καταγράφονται για τις περιφέρειες Abruzzo, Basilicata, Lazio, Puglia, Toscana και Veneto, με περιεχόμενο που ρυθμίζει το περιεχόμενο της χειροτεχνίας ως έννοια που ενσωματώνει παραδοσιακές και καινοτόμες ιδέες και αποτελεί αποτέλεσμα υψηλής αισθητικής αξίας, ενώ αναφορές γίνονται και στην προέλευση των υλικών που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται²⁶. Η περιφερειακή διάσταση της ιταλικής περίπτωσης αποτυπώνεται και από την ύπαρξη διαπεριφερειακών οργανώσεων όπως η AiCC – Italian Association of Ceramic Cities (ειδικότερα για τον κλάδο της κεραμικής) παράλληλα με τις εθνικές επιχειρηματικές ενώσεις όπως η CNA (Confederazione Nazionale dell'Artigianato) Artistico e Tradizionale (με ευρύτερο θεματικό πεδίο), η οποία αντιπροσωπεύει βιοτέχνες, ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, επαγγελματίες, αυτοαπασχολούμενους και μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

Παράλληλα στο πλαίσιο της εθνικής συντονιστικής δράσης, καταγράφεται τα τελευταία χρόνια νομοθετική πρωτοβουλία για την προστασία και προώθηση της καλλιτεχνικής και παραδοσιακής κεραμικής και των εργαστηρίων χειροτεχνίας με έδρα παραγωγής σε δήμους της αρχαίας κεραμικής παράδοσης αναγνωρισμένους από το Εθνικό Συμβούλιο Κεραμικής (Confindustria Ceramica) της Ιταλίας, καθώς και ενέργειες για τον καλύτερο συντονισμό μελλοντικών δράσεων.

Γερμανία

Η Γερμανία αποτελεί σημαντική περίπτωση εξέτασης ως προς τις χειροτεχνικές θεσμικές ρυθμίσεις και λειτουργίες, καθώς αποτελεί μία ιδιαίτερος σημαντική αγορά για τον τομέα της χειροτεχνίας, με σημαντική παράδοση στην εμπορική του διάσταση, αλλά και ένα ιδιαίτερα ανεπτυγμένο εξειδικευμένο θεσμικό πλαίσιο.

Κεντρικός παράγοντας λειτουργίας του τομέα είναι η Γερμανική Ένωση Χειροτεχνίας (Bundesverband Kunsthandwerk Berufsverband Handwerk Kunst Design e.V.), φορέας εμπορικού χαρακτήρα εθνικής εμβέλειας με μέλη τους ενεργούς δρώντες της χειροτεχνίας στη Γερμανία, με σημαντική ιδιαιτερότητα την προϋπόθεση της διαδικασίας αξιολόγησης του έργου των ενδιαφερομένων για τη συμμετοχή στην Ένωση. Ως επαγγελματικός σύνδεσμος, η κύρια στόχευση του είναι η προβολή των μελών του, ταυτόχρονα με την πολιτιστική προβολή της σύγχρονης χειροτεχνίας στη χώρα με σκοπό την βελτίωση της εικόνας της χειροτεχνίας στο κοινό.

²⁶ Βλ. σχετικά τις αναφορές Art. 50, L.R. 30 October 2009, No. 23, Art. 34, L. R. 12 August 2015, No. 29, Art. 11 L.R. (Regione Lazio) 17 February 2015, Art. 17, L.R. (Regione Puglia) 5 August 2013 No. 24, Art. 19, L.R. (Regione Toscana) 22 October 2008 No. 53), Art. 22 L.R. (Regione Veneto) 8 October 2018 No. 34, όπως παρατίθενται από τους Zappalaglio, Guerrieri και Carls στο Sui Generis Geographical Indications for the Protection of Non-Agricultural Products in the EU: Can the Quality Schemes Fulfil the Task?, IIC (2020) 51:31–69.

Το σημαντικότερο στοιχείο που χρίζει αναφοράς για την παρούσα εξέταση αφορά στο γερμανικό θεσμικό πλαίσιο ως προς τη ρύθμιση του συνόλου των ζητημάτων που αφορούν τη χειροτεχνία. Αρχικά πρέπει να σημειωθεί ότι ο σχετικός νόμος (Gesetz zur Ordnung des Handwerks, συνηθέστερα αναφερόμενος ως Κώδικας Χειροτεχνίας - Handwerksordnung ή HandwO) αρχικά δημιουργήθηκε το 1953 (με σημαντικές αναθεωρήσεις το 1998 και 2003 και άλλες μικρότερης κλίμακας τροποποιήσεις) και αποτελεί ένα πλέγμα αλληλένδετων μηχανισμών που καλύπτουν το εμπορικό σκέλος της χειροτεχνίας, τη σχετική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στον τομέα και την αυτοδιοίκηση του ως οικονομικού τομέα και που στοχεύουν στη διασφάλιση της ποιοτικής παραγωγής μέσω της έννοιας της διατήρησης των χειροτεχνικών δεξιοτήτων. Στην πλέον σύγχρονη εκδοχή του περιλαμβάνει κατάλογο των 150 περίπου σχετικών χειροτεχνικών κλάδων, οι οποίοι χωρίζονται σε 3 κύριες ομάδες.

Το παράρτημα Α του Κώδικα Χειροτεχνίας απαριθμεί τα νομοθετικά κατοχυρωμένα κλειστά χειροτεχνικά επαγγέλματα (αρχικά 41), η εργασία στα οποία πρέπει να πραγματοποιείται υπό την αιγίδα ενός “meister” (ειδικευμένου αρχιτεχνίτη) της χειροτεχνίας ή ενός εξίσου καταρτισμένου υπευθύνου λειτουργίας, ενώ παράλληλα οι επιχειρήσεις των κλάδων εγγράφονται υποχρεωτικά σε σχετικό μητρώο και συμμετέχουν σε τομεακές ομοσπονδίες. Το Παράρτημα Β περιελάμβανε αρχικά 52 κλάδους παρομοίως ρυθμιζόμενων επαγγελμάτων, τα οποία μετά το 2004 έχουν απελευθερωθεί από τις ορισμένες υποχρεώσεις και μεταξύ άλλων δεν απαιτείται η εγγύηση των ειδικευμένων τεχνιτών ή άλλων καταρτισμένων υπευθύνων λειτουργίας, αν και παραμένει η υποχρέωση της εγγραφής των επιχειρήσεων στο ανάλογο μητρώο για την παροχή εκπαίδευσης, βοήθειας και αντιπροσώπευσης. Τέλος, η τρίτη κατηγορία, περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που περιγράφονται ως παρόμοιες με χειροτεχνικούς κλάδους, οι ασχολούμενοι στις οποίες επίσης υποχρεωτικά καταγράφονται σε σχετικό μητρώο για λόγους εκπροσώπησης.

Το κύριο ενδιαφέρον στοιχείο που δημιουργεί το παραπάνω σύστημα είναι η συστηματική καταγραφή και συγκέντρωση των επιχειρήσεων σε όλους τους χειροτεχνικούς κλάδους και η επακόλουθη δυνατότητα συγκέντρωσης πόρων (ανθρωπίνων και χρηματικών) ανά κλάδο για την ουσιαστική υποστήριξη των μελών. Πέραν των παραπάνω συντονιστικού και ρυθμιστικού χαρακτήρα όρων, ο Χειροτεχνικός Κώδικας λειτουργεί εντός ενός πλαισίου ανώτατης εκπαίδευσης, το οποίο, αν και παρουσιάζει διαφορές ανάλογα με τις ειδικότερες ανάγκες κάθε κλάδου, λειτουργεί σε δύο επίπεδα. Το πρώτο αφορά τους εκπαιδευόμενους, οι οποίοι αποκτούν μετά το πέρας της εκπαίδευσης (3 περίπου ετών) πιστοποίηση στον κλάδο τους και δικαίωμα εργασίας σε αυτόν. Το δεύτερο επίπεδο αφορά την επιπλέον εκπαίδευση που λαμβάνουν οι ενδιαφερόμενοι, προκειμένου να λάβουν τον τίτλο του “meister” (ειδικευμένου αρχιτεχνίτη) και το οποίο δίνει το δικαίωμα να εποπτεύουν μαθητευόμενους και να λειτουργούν επιχειρήσεις. Ως παράγωγο του γερμανικού μοντέλου θεωρείται η έμφαση στην ποιότητα, η οποία προέρχεται από το ανθρώπινο δυναμικό παρά από την απλή πιστοποίηση της ορθής λειτουργίας και της διατήρησης της παραδοσιακής πρακτικής, αλλά και η δυνατότητα προσαρμογής των εμπλεκόμενων σε μεταβαλλόμενα οικονομικά περιβάλλοντα.

Περνώντας στην αναφορά στην εμπορική διάσταση της χειροτεχνίας, σημειώνεται ότι η παράδοση των υπαίθριων αγορών που είναι συνδεδεμένη στενά με τη χειροτεχνία στην Ευρώπη, αλλά και η έλλειψη μεγάλων εμπορικών φορέων χειροτεχνίας όπως καταγράφεται στις ΗΠΑ, δημιουργεί μία αγορά μικρής κλίμακας, με έμφαση στους μικρούς ανεξάρτητους παραγωγούς ή και εμπόρους. Ως αποτέλεσμα αυτού του γεγονότος, και παρά τη σταδιακή είσοδο και ανάπτυξη του διαδικτυακού εμπορίου στον τομέα, η διοργάνωση και παρουσία σε εμπορικές εκθέσεις παραμένουν σημαντικές για τους παραγωγούς προϊόντων. Το στοιχείο αυτό ενισχύεται και μέσα από την καταγραφή των κυρίων εμπορικών εκθέσεων του τομέα, όπως αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα 1.

Πίνακας 1 Κύριες Εκθέσεις Χειροτεχνίας και Λαϊκής Τέχνης στην Ευρώπη

	Όνομα Έκθεσης	Περιοδικότητα	Τόπος Διεξαγωγής
1	CADEAUX LEIPZIG	Διετής	Leipzig (Germany) Exhibition Centre Leipzig
2	AEF BUSINESS CENTER	Ετήσια	Paris (France) Paris Expo Porte de Versailles
3	AIGUILLE EN FÊTE	Ετήσια	Paris (France) Paris Expo Porte de Versailles
4	MANUALMENTE BUSTO ARSIZIO	Ετήσια	Busto Arsizio (Italy) Malpensa Fiere
5	TENDANCES CRÉATIVES - TOURS	Ετήσια	Tours (France) Parc des expositions de Tours
6	WARSAW GIFT & DECO SHOW	Ετήσια	Warsaw (Poland) Ptak Warsaw Expo
7	H+H COLOGNE	Ετήσια	Cologne (Germany) Exhibition Centre Cologne
8	LAND & GENUSS - FRANKFURT	Ετήσια	Giessen (Germany) Messe Gießen
9	SALON DE L'HABITAT ET DE LA DECORATION	Ετήσια	Metz (France) Metz - Centre International des Congrès et Foires Expositions
10	ARMI & BAGAGLI	Ετήσια	Piacenza (Italy) Piacenza Expo
11	AMBERMART	Ετήσια	Gdansk (Poland) Amberexpo
12	SALON MODE ET TISSUS	Διετής	Sainte-Marie-aux-Mines (France)
13	FOIRE INTERNATIONALE DE ROUEN	Ετήσια	Rouen (France) Parc des expositions de Rouen
14	IL MONDO CREATIVO BOLOGNA Creative Leisure and Do-it-Yourself Fair	Ετήσια	Bologna (Italy) Bologna Exhibition Centre
15	SCOTLAND'S TRADE FAIR	Διετής	Glasgow (UK - United Kingdom) SEC - Scottish Event Campus
16	ART - THE HANDICRAFTS TRADE FAIR	Ετήσια	Florence (Italy) Fortezza da Basso
17	FOIRE INTERNATIONALE DE NANTES	Ετήσια	Nantes (France) Exponantes - La Beaujoire
18	MINÉRALEXPO - AUBAGNE	Ετήσια	Aubagne (France) Agora d'Aubagne
19	OB'ART - MONTPELLIER	Ετήσια	Montpellier (France) Le Corum
20	POUR L'AMOUR DU FIL	Ετήσια	Nantes (France) Exponantes - La Beaujoire
21	INTERDECORAÇÃO	Διετής	Porto (Portugal) Exponor
22	LAND & GENUSS - LEIPZIG	Ετήσια	Leipzig (Germany)
23	OVIBEJA	Ετήσια	Beja (Portugal) Parque de Feiras e Exposições de Beja

	Όνομα Έκθεσης	Περιοδικότητα	Τόπος Διεξαγωγής
24	MOSTRA INTERNAZIONALE DELL'ARTIGIANATO	Ετήσια	Florence (Italy) Fortezza da Basso
25	ZAGREB CRAFTS FAIR	Ετήσια	Zagreb (Croatia) Zagreb Fair
26	HORS-SÉRIE MAISON BY FOIRE DE PARIS	Ετήσια	Paris (France) Paris Expo Porte de Versailles
27	FOIRE INTERNATIONALE DE LA HAUTE-SAVOIE MONT-BLANC	Ετήσια	La Roche-sur-Foron (France) Parc des expositions de la Foire de la Haute-Savoie Mont-Blanc
28	LAND & GENUSS - HAMBURG	Ετήσια	Hamburg (Germany) MesseHalle Hamburg-Schnelsen
29	FOIRES DE CHAMPAGNE	Ετήσια	Troyes (France) Parc des Expositions de Troyes - Le Cube
30	FESTIVAL DE L'ARTISANAT	Διετής	Quimper (France) Parc des expositions Quimper Cornouaille
31	MANUALMENTE FORLI	Άγνωστος	Forli (Italy) Fiera di Forlì
32	OROAREZZO	Ετήσια	Vicenza (Italy) Fiera di Vicenza
33	CHIBIMART - INVERNO	Ετήσια	Milan (Italy) Fiera Milano City
34	LE PRINTEMPS	Ετήσια	Lyon (France) La Sucrière
35	SIGHTCITY FRANKFURT	Ετήσια	Frankfurt (Germany) Kap Europa Congress Centre
36	CHIBIMART - SUMMER	Ετήσια	Milan (Italy) Fiera Milano City
37	SALON DE LA PÂTISSERIE DE PARIS	Ετήσια	Paris (France) Paris Expo Porte de Versailles
38	SALON RÉVÉLATIONS AU GRAND PALAIS	Διετής	Paris (France) Grand Palais Éphémère
39	TANEXPO	Διετής	Bologna (Italy) Bologna Exhibition Centre
40	FIA LISBOA	Ετήσια	Lisbon (Portugal) Feira Internacional de Lisboa
41	OB'ART - CAP D'AGDE	Δεν προσδιορίζεται	Cap d'Agde (France)
42	«HANDWERK & DESIGN» AT INTERNATIONALE HANDWERKSMESSE	Ετήσια	Munich (Germany) Fairground Messe München
43	TRENDSET	Διετής	Munich (Germany) Fairground Messe München
44	THE FESTIVAL OF QUILTS	Ετήσια	Birmingham (UK - United Kingdom) National Exhibition Centre
45	FORMEX	Διετής	Stockholm (Sweden) Stockholmsmässan - Stockholm International Fairs
46	CREATIVA FEMMES D'AUJOURD'HUI	Ετήσια	Namur (Belgium) Namur expo
47	TEXTILE FESTIVAL BY BURDA	Ετήσια	Namur (Belgium) Namur expo
48	KREATIV HAMBURG!	Ετήσια	Hamburg (Germany) MesseHalle Hamburg-Schnelsen
49	HERBST MESSE	Ετήσια	Dornbirn (Austria) Dornbirner Messe
50	WORLD OF GIFTS TRADE SHOW	Ετήσια	Kiev (Ukraine) Kiev International Exhibition Center
51	CARREFOUR EUROPÉEN DU PATCHWORK	Ετήσια	Sainte-Marie-aux-Mines (France)
52	FESTIVAL OF FOLK CRAFTS AND ARTISTS OF RUSSIA	Ετήσια	Sochi (Russia) Grand Hotel Pearl (Zhemchuzhina), Sochi .
53	GREEK JEWELRY SHOW	Ετήσια	Athens (Greece) MEC - Mediterranean Exhibition Center
54	HEXAGONE LYON Gift Show	Ετήσια	Lyon (France) Eurexpo
55	ACCORDION SHOW	Ετήσια	Cremona (Italy) Cremona Fiere

Όνομα Έκθεσης	Περιοδικότητα	Τόπος Διεξαγωγής
56 ACOUSTIC GUITAR VILLAGE	Ετήσια	Cremona (Italy) Cremona Fiere
57 CREMONA MONDOMUSICA	Ετήσια	Cremona (Italy) Cremona Fiere
58 CREMONA WINDS	Ετήσια	Cremona (Italy) Cremona Fiere
59 PIANO EXPERIENCE	Ετήσια	Cremona (Italy) Cremona Fiere
60 RESPIRE LA VIE - POITIERS	Ετήσια	Poitiers (France) Parc des Expositions Les Arènes
61 LAND & GENUSS - MÜNSTER	Ετήσια	Münster (Germany) Halle Münsterland
62 TECNA EXPO	Διετής	Rimini (Italy) Rimini Fiera
63 SALON SOLUTIONS MAISON	Ετήσια	Biarritz (France) Halle d'Iraty
64 AMERICAN DREAM	Ετήσια	Padua (Italy) PadovaFiere
65 BIENNALE DE SCULPTURE ANIMALIÈRE DE RAMBOUILLET	Διετής	Rambouillet (France) Salle R. Patenôtre
66 CRAFT KIELCE	Ετήσια	Kielce (Poland) Kielce Fairground
67 FERIA GENERAL ZARAGOZA	Ετήσια	Zaragoza (Spain) Feria de Zaragoza
68 FOIRE TEILLOUSE - GRANDE FOIRE AUX MARRONS	Ετήσια	Redon (France)
69 HOBBY SHOW - ROMA	Διετής	Rome (Italy) Palacavicchi
70 HOLY RUSSIA - MOSCOW	Ετήσια	Moscow (Russia) New Manege Exhibition Hall
71 IL MONDO CREATIVO - LEVANTE	Ετήσια	Bari (Italy) Fiera del Levante
72 MY MARCHY - COLMAR	Ετήσια	Colmar (France) Parc des Expositions de Colmar
73 SALON ART AU QUOTIDIEN	Ετήσια	Tours (France) Parc des expositions de Tours
74 SALON DÉCO BELLISSIMO	Ετήσια	Limoges (France) Parc des expositions de Limoges
75 THE KNITTING & STITCHING SHOW - DUBLIN	Ετήσια	Dublin (Ireland) Royal Dublin Society
76 THE KNITTING & STITCHING SHOW - LONDON	Ετήσια	London (UK - United Kingdom) Alexandra Palace
77 LES ARTISANALES DE CHARTRES	Ετήσια	Chartres (France) Parc des Expositions Chartrexp
78 TENDANCES CRÉATIVES - TOULOUSE	Ετήσια	Toulouse (France) Parc des expositions de Toulouse
79 ESPRIT MAISON ESPRIT JARDIN	Ετήσια	Rennes (France) Parc-Expo de Rennes-Aéroport
80 GUSTAV	Ετήσια	Dornbirn (Austria) Dornbirner Messe
81 FOIRE DU JURA	Ετήσια	Delémont (Switzerland) Le Comptoir Delémontain
82 GRASSIMESSE	Ετήσια	Leipzig (Germany) GRASSI Museum für Angewandte Kunst
83 MINÉRALEXPO - CHAMBÉRY	Ετήσια	Chambery (France) Savoieexpo - Parc des expositions de Chambery
84 OLYMPIA INTERNATIONAL ART & ANTIQUES FAIR	Ετήσια	London (UK - United Kingdom) Olympia Exhibition Centre
85 THE ART & ANTIQUES FAIR	Ετήσια	London (UK - United Kingdom) Olympia Exhibition Centre
86 FIERA DI SAN MARTINO	Ετήσια	Santarcangelo di Romagna (Italy)
87 MOSTRA MERCATO DELL'ARTIGIANATO	Ετήσια	Erba (Italy) Lario Fiere
88 KREATIV	Ετήσια	Bolzano (Italy) Fiera Bolzano
89 MARJOLAINE	Ετήσια	Paris (France) Parc Floral de Paris
90 NIMAGINE	Ετήσια	Nîmes (France) Parc des expositions de Nîmes

Όνομα Έκθεσης	Περιοδικότητα	Τόπος Διεξαγωγής
91 MIF EXPO - MADE IN FRANCEMIF	Ετήσια	Paris (France) Paris Expo Porte de Versailles
92 MODE - HEIM - HANDWERK	Ετήσια	Essen (Germany) Messe Essen
93 CRÉATION ET SAVOIR-FAIRE	Ετήσια	Paris (France) Paris Expo Porte de Versailles
94 COUNTRY LIVING CHRISTMAS FAIR - GLASGOW	Ετήσια	Glasgow (UK - United Kingdom) SEC - Scottish Event Campus
95 THE KNITTING & STITCHING SHOW - HARROGATE	Ετήσια	Harrogate (UK - United Kingdom) Harrogate International Centre
96 FINNISH HANDICRAFTS	Ετήσια	Tampere (Finland) Tampereen Messu
97 OB'ART - PARIS	Ετήσια	Paris (France) Espace d'animation des Blancs Manteaux
98 ID D'ART - LYON	Ετήσια	Lyon (France) La Sucrière
99 ID D'ART - ANNECY	Ετήσια	Annecy (France) Espace Rencontre, Annecy-le-vieux
100 ARTISA	Ετήσια	Grenoble (France) Alpexpo
101 AF / L' ARTIGIANO IN FIERA	Ετήσια	Milan (Italy) Fiera Milano, Rho
102 ART & CRAFT FESTIVAL	Ετήσια	Poznan (Poland) Poznan Congress Center
103 ARTI & MESTIERI EXPO	Ετήσια	Rome (Italy) Fiera di Roma
104 CARROUSEL DES MÉTIERS D'ART ET DE CRÉATION	Διετής	Paris (France) Carrousel du Louvre
105 COUNTRY LIVING CHRISTMAS FAIR - HARROGATE	Ετήσια	Harrogate (UK - United Kingdom) Harrogate International Centre
106 FESTIVAL OF ARTISTIC OBJECTS	Ετήσια	Poznan (Poland) Poznan Congress Center
107 FESTIWAL SZTUKI	Ετήσια	Poznan (Poland) Poznan Congress Center
108 INSIDECountry Lifestyle Fair	Ετήσια	Ghent (Belgium) Flanders Expo
109 LADYA	Ετήσια	Moscow (Russia) Expocentr' Krasnaya Presnya Fairgrounds
110 SALON DES ARTISANS D'ART ET DES JEUNES CRÉATEURS	Ετήσια	Toulouse (France) MEETT - Parc des Expositions et Centre de Conventions
111 SALONS DES MÉTIERS D'ART DE NANTES	Ετήσια	Nantes (France) La Cité Nantes Events Center
112 THE 1.618 EVENT	Διετής	Paris (France) Carreau du Temple
113 RESPIRE LA VIE - VANNES	Ετήσια	Vannes (France) Le Chorus, Parc des expositions
114 ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ	Ετήσια	Athens (Greece) Athens Metropolitan Expo
115 ΠΑΡΟΥΣΙΕΣ	Ετήσια	Athens (Greece) Athens Metropolitan Expo
116 ΤΕΧΝΗΜΑ	Ετήσια	Athens (Greece) Athens Metropolitan Expo
117 BISOU	Ετήσια	Marseille (France) Parc Chanot
118 AGRIDIRECT	Ετήσια	Bolzano (Italy) Fiera Bolzano
119 HEXAGONE RENNES	Ετήσια	Rennes (France) Parc-Expo de Rennes-Aéroport
120 RESPIRE LA VIE - RENNES	Ετήσια	Rennes (France) Parc-Expo de Rennes-Aéroport
121 SALON DES ARTISANS D'ART DE TROYES	Ετήσια	Troyes (France) Parc des Expositions de Troyes - Le Cube

Όνομα Έκθεσης	Περιοδικότητα	Τόπος Διεξαγωγής
122 TENDANCES CRÉATIVES - BILBAO	Ετήσια	Bilbao (Spain) Bilbao Exhibition Centre
123 CREATIVEWORLD	Ετήσια	Frankfurt (Germany) Exhibition Centre Frankfurt
124 MITTELDEUTSCHE HANDWERKSMESSE	Ετήσια	Leipzig (Germany) Exhibition Centre Leipzig
125 KOINÈ	Διετής	Vicenza (Italy) Fiera di Vicenza
126 RESPIRE LA VIE - LA ROCHELLE	Ετήσια	La Rochelle (France) Espace Encan
127 SALON HABITAT DÉCO NANCY Nancy Home & Design Show	Ετήσια	Nancy (France) Parc des Expositions de Nancy
128 CREATIVA Exhibition for Creative Design	Ετήσια	Dortmund (Germany) Exhibition Centre Dortmund
129 HAUTE FOIRE HABITAT ET GASTRONOMIE DE PONTARLIERA	Διετής	Pontarlier (France) Espace René Pourny
130 FUNÉRAIRE PARIS	Διετής	Paris (France) Paris Nord Villepinte
131 BIENNALE DE L'ART SANTONNIER	Διετής	Aubagne (France)

Σημειώνεται στο σημείο αυτό ότι, στον παραπάνω πίνακα καταγράφονται και οι 4 κεντρικές ελληνικές εκθέσεις (ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ, ΤΕΧΝΗΜΑ, ΠΑΡΟΥΣΙΕΣ και GREEK JEWELRY SHOW) με αναφορές σε δημιουργίες λαϊκής τέχνης και χειροτεχνίας καθώς και τουριστικών ειδών από τα σωματεία λαϊκής τέχνης της χώρας. Σημειώνεται ότι για το 2022 προγραμματίζεται μία επιπλέον έκθεση υπό τον τίτλο DIY Show (<https://diyshow.gr/>) με στόχευση πέρα από τους επαγγελματίες και στους ιδιώτες με ενδιαφέρον για τον κλάδο.

Παράλληλα με τις εκθέσεις αυτές, οι οποίες και αποτελούν κεντρικά σημεία αναφοράς για τον εμπορικό κλάδο της χειροτεχνίας, τα τελευταία χρόνια καταγράφεται η ολοένα και αυξανόμενη πραγματοποίηση μικρότερης κλίμακας εκθέσεων και διοργανώσεων, συχνά σε συνέχεια των πολιτιστικών πρωτοβουλιών, αλλά και εκθέσεων ως αποτέλεσμα πρωτοβουλιών σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, με κοινό πέραν των άμεσα απασχολούμενων στους ειδικότερους κλάδους. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι ελληνικές συμμετοχές στις Ευρωπαϊκές Ημέρες Χειροτεχνίας - European Artistic Crafts Days, με διοργάνωση δράσεων σε σημαντικό αριθμό ιδρυμάτων και μουσείων όπως το Μουσείο Μετάξης, το Υπαίθριο Μουσείο Υδροκίνησης, το Μουσείο Ελιάς και Ελληνικού Λαδιού, το Μουσείο Βιομηχανικής Ελαιουργίας Λέσβου, το Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν.&Σ. Τσαλαπάτα, το Μουσείο Μαρμαροτεχνίας, το Μουσείο Περιβάλλοντος Στυμφαλίας, το Μουσείο Μαστίχας Χίου και το Μουσείο Αργυροτεχνίας. Παράλληλα, άλλη σημαντική συμβολή αποτελούν και οι κατά τόπους περιοδικές εκθέσεις χειροτεχνίας που διοργανώνονται. Οι οργανώσεις αυτές μπορούν να έχουν μακρά παράδοση όπως η Πανελλήνια Έκθεση Χειροτεχνίας και Αγροτικής Οικονομίας Κρεμαστής (57^η εκδήλωση το 2022 - με σημαντικό αριθμό συμμετεχόντων, αλλά δε μπορεί να υποτιμηθεί η σημασία των περιστασιακών εκδηλώσεων κατά τόπους με αφορμές καλλιτεχνικές ή τοπικές εκθέσεις. Βασικό χαρακτηριστικό των τοπικών εκθέσεων πάντως αποτελεί η σύνθεση της χειροτεχνίας με την ευρύτερη αγροτική οικονομία, στοιχείο που δείχνει τη σημασία της αποτύπωσης των

τοπικών παραδόσεων της χειροτεχνίας και την ειδικότερη στόχευση που απαιτεί η διατήρηση της χειροτεχνικής παράδοσης. Τέλος, κατά την τελευταία διετία, οπότε και λόγω των ιδιαίτερων συνθηκών που επέβαλαν οι ανάγκες περιορισμού των επιπτώσεων της πανδημίας του COVID 19, καταγράφεται αύξηση της διοργάνωσης των εκθέσεων και φεστιβάλ ψηφιακού χαρακτήρα, όπως η ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΑ (<https://xeirotexnika.gr/>).

Παράλληλα πρέπει να σημειωθεί ότι η καθαρά πολιτιστική διάσταση της χειροτεχνίας αποτελεί ακόμα ένα τμήμα της δημόσιας παρουσίας της μέσω εκθέσεων. Σημαντικά παραδείγματα περιλαμβάνουν την πρόσφατη συμμετοχή του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού στην 85^η Διεθνή Έκθεση Θεσσαλονίκης (2021) με ειδικό περίπτερο για την ανάδειξη της σύνδεσης του ελληνικού πολιτισμού και των δημιουργιών Ελλήνων χειροτεχνών, με την αξιοποίηση τεχνολογίας Επαυξημένης Πραγματικότητας (AR) και ειδικών εφαρμογών, αλλά και η συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης σε άλλο περίπτερο της ίδιας έκθεσης παρουσιάζοντας ειδικό χώρο αφιερωμένο στην Ελληνική Χειροτεχνία, στο πλαίσιο της διυπουργικής πρωτοβουλίας για την αναβίωση, μετεξέλιξη και ανάδειξη της ελληνικής χειροτεχνίας, η οποία συντονίζεται από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού σε συνεργασία με το Υπουργείο Ανάπτυξης, και υλοποιείται στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0²⁷.

Κλείνοντας τις αναφορές του κεφαλαίου, πρέπει σε κάθε περίπτωση να σημειωθεί ότι ένα βασικό ζητούμενο προβληματισμού είναι η αδυναμία καταγραφής και υπολογισμού της οικονομικής αξίας της βιοτεχνίας, καθώς και η αδυναμία σύγκρισης μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών, ούτως ώστε να αξιολογηθούν και να κριθούν τυχόν μέτρα που λαμβάνονται ανά περίπτωση. Οι λόγοι της δυσκολίας αυτής εντοπίζονται καταρχάς στα πλαίσια για τον καθορισμό και τη χαρτογράφηση των βιοτεχνικών δραστηριοτήτων, τα οποία συχνά διαφέρουν, μην επιτρέποντας τη μεταδοτικότητα και αλληλεπίδραση μεταξύ των κρατών. Επιπλέον, πολλές μελέτες επικεντρώνονται άμεσα στον κλάδο της βιοτεχνίας, μην εξετάζοντας την έμμεση συμβολή της χειροτεχνίας στην ευρύτερη δημιουργική οικονομία και σε άλλους κλάδους που αξιοποιούν τα αποτελέσματα της. Το παράδειγμα της άμεσης σύνδεσης της χειροτεχνικής παραγωγής με την τουριστική δραστηριότητα, όπως δείχνει και η ελληνική περίπτωση των χειροτεχνικών εκθέσεων, ξεπερνά κατά πολύ τη άμεση συμβολή του κλάδου της βιοτεχνίας. Τέλος, μια δίκαιη εικόνα της αξίας που δημιουργείται από την χειροτεχνία και την καλλιτεχνική βιοτεχνία αποδεικνύεται δύσκολο να αποδοθεί, λαμβάνοντας υπόψη την ύπαρξη μη ποσοτικοποιήσιμων ή δύσκολα ποσοτικοποιήσιμων επιπτώσεων. Αυτές μπορούν να περιλαμβάνουν τη δευτερογενή συνεισφορά στην τοπική ανάπτυξη και τις τοπικές οικονομίες, την ενίσχυση

²⁷ Στο πλαίσιο της ίδιας πρωτοβουλίας και στο πλαίσιο της ΔΕΘ διοργανώθηκε ειδική ημερίδα από τα δύο υπουργεία και το Μητροπολιτικός Οργανισμός Μουσείων Εικαστικών Τεχνών Θεσσαλονίκης (MOMus), υπό τον τίτλο “FUTURE is handmade in Greece” («Το μέλλον είναι χειροποίητο στην Ελλάδα»).

της δημιουργικότητας, την τόνωση της καινοτομίας και την αύξηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω της μεταφοράς δεξιοτήτων χειροτεχνίας σε διαφορετικούς οικονομικούς τομείς.

A.2.2 Περιεχόμενο Θεσμικής Προσέγγισης Ενίσχυσης του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας και Φορείς Πολιτικής

Τα παραπάνω στοιχεία αποτελούν τη βάση επί της οποίας αντιμετωπίζεται η ευρύτερη έννοια της λαϊκής τέχνης και χειροτεχνικής παραγωγής, ο προσδιορισμός των ειδικότερων κλάδων που συνήθως περιλαμβάνει, καθώς και μία αποτύπωση της κατάστασης σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης, είναι σημαντικό στο επόμενο στάδιο να προσδιοριστεί η επιχειρησιακή αντίληψη περί του αντικείμενου της χειροτεχνίας ως οικονομική δραστηριότητα, όπως έχει αποτυπωθεί στην ελληνική περίπτωση, και ειδικότερα στην εφαρμογή και υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και στο πλαίσιο προγραμμάτων κρατικής ενίσχυσης των κλάδων της χειροτεχνίας και της λαϊκής τέχνης.

Ενδεικτικά αναφέρεται η πλέον πρόσφατη περίπτωση της εφαρμογής της Δράσης «Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχή εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους» (Τίτλος υπό – δράσης Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών διατροφής μετά τη 1η μεταποίηση και, του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής Κωδικός υπό – δράσης 19.2.2.4) του προγράμματος CLLD Leader - Δράσεις/Υποδράσεις Ιδιωτικού Χαρακτήρα (ΠΑΑ 2014-2020) για το Δίκτυο Δήμων Νήσων Αττικής .

Σύμφωνα με τα ανωτέρω προγραμματικά δεδομένα, ως βιοτεχνία και χειροτεχνία ορίζεται η «παραγωγή όλων των ειδών επίπλων και προϊόντων από χαρτί, όλων των ειδών χειροτεχνίας (κοσμήματα, πολύτιμα μέταλλα, αντικείμενα από γυαλί, κεραμικά, πέτρα, μάρμαρο, κλπ.)», ενώ η στοχοθεσία των χρηματοδοτούμενων Δράσεων εξυπηρετούσε τους ειδικούς στόχους των εν λόγω τοπικών στρατηγικών ειδικότερα:

- την ίδρυση-επέκταση-εκσυγχρονισμό βιοτεχνιών και χειροτεχνιών παραγωγής ειδών Λαϊκής τέχνης από πολύ μικρές επιχειρήσεις,
- την ίδρυση – επέκταση - εκσυγχρονισμό επιχειρήσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση και του εμπορίου από φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εντάσσονται σε μία από τις κατηγορίες της Κοινωνικής-Νεανικής Επιχειρηματικότητας,
- τον εκσυγχρονισμό υφιστάμενων επιχειρήσεων σε όλους τους τομείς της βιοτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση και του εμπορίου από πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις.

Η Δράση έθεσε ως προτεραιότητα: α) την ενίσχυση των μονάδων παραγωγής λαϊκής τέχνης, οι οποίες συνεισφέρουν στην ανάδειξη της πολιτιστικής ταυτότητας της περιοχής, β) την αντιμετώπιση της ανεργίας και της κοινωνικής συνοχής με την προώθηση της κοινωνικής και νεανικής επιχειρηματικότητας, γ) τη

δημιουργία ποιοτικών χώρων πώλησης τοπικών προϊόντων σύμφωνα με τις προδιαγραφές που έχουν εκπονηθεί από την ΟΤΔ, δ) τον ποιοτικό εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων επιχειρήσεων ώστε να βελτιωθεί το επίπεδο των παραγόμενων προϊόντων και των παρεχόμενων υπηρεσιών με την ενσωμάτωση διαδικασιών καινοτομίας και χρήσης νέων τεχνολογιών, αλλά και διαδικασιών φιλικών προς το περιβάλλον που περιορίζουν το φαινόμενο της κλιματικής αλλαγής, ε) τη διατήρηση και δημιουργία θέσεων εργασίας και την προστασία της ανθρώπινης υγείας. Καθώς η συγκεκριμένη δράση υλοποιήθηκε σε ολόκληρη τη χώρα, το κατά τόπους αντικείμενο βιοτεχνικής δραστηριότητας που περιλαμβανόταν παρουσίασε σχετική διαφοροποίηση, αλλά σε γενικές γραμμές η σύνθεση των δεδομένων απέδωσε ως περιεχόμενο τους ειδικότερους κλάδους οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο της παρούσας.

Η παραπάνω αναφορά αποτελεί μία αποτύπωση της επιχειρησιακής προσέγγισης της χειροτεχνίας. Σε συνέχεια αυτής, η προσέγγιση του θεσμικού πλαισίου του αντικείμενου της έρευνας, δηλαδή της χειροτεχνίας και καλλιτεχνικής βιοτεχνίας, ανέδειξε το ζήτημα του επαρκούς προσδιορισμού του περιεχομένου, αλλά και της έλλειψης ειδικού πλαισίου αναφοράς πέραν αυτού που ρυθμίζει κυρίως την εμπορική δραστηριότητα που συνδέεται με αυτή.

Το ισχύον πλαίσιο περιγράφεται στο Νόμο υπ' αριθμ. 4849/2021 (ΦΕΚ Α' 207/05-11-2021) «Αναμόρφωση και εκσυγχρονισμός του ρυθμιστικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας του υπαίθριου εμπορίου, ρυθμίσεις για την άσκηση ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων και την απλούστευση πλαισίου δραστηριοτήτων στην εκπαίδευση, βελτιώσεις στην επιμελητηριακή νομοθεσία, άλλες διατάξεις του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και λοιπές επείγουσες διατάξεις», με ισχύ από 1/2/2022, ο οποίος αντικατέστησε τις σχετικές ρυθμίσεις του Νόμου υπ' αριθμ. 4497/2017 (ΦΕΚ Α/171/13-11-2017) «Άσκηση υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων, εκσυγχρονισμός της επιμελητηριακής νομοθεσίας και άλλες διατάξεις» (άρθρα 1-60).

Ανάμεσα σε άλλα, σε αυτόν προσδιορίζεται ως πεδίο εφαρμογής οι «Οργανωμένες υπαίθριες αγορές», οι οποίες περιλαμβάνουν και τις αγορές χειροτεχνών/ καλλιτεχνών. Ως τέτοιες ορίζονται οι υπαίθριες αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται ως πωλητές χειροτέχνες και καλλιτέχνες, είτε φυσικά πρόσωπα που δημιουργούν έργα τέχνης, καλλιτεχνήματα, χειροτεχνήματα και λοιπά έργα πρωτότυπης, αποκλειστικά δικής τους, καλλιτεχνικής δημιουργίας, είτε Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις (Κοιν.Σ.ΕΠ.) του ν. 4430/2016 (Α' 205) που δραστηριοποιούνται στο ίδιο αντικείμενο (Άρθρο 2) και μπορούν να πάρουν σχετική άδεια (άρθρο 8), ενώ «Άδεια πωλητή χειροτέχνη-καλλιτέχνη» αποτελεί η άδεια που χορηγείται σε χειροτέχνες/ καλλιτέχνες και σε Κοιν.Σ.ΕΠ. από τον αρμόδιο φορέα, προκειμένου να δραστηριοποιούνται σε αγορές χειροτεχνών-καλλιτεχνών. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να καλύπτει κάθε μία από τις παραπάνω κατηγορίες διαφοροποιείται, αλλά σε κάθε περίπτωση απαιτείται έναρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας με Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητας (Κ.Α.Δ.) συναφή με το αντικείμενο της δραστηριότητάς τους (άρθρο 7.2), με την εξαίρεση των περιστασιακά απασχολούμενων (μέχρι 3 μήνες το έτος) και υπό τον όρο της απαλλαγής από το

ΦΠΑ (Άρθρο 12.α) εξαιτίας χαμηλών εισοδημάτων.. Καθίσταται σαφές από τα παραπάνω ότι η περιοριστική εξαίρεση σημαίνει τη δραστηριοποίηση κυρίως ατόμων, τα οποία εγγράφονται ως επιχειρηματικές μονάδες και ως τέτοιες καταγράφηκαν στο πλαίσιο της παρούσης. Οι λοιπές, σχετικές με τους χειροτέχνες και τις αγορές χειροτεχνών/ καλλιτεχνών, διατάξεις του νόμου αφορούν κυρίως διαδικαστικά ζητήματα άσκησης των δραστηριοτήτων και ζητήματα αρμοδιοτήτων αδειοδότησης, και δεν εμπίπτουν στο άμεσο ενδιαφέρον της έρευνας.

Σε κάθε περίπτωση είναι σαφές ότι η χειροτεχνική ή καλλιτεχνική βιοτεχνική παραγωγή, παρά τις σχετικές προεκτάσεις στα πεδία του της καλλιτεχνίας, του πολιτισμού και της λαϊκής παράδοσης, εμπίπτει στο ευρύτερο πλαίσιο των οικονομικών δραστηριοτήτων κάθε ειδικού κλάδου και ως τέτοια θα αντιμετωπιστεί για τις ανάγκες της χαρτογράφησης, με κύρια μονάδα αναφοράς τις επιχειρήσεις ανεξαρτήτως μορφής. Συνέπεια του παραπάνω στοιχείου είναι η αναγνώριση της βαρύνουσας θεσμικής σημασίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και ειδικότερα της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας, μέσω της Γενικής Διεύθυνσης Βιομηχανικής Πολιτικής και Μεταρρυθμίσεων και της Διεύθυνσης Επιχειρηματικότητας και Μικρών Μεσαίων Επιχειρήσεων, , για την διερεύνηση της κατάστασης, των προβλημάτων και των αναγκών του Τομέα, σύμφωνα με το Υπ' Αριθ. 5/2022, ΦΕΚ 18/Α/4-2-2022 του Οργανισμού Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Το στοιχείο αυτό προκύπτει από τα προβλεπόμενα από το οργανόγραμμα, σύμφωνα με το οποίο, η Διεύθυνση Επιχειρηματικότητας και Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων αποτελείται από τα τμήματα Σχεδιασμού Πολιτικών Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ (Τμήμα Α), Εφαρμογής και Υποστήριξης Δράσεων ΜΜΕ (Τμήμα Β) και Δεξιοτήτων και Τεχνικών Επαγγελματιών (Τμήμα Γ). Τα σχετικά τμήματα αντιστοιχούν στον Επιχειρησιακό Στόχο της Διεύθυνσης, ο οποίος είναι η στήριξη της Επιχειρηματικότητας σε εθνικό επίπεδο και η ανάπτυξη των Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων (ΜΜΕ) και των συναφών με αυτές υπηρεσιών. Οι άξονες ενεργειών για την επίτευξη του Επιχειρησιακού Στόχου, περιλαμβάνουν:

- α) Τη βελτίωση των επιδόσεων των επιχειρήσεων στην παραγωγικότητα, στην ποιότητα, στην οργάνωση, στην καινοτομία, και στην ανάπτυξη προϊόντων υψηλότερης προστιθέμενης αξίας,
- β) Την ανάπτυξη των διεπιχειρησιακών συνεργασιών και την προώθηση πολιτικών μεγέθυνσης,
- γ) Την ανάπτυξη δεξιοτήτων και τη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου για την άσκηση τεχνικών επαγγελματιών για τα οποία απαιτείται η έκδοση επαγγελματικής άδειας.

Η κατανομή των αρμοδιοτήτων σε επίπεδο τμημάτων πραγματοποιείται στη λογική του τριπτύχου σχεδιασμού πολιτικών- εφαρμογής και υποστήριξης – ανάπτυξης και παρακολούθησης δεξιοτήτων και

ειδικών επαγγελματικών ζητημάτων, σε ότι αφορά τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, με τα τμήματα Α, Β και Γ αντιστοίχως να είναι αρμόδια για την άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων²⁸

²⁸ Οι αρμοδιότητες για το Τμήμα Α καταγράφονται ειδικά ως ακολούθως:

- Η εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση των ΜΜΕ και η εισήγηση επί των βασικών αξόνων της δημόσιας εθνικής πολιτικής, σε οριζόντιο και τομεακό επίπεδο.
- Ο συντονισμός και η εποπτεία της υλοποίησης του ως άνω Σχεδίου Δράσης, οργανώνοντας την συνεργασία υπηρεσιών και φορέων, που δραστηριοποιούνται στο πεδίο αυτό.
- Η εισήγηση επί των βασικών αξόνων των σχετικών δημόσιων πολιτικών με στόχο τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, προτείνοντας πρωτοβουλίες και δράσεις.
- Η παρακολούθηση της εφαρμογής των θεσμικών παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών για τις ΜΜΕ, σχετικά με το «Μικρό Επιχειρείν» (SmallBusinessAct) και η ανάδειξη και διάχυση των καλών επιχειρηματικών πρακτικών για τις ΜΜΕ, ως το «Εθνικό Σημείο Αναφοράς».
- Η υποστήριξη του έργου του Εντεταλμένου Εθνικού Εκπροσώπου σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο (SME-Envo) στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο των Εθνικών Απεσταλμένων (SME-Envo Network).
- Η ευθύνη του συντονισμού και της λειτουργίας των δράσεων του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τις ΜΜΕ, το οποίο αποτελεί μηχανισμό της πολιτείας, για τη συστηματική παρακολούθηση και ανάλυση των οικονομικών, κοινωνικών, εμπορικών και τεχνικών στοιχείων, που αφορούν στη διάρθρωση, τη δραστηριότητα, τις εξελίξεις και τις προοπτικές των ΜΜΕ, σε όλους τους κλάδους της οικονομίας και η εισήγηση μέτρων πολιτικής και τρόπων παρέμβασης.

Σε ότι αφορά το Τμήμα Β, οι αρμοδιότητες αφορούν δραστηριότητες όπως:

- Η εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Προετοιμασίας και Διαχείρισης της Αλλαγής και της Αναδιάρθρωσης των ΜΜΕ, σε συνεργασία με άλλους δημόσιους φορείς και τους επαγγελματικούς εταίρους, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Η ανάπτυξη δράσεων για τη δημιουργία μηχανισμών και δομών στήριξης των ΜΜΕ για την ψηφιακή και πράσινη μετάβαση.
- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων και εξειδικευμένων δράσεων, για τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, των κλάδων της χειροτεχνίας και της καλλιτεχνικής βιοτεχνίας.
- Η μέριμνα για τη συμμετοχή και εκπροσώπηση της χώρας σε διεθνή, ενωσιακά και διακρατικά δίκτυα υποστήριξης της επιχειρηματικής δράσης των ΜΜΕ, όπως το Enterprise Europe Network.
- Η μέριμνα για την αξιοποίηση των ευκαιριών στις διεθνείς αγορές και η εισήγηση της σύναψης, καθώς και η παρακολούθηση της υλοποίησης διμερών συμφωνιών και πρωτοκόλλων συνεργασίας για την ανάπτυξη των ΜΜΕ.
- Η ανάπτυξη δράσεων για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, στο οποίο δραστηριοποιούνται οι ΜΜΕ, για τη διευκόλυνση της συμμετοχής τους στις δημόσιες συμβάσεις και για τη βελτίωση της συμμετοχής τους στις ευκαιρίες, που προσφέρει η ενιαία αγορά.
- Η μέριμνα και η διαχείριση των εκκρεμών υποθέσεων, που πηγάζουν από τις εκτελούμενες, από τις υπό εκκαθάριση θυγατρικές εταιρείες του πρώην Ελληνικού Οργανισμού Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ), δράσεις επιχειρησιακών προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ.

Τέλος, σε ότι αφορά το Τμήμα Γ, ο Οργανισμός προβλέπει αρμοδιότητες ως εξής:

- Η εκπόνηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης «Δεξιότητες για τη Βιομηχανία», σε συνεργασία με άλλους δημόσιους φορείς και τους βασικούς παραγωγικούς κλάδους, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Ο σχεδιασμός σύγχρονων και εξειδικευμένων συστημάτων, εργαλείων και προγραμμάτων: α) αναβάθμισης δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και πιστοποίησής τους στη βιομηχανία, με επικέντρωση στις ψηφιακές, πράσινες και τεχνολογικές δεξιότητες, β) ανάπτυξης ολοκληρωμένων δράσεων κλαδικών συνεργασιών, γ) ενίσχυσης της μαθητείας και της πρακτικής άσκησης στη βιομηχανία, δ) στήριξης της κινητικότητας στελεχών από και προς το εξωτερικό για την μεταφορά τεχνογνωσίας που είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις επενδύσεις, ε) απασχόλησης ερευνητών σε τμήματα έρευνας και ανάπτυξης βιομηχανικών επιχειρήσεων, στ) ανάπτυξης βιομηχανικών διδακτορικών στις κρίσιμες τεχνολογίες.

- Η συμβολή στη διαμόρφωση του κατάλληλου θεσμικού πλαισίου για την ανάπτυξη της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, καθώς και στη βελτίωση και δημιουργία μηχανισμών υποστήριξης των δράσεων κατάρτισης και πιστοποίησης των εργαζομένων στις βιομηχανικές επιχειρήσεις, μέσα από την εκπόνηση σχετικών πολιτικών και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών.
- Η προώθηση δράσεων για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού των ΜΜΕ και την ανάπτυξη της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης, με στόχο τη βελτίωση της προσαρμοστικότητας και της διαχείρισης των αλλαγών για την επίτευξη ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των ΜΜΕ και την αντίστοιχη βελτίωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων των εργαζομένων σε αυτές.
- Ο προσδιορισμός, για τα τεχνικά επαγγέλματα, που ασκούνται στις εγκαταστάσεις, σύμφωνα με τους ν. 3982/2011 (Α' 143) και ν. 6422/1934 (Α' 412), του τεχνικού τους αντικειμένου (κατηγοριοποίηση, εγκατάσταση), για την άσκηση του οποίου κατοχυρώνεται η υποχρέωση αναγγελίας ή αδειοδότησης ή πιστοποίησης, καθώς και τα επαγγελματικά προσόντα, που απαιτούνται για την άσκηση του επαγγέλματος και η διαβάθμισή του.
- Ο προσδιορισμός, σε συνεργασία με συναρμόδιους φορείς, του πλαισίου χορήγησης επαγγελματικών αδειών άσκησης τεχνικών επαγγελμάτων, για τις οποίες προβλέπονται εξετάσεις, και ο προσδιορισμός του ύψους των παραβόλων και των προβλεπόμενων κυρώσεων.
- Ο προσδιορισμός, σε συνεργασία με συναρμόδιους φορείς, του πλαισίου για την αδειοδότηση των ιδιωτικών φορέων διεξαγωγής εξετάσεων για χορήγηση επαγγελματικής άδειας άσκησης τεχνικών επαγγελμάτων.
- Ο προσδιορισμός, σε συνεργασία με συναρμόδιους φορείς, των προϋποθέσεων έγκρισης των φορέων επαγγελματικής κατάρτισης, που δύναται να υποκαταστήσει την επαγγελματική εμπειρία για την άσκηση των τεχνικών επαγγελμάτων, του περιεχομένου και της διάρκειας της κατάρτισης για κάθε ειδικότητα, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια, καθώς και των προϋποθέσεων αντικατάστασης της επαγγελματικής εμπειρίας, με παρακολούθηση προγραμμάτων επαγγελματικής, θεωρητικής και πρακτικής, κατάρτισης, από εγκεκριμένους για το σκοπό αυτό φορείς.
- Ο προσδιορισμός των επαγγελματικών υποχρεώσεων των πιστοποιούμενων, καθώς και του περιεχομένου της απαιτούμενης υποχρεωτικής κατάρτισης, που πρέπει να λάβουν, πριν από την πιστοποίηση σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, οργανισμούς και υπηρεσίες.
- Η παρακολούθηση και η συμμετοχή στα ευρωπαϊκά, διεθνή όργανα και οργανισμούς, για τα θέματα των επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων και η λήψη κατάλληλων μέτρων, σχετικά με την ενσωμάτωση του ενωσιακού δικαίου στην εθνική έννομη τάξη.
- Η εισήγηση στην Επιτροπή Τεχνικών Επαγγελμάτων του άρθρου 10 του ν. 3982/2011, σχετικά με την εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου των τεχνικών επαγγελμάτων.
- Η ανάπτυξη του Ενιαίου Μητρώου Φυσικών ή Νομικών Προσώπων, τα οποία ασκούν τεχνικά επαγγέλματα.
- Η συμμετοχή σε εθνικά όργανα, συμβούλια και ομάδες εργασίας, που ασχολούνται με θέματα αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων ή τίτλων τεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπως το Συμβούλιο Αναγνώρισης Επαγγελματικών Προσόντων (ΣΑΕΠ), του Διεπιστημονικού Οργανισμού Αναγνώρισης Τίτλων Ακαδημαϊκών και Πληροφόρησης (ΔΟΑΤΑΠ) και του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ).
- Ο καθορισμός των προϋποθέσεων, καθώς και η χορήγηση βεβαίωσης άσκησης των επαγγελματικών δραστηριοτήτων, σε ξένους υπηκόους, για προσωρινή παροχή υπηρεσίας.
- Η υποστήριξη, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών, της λειτουργίας του Ηλεκτρονικού Συστήματος Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά (IMI), με το οποίο ανταλλάσσονται πληροφορίες μεταξύ χωρών της ΕΕ για τα επαγγελματικά δικαιώματα προσώπων τα οποία ασκούν τεχνικά επαγγέλματα στις δραστηριότητες του ν. 3982/2011.
- Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής της νομοθεσίας περί άσκησης τεχνικών επαγγελματικών δραστηριοτήτων, από τις αρμόδιες διευθύνσεις των Περιφερειακών Ενοτήτων των Περιφερειών και η έκδοση εγκυκλίων και οδηγιών, για τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, μέσω του ενιαίου τρόπου εφαρμογής αυτής.
- Η εισήγηση μέτρων, προκειμένου οι διαδικασίες, αρμοδιότητας των Περιφερειών, για την άσκηση δραστηριοτήτων του ν. 3982/2011, να διεκπεραιώνονται από τα ΚΕΠ, ως κέντρα υποδοχής της αίτησης και ενημέρωσης.

Ειδικότερα σε ότι αφορά τα μεταξύ άλλων ζητήματα της υποστήριξης της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας, ως κρίσιμες κρίνονται οι αρμοδιότητες του Τμήματος Β (Εφαρμογής και Υποστήριξης Δράσεων ΜΜΕ) της Διεύθυνσης και ειδικότερα οι εξής αναφορές:

- Ο σχεδιασμός και η υλοποίηση προγραμμάτων και εξειδικευμένων δράσεων, για τη βελτίωση της επιχειρηματικότητας των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, των κλάδων της χειροτεχνίας και της καλλιτεχνικής βιοτεχνίας. (Άρθρο 45.1.βγ)
- Η μέριμνα και η διαχείριση των εκκρεμών υποθέσεων, που πηγάζουν από τις εκτελούμενες, από τις υπό εκκαθάριση θυγατρικές εταιρείες του πρώην Ελληνικού Οργανισμού Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ), δράσεις επιχειρησιακών προγραμμάτων, που συγχρηματοδοτούνται από την ΕΕ. (Άρθρο 45.1.βζ)

Σημειώνεται στο σημείο αυτό, το σαφώς γενικότερο περιεχόμενο του οργανογράμματος, συγκριτικά με την προηγούμενη οργανωτική δομή, η οποία περιλάμβανε αναφορές σε συγκεκριμένους κλάδους (όπως της ταπητουργίας, της καλλιτεχνικής και κεραμικής βιοτεχνίας, της αργυροχρυσοχοΐας και της γουνοποιίας), στοιχείο που μπορεί να δώσει μεγαλύτερη ευελιξία στην άσκηση πολιτικών που κριθούν ως συμβατές με την σύγχρονη προσέγγιση της χειροτεχνίας. Επιπλέον, σύμφωνα με τα παραπάνω, το Τμήμα Β αποτελεί κατά την περίοδο αυτή τη μονάδα συνέχειας της δραστηριότητας του τέως Ελληνικού Οργανισμού Μικρών – Μεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας (ΕΟΜΜΕΧ)²⁹, ο οποίος έπαψε να λειτουργεί σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 16 και 17 του Νόμου υπ' αριθ. 4038 «Επείγουσες ρυθμίσεις που αφορούν την εφαρμογή του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012–2015». Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 17 του Ν. 4038/2012, οι δράσεις και οι αρμοδιότητες του ΕΟΜΜΕΧ, μεταφέρθηκαν και ασκούνται από τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, ανάμεσα στις οποίες και η αρμοδιότητα για τη Διαδικτυακή Πύλη του Εθνικού Παρατηρητηρίου για τις ΜΜΕ. Ως άμεσα συνδεδεμένο τελικό σχόλιο, πρέπει να αναφερθεί ότι κατά το παρελθόν, μετά από πρωτοβουλία και υπό την αιγίδα του ΕΟΜΜΕΧ έχει λειτουργήσει ο θεσμός ενός γενικού ελληνικού χειροτεχνικού σήματος, υπό τον τίτλο «Ελληνικές Χειροτεχνικές Δημιουργίες», για την υποστήριξη της ενίσχυση της ανταγωνιστικής θέσης των ελληνικών χειροτεχνικών προϊόντων και των επιχειρήσεων που τα παράγουν. Θεσμικοί υποστηρικτές της πρωτοβουλίας υπήρξαν ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ), η Γενική Ομοσπονδία Καταναλωτών Ελλάδας και το Ινστιτούτο Καταναλωτών. Τα επιλεγμένα προϊόντα έφεραν ειδικό σήμα και είχαν επιλεγεί στο πλαίσιο της «αισθητικής - λειτουργικής αξίας, της χειροτεχνικής κατεργασίας τους και προέρχονταν από ελληνικές παραγωγικές προσπάθειες». Οι κλάδοι χειροτεχνίας που

²⁹ Ο ΕΟΜΜΕΧ (Ελληνικός Οργανισμός Μικρών – Μεσαίων Επιχειρήσεων & Χειροτεχνίας) ιδρύθηκε το 1977 ως Ν.Π.Ι.Δ. με το Ν.707/1977, με την ενοποίηση του Εθνικού Οργανισμού Ελληνικής Χειροτεχνίας (ΕΟΕΧ) και του Κέντρου Βιοτεχνικής Ανάπτυξης (ΚΕΒΑ), με σκοπό την προαγωγή και προώθηση της Ελληνικής Βιοτεχνίας & Χειροτεχνίας με κάθε πρόσφορο τρόπο, στα πλαίσια της εκάστοτε ασκούμενης Κυβερνητικής Πολιτικής. Από το 1997 (Π.Δ. 159/96, που εκδόθηκε κατ' εφαρμογή του Ν. 2414/96) έως το 2012 ο ΕΟΜΜΕΧ λειτούργησε ως Ανώνυμη Εταιρία κοινωφελούς χαρακτήρα, με μοναδικό μέτοχο το Υπουργείο Ανάπτυξης.

περιλαμβάνονταν ταυτίζονται με τους κλάδους εξέτασης της παρούσας (βλ. σχετικά το κεφάλαιο Α3)³⁰. Κεντρικός στόχος της προσπάθειας ήταν η λειτουργία του ίδιου του θεσμού του ελληνικού χειροτεχνικού σήματος ως μοχλού παρότρυνσης για τη βελτίωση του συνολικού επιπέδου των χειροτεχνικών προϊόντων.

Α3. Παρουσίαση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας στην Ελλάδα ανά Κλάδο και Γεωγραφική Κατανομή

Α.3.1 Γενική Παρουσίαση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας

Ο σχεδιασμός της υλοποίησης της μελέτης χαρτογράφησης του τομέα της χειροτεχνίας και της καλλιτεχνικής βιοτεχνίας στην Ελλάδα περιλαμβάνει μία σειρά ερευνητικών ενεργειών που θα αποτυπώσουν σταδιακά την ευρύτερη εικόνα σε επίπεδο χώρας, καθώς και την ειδικότερη εικόνα κατά κλάδο και περιφέρεια. Ως αποτέλεσμα των ενεργειών αυτών, καθίσταται δυνατός ο σχεδιασμός αντιπροσωπευτικών δειγμάτων για τη διεξαγωγή των δύο απαραίτητων πρωτογενών ερευνών, οι οποίες θα αναδείξουν ειδικότερα ποιοτικά δεδομένα κατά κλάδο και περιφερειακή συγκέντρωση, αποτελώντας οδηγό για τη σύνθεση προτάσεων αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Ο προσδιορισμός της ακριβούς μορφής που λαμβάνει ο τομέας της χειροτεχνίας στην ελληνική περίπτωση αποτελεί το πρώτο ζητούμενο της παρούσας έρευνας. Αν και το γενικό περιεχόμενο της χειροτεχνίας και καλλιτεχνικής βιοτεχνίας και οι θεσμικές διαστάσεις του, καταγράφησαν στο κεφάλαιο Α.2, αποτελεί κρίσιμο

³⁰ Η διαδικασία απόκτησης του σήματος «Ελληνικές Χειροτεχνικές Δημιουργίες» αποτελούνταν από τα ακόλουθα στάδια.

1. Αίτηση. Το πρώτο βήμα για την ένταξη ενός προϊόντος ή μιας σειράς προϊόντων στη συλλογή ήταν η υποβολή της σχετικής αίτησης στον ΕΟΜΜΕΧ. Μαζί με την αίτηση υποβάλλεται και το εν λόγω προϊόν, το οποίο πρέπει να είναι στην τελική του μορφή, έτοιμο προς κυκλοφορία στην αγορά και όχι σε μορφή μοντέλου.
2. Αξιολόγηση. Μετά την υποβολή της αίτησης, γίνεται αξιολόγηση από 5μελή επιτροπή εμπειρογνομόνων στον τομέα της τέχνης, του design και της χειροτεχνικής παραγωγής. Στην επιτροπή συμμετάσχουν εκπρόσωποι της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών Αθήνας, του τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδος, της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών, Βιοτεχνών και Εμπόρων Ελλάδος, καθώς και του ΕΟΜΜΕΧ.
3. Κριτήρια αξιολόγησης. Η αξιολόγηση γίνεται με βάση τα παρακάτω κριτήρια: αξιολόγηση σε σχέση με την λειτουργία για την οποία προορίζεται το προϊόν, αξιολόγηση σε σχέση με το υλικό και την διαδικασία μετατροπής των πρώτων υλών σε τελικό προϊόν, αισθητική αξιολόγηση, κοινωνική-συμβολική αξιολόγηση, εμπορική αξιολόγηση και συνολική σφαιρική αξιολόγηση του προϊόντος.
4. Οφέλη. Με την απόκτηση του σήματος τα προϊόντα γίνονται «επώνυμα» και αυξάνουν το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα απέναντι στην πληθώρα ανώνυμων προϊόντων, εξασφαλίζοντας έτσι την τελική επιλογή τους από τους αγοραστές. Ο θεσμός προωθεί την προβολή των προϊόντων μέσα από την ιστοσελίδα του ΕΟΜΜΕΧ, ενώ υπάρχει και η δυνατότητα παγκόσμιας προβολής μέσα από την ιστοσελίδα των Ευρωπαϊκών Κέντρων Πληροφοριών. Επιπλέον, η χειροτεχνική επιχείρηση δεν συμμετέχει στα έξοδα προβολής των προϊόντων και της συλλογής, αλλά είναι ελεύθερη να προωθήσει τα προϊόντα της και μέσα από τις δικές της πρωτοβουλίες.

Στοιχεία από ανάρτηση αρχείου Επιμελητηρίου Κυκλάδων.

στοιχείο να αποτυπωθεί η εφαρμογή στην πράξη των παραμέτρων αυτών, και ειδικότερα στο πλαίσιο της επαγγελματικής διάστασης της χειροτεχνίας.

Η αναζήτηση των σχετικών ορισμών με εφαρμογή στην Ελλάδα, θα πρέπει να εκκινήσει από το χρησιμοποιούμενο σε επίπεδο αναφοράς ΕΕ πυλώνα δεξιοτήτων ταξινόμησης ESCO, ο οποίος χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό των επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Σύμφωνα με τα γενικά προσδιοριζόμενα για τη χειροτεχνία ως τέτοια ορίζεται «Η ικανότητα εργασίας με τα χέρια με σκοπό τη δημιουργία κάποιου καλλιτεχνικού αντικειμένου», ενώ ως είδη χειροτεχνίας περιγράφονται αυτά που συνδέονται με τη «μελέτη τεχνικών και δεξιοτήτων σε επιλεγμένη τέχνη, όπως κοσμήματα, αγγειοπλαστική, υφαντική, ξυλογλυπτική κ.λπ.». Τα προγράμματα εκπαίδευσης και οι σχετικές δεξιότητες που περιλαμβάνονται στο σχετικό πλαίσιο αφορούν στις παρακάτω ευρύτερες ομάδες:

- Κεραμικά
- Χειροτεχνία, λαϊκές τέχνες και τεχνικές
- Διακοσμητικές μεταλλικές χειροτεχνίες
- Αυτόχθονες χειροτεχνίες
- Κέντημα
- Ανθοκομία (ανθοσυναρμολόγηση)
- Τέχνες και χειροτεχνία γυαλιού
- Χρυσοχοΐα
- Κοσμήματα
- Κατασκευή μουσικών οργάνων (όχι βιομηχανικών)
- Μουσικά όργανα (επισκευή και κούρδισμα)
- Αργυροχοΐα
- Λιθογλυπτική
- Υφαντική
- Ξυλογλυπτική

Ρητή εξαίρεση γίνεται για τη βιομηχανική (μηχανοποιημένη μεγάλης κλίμακας) παραγωγή κεραμικής, υφαντών υλικών, κεντημάτων και άλλων κλάδων που αναφέρονται παραπάνω, καθώς θεωρείται ότι επαγγελματικά αφορούν άλλους τομείς των κατασκευών και μεταποίησης³¹.

Σε συνέχεια των παραπάνω και σύμφωνα με την ίδια μεθοδολογική κατηγοριοποίηση, η επαγγελματική περιγραφή των χειροτεχνών εντοπίζεται στον κωδικό **731 Χειροτέχνες** της κατάταξης ESCO (υποκατηγορία

³¹ Οι σχετικές αναφορές καταγράφονται στην ιστοσελίδα: <https://esco.ec.europa.eu/el/classification/skills?uri=http://data.europa.eu/esco/iscd-f/0214>.

στον κωδικό **73 Χειροτέχνες και Τυπογράφοι** της **Ομάδας 7 Ειδικευμένοι τεχνίτες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα**). Η περιγραφή της επαγγελματικής δραστηριότητας αφορά στο συνδυασμό καλλιτεχνικών και χειρωνακτικών δεξιοτήτων για «να σχεδιάσουν, να κατασκευάσουν, να επισκευάσουν, να προσαρμόσουν, να συντηρήσουν και να διακοσμήσουν όργανα ακριβείας, μουσικά όργανα, κοσμήματα και άλλα πολύτιμα μέταλλα, αγγεία και πορσελάνη. Εφαρμόζουν παραδοσιακές ή/και τεχνικές που αναπτύχθηκαν πρόσφατα για τη χάραξη, τη μορφοποίηση, τη συναρμολόγηση, την ύφανση και τη διακόσμηση διαφόρων ειδών από γυαλί, κεραμικά, υφάσματα, άχυρα, πέτρες, ξύλο και δέρμα.»³². Παράλληλα τα περιγραφόμενα ως συνδεδεμένα επαγγέλματα αφορούν στα κάτωθι (συμπεριλαμβανομένων των περιγραφών τους)

Πίνακας 2 Κωδικοί και Περιγραφή Χειροτεχνικών Επαγγελμάτων σύμφωνα με τη Διεθνή Τυποποιημένη Ταξινόμηση Επαγγελμάτων

Κωδικός Επαγγέλματος και Επάγγελμα	Περιγραφή
7311 - Κατασκευαστές και επισκευαστές οργάνων ακριβείας	Οι κατασκευαστές και οι επισκευαστές οργάνων ακριβείας κατασκευάζουν, βαθμονομούν, επισκευάζουν, συντηρούν, προσαρμόζουν και εγκαθιστούν μηχανικά ρολόγια και ρολόγια και ναυτικά, μετεωρολογικά, οπτικά και άλλα όργανα και εξοπλισμό ακριβείας και τα ρυθμίζουν για σωστή απόδοση.
7312 - Κατασκευαστές και χορδιστές μουσικών οργάνων	Οι κατασκευαστές και χορδιστές μουσικών οργάνων κατασκευάζουν, συναρμολογούν, επισκευάζουν, προσαρμόζουν και αποκαθιστούν μουσικά όργανα και τα συντονίζουν στο απαιτούμενο ύψος με χειροκίνητα ή ηλεκτρικά εργαλεία. Συνήθως ειδικεύονται σε ένα είδος οργάνων, όπως έγχορδα, χάλκινα, καλάμια, πιάνο ή κρουστά.
7313 - Κοσμηματοποιοί και τεχνίτες πολύτιμων μετάλλων	Οι εργάτες κοσμημάτων και πολύτιμων μετάλλων σχεδιάζουν, κατασκευάζουν, προσαρμόζουν, επισκευάζουν ή αξιολογούν κοσμήματα, τελετουργικά ή θρησκευτικά αντικείμενα, χρυσό, ασήμι, άλλα πολύτιμα μέταλλα ή πολύτιμους λίθους. Κόβουν, λιμάρουν, γυαλίζουν και τοποθετούν πολύτιμους και ημιπολύτιμους λίθους, συμπεριλαμβανομένων πολύτιμων λίθων και διαμαντιών, χαράζουν σχέδια σε κοσμήματα και αντικείμενα από πολύτιμα μέταλλα και κόβουν και γυαλίζουν διαμάντια για βιομηχανικούς σκοπούς.
7314 - Αγγειοπλάστες και ασκούντες συναφή επαγγέλματα	Οι αγγειοπλάστες και οι σχετικοί εργάτες παρασκευάζουν κεραμικά, πορσελάνινα είδη, είδη υγιεινής, τούβλα, πλακάκια και λειαντικούς τροχούς με το χέρι ή με μηχανή.

³² Βλ. σχετικά την αναφορά στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: <https://esco.ec.europa.eu/el/classification/occupation?uri=http://data.europa.eu/esco/isco/C731>

Κωδικός Επαγγέλματος και Επάγγελμα	Περιγραφή
7315 - Τεχνίτες, κόπτες, λειαντές και φινιριστές γυαλιού	Οι κατασκευαστές γυαλιού, κόπτες, λειαντές και φινιριστές φυσούν, πλάθουν, πιέζουν, κόβουν, κόβουν, λειαινούν και γυαλίζουν το γυαλί, διαμορφώνοντας το σύμφωνα με συγκεκριμένο σχέδιο.
7316 - Επιγραφοποιοί, ζωγράφοι διακοσμήσεων, και χαράκτες	Οι επιγραφοποιοί, οι ζωγράφοι διακοσμήσεων και οι χαράκτες διακοσμούν αντικείμενα από ξύλο, μέταλλο, υφάσματα, γυαλί, κεραμικά και άλλα υλικά. Σχεδιάζουν, απλώνουν και ζωγραφίζουν γράμματα, φιγούρες, μονογράμματα και σχέδια για την κατασκευή πινακίδων και τη χάραξη διακοσμητικών και φυτικών σχεδίων σε γυαλί και άλλα αντικείμενα.
7317 - Χειροτέχνες ξύλου, καλαθοπλεκτικής και συναφών υλικών	Οι εργάτες χειροτεχνίας σε ξύλο, καλαθοπλεκτική και συναφή υλικά εφαρμόζουν παραδοσιακές τεχνικές, όπως καρύκευμα ή εμποτισμό, για να προετοιμάσουν ξύλο, άχυρο, μπαστούνι, καλάμια, πηλό, κοχύλια και άλλα υλικά και σκαλίζουν, πλάθουν, συναρμολογούν, υφαίνουν ή βάζουν και διακοσμούν διάφορα είδη προσωπικής χρήσης. ή οικιακή χρήση ή για διακοσμητικούς σκοπούς. Οι υφαντουργοί καλαθοποιίας, οι βουρτσοποιοί και οι σχετικοί εργάτες επιλέγουν και προετοιμάζουν υλικά όπως τρίχες, νάιλον, ίνες και σύρμα για να φτιάξουν ψάθινα έπιπλα, βούρτσες και σκούπες και να πλέξουν διάφορα είδη καλαθιών.
7318 - Χειροτέχνες υφάσματος, δέρματος και συναφών υλικών	Οι εργάτες χειροτεχνίας σε κλωστοϋφαντουργικά, δέρματα και συναφή υλικά εφαρμόζουν παραδοσιακές τεχνικές και σχέδια για την παραγωγή υφασμάτων, πλεκτών, κεντημένων, υφαντών και άλλων ενδυμάτων και ειδών για οικιακή χρήση, καθώς και παραδοσιακών υποδημάτων, τσαντών, ζωνών και άλλων αξεσουάρ.
7319 - Χειροτέχνες π.δ.κ.α.	Αυτή η ομάδα μονάδων καλύπτει εργάτες χειροτεχνίας που εκτελούν παραδοσιακές χειροτεχνίες που δεν ταξινομούνται αλλού. Για παράδειγμα, η ομάδα περιλαμβάνει παραδοσιακούς εργάτες χειροτεχνίας σε μη πολύτιμα μέταλλα και πέτρες, κηροποιούς κ.α.

Τα παραπάνω δεδομένα αποτελούν μία βάση γενικής κατεύθυνσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τον προσδιορισμό των χειροτεχνικών επαγγελματιών αλλά και των απαραίτητων δεξιοτήτων για την άσκηση τους.

Η σχετική αποτύπωση των παραπάνω στον ελληνικό Κατάλογο Επαγγελματικών Περιγραμμάτων του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ), είναι πιο περιορισμένη, με την αναγνώριση των παρακάτω ειδικοτήτων και με το ακόλουθο περιεχόμενο:

Πίνακας 3 Σχετικά με τη Χειροτεχνία Επαγγελματικά Περιγράμματα ΕΟΠΠΕΠ

Επαγγελματικό Περιγραμμά ΕΟΠΠΕΠ	Περιγραφή / Αντικείμενο	Σχετικές Επαγγελματικές Άδειες
Αγγειοπλάστης-Κεραμίστας	Αντικείμενο της εργασίας του Αγγειοπλάστη-Κεραμίστα είναι η κατασκευή διαφόρων χρηστικών και διακοσμητικών αντικειμένων (βάζα, φλιτζάνια, πιάτα, κούκλες κ.λπ.). Χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη πυλό, άλλα είδη αργιλοπυριτικών υλικών και υαλώματα. Η διαδικασία παραγωγής περιλαμβάνει την επιλογή του υλικού και τη δημιουργία μιας εύπλαστης μάζας, η οποία θα πάρει τη συνέχεια το επιθυμητό σχήμα με χρήση των χεριών του τεχνίτη, του τροχού, καλουπιών, ακίδων και ειδικών εργαλείων. Η σύνθεση του αρχικού μείγματος, η επεξεργασία και η επικάλυψη με υαλώματα και άλλα υλικά προσδιορίζουν τις ιδιότητες του τελικού προϊόντος. Συγκεκριμένα, ο Κεραμίστας επεξεργάζεται την πρώτη ύλη (πηλό) ή την αγοράζει απ' ευθείας από εγχώρια εργοστάσια κατασκευής πηλού ή την εισάγει από το εξωτερικό ανάλογα με τις ανάγκες του. Κατασκευάζει διακοσμητικές, λειτουργικές και εικαστικές κεραμικές επιφάνειες που αφορούν την εσωτερική ή εξωτερική διακόσμηση ενός κτιρίου ή μίας οικίας. Επιπλέον, κατασκευάζει και εφαρμόζει ψημένες κεραμικές επιφάνειες ή όγκους, οι οποίες μπορεί να είναι αυτόνομες ή ενσωματωμένες για την διακόσμηση, την λειτουργικότητα και την αισθητική ενός χώρου ή κτιρίου. Η εργασία του βασίζεται στην μακραίωνη παράδοση της κεραμικής. Με τον όρο κεραμική εννοούμε τα	Δεν απαιτείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος

Επαγγελματικό Περιγραμμά ΕΟΠΠΕΠ	Περιγραφή / Αντικείμενο	Σχετικές Επαγγελματικές Άδειες
	<p>αντικείμενα που έχουν γίνει με πηλό, διαμορφώθηκαν με διάφορους τρόπους, στέγνωσαν και τελικά έγιναν σταθερά και αμετάβλητα από την επίδραση της φωτιάς. “Το κεραμικό καμίνι” είναι λοιπόν η επίδραση της φωτιάς που μεταμορφώνει ένα πήλινο σχήμα σε κεραμικό.</p>	
<p>Ξυλογλυπτής</p>	<p>Η ξυλογλυπτική είναι διακοσμητική τέχνη με ρίζες στην αρχαιότητα, η οποία βρίσκει σημαντικές εφαρμογές όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ στη διακόσμηση διαφόρων αντικειμένων της καθημερινής ζωής, που μπορεί να είναι και χρηστικά εργαλεία, σκεύη κ.α., ▪ στη διακόσμηση επίπλων, κουφωμάτων και διαφόρων ξυλοκατασκευών, ▪ στη δημιουργία έργων τέχνης, όπως αγάλματα και διακοσμητικά ανάγλυφα, και ▪ στη διακόσμηση κτιρίων. <p>Ως προς τη χρησιμοποιούμενη τεχνική διακρίνουμε διάφορα είδη ξυλογλυπτικής, όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Την περίοπτη (ολόγλυφη) ξυλογλυπτική, δηλ. την τρισδιάστατη δημιουργία ολόσωμου έργου. ▪ Την ανάγλυφη ξυλογλυπτική, στην οποία η διαφοροποίηση του βάθους φόντου και το συμπληρωματικό σκάλισμα επιτρέπουν τη δημιουργία πολλών επιπέδων και αντιθέσεων στο φως. ▪ Τη γραμμική ξυλογλυπτική, η οποία χαρακτηρίζεται από τις σκαλισμένες (σκαμμένες) γραμμές. ▪ Τη διάτρητη (διαμπερή) ξυλογλυπτική, στην οποία αφαιρούμε πλήρως το φόντο. ▪ Την επενδυμένη (ενθετική) ξυλογλυπτική, όπου το σκαλιστό σχέδιο επικολλάται επάνω σε λεία επιφάνεια καπλαμά ή 	<p>Δεν απαιτείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος και το γενικότερο πλαίσιο ταυτίζεται με το επάγγελμα του επιπλοποιού</p>

Επαγγελματικό Περίγραμμα ΕΟΠΠΕΠ	Περιγραφή / Αντικείμενο	Σχετικές Επαγγελματικές Άδειες
	<p>ξύλου (επιπλοποιία) ή εφαρμόζεται σε ξύλινη βάση.</p> <p>Στην πράξη, ο ξυλογλύπτης πολλές φορές συνδυάζει τα διάφορα είδη της ξυλογλυπτικής τέχνης προκειμένου να πετύχει το στόχο του, όπως την επενδυμένη με τη διάτρητη ξυλογλυπτική.</p> <p>Στην ξυλογλυπτική χρησιμοποιούνται διάφορα είδη ξύλων, τα οποία πρέπει να έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, όπως: να σκαλίζονται εύκολα, να έχουν μέτρια πυκνότητα και σκληρότητα, να μη σχίζονται και να μην παρουσιάζουν σφάλματα δομής. Σήμερα όμως, η εξέλιξη της τεχνολογίας επιτρέπει τη χρήση πολλών ειδών ξύλου γιατί υπάρχει ραγδαία βελτίωση στην ποιότητα των χρησιμοποιούμενων εργαλείων και μηχανημάτων, ενώ στην υπηρεσία του σύγχρονου ξυλογλύπτη διατίθεται και ο Η/Υ. Το ξύλο λόγω της αισθητικής του υπεροχής, της πολύπλοκης δομής, της ποικιλίας των χρωμάτων και σχεδιάσεων που διαθέτει, ενισχύει την αισθητική υπεροχή των ξυλόγλυπτων.</p> <p>Ο ξυλογλύπτης χρησιμοποιεί μια μεγάλη ποικιλία από εργαλεία σκαλίσματος, κοπής και κατεργασίας του ξύλου. Διαθέτει ειδικά σχεδιασμένο και κατασκευασμένο πάγκο ξυλογλυπτικής, καθώς και ειδικά οργανωμένο και εξοπλισμένο εργαστήριο. Το σκάλισμα μπορεί να υποστηριχθεί από ειδικά μηχανήματα σκαλίσματος (παντογράφους, σέγκες, κέντρα εργασίας, κλπ.). Απαραίτητο για τον ξυλογλύπτη είναι και το σχεδιαστήριο, όπου σχεδιάζει και δημιουργεί τα σχέδιά του. Οι σύγχρονοι σκαλιστές χρησιμοποιούν και τον Η/Υ για τη δημιουργία σχεδίων.</p>	

Επαγγελματικό Περιγραμμά ΕΟΠΠΕΠ	Περιγραφή / Αντικείμενο	Σχετικές Επαγγελματικές Άδειες
	<p>Θα πρέπει να τονιστεί ότι η ξυλογλυπτική ως δημιουργία, αναφέρεται στον παραδοσιακό τρόπο εργασίας, όπου το σκάλισμα γίνεται με το χέρι και η συμμετοχή των διαφόρων μηχανών σκαλίσματος και αντιγραφής είναι περιορισμένη. Στο σκάλισμα με το χέρι αποτυπώνεται το ταλέντο και η τέχνη του σκαλιστή.</p>	
<p>Ράπτης/ράπτρια ενδυμάτων</p>	<p>Ο/η ράπτης/ράπτρια ενδυμάτων κατασκευάζει χειροποίητα ανδρικά και γυναικεία εξωτερικά ενδύματα (κοστούμια, παντελόνια, παλτά, ταγέρ, φορέματα, γιλέκα κ.λ.π.) από ύφασμα, κατόπιν παραγγελίας.</p> <p>Επιπρόσθετα:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Παίρνει τα απαραίτητα μέτρα του/της πελάτη/πελάτισσας (π.χ. ύψος, περιφέρεια, μέση, στήθος κ.λ.π.) με σκοπό τη δημιουργία του ανάλογου με τη περίπτωση πατρών. ▪ Δημιουργεί το πατρόν. ▪ Κόβει και ράβει, σε μεγάλο βαθμό χειροποίητα, το ύφασμα βάσει του πατρών. ▪ Προσαρμόζει το ένδυμα στον πελάτη. <p>Ο σκοπός της εργασίας του είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Η κατασκευή μεμονωμένων ενδυμάτων προσαρμοσμένων στην ιδιομορφία του εκάστοτε σώματος. ▪ Δημιουργία ενδυμάτων βάσει συγκεκριμένων απαιτήσεων και σχεδίων της επιλογής του/της πελάτη/πελάτισσας. ▪ Ικανοποίηση του/της πελάτη/πελάτισσας για τη χειροποίητη ποιότητα και τη μοναδικότητα του ενδύματος που παράχθηκε 	<p>Δεν απαιτείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος</p>
<p>Σχεδιαστής – Κατασκευαστής κεντήματος</p>	<p>Ορισμός: Σχεδιασμός και κατασκευή σχεδίου κεντήματος, καθώς και κέντημα αυτού σε</p>	<p>Δεν απαιτείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος</p>

Επαγγελματικό Περίγραμμα ΕΟΠΠΕΠ	Περιγραφή / Αντικείμενο	Σχετικές Επαγγελματικές Άδειες
	<p>κάποιο υλικό (π.χ. ύφασμα, δέρμα, χαρτί και παράγωγα συνθετικών υλών), με χρήση Η/Υ, με σκοπό την εμπορία ή κατόπιν παραγγελίας.</p> <p>Περιεχόμενο: Ο Σχεδιαστής – Κατασκευαστής Κεντήματος:</p> <p>α) Σχεδιάζει και κατασκευάζει σχέδιο κεντήματος, χρησιμοποιώντας τον Η/Υ, καθώς και αποθηκεύει το σχέδιο, ως δεδομένο, για μετέπειτα χρήση του.</p> <p>β) Προετοιμάζει, ελέγχει και συντηρεί τους χώρους και το υλικό, πριν την κατασκευή του σχεδίου.</p> <p>γ) Δημιουργεί το επιθυμητό σχέδιο κεντήματος κεντώντας το, στο αντίστοιχο υλικό.</p> <p>δ) Ελέγχει, συσκευάζει και αποθηκεύει το τελικό προϊόν.</p> <p>Σκοπός του επαγγέλματος είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Η κατασκευή μεμονωμένων σχεδίων κεντήματος, προσαρμοσμένα στην ιδιομορφία του εκάστοτε υλικού στο οποίο θα αποτυπωθούν. ▪ Η αποτύπωση (κέντημα) του σχεδίου σε κάποιο από τα παραπάνω υλικά, ανάλογα με την ζήτηση ή παραγγελία. ▪ Η ικανοποίηση του πελάτη για την ποιότητα του τελικού προϊόντος που παράχθηκε. 	
<p>Τεχνίτης πέτρας</p>	<p>Στις μέρες μας το παραδοσιακό επάγγελμα του τεχνίτη πέτρας έχει ως βασικό αντικείμενο την επεξεργασία, το πελέκημα, το λάξευμα και το κτίσιμο της πέτρας για την κατασκευή, τη συντήρηση ή την αναπαλαίωση παραδοσιακών κτιρίων και μνημείων. Πιο συγκεκριμένα, κατασκευάζει γεφύρια, σχολεία, εκκλησίες, τζάκια, κρήνες,</p>	<p>Δεν απαιτείται άδεια ασκήσεως επαγγέλματος</p>

Επαγγελματικό Περιγράμμα ΕΟΠΠΕΠ	Περιγραφή / Αντικείμενο	Σχετικές Επαγγελματικές Άδειες
	καλντερίμια, ξερολιθιές κ.ά., με γνώμονα πάντοτε τη διατήρηση της παράδοσης και το σεβασμό της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου.	

Πηγή: Ιστοσελίδα ΕΟΠΠΕΠ - <https://www.eopppep.gr/index.php/el/structure-and-program-certification/workings/katalogos-ep>.

Πέραν των παραπάνω, στο σχετικό κατάλογο του ΕΟΠΠΕΠ προσδιορίζεται μία σειρά επαγγελμάτων με δυνητικές αναφορές στη χειροτεχνία και την καλλιτεχνική βιοτεχνία, όπως τεχνίτες μεταλλευτικών και ξυλουργικών εργασιών, με περιεχόμενο πάντως που προσιδιάζει στην βιομηχανική παραγωγή, ενώ παράλληλα απουσιάζουν ειδικότερες αναφορές στη χειροτεχνία ως επαγγελματική δραστηριότητα.

Ως προς τη διάσταση της χειροτεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και στα συνδεόμενα με τη χειροτεχνία επαγγέλματα, καταγράφεται περιορισμένη παρουσία εξειδικευμένων δομών σε όλες τις βαθμίδες.

Σε ότι αφορά κατεξοχήν χειροτεχνικές σχολές εκτός του πλαισίου της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ως παρουσία εντοπίζεται η λειτουργία της Ριζάρειου Χειροτεχνικής Σχολής Μονοδενδρίου, στην περιοχή του Ζαγορίου. Η σχολή ιδρύθηκε το 1979, απευθύνεται σε μαθήτριες και αφορά σε 2ετή θεωρητική και 1ετή πρακτική φοίτηση. Τα τμήματα της περιλαμβάνουν:

- Σχολή Υφαντικής – Ταπητουργίας, με παράλληλη διδασκαλία μαθημάτων Ανθοδετικής σε αποξηραμένα φυτά της περιοχής και μαθημάτων κοσμήματος - ζωγραφικής και διαφόρων διακοσμητικών κατασκευών.
- Εργαστήρι Παραγωγής Προϊόντων Λαϊκής Τέχνης. Τα παράγωγα προϊόντα από τους μαθητές αποφοίτους της Σχολής περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα χειροτεχνικών προϊόντων όπως Βαπτιστικά και Εκκλησιαστικά Είδη, Καρέ, Κεντήματα, Κοσμήματα, Κουρτίνες, Μαξιλάρια, Μεταξωτά, Μπαχτά, Μπομπονιέρες Βάφτισης και Γάμου, Παιδικά είδη, Πανώ, Εποχιακά Εορταστικά Είδη, Πετσέτες Φλάμμα, Ποδιά Τζακιού, Βιβλία, Ριχτάρια, Ρούχα, Σεμέν, Σουπλά, Τραπεζομάντηλα, Τσάντες – Τσαντάκια, Είδη Υπόδησης και Χαλιά.

Στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης, και στο πλαίσιο της λειτουργίας των Επαγγελματικών Λυκείων, ως πλέον συμβατός με τις χειροτεχνικές δραστηριότητες τομέας ειδικότητας καταγράφεται ο Τομέας Εφαρμοσμένων Τεχνών με έμφαση στις ειδικότητες της Αργυροχρυσοχοΐας³³, της

³³ Σύμφωνα με την επίσημη περιγραφή της, η ειδικότητα αφορά στον σχεδιασμό και την κατασκευή κοσμημάτων από πολύτιμα και άλλα μέταλλα, καθώς και στη συντήρηση και την επισκευή τους. Ο απόφοιτος της ειδικότητας Αργυροχρυσοχοΐας είναι ικανός να εργάζεται ως εξειδικευμένος τεχνίτης σε βιοτεχνίες, βιομηχανίες και εργαστήρια.

Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος³⁴ και της Επιπλοποιίας – Ξυλογλυπτικής³⁵. Σημειώνεται σε κάθε περίπτωση ότι οι σχετικές προσφερόμενες ειδικότητες καλύπτουν περιορισμένο τμήμα του συνολικού τομέα της χειροτεχνικής δραστηριότητας, ενώ και σε επίπεδο χωρικής κάλυψης της χώρας για το 2021-22 καταγράφεται συγκέντρωση της διαθεσιμότητας των παραπάνω ειδικοτήτων στην Αττική (9 εκ των 12 διαθεσίμων λυκείων παροχής της ειδικότητας στη Γ Λυκείου) με ελάχιστη παρουσία στην Περιφέρεια και συγκεκριμένα στη Θεσσαλία (4^ο Ημ. ΕΠΑΛ Λάρισας - Αργυροχρυσοχοΐα), Κεντρική Μακεδονία (1^ο Ημ. ΕΠΑΛ Κατερινής – Αργυροχρυσοχοΐα) και Πελοπόννησο (Ημερήσιο ΕΠΑΛ Γορτυνίας – Αργυροχρυσοχοΐα). Το συγκεκριμένο δεδομένο οδηγεί στο σχετικά ασφαλές συμπέρασμα ότι η παροχή επαγγελματικής εκπαίδευσης σε δευτεροβάθμιο επίπεδο με άμεση εφαρμογή σε χειροτεχνικούς κλάδους είναι ιδιαίτερα αδύναμη σε εθνικό επίπεδο.

Σε ότι αφορά λοιπές επίσημες δομές εκπαίδευσης και κατάρτισης, σημαντική παρουσία κατέχουν οι Επαγγελματικές Σχολές Μαθητείας (ΕΠΑΣ), διετούς διάρκειας βασιζόμενες στο θεσμικό πλαίσιο της μαθητείας (παροχή θεωρητικής και εργαστηριακής εκπαίδευσης και αμειβόμενης μαθητείας) με δύο βασικές κατηγορίες ενδιαφέροντος για την παρούσα. Η πρώτη εξ αυτών αφορά τη λειτουργία των Επαγγελματικών Σχολών μαθητείας (ΕΠΑΣ) Δημοσίων Οργανισμών και η δεύτερη τη λειτουργία των Επαγγελματικών Σχολών μαθητείας (ΕΠΑΣ) του ΟΑΕΔ.

Στην πρώτη περίπτωση και με άμεση συνάφεια με τον χειροτεχνικό κλάδο της ξυλοτεχνίας, καταγράφεται η ΕΠΑΣ Καλαμπάκας, με ειδικότητα τη Ξυλογλυπτική - Διακοσμητική Επίπλου, η οποία ανήκει στον ΕΛΓΟ Δήμητρα. Η σχολή, εδρεύει στην Καλαμπάκα Τρικάλων και λειτουργεί από το 1964. Σύμφωνα με τα σημερινά δεδομένα αποτελεί τη μοναδική δημόσια σχολή με την ειδικότητα Τεχνιτών Ξυλογλυπτικής - Διακοσμητικής Επίπλου στη χώρα για την κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας σε ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό

Πηγή: Ιστοσελίδα Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων: <https://www.minedu.gov.gr/tehniki-ekpaideusi-2/stoixeia-epal-p-epal-ek/perigrafi-tomeon-eidikotiton/tomeas-efarmosmenon-texnon>.

³⁴ Ανάλογα, ο απόφοιτος της ειδικότητας Σχεδίασης και Παραγωγής Ενδύματος αποκτά γνώσεις και δεξιότητες στην παραγωγή ενδυματολογικών συνόλων και άλλων ειδών σύγχρονης μόδας και στην πώληση και προώθηση ειδών μόδας. Μπορεί να εργαστεί σε επιχειρήσεις με αντικείμενο την παραγωγή ενδυματολογικών συνόλων και άλλων συναφών με τον κλάδο προϊόντων, σε επιχειρήσεις που πωλούν και προωθούν προϊόντα μόδας και ως ελεύθερος επαγγελματίας μπορεί να εργαστεί στην κατασκευή ειδών ένδυσης και οικιακής χρήσης. Πηγή: Ιστοσελίδα Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων: <https://www.minedu.gov.gr/tehniki-ekpaideusi-2/stoixeia-epal-p-epal-ek/perigrafi-tomeon-eidikotiton/tomeas-efarmosmenon-texnon>.

³⁵ Ο απόφοιτος της ειδικότητας Επιπλοποιία – Ξυλογλυπτική αποκτά γνώσεις και δεξιότητες στη σχεδίαση επίπλων και ξυλουργικών κατασκευών, στην κοστολόγηση και την προετοιμασία προσφορών, στον προγραμματισμό εργαλειομηχανών με ηλεκτρονικό προγραμματισμό εργασίας (εργαλειομηχανή CNC), στη διεύθυνση παραγωγής, στην πώληση επίπλων και άλλων ξυλουργικών κατασκευών και υλικών ή μηχανημάτων που έχουν σχέση με την ξυλουργική βιομηχανία. Μπορεί να εργαστεί σε επιχειρήσεις, βιομηχανίες και οργανισμούς που ασχολούνται με τη μεταποίηση του ξύλου, σε επιχειρήσεις που πωλούν ή προωθούν έπιπλα ή άλλες ξύλινες κατασκευές ή προϊόντα που έχουν σχέση με την ξυλουργική βιομηχανία, σε αρχιτεκτονικά γραφεία και γραφεία εσωτερικής διακόσμησης. Πηγή: Ιστοσελίδα Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων: <https://www.minedu.gov.gr/tehniki-ekpaideusi-2/stoixeia-epal-p-epal-ek/perigrafi-tomeon-eidikotiton/tomeas-efarmosmenon-texnon>.

στον τομέα των ξυλόγλυπτων αντικειμένων-κατασκευών. Σε ότι αφορά την κατηγορία των ΕΠΑΣ Μαθητείας ΟΑΕΔ, το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει ειδικότητες άμεσου ενδιαφέροντος όπως αυτές της Αργυροχρυσοχοΐας, Επεξεργασίας Γούνας, Κεραμικής-Αγγειοπλαστικής, Μαρμαροτεχνίας, Ξυλουργών-Επιπλοποιών, Υφάσματος-Ένδυσης και Ωρολογοποιίας.

Στην περίπτωση των ΙΕΚ δημοσίου χαρακτήρα, μεταξύ των προσφερόμενων ειδικοτήτων ξεχωρίζουν αυτές του Τεχνικού Χειροποίητου Κοσμήματος και Σχεδιασμού Κοσμήματος, της Κεραμικής Τέχνης και της Ζωγραφικής Τέχνης, ενώ θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στο Δημόσιο ΙΕΚ της Σχολής Αργυροχρυσοχοΐας Στεμνίτσας, φορέα που αποτελεί τη θεσμική συνέχεια της ομώνυμης ιστορικής σχολής. Ειδικότερα, η Σχολή Αργυροχρυσοχοΐας Στεμνίτσας³⁶, ιδρύθηκε το 1976 ως χειροτεχνικό κέντρο του ΕΟΜΜΕΧ στο αντικείμενο της αργυροχρυσοχοΐας, ενώ από το 1980 και μέχρι το 2013 (οπότε και μετασηματίστηκε σε Δημόσιο ΙΕΚ) η Σχολή λειτούργησε ως Δημόσια Επαγγελματική Σχολή. Με βάση την ιστορική της πορεία και σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών της, η Σχολή προσπαθεί να συνδυάσει την εμπειρία και η αρτιότητα των παραδοσιακών τεχνικών με τις σύγχρονες σχεδιαστικές εμπορικές αντιλήψεις, αποτελώντας μία από της λίγες στοχευμένες χειροτεχνικής φύσης λειτουργούσες επαγγελματικές δομές που ανέδειξε η έρευνα.

Η αναφορά στις δομές εκπαίδευσης – κατάρτισης χειροτεχνικού ενδιαφέροντος θα κλείσει με την αναφορά στις δομές εντός της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ανάμεσα στις οποίες ξεχωρίζει η λειτουργία της της Ανωτάτης Σχολής Καλών Τεχνών και του τμήματος Εικαστικών Τεχνών, με τη ειδικότερη εξειδίκευση στους τομείς Ζωγραφικής, Γλυπτικής και Χαρακτικής. Αν και η έμφαση της σχολής είναι στην καλλιτεχνική διάσταση των παραπάνω τομέων, δε θα πρέπει να παραγνωριστεί η δυναμική που μπορούν να δημιουργήσουν σε ενδιαφερόμενους για την ενεργή ενασχόληση με τη χειροτεχνία.

Μετά την αποτύπωση των παραπάνω δεδομένων αναφορικά με τη σημερινή κατάσταση στην εκπαιδευτική και επαγγελματική κατάρτιση των εν δυνάμει χειροτεχνών, οι ερευνητικές ενέργειες στράφηκαν στην αποτύπωση της επιχειρηματικής διάστασης της χειροτεχνικής δραστηριότητας. Η έμφαση στην επιχειρηματικότητα, συγκριτικά με την αποτύπωση των καλλιτεχνικών οπτικών, επιλέχθηκε στη βάση της ανάγκης της ορατότητας της πληροφορίας και της ευρύτερη εικόνας που έχει σχηματιστεί, η οποία δείχνει ότι παρά τη σύνθετη φύση της η σημερινή χειροτεχνία θα πρέπει πρωτίστως να αποτυπωθεί και αντιμετωπιστεί ως οικονομική δραστηριότητα.

Το αρχικό στάδιο της υλοποίησης των ερευνητικών ενεργειών αφορούσε στη συγκέντρωση και ανάλυση των δεδομένων σε ότι αφορά την αποτύπωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στους ειδικότερους κλάδους που περιλαμβάνονται στον ευρύτερο τομέα και όπως προσδιορίστηκαν βάσει των ΚΑΔ δραστηριοποίησης

³⁶ Ιστοσελίδα φορέα: <http://iek-stemn.ark.sch.gr/index.php/program/funding>.

των σχετικών επιχειρήσεων. Αναλυτικότερα, οι κλάδοι που κατατάσσονται ως περιεχόμενο για τις ανάγκες της παρούσας μελέτης χαρτογράφησης είναι οι ακόλουθοι:

- Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών
- Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ.
- Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα: Αργυρά και χρυσά κοσμήματα κατασκευαζόμενα με παραδοσιακές – χειροτεχνικές τεχνικές.
- Δερματοτεχνία: Χειροποίητα δερμάτινα είδη δώρων, αντικείμενα οικιακής και ατομικής χρήσης, χειροποίητη βιβλιοδεσία
- Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής
- Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες
- Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί
- Κατασκευές από χάντρες, κλπ.
- Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες
- Κεραμική –Αγγειοπλαστική
- Κηροπλαστική τέχνης
- Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα
- Μεταλλοτεχνία: Μεταλλοπλαστική, είδη διακόσμησης και χρήσης, χυτευτά ή από σφυρήλατο άργυρο, σίδηρο, μπρούντζο, χαλκό ή άλλα κράματα, επάργυρα και επίχρυσα και εκκλησιαστικά αντικείμενα.
- Μπατίκ
- Ξυλοτεχνία: Έπιπλα παραδοσιακής μορφής, διακοσμητικά ή χρηστικά είδη σκαλιστά, ξυλόγλυπτα ή στον τόρνο, εκκλησιαστική ξυλογλυπτική, σαγματοποιία, βαρελοποιία.
- Ραπτική: Ραπτική παραδοσιακών στολών, ενδυμασιών και αμφίων.
- Σμαλτοτεχνία
- Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών
- Υαλουργία τέχνης: φυσητά, βιτρώ κλπ.
- Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών
- Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική
- Χειροτεχνία υφάσματος: Υφαντουργία, ταπητουργία κόμβων, σταμπωτά χειρός, μεταξοϋφαντά, ταπισσερί κιλιμιού.
- Ψαθοπλεκτική: Καλαθοπλεκτική, είδη επίστρωσης, διακοσμητικά και λειτουργικά είδη από ψάθα

- **Ψευδοκόσμημα**
- **Ψηφιδωτά**

Η καταγραφή των επιχειρήσεων μέσω των στοιχείων που συλλέχθηκαν από τα κατά τόπους επιμελητήρια και από την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων Ελλάδος, σύμφωνα με τα δημοσιοποιημένα στοιχεία του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ), προκρίθηκε ως ο καταλληλότερος τρόπος αποτύπωσης των σχετικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, καθώς η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας σε κάποιον από τους σχετικούς ΚΑΔ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εγγραφή στους ανάλογους συλλόγους και ομοσπονδίες. Το στοιχείο αυτό συνάδει με την ευρύτερη καταγεγραμμένη πρακτική της βιβλιογραφίας, η οποία τείνει να διαφοροποιεί σαφώς τις καλλιτεχνικές – ατομικές χειροτεχνικές ενέργειες από τις χειροτεχνικές βιοτεχνικές δραστηριότητες με στόχο την εμπορική δραστηριότητα.

Παράλληλα σημειώνεται ότι η συλλογή των στατιστικών δεδομένων που πραγματοποιείται τόσο σε εθνικό επίπεδο (μέσω της ΕΛΣΤΑΤ), όσο και συλλογικά σε επίπεδο ΕΕ (μέσω της EUROSTAT), δεν διαφοροποιεί τη χειροτεχνία από τη γενικότερη αντίστοιχη μεταποιητική – βιομηχανική δραστηριότητα, τόσο σε ότι αφορά την παραγωγή των προϊόντων που συνδέονται με τους σχετικούς ΚΑΔ, όσο και στο επίπεδο των λοιπών οικονομικών και άλλων δεδομένων (όπως η απασχόληση), με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατή η αποτύπωση σε ποσοτικούς όρους των αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων³⁷. Ως εκ τούτου, στο στάδιο αυτό η ανάλυση θα παρουσιάσει τα κύρια δεδομένα ταυτότητας της χειροτεχνικής δραστηριότητας, υπό τους όρους της δραστηριότητας συγκεκριμένων ΚΑΔ και εξαιρώντας τις σαφώς βιομηχανικές δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο αντικείμενο εξέτασης της μελέτης.

Το πρώτο επίπεδο ανάλυσης στο οποίο θα εστιάσει η έρευνα είναι το εθνικό επίπεδο και η ευρύτερη εικόνα που διαμορφώνεται βάσει αυτού. Το επίπεδο αυτό της ανάλυσης θα δώσει μία γενική βάση σύγκρισης με τα πορίσματα των κλαδικών και περιφερειακών αναλύσεων, με στόχο την εξαγωγή συμπερασμάτων για τις σχετικές τάσεις.

Σύμφωνα με τα δεδομένα της έρευνας, στο σύνολο της χώρας και των εξεταζόμενων κλάδων λειτουργούν 10.969 επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν τουλάχιστον έναν ΚΑΔ του σχετικού καταλόγου της έρευνας, είτε ως κύριο είτε ως δευτερεύοντα. Σημειώνεται ότι το πλήθος των επιχειρήσεων με κύρια (σύμφωνα με τον δηλωμένο κύριο επιχειρηματικό ΚΑΔ) δραστηριότητα είναι 4.504, ενώ 7.408 επιχειρήσεις περιλαμβάνουν κάποιον από τους ερευνώμενους ΚΑΔ ως δευτερεύοντα, ενώ ανάμεσα σε αυτές εντοπίζονται και 943 επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται παράλληλα στον Τομέα της Χειροτεχνίας και μέσω άλλου κύριου ΚΑΔ).

³⁷ Παρά το γεγονός αυτό και για λόγους πληρότητας της αναφοράς, στον πίνακα του Παραρτήματος 2 σημειώνονται τα σχετικά με τους υπό εξέταση ΚΑΔ δεδομένα παραγωγής και εμπορίας.

Η κυρίαρχη νομική μορφή των εξεταζόμενων επιχειρήσεων είναι σε ποσοστό 77,02% η ατομική επιχείρηση, με την Ομόρρυθμη Εταιρεία να αποτελεί τη δεύτερη συχνότερη μορφή με ποσοστό 10,21% και την Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία να συγκεντρώνει 4,97% των επιχειρήσεων, ενώ οι λοιπές εταιρικές μορφές συγκεντρώνουν σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά. Με βάση τα παραπάνω, μπορεί να θεωρηθεί αρκετά ασφαλές συμπέρασμα ότι η δραστηριότητα στους χειροτεχνικούς κλάδους ακολουθεί σε σημαντικό βαθμό την ευρύτερη επιχειρηματική εικόνα της χώρας με την κυριαρχία των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, ενώ παραμένει προς διερεύνηση ο προσδιορισμός περαιτέρω ποιοτικών στοιχείων αναφορικά με τη φύση και τη λειτουργία τους.

Το στοιχείο της παλαιότητας των επιχειρήσεων εξετάστηκε στη βάση του προσδιορισμού πενταετών περιόδων σύμφωνα με τις ημερομηνίες έναρξης της σχετικής με τη χειροτεχνία δραστηριότητας (σύμφωνα με τον κύριο ή δευτερεύοντα ΚΑΔ). Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δείχνουν ότι το πολυπληθέστερο γκρουπ ενεργών επιχειρήσεων εντοπίζεται στη χρονική περίοδο 2015-2019 (2.386 επιχειρήσεις), με τις επόμενες σημαντικές συγκεντρώσεις να εντοπίζονται στις περιόδους 2005-2009 (1.610 επιχειρήσεις), 2000-2004 (1.427 επιχειρήσεις) και 2010-2014 (1.385 επιχειρήσεις), ενώ επιχειρήσεις της προ του 2000 περιόδου αποτελούν σημαντικά μικρότερο πλήθος. Ως ιδιαίτερα ενδιαφέρον κρίνεται το στοιχείο του σημαντικού αριθμού επιχειρήσεων με ίδρυση μετά το 2020, περιόδου πολύ μικρότερης διάρκειας, αλλά με αριθμό ενάρξεων περίπου ίσο με αυτόν της περιόδου 2010-2014. Το παραπάνω δείχνει να σταθεροποιεί μία γενικότερη αυξητική τάση στις εξεταζόμενες δραστηριότητες, ιδιαίτερα στον κλάδο του Ψευδοκοσμήματος, της Ξυλοτεχνίας και της Αργυροχοΐας – Χρυσοχοΐας, εκτοπίζοντας κάποιους άλλους κλάδους σε χαμηλότερες θέσεις.

Περνώντας στις σχετικές με τους ειδικότερους κλάδους καταγραφές, ο κλάδος της Ξυλοτεχνίας αποτελεί διαχρονικά τον πολυπληθέστερο κλάδο σε επίπεδο συνολικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, ακολουθούμενος από τον κλάδο του Ψευδοκοσμήματος, της Αργυροχοΐας – Χρυσοχοΐας, των Κουκλών και Χειροποίητων Παιχνιδιών, καθώς και της Χειροτεχνίας Υφάσματος. Πρέπει να σημειωθεί πάντως η διαφοροποίηση της σχετικής θέσης των κλάδων στις περιπτώσεις που λαμβάνεται υπόψη ο κύριος ή ο δευτερεύων ΚΑΔ, όπως αυτή καταγράφεται στον ακόλουθο πίνακα. Από το στοιχείο αυτό προκύπτει η εκτίμηση ότι κάποιες από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται και κατατάσσονται ως χειροτεχνικές τις σχετικές επιχειρήσεις μπορούν να είναι επικουρικές άλλων επιχειρηματικών δράσεων, ιδιαίτερα στην περίπτωση των δευτερευόντων ΚΑΔ. Αντίθετα, η κατάταξη βάσει των κυρίων ΚΑΔ μπορεί να δείξει με μεγαλύτερη ακρίβεια την μεταξύ των κλάδων σχέση για τις δραστηριοποιούμενες επιχειρήσεις, ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικρότερων σε πληθυσμό κλάδων.

Πίνακας 4 Κατάταξη Κλάδων σύμφωνα με τους κύριους και δευτερεύοντες ΚΑΔ Επιχειρήσεων

Θέση	Συνολική Δραστηριότητα (Κύριοι και Δευτερεύοντες ΚΑΔ) Επιχειρήσεων	Κλάδος (Κύριος ΚΑΔ Επιχειρήσεων)	Κλάδος (Δευτερεύοντες ΚΑΔ Επιχειρήσεων)
1	Ξυλοτεχνία	Ξυλοτεχνία	Ξυλοτεχνία
2	Ψευδοκόσμημα	Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα	Ψευδοκόσμημα
3	Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα	Ψευδοκόσμημα	Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα
4	Κούκλες και Παιχνίδια Χειροποίητα	Αγιογραφία - Ζωγραφική	Κούκλες και Παιχνίδια Χειροποίητα
5	Χειροτεχνία Υφάσματος	Κεραμική - Αγγειοπλαστική	Χειροτεχνία Υφάσματος
6	Ραπτική	Κηροπλαστική	Μεταλλοτεχνία
7	Αγιογραφία - Ζωγραφική	Ραπτική	Ραπτική
8	Κεραμική - Αγγειοπλαστική	Κούκλες και Παιχνίδια Χειροποίητα	Δερματοτεχνία
9	Μεταλλοτεχνία	Διακοσμητικά Αντικείμενα	Κεραμική - Αγγειοπλαστική
10	Δερματοτεχνία	Χειροπλεκτική	Κηροπλαστική
11	Κηροπλαστική	Δερματοτεχνία	Διακοσμητικά Αντικείμενα
12	Διακοσμητικά Αντικείμενα	Χαρακτική επί Λίθου	Αγιογραφία - Ζωγραφική
13	Χειροπλεκτική	Καλλιτεχνικά Είδη από Χαρτί	Ανθοδετική / Κατασκευές από Χάντρες
14	Χαρακτική επί Λίθου	Ψαθοπλεκτική	Χαρακτική επί Λίθου
15	Ψαθοπλεκτική	Μεταλλοτεχνία	Ψαθοπλεκτική
16	Ανθοδετική / Κατασκευές από Χάντρες	Υαλουργία Τέχνης	Χειροπλεκτική
17	Καλλιτεχνικά Είδη από Χαρτί	Ανθοδετική / Κατασκευές από Χάντρες	Υαλουργία Τέχνης

18	Υαλουργία Τέχνης	Κατασκευή Μουσικών Οργάνων	Καλλιτεχνικά Είδη από Χαρτί
19	Κατασκευή Μουσικών Οργάνων	Ψηφιδωτά	Ψηφιδωτά
20	Ψηφιδωτά	Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	Κατασκευή Μουσικών Οργάνων
21	Τεχνητά Άνθη	Μπατικ	Τεχνητά Άνθη
22	Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	Σμαλτοτεχνία	Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής
23	Μπατικ	-	Μπατικ
24	Σμαλτοτεχνία	-	Σμαλτοτεχνία

Σε ότι αφορά τη χρονική δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στους κλάδους, η εξέλιξη των (σήμερα) ενεργών επιχειρήσεων στους σχετικούς ΚΑΔ, δείχνει μία εξέλιξη του ευρύτερου τομέα. Έτσι, παρά το γεγονός ότι η Ξυλοτεχνία και η Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα παραμένουν κύριοι κλάδοι διαχρονικά, καταγράφεται παράλληλα η διαχρονική υποχώρηση παραδοσιακών κλάδων, όπως η Κεραμική και η Χειροτεχνία Υφάσματος, με την ταυτόχρονη άνοδο του κλάδου του Ψευδοκοσμήματος και του κλάδου Κούκλας και Χειροποίητων παιχνιδιών, κλάδων με πιο ευρύ αντικείμενο δραστηριότητας και με σημαντική παρουσία σε δευτερεύοντες ΚΑΔ επιχειρήσεων.

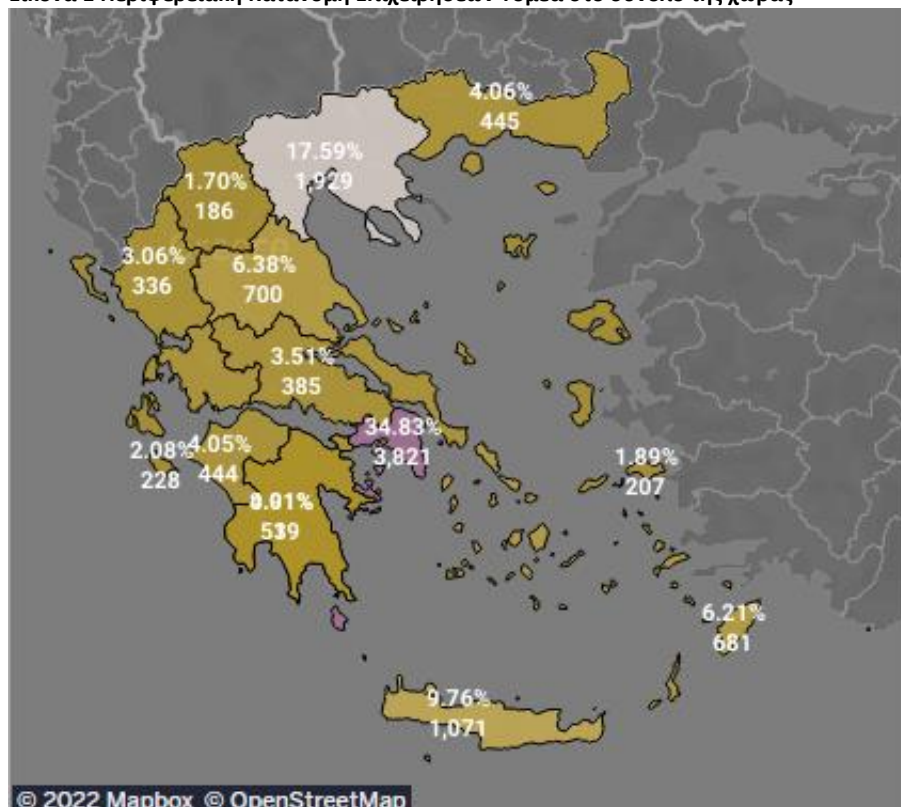
Πίνακας 5 Διαχρονική Αποτύπωση Σημαντικότερων Κλάδων με βάση τις σημερινές ενεργές επιχειρήσεις

Θέση	Προ του 2000	2010	2022
1	Ξυλοτεχνία	Ξυλοτεχνία	Ξυλοτεχνία
2	Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα	Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα	Ψευδοκόσμημα
3	Χειροτεχνία Υφάσματος	Χειροτεχνία Υφάσματος	Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα
4	Κεραμική - Αγγειοπλαστική	Ψευδοκόσμημα	Κούκλες και Παιχνίδια Χειροποίητα
5	Ψευδοκόσμημα	Αγιογραφία - Ζωγραφική	Χειροτεχνία Υφάσματος

Περνώντας στην περιφερειακή ανάλυση της καταγραφής, ο ακόλουθος χάρτης αποτυπώνει τις κυριότερες περιοχές δραστηριοποίησης της χειροτεχνίας στη χώρα. Ως είναι αναμενόμενο βάσει πληθυσμού και έντασης οικονομικής δραστηριότητας, η Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων με ποσοστό 34,83%, ακολουθούμενη από την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (17,59%) και την Περιφέρεια Κρήτης με ποσοστό 9,76%, ενώ σημαντική παρουσία επιχειρήσεων καταγράφεται και στην περίπτωση των Περιφερειών Θεσσαλίας (6,38%), Νοτίου Αιγαίου (6,21%) και Πελοποννήσου (4,91%). Τη μικρότερη συγκέντρωση κατέγραψαν οι Περιφέρειες Ιονίων Νήσων (2,08%), Βορείου Αιγαίου (1,89%) και

Δυτικής Μακεδονίας (1,7%). Αν και τα ειδικότερα περιφερειακά στοιχεία εξετάζονται στη συνέχεια, σημειώνεται ήδη ως αξιοσημείωτο στοιχείο, η μεγάλη απόκλιση στην εθνική κατανομή των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από τις όποιες τοπικές παραδόσεις καταγράφονται σε διάφορους τομείς ιστορικά, γεγονός που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στο σχεδιασμό πολιτικών ενίσχυσής τους.

Εικόνα 1 Περιφερειακή Κατανομή Επιχειρήσεων Τομέα στο σύνολο της χώρας

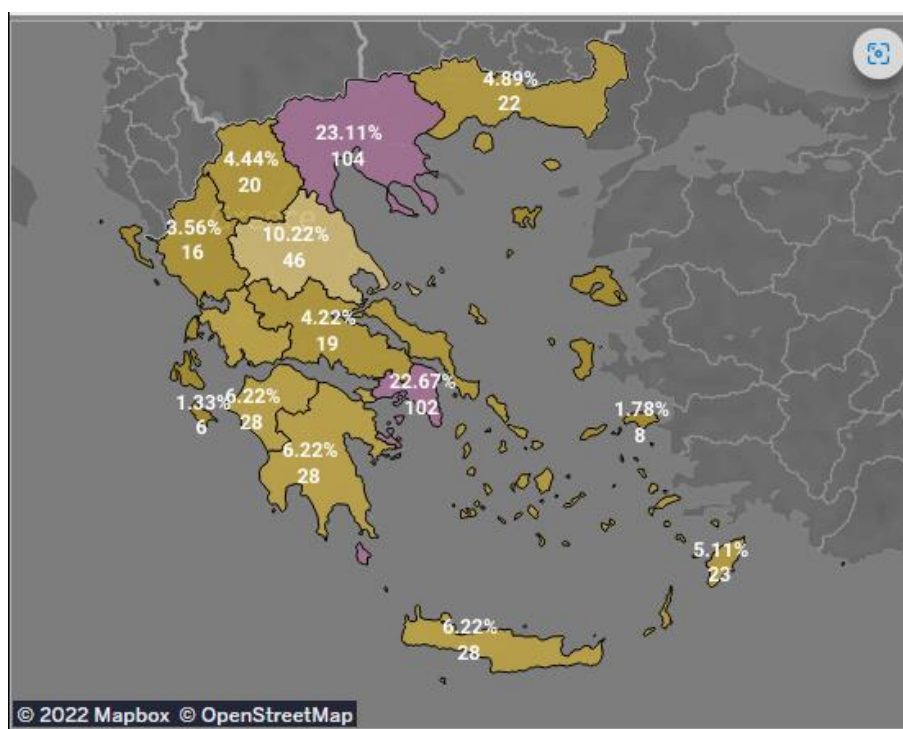
A.3.2 Η ανά Κλάδο Παρουσίαση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας

Μετά τις γενικότερες εισαγωγικές αναφορές επί των κλάδων Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας και της εθνικής εικόνας που αποτυπώνεται βάσει των δεδομένων των επιχειρήσεων, το επόμενο σκέλος της ανάλυσης θα καταγράψει ειδικότερες παρατηρήσεις επί των κλάδων, με αναφορές στα επιμέρους μεγέθη και τις αναλογίες για την εξαγωγή σχετικών συμπερασμάτων.

Αγιογραφία

Ο κλάδος της **Αγιογραφίας**³⁸ περιλαμβάνει συνολικά **450** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **23,11% (104 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **22,67% (102 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Θεσσαλίας (ποσοστό 10,22%), Κρήτης, Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου (όμοιο ποσοστό 6,22%)** και **Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό 5,11%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**415, ποσοστό 92,22% του συνόλου**).

Εικόνα 2: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Αγιογραφία

Σε ότι αφορά τον ΚΑΔ που περιλαμβάνεται στον κλάδο (**90.03.11.01 Υπηρεσίες αγιογράφου**), **265** επιχειρήσεις καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, ενώ **185** ως δευτερεύοντα.

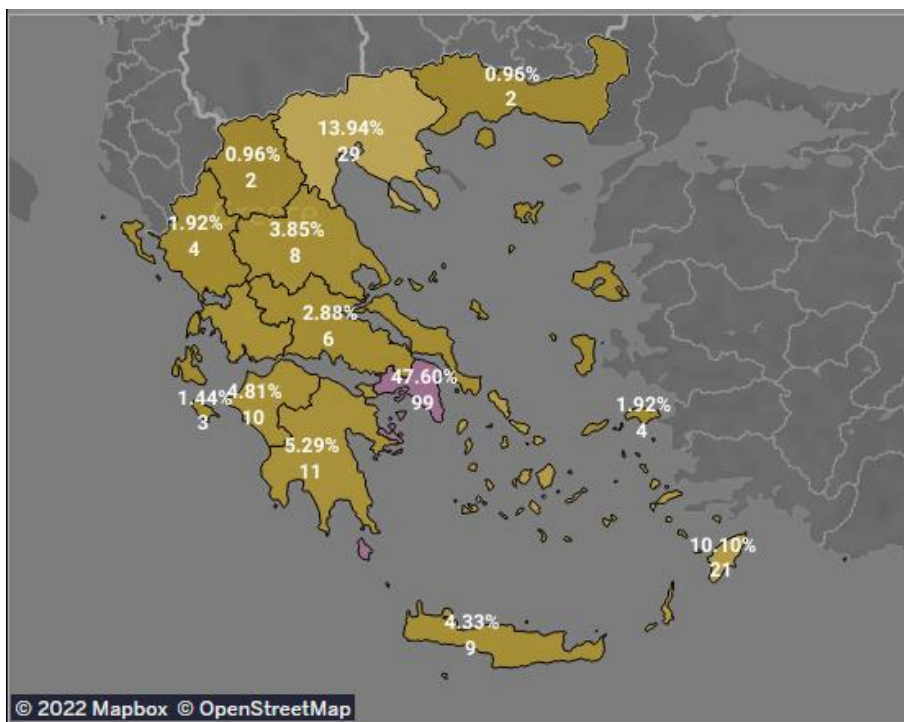
³⁸ Η ανάλυση του κλάδου **Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών** περιλαμβάνει τον ακόλουθο ΚΑΔ επιχειρήσεων: 90.03.11.01 Υπηρεσίες αγιογράφου

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000** και ειδικότερα **μεταξύ 2005-2009 (104 επιχειρήσεις), 2000-2004 (78 επιχειρήσεις) και 2015-2019 (75 επιχειρήσεις).**

Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ.

Ο κλάδος της **Ανθοδετικής αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευών από χάντρες, κλπ.**³⁹ περιλαμβάνει συνολικά **208** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **47,60%** (**99** επιχειρήσεις), ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 13,94%), Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό 10,10%), Πελοποννήσου (ποσοστό 5,29%), Δυτικής Ελλάδας (4,81%) και Κρήτης (ποσοστό 4,33%).** Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**169, ποσοστό 81,25% του συνόλου**).

Εικόνα 3: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ.

Ο σημαντικότερος αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου για τις ανάγκες της έρευνας είναι ο ακόλουθος:

- **32.99.59 Κατασκευή διαφόρων άλλων ειδών π.δ.κ.α. (208 επιχειρήσεις, 24 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 184 ως δευτερεύοντα).**

³⁹ Η ανάλυση του κλάδου **Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ.** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

32.99.55 Κατασκευή τεχνητών ανθέων, διακοσμητικών φυλλωμάτων και φρούτων και μερών τους

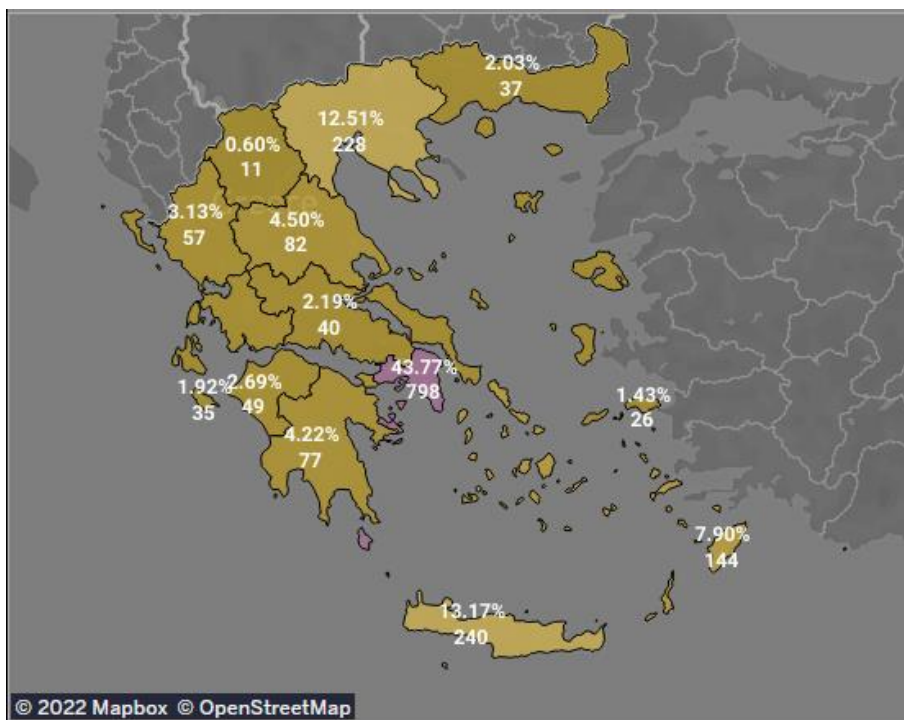
32.99.59 Κατασκευή διαφόρων άλλων ειδών π.δ.κ.α.

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (49 επιχειρήσεις), 2010-2014 (37 επιχειρήσεις) και 2020-2022 (30 επιχειρήσεις) και 2000-2004 (29 επιχειρήσεις).**

Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα

Ο κλάδος της **Αργυροχρυσοχοΐας – Χρυσοχοΐας**⁴⁰ περιλαμβάνει συνολικά **1.823** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **43,77% (798 επιχειρήσεις)**, ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κρήτης (ποσοστό 13,17%), Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 12,51%) και Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό 7,90%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**1.446, ποσοστό 79,32% του συνόλου**).

Εικόνα 4: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα

⁴⁰ Η ανάλυση του κλάδου **Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα: Αργυρά και χρυσά κοσμήματα κατασκευαζόμενα με παραδοσιακές – χειροτεχνικές τεχνικές** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

- 32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους
- 32.12.13.01 Κατασκευή ειδών από άργυρο
- 32.12.13.02 Κατασκευή ειδών χρυσοχοΐας
- 32.12.13.03 Κατασκευή εξαρτημάτων για κοσμήματα από άργυρο (σύρματος, φύλλων, σωλήνων, χυτών κλπ.)
- 32.12.13.04 Κατασκευή εξαρτημάτων χρυσοχοΐας (σύρματος, φύλλων, σωλήνων, χυτών κλπ.)
- 32.12.13.05 Κατασκευή σκευών από άργυρο
- 32.12.13.06 Κατασκευή χρυσών καδενών
- 32.12.13.07 Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **918 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 1.025 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

- **32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους (962 επιχειρήσεις, 435 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 527 ως δευτερεύοντα),**
- **32.12.13.07 Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων (651 επιχειρήσεις, 349 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 302 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 1990** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (333 επιχειρήσεις), 2000-2004 (270 επιχειρήσεις), 2005-2009 (267 επιχειρήσεις) και 1995-1999 (202 επιχειρήσεις)**.

Δερματοτεχνία

Ο κλάδος της **Δερματοτεχνίας**⁴¹ περιλαμβάνει συνολικά **370** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής σε ποσοστό 48,65% (180 επιχειρήσεις)**, ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 15,41%), Κρήτης (ποσοστό 9,46%), Θεσσαλίας (ποσοστό 5,68%), Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό 4,32%), και Πελοποννήσου (με ποσοστό 4,05%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**280, ποσοστό 75,68% του συνόλου**).

Εικόνα 5: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Δερματοτεχνία

⁴¹ Η ανάλυση του κλάδου **Δερματοτεχνία: Χειροποίητα δερμάτινα είδη δώρων, αντικείμενα οικιακής και ατομικής χρήσης, χειροποίητη βιβλιοδεσία** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

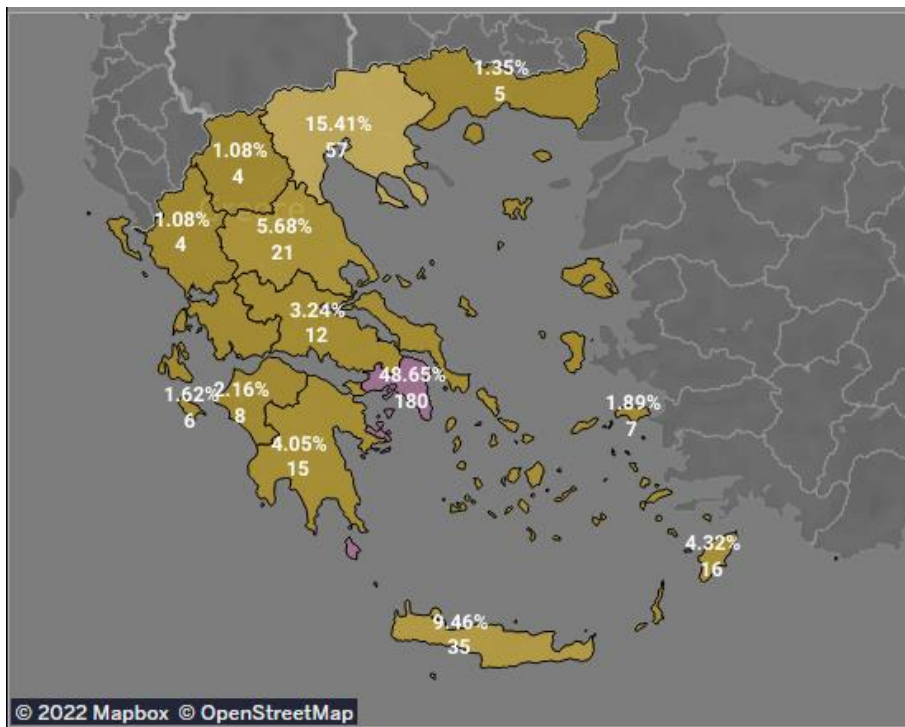
15.12.10.00 Κατασκευή ειδών σελοποιίας και σαγής – Αποσκευών, τσαντών και παρόμοιων ειδών – Άλλων δερμάτινων ειδών

15.12.11 Κατασκευή ειδών σελοποιίας και σαγής για κάθε ζώο, από κάθε υλικό

15.12.11.01 Κατασκευή ειδών σαγής και παρόμοιων ειδών

15.12.11.02 Κατασκευή ειδών σαγματοποιίας

15.12.12 Κατασκευή αποσκευών, τσαντών και παρόμοιων ειδών, από δέρμα, ανασχηματισμένο δέρμα, πλαστικά φύλλα, υφαντικές ύλες, βουλκανισμένη ίνα ή χαρτόνι· συνόλων ειδών ταξιδιού με είδη για την ατομική περιποίηση, το ράψιμο, το καθάρισμα των υποδημάτων και ενδυμάτων

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **107 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 267 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, ο σημαντικότερος αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι ο ακόλουθος:

- **15.12.12 Κατασκευή αποσκευών, τσαντών και παρόμοιων ειδών, από δέρμα, ανασχηματισμένο δέρμα, πλαστικά φύλλα, υφαντικές ύλες, βουλκανισμένη ίνα ή χαρτόνι· συνόλων ειδών ταξιδιού με είδη για την ατομική περιποίηση, το ράψιμο, το καθάρισμα των υποδημάτων και ενδυμάτων (349 επιχειρήσεις, 100 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 249 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2015** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (149 επιχειρήσεις) και 2020-2022 (83 επιχειρήσεις)**.

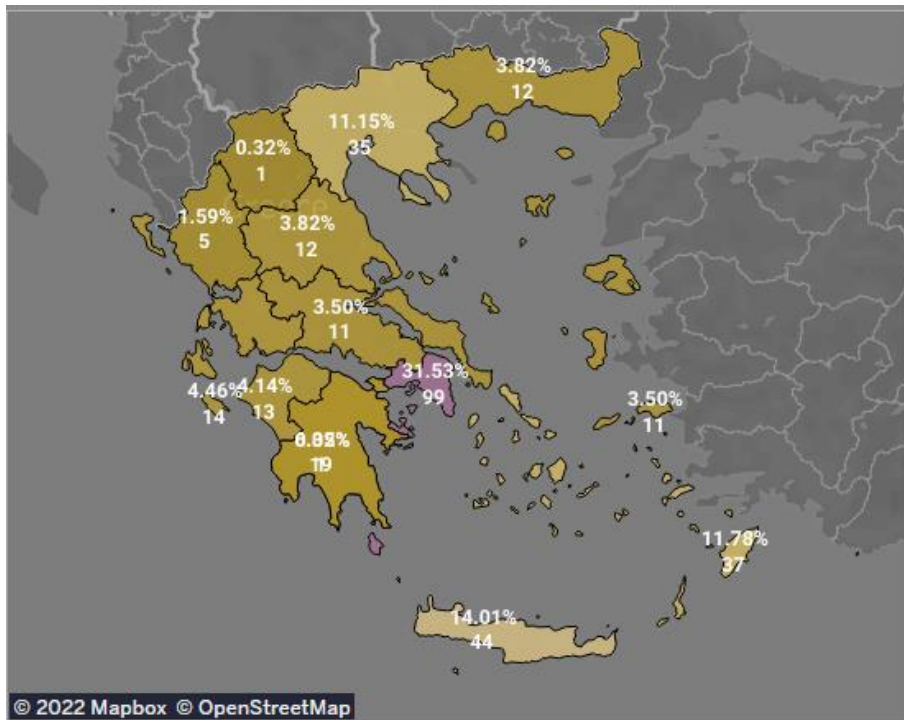
Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής

Ο κλάδος της **Διακόσμησης επί Αγγειοπλαστικής**⁴² περιλαμβάνει συνολικά **58** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **29,31% (17 επιχειρήσεις)**, την περιφέρεια **Νοτίου Αιγαίου** σε ποσοστό **18,97% (11 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **15,52% (9 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κρήτης (ποσοστό 8,62%),**

⁴² Η ανάλυση του κλάδου **Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής** περιλαμβάνει τον ακόλουθο ΚΑΔ επιχειρήσεων: 23.41.11.01 Κατασκευή διακοσμητικών πινακιδίων, πινακίων, αγγείων κλπ. με διακόσμηση, από πορσελάνη

Πελοποννήσου (με ποσοστό 6,37%). Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (261, ποσοστό 83,12% του συνόλου).

Εικόνα 7: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **118 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 202 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

- **23.41.13 Κατασκευή αγαλματιδίων και άλλων αντικειμένων διακόσμησης από κεραμική ύλη (197 επιχειρήσεις, 67 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 130 ως δευτερεύοντα),**
- **23.41.13.01 Κατασκευή διακοσμητικών πινακιδίων από κεραμικές ύλες εκτός από πορσελάνη (86 επιχειρήσεις, 24 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 62 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 1995** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (67 επιχειρήσεις), 2000-2004 (40 επιχειρήσεις), 1995-1999 (38 επιχειρήσεις) και 2020-2022 (34 επιχειρήσεις)**.

Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί

Ο κλάδος των **Καλλιτεχνικών ειδών από χαρτί**⁴⁴ περιλαμβάνει συνολικά **188** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **54,26% (102 επιχειρήσεις)**, ενώ στην

⁴⁴ Η ανάλυση του κλάδου **Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 19,68%), Κρήτης (ποσοστό 5,85%), και Θεσσαλίας και Δυτικής Ελλάδας (όμοιο ποσοστό 4,26%). Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (74, ποσοστό 39,36% του συνόλου).

Εικόνα 8: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **70 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 121 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα.** Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου για τις ανάγκες της έρευνας είναι οι ακόλουθοι:

- **17.29.11 Κατασκευή ετικετών από χαρτί ή χαρτόνι (107 επιχειρήσεις, 46 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 61 ως δευτερεύοντα),**
- **17.29.1 Κατασκευή άλλων ειδών από χαρτί και χαρτόνι (86 επιχειρήσεις, 24 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 62 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (40 επιχειρήσεις), 2005-2009 (32 επιχειρήσεις), 2020-2022 (28 επιχειρήσεις) και 2000-2004 (22 επιχειρήσεις).**

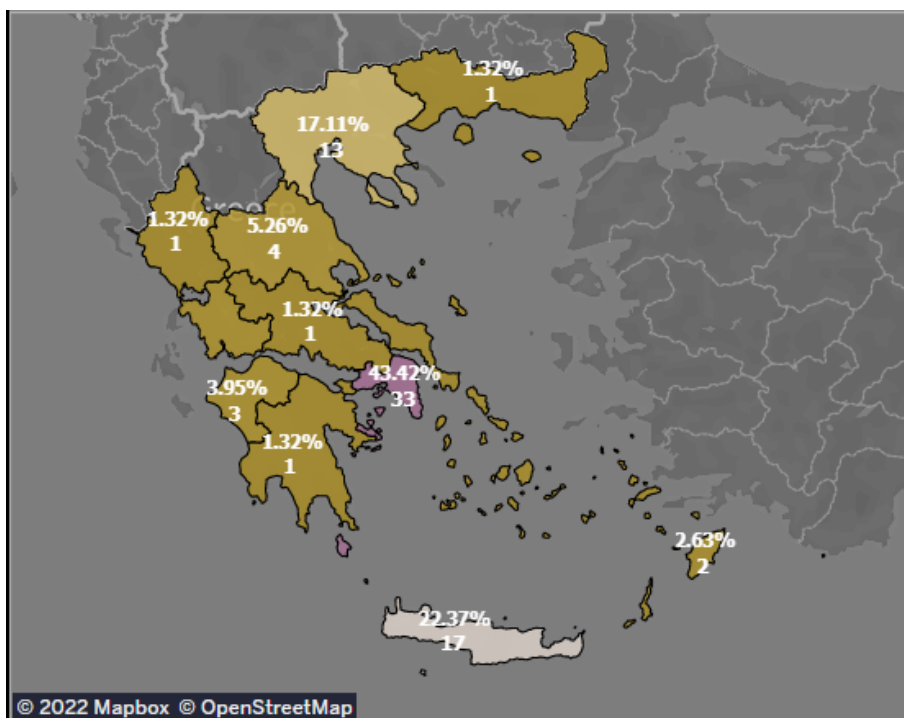
Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες

17.29.1 Κατασκευή άλλων ειδών από χαρτί και χαρτόνι

17.29.11 Κατασκευή ετικετών από χαρτί ή χαρτόνι

Ο κλάδος της **Κατασκευής μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες**⁴⁵ περιλαμβάνει συνολικά **76** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **43,42%** (**33 επιχειρήσεις**) και την περιφέρεια **Κρήτης** σε ποσοστό **22,37%** (**17 επιχειρήσεις**). Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 17,11%), Θεσσαλίας (ποσοστό 5,26%) και Δυτικής Ελλάδας (ποσοστό 3,95%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**61, ποσοστό 80,26% του συνόλου**).

Εικόνα 9: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες

⁴⁵ Η ανάλυση του κλάδου **Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

32.20.11 Κατασκευή πιάνων και άλλων έγχορδων μουσικών οργάνων με κλίμακα πλήκτρων

32.20.12 Κατασκευή άλλων έγχορδων μουσικών οργάνων

32.20.13 Κατασκευή εκκλησιαστικών οργάνων με κλίμακα πλήκτρων, αρμόνιων και παρόμοιων οργάνων, ακορντεόν και παρόμοιων οργάνων, φυσαρμόνικων, πνευστών οργάνων

32.20.14 Κατασκευή μουσικών οργάνων ή οργάνων με κλίμακα πλήκτρων, ο ήχος των οποίων παράγεται ή πρέπει να ενισχύεται με ηλεκτρικά μέσα

32.20.15 Κατασκευή άλλων μουσικών οργάνων

32.20.16 Κατασκευή μετρονόμων, διαπασών και πνευστών διαπασών· μηχανισμών για μουσικά κουτιά· χορδών μουσικών οργάνων

32.20.20 Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων μουσικών οργάνων

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **20 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 59 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, ο σημαντικότερος αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι ο ακόλουθος:

- **32.20.20 Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων μουσικών οργάνων (56 επιχειρήσεις, 11 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 45 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, η κύρια περίοδος εντοπίζεται **μεταξύ 2015-2019 (35 επιχειρήσεις)**.

Κεραμική –Αγγειοπλαστική

Ο κλάδος της **Κεραμικής –Αγγειοπλαστικής**⁴⁶ περιλαμβάνει συνολικά **448** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **30,58% (137 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κρήτης** σε ποσοστό **20,54% (92 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό 14,29%), Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 6,92%) και Θεσσαλίας (ποσοστό 5,58%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**371, ποσοστό 82,81% του συνόλου**).

⁴⁶ Η ανάλυση του κλάδου **Κεραμική –Αγγειοπλαστική** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

23.41.1 Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών

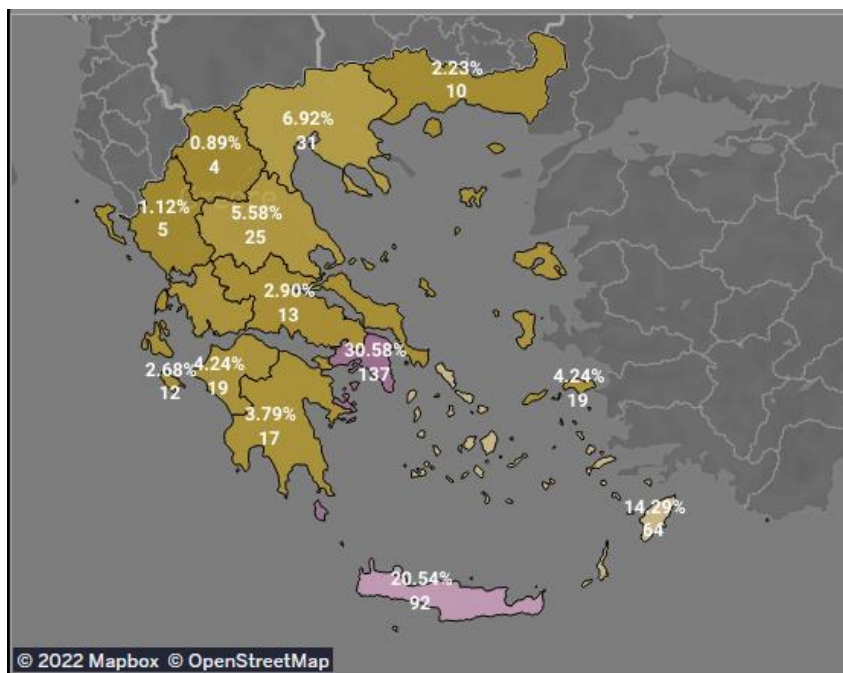
23.41.11 Κατασκευή επιτραπέζιων σκευών, μαγειρικών σκευών, άλλων οικιακών ειδών και ειδών καλλωπισμού από πορσελάνη

23.41.12 Κατασκευή επιτραπέζιων σκευών, μαγειρικών σκευών, άλλων οικιακών ειδών και ειδών καλλωπισμού εκτός από πορσελάνη

23.41.12.01 Κατασκευή πήλινων αγγείων γενικά, χωρίς διακόσμηση

23.41.12.03 Κατασκευή πινακίων, αγγείων κλπ, από κεραμικές ύλες εκτός από πορσελάνη

Εικόνα 10: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κεραμική –Αγγειοπλαστική

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **237 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 235 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, ο σημαντικότερος αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι ο ακόλουθος:

- **23.41.1 Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών (268 επιχειρήσεις, 145 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 123 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 1995** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (73 επιχειρήσεις), 2000-2004 (67 επιχειρήσεις) και 2020-2022 (61 επιχειρήσεις)**.

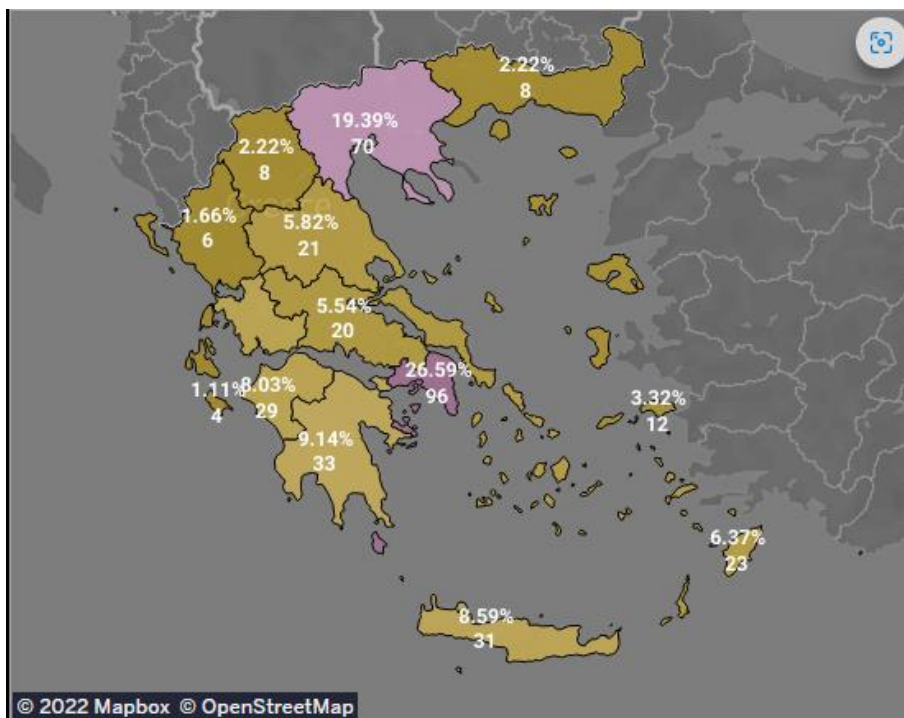
Κηροπλαστική τέχνης

Ο κλάδος της **Κηροπλαστικής τέχνης**⁴⁷ περιλαμβάνει συνολικά **361** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **26,59% (96 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **19,39% (70 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Πελοποννήσου (ποσοστό 9,14%), Κρήτης (ποσοστό 8,59%), Δυτικής Ελλάδας (ποσοστό 8,03%) και Νοτίου Αιγαίου (με ποσοστό 6,37%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**277, ποσοστό 76,73% του συνόλου**).

⁴⁷ Η ανάλυση του κλάδου **Κηροπλαστική τέχνης** περιλαμβάνει τον ακόλουθο ΚΑΔ επιχειρήσεων:

32.99.54 Κατασκευή κεριών, κηρωμένων φτιλιών φωτισμού και παρόμοιων ειδών

Εικόνα 11: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κηροπλαστική τέχνης

Σε ότι αφορά τον ΚΑΔ που περιλαμβάνεται στον κλάδο για τις ανάγκες τις έρευνας (**32.99.54 Κατασκευή κεριών, κηρωμένων φτιλιών φωτισμού και παρόμοιων ειδών**), **153** επιχειρήσεις καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και **209** ως δευτερεύοντα.

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (85 επιχειρήσεις), 2005-2009 (53 επιχειρήσεις) και 2000-2004 (49 επιχειρήσεις)**.

Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα

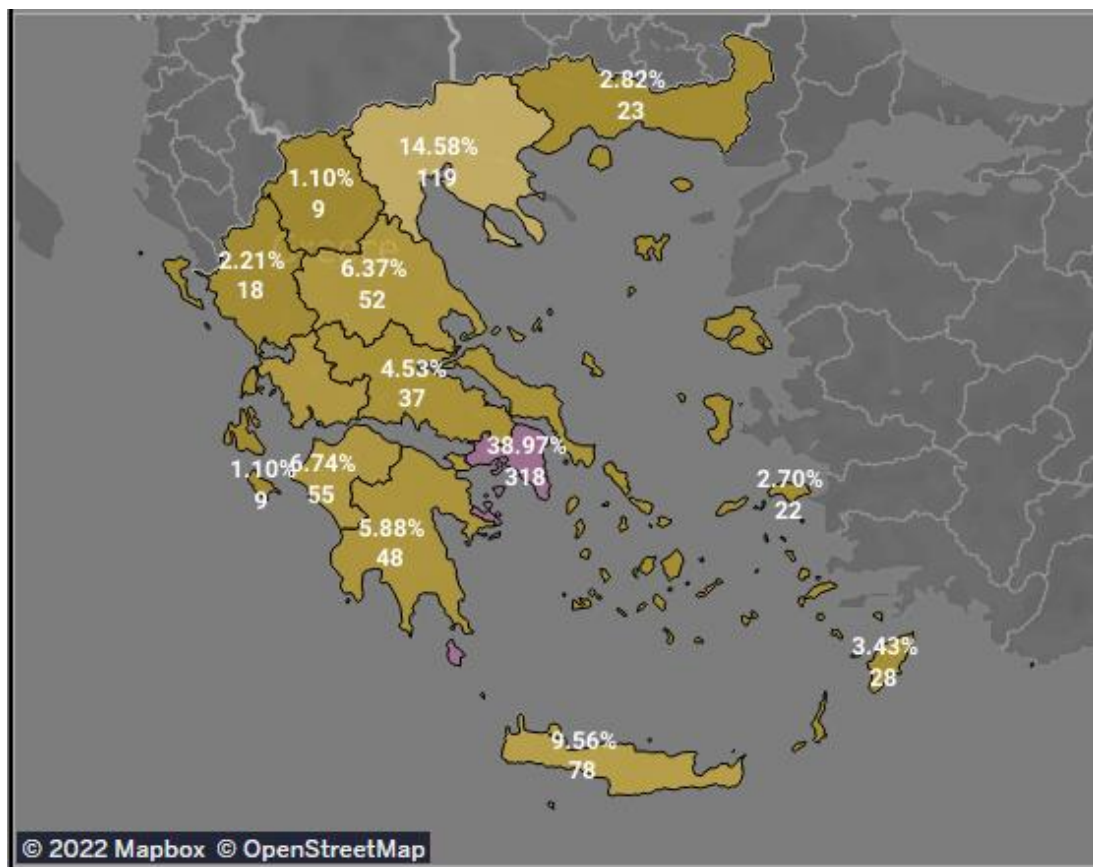
Ο κλάδος των **Κουκλών και παιχνιδιών χειροποίητων**⁴⁸ περιλαμβάνει συνολικά **816** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **38,97% (318 επιχειρήσεις)**, ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 14,58%), Κρήτης (ποσοστό 9,56%), Δυτικής Ελλάδας (ποσοστό 6,74%), Θεσσαλίας (ποσοστό 6,37%) και Πελοποννήσου (ποσοστό**

⁴⁸ Η ανάλυση του κλάδου **Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

- 32.40.11 Κατασκευή κουκλών που αναπαριστούν μόνο ανθρώπινες υπάρξεις
- 32.40.12 Κατασκευή παιχνιδιών που αναπαριστούν ζώα ή μη ανθρώπινες υπάρξεις
- 32.40.32 Κατασκευή συναρμολογούμενων παιχνιδιών-σπαζοκεφαλιών
- 32.40.39 Κατασκευή παιχνιδιών κάθε είδους π.δ.κ.α.
- 32.99.59.03 Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων

5,88%). Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (648, ποσοστό 79,41% του συνόλου).

Εικόνα 12: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **135 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 684 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, ο σημαντικότερος αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι ο ακόλουθος:

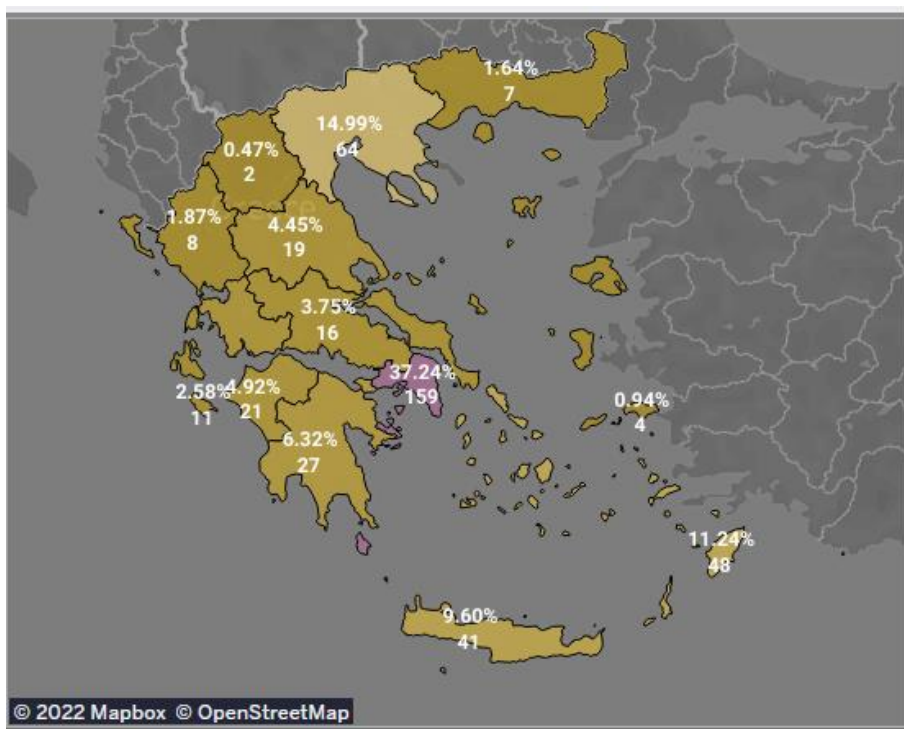
- **32.99.59.03 Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων (673 επιχειρήσεις, 100 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 573 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2010** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (322 επιχειρήσεις), 2020-2022 (183 επιχειρήσεις) και 2010-2014 (155 επιχειρήσεις)**.

Μεταλλοτεχνία

Ο κλάδος της **Μεταλλοτεχνίας**⁴⁹ περιλαμβάνει συνολικά **427** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **37,24% (159 επιχειρήσεις)**, ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 14,99%), Νοτίου Αιγαίου (ποσοστό 11,24%) Κρήτης (ποσοστό 9,60%) και Πελοποννήσου (με ποσοστό 6,32%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**333, ποσοστό 77,99% του συνόλου**).

Εικόνα 13: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Μεταλλοτεχνία

⁴⁹ Η ανάλυση του κλάδου **Μεταλλοτεχνία: Μεταλλοπλαστική, είδη διακόσμησης και χρήσης, χυτευτά ή από σφυρήλατο άργυρο, σίδηρο, μπρούντζο, χαλκό ή άλλα κράματα, επάργυρα και επίχρυσα και εκκλησιαστικά αντικείμενα** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

25.99.23 Κατασκευή εξαρτημάτων για εξώφυλλα (ντοσιέ) ή φακέλους κινητών φύλλων, συνδετήρων εγγράφων και παρόμοιων ειδών γραφείου, καθώς και συνδετήρων συρραφής σε πλακέτες, από κοινά μέταλλα

25.99.24 Κατασκευή αγαματιδίων και άλλων ειδών διακόσμησης, κάδρων για φωτογραφίες, πίνακες ή παρόμοια είδη και καθρεπτών, από κοινά μέταλλα

25.99.24.01 Κατασκευή μεταλλικών κορνιζών

25.99.25 Κατασκευή κλείστρων, συναρμογών τους, πορπών, πορπών κλείστρων, πορπών με περόνη (αγκραφών), αγκίστρων, κοπιτσών και παρόμοιων ειδών, από κοινά μέταλλα, για ενδύματα, υποδήματα ή για κάθε κατασκευή καψουλίων σωληνωτών ή με σχιστό στέλεχος, από κοινά μέταλλα χαντρών και πούλιων, από κοινά μέταλλα

32.12.14 Κατασκευή άλλων ειδών από πολύτιμα μέταλλα, ειδών από φυσικά ή καλλιεργημένα μαργαριτάρια, πολύτιμους ή ημιπολύτιμους λίθους

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **53 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 376 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

- **25.99.24 Κατασκευή αγαλματιδίων και άλλων ειδών διακόσμησης, κάδρων για φωτογραφίες, πίνακες ή παρόμοια είδη και καθρεπτών, από κοινά μέταλλα (188 επιχειρήσεις, 24 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 164 ως δευτερεύοντα),**
- **32.12.14 Κατασκευή άλλων ειδών από πολύτιμα μέταλλα, ειδών από φυσικά ή καλλιεργημένα μαργαριτάρια, πολύτιμους ή ημιπολύτιμους λίθους (186 επιχειρήσεις, 19 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 167 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000 και ειδικότερα μεταξύ 2015-2019 (102 επιχειρήσεις), 2005-2009 (69 επιχειρήσεις), 2020-2022 (66 επιχειρήσεις) και 2000-2004 (61 επιχειρήσεις)**.

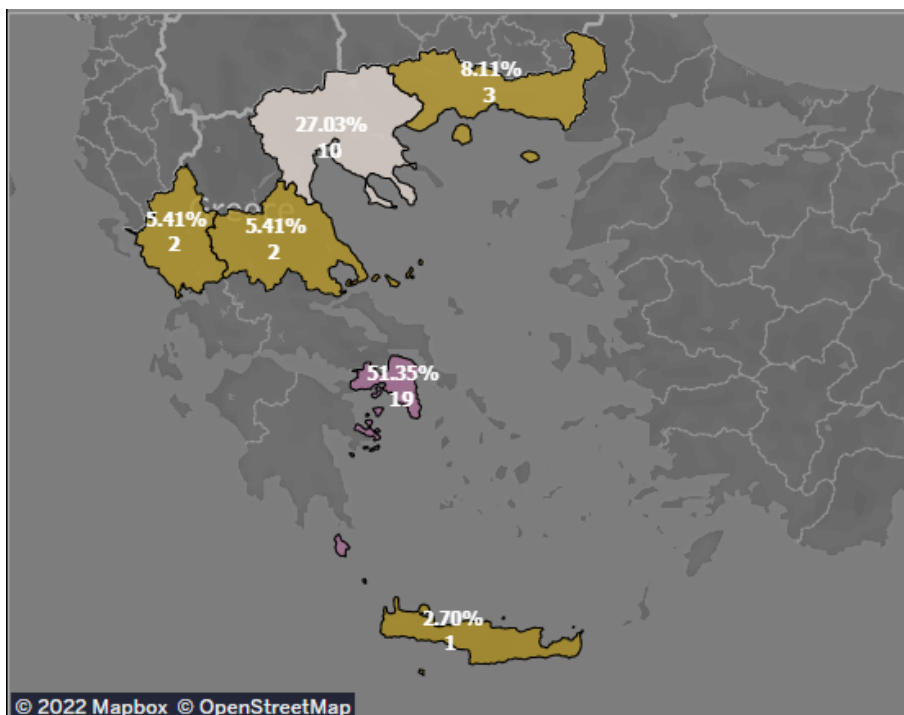
Μπατίκ

Ο κλάδος του **Μπατίκ**⁵⁰ περιλαμβάνει συνολικά **37 επιχειρήσεις**. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **51,35% (19 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **27,03% (10 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα καταγράφονται οι Περιφέρειες **Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ποσοστό 8,11%), Ηπείρου και Θεσσαλίας (όμοιο ποσοστό 5,41%) και Κρήτης (ποσοστό 2,70%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**20, ποσοστό 54,05% του συνόλου**).

⁵⁰ Η ανάλυση του κλάδου **Μπατίκ** περιλαμβάνει τον ακόλουθο ΚΑΔ επιχειρήσεων:

13.30.13 Υπηρεσίες βαφής υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα)

Εικόνα 14: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Μπατίκ

Σε ότι αφορά τον ΚΑΔ που περιλαμβάνεται στον κλάδο (13.30.13 Υπηρεσίες βαφής υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα), 6 επιχειρήσεις καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 31 ως δευτερεύοντα.

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται μετά το 2010 και ειδικότερα μεταξύ 2010-2014 και 2015-2019 (όμοιος αριθμός 7 επιχειρήσεων) και μεταξύ 1985-1989 (5 επιχειρήσεις).

Ξυλοτεχνία

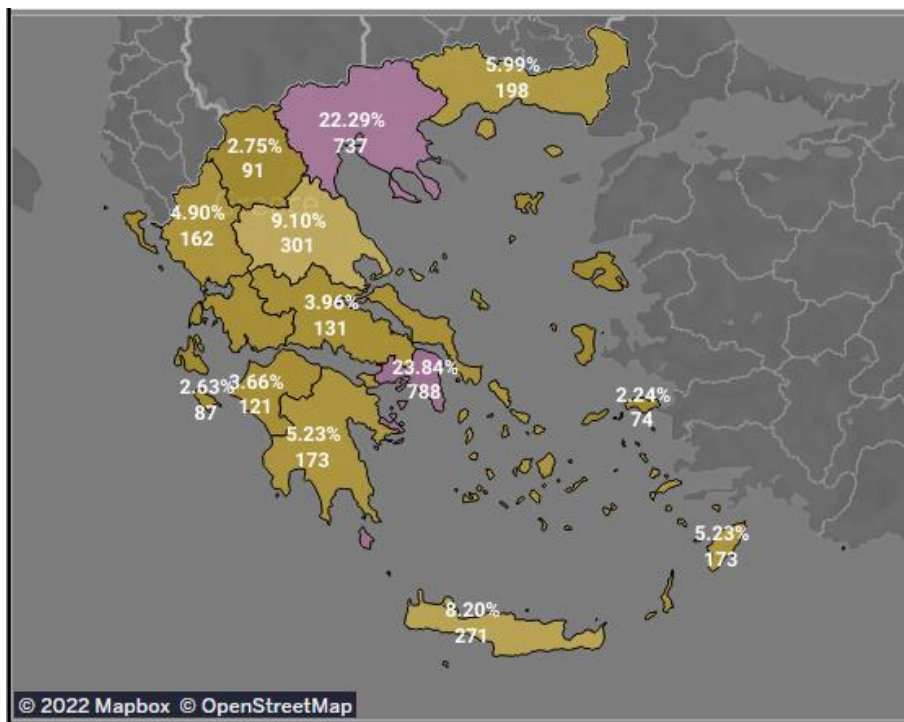
Ο κλάδος της Ξυλοτεχνίας⁵¹ περιλαμβάνει συνολικά 3.306 επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια Αττικής σε ποσοστό 23,84% (788 επιχειρήσεις) και την περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

⁵¹ Η ανάλυση του κλάδου Ξυλοτεχνία: Έπιπλα παραδοσιακής μορφής, διακοσμητικά ή χρηστικά είδη σκαλιστά, ξυλόγλυπτα ή στον τόρνο, εκκλησιαστική ξυλογλυπτική, σαγματοποιία, βαρελοποιία περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

- 31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στο καθιστικά
- 31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α.
- 16.2 Κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
- 16.24.12 Κατασκευή βαρελιών και προϊόντων βαρελοποιίας, από ξύλο
- 16.24.12.01 Κατασκευή ξύλινων βαρελιών
- 16.24.13 Κατασκευή άλλων ξύλινων εμπορευματοκιβωτίων και μερών τους

σε ποσοστό **22,29% (737 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Θεσσαλίας (ποσοστό 9,10%), Κρήτης (ποσοστό 8,20%) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ποσοστό 5,99%), Νοτίου Αιγαίου και Πελοποννήσου (όμοιο ποσοστό 5,23%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**2.455, ποσοστό 74,26% του συνόλου**).

Εικόνα 15: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ξυλοτεχνία

16.24.13.01 Κατασκευή κουτιών από λεπτό ξύλο

16.29.1 Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο

16.29.11 Κατασκευή εργαλείων, στελεχών εργαλείων, λαβών εργαλείων, στελεχών και λαβών για σκούπες ή βούρτσες, στοιχείων για την κατασκευή πιπών, καλαποδιών για μπότες ή παπούτσια, από ξύλο

16.29.11.01 Κατασκευή ξύλινων καλαποδιών και τακουινιών

16.29.11.02 Κατασκευή ξύλινων υφαντικών χτενιών

16.29.12 Κατασκευή επιτραπέζιων και μαγειρικών σκευών, από ξύλο

16.29.13 Κατασκευή ξύλινων ψηφιδοθετημάτων και ενθετικής ξύλινης διακόσμησης επίπλων, θηκών για κοσμήματα ή μαχαίροπίρουνα, αγαλματιών και άλλων διακοσμητικών ειδών, από ξύλο

16.29.13.01 Κατασκευή ξύλινων ψηφιδωτών

16.29.14 Κατασκευή ξύλινων κορνιζών για πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες, καθρέπτες ή παρόμοια αντικείμενα, και άλλων ειδών από ξύλο

16.29.14.01 Κατασκευή ξύλινων κορνιζών

16.29.14.02 Κατασκευή ξύλινων κουρτινόβεργων

16.29.14.03 Κατασκευή ξύλινων μικροαντικειμένων

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **1.282 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 2.222 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στο καθιστικά (1.317 επιχειρήσεις, 505 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 812 ως δευτερεύοντα),**
- **31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α. (803 επιχειρήσεις, 269 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 534 ως δευτερεύοντα), και**
- **16.29.14.03 Κατασκευή ξύλινων μικροαντικειμένων (502 επιχειρήσεις, 139 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 363 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 1990 και ειδικότερα μεταξύ 2005-2009 (555 επιχειρήσεις), 2015-2019 (546 επιχειρήσεις) και 2000-2004 (512 επιχειρήσεις)**.

Ραπτική

Ο κλάδος της **Ραπτικής**⁵² περιλαμβάνει συνολικά **498** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **42,37% (211 επιχειρήσεις)**, ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (17,67%), Κρήτης (ποσοστό 9,84%) και Θεσσαλίας (ποσοστό 5,42%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**394, ποσοστό 79,12% του συνόλου**).

⁵² Η ανάλυση του κλάδου **Ραπτική: Ραπτική παραδοσιακών στολών, ενδυμασιών και αμφίων** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

14.12.30.01 Κατασκευή ιερατικών ενδυμασιών, αμφίων και παρόμοιων ειδών

14.13.40 Ανακατασκευή μεταχειρισμένων ενδυμάτων και άλλων μεταχειρισμένων ειδών

14.13.50 Κατασκευή άλλων εξωτερικών ενδυμάτων

14.13.50.01 Κατασκευή γαμπριάτικων ενδυμάτων

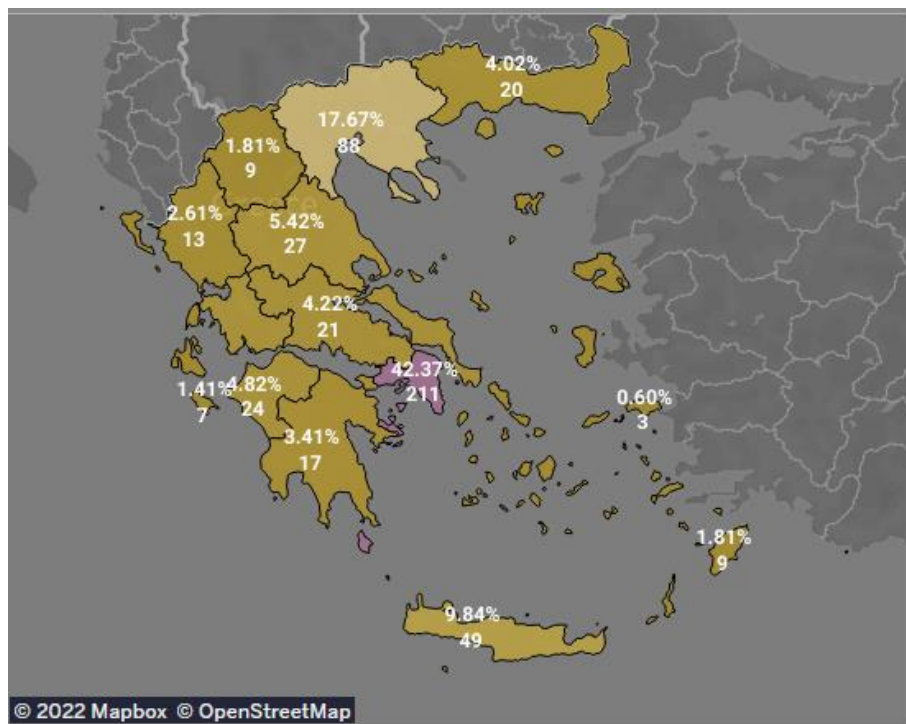
14.13.50.02 Κατασκευή νυφικών ενδυμάτων

14.19.13 Κατασκευή ειδών γαντοποιίας (κοινών γαντιών, γαντιών που αφήνουν γυμνές τις άκρες των δακτύλων και των γαντιών χωρίς υποδιαίρεση δακτύλων που έχουν υποδοχή μόνο για τον αντίχειρα), πλεκτών ή κροσέ

14.19.21.01 Κατασκευή βρεφικών βαπτιστικών ενδυμάτων, όχι πλεκτών ή κροσέ

14.19.23.03 Κατασκευή μαντιλιών κεφαλής (πολυτελείας ή όχι) και παρόμοιων ειδών

Εικόνα 16: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ραπτική

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **138 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 373 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

- **14.13.50.02 Κατασκευή νυφικών ενδυμάτων (225 επιχειρήσεις, 51 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 174 ως δευτερεύοντα),**
- **14.13.40 Ανακατασκευή μεταχειρισμένων ενδυμάτων και άλλων μεταχειρισμένων ειδών (115 επιχειρήσεις, 21 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 94 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000 και ειδικότερα μεταξύ 2015-2019 (142 επιχειρήσεις) και 2020-2022 (85 επιχειρήσεις)**.

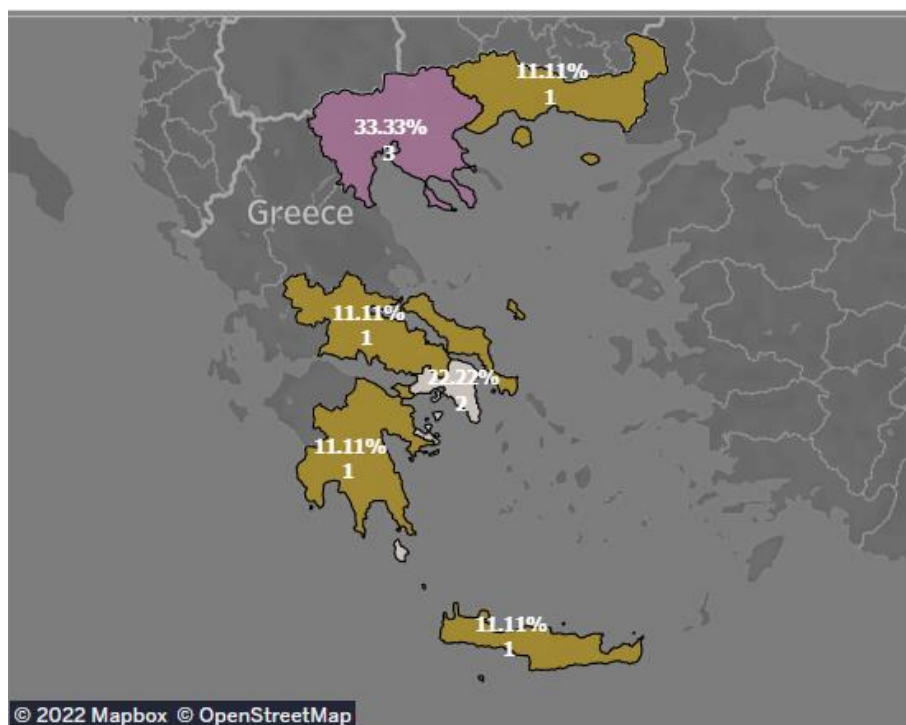
Σμαλτοτεχνία

Ο κλάδος της **Σμαλτοτεχνίας**⁵³ περιλαμβάνει συνολικά **9 επιχειρήσεις**. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **33,33%** και την περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **22,22%**.

⁵³ Η ανάλυση του κλάδου **Σμαλτοτεχνία** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

Οι τύποι νομικής μορφής που συναντώνται είναι η ατομική επιχείρηση, η ΙΚΕ και η Ανώνυμη Εταιρεία (σε όμοιο ποσοστό, 33,33%).

Εικόνα 17: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Σμαλτοτεχνία

Σε ότι αφορά τον ΚΑΔ που περιλαμβάνεται στον κλάδο (20.30.21.00 Παραγωγή παρασκευασμένων χρωστικών ουσιών, αδιαφανοποιητών και χρωμάτων, υαλωδών σμάλτων και επιστρώσεων, επικαλυμμάτων κεραμεικτικής, υγρών λούστρων και παρόμοιων ειδών τριμμένου γυαλιού), 2 επιχειρήσεις καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο και 7 ως δευτερεύοντα.

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, η κύρια περίοδος εντοπίζεται μεταξύ 2005-2009 (3 επιχειρήσεις).

Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών

Ο κλάδος των Τεχνητών άνθων πλην πλαστικών⁵⁴ περιλαμβάνει συνολικά 68 επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια Αττικής σε ποσοστό 36,76% (25 επιχειρήσεις), ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 14,71%), Κρήτης (ποσοστό

20.30.21.00 Παραγωγή παρασκευασμένων χρωστικών ουσιών, αδιαφανοποιητών και χρωμάτων, υαλωδών σμάλτων και επιστρώσεων, επικαλυμμάτων κεραμεικτικής, υγρών λούστρων και παρόμοιων ειδών τριμμένου γυαλιού

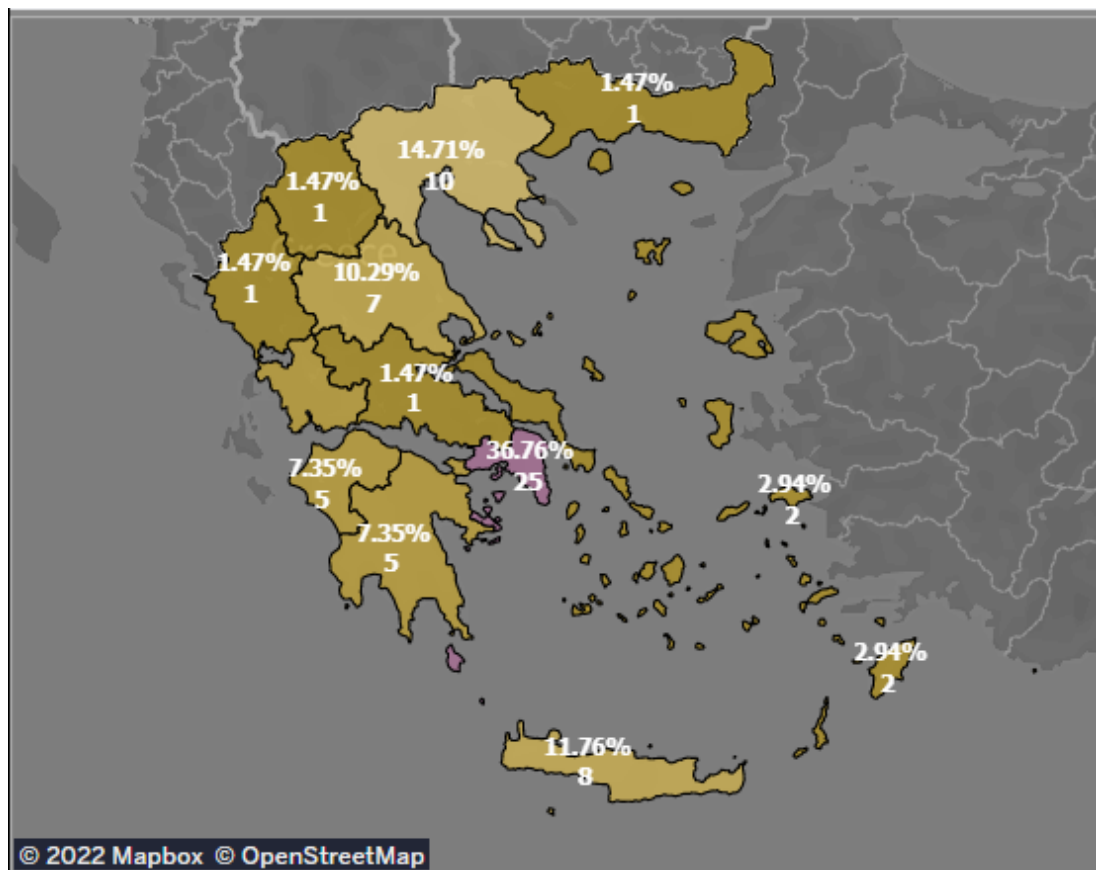
⁵⁴ Η ανάλυση του κλάδου Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

32.99.55 Κατασκευή τεχνητών ανθέων, διακοσμητικών φυλλωμάτων και φρούτων και μερών τους

32.99.55.01 Κατασκευή τεχνητών ανθέων

11,76%), Θεσσαλίας (ποσοστό 10,29%), και Δυτικής Ελλάδας και Πελοποννήσου (με όμοιο ποσοστό 7,35%). Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (57, ποσοστό 83,82% του συνόλου).

Εικόνα 18: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, 15 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 54 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου για τις ανάγκες της έρευνας είναι οι ακόλουθοι:

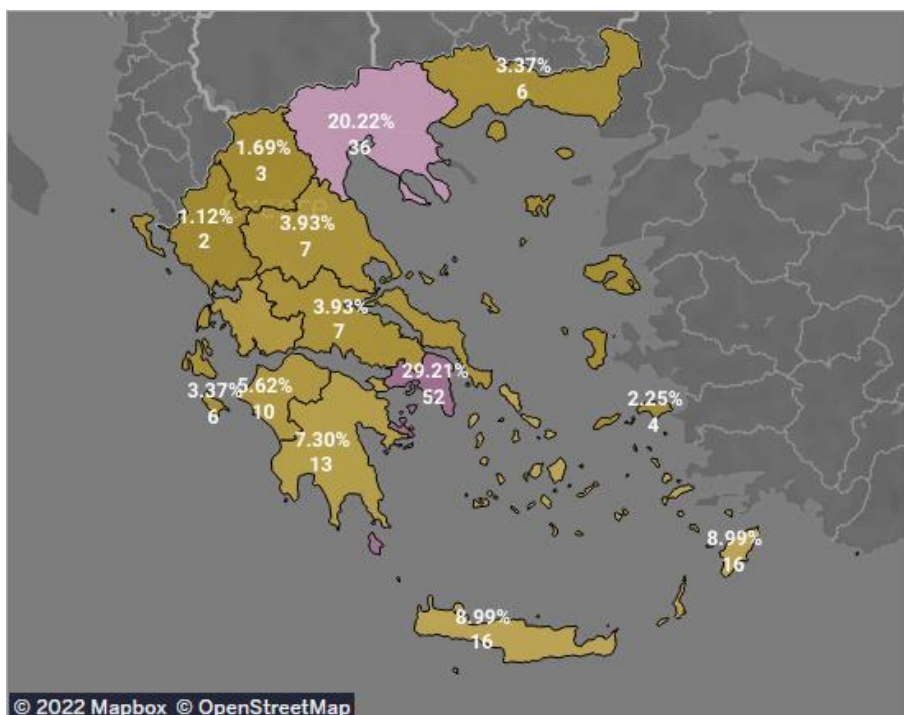
- 32.99.55 Κατασκευή τεχνητών ανθών, διακοσμητικών φυλλωμάτων και φρούτων και μερών τους (41 επιχειρήσεις, 13 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 28 ως δευτερεύοντα),
- 32.99.55.01 Κατασκευή τεχνητών ανθών (32 επιχειρήσεις, 2 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 30 ως δευτερεύοντα).

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται μετά το 1990 και ειδικότερα μεταξύ 2020-2022 (11 επιχειρήσεις), 1995-1999, 2005-2009 και 2015-2019 (με όμοιο αριθμό 10 επιχειρήσεων) και 2000-2004 (8 επιχειρήσεις).

Υαλουργία τέχνης

Ο κλάδος της **Υαλουργίας τέχνης**⁵⁵ περιλαμβάνει συνολικά **178** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **29,21% (52 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **20,22% (36 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κρήτης και Νοτίου Αιγαίου (όμοιο ποσοστό 8,99%), Πελοποννήσου (ποσοστό 7,30%) και Δυτικής Ελλάδας (ποσοστό 5,62%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**132, ποσοστό 74,16% του συνόλου**).

Εικόνα 19: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Υαλουργία τέχνης

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **36 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 148 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

⁵⁵ Η ανάλυση του κλάδου **Υαλουργία τέχνης: φουσητά, βιτρώ κλπ.** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

23.13.13 Κατασκευή γυάλινων ειδών, επιτραπέζιων ή μαγειρικών, καλλωπισμού, γραφείου, εσωτερικής διακόσμησης και παρόμοιων

23.13.92 Υπηρεσίες τελειοποίησης (φινιρίσματος) γυάλινων δοχείων

23.19.12 Κατασκευή κυβόλιθων, τούβλων, πλακακιών και άλλων ειδών από πρεσσαριστό ή χυτό γυαλί, γυαλιών συναρμολογημένων σε διακοσμητικά υαλοστάσια (βιτρώ)- πολυκυψελωτού ή αφρώδους γυαλιού σε κύβους, πλάκες ή παρόμοιες μορφές

23.19.26 Κατασκευή ειδών από γυαλί π.δ.κ.α.

23.19.26.01 Κατασκευή άλλων μικροαντικειμένων από γυαλί

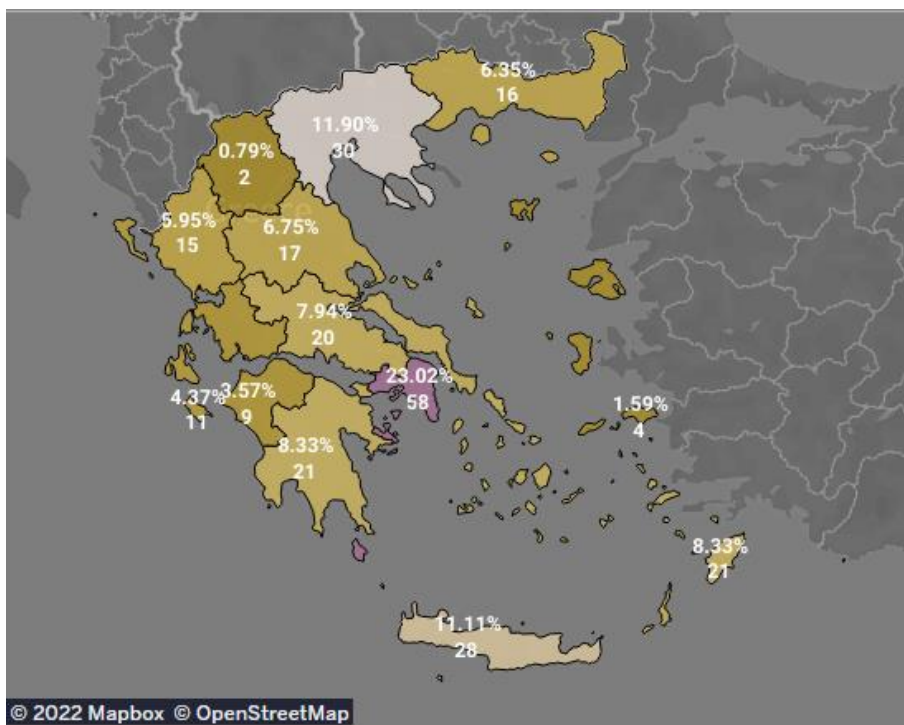
- **23.13.13** Κατασκευή γυάλινων ειδών, επιτραπέζιων ή μαγειρικών, καλλωπισμού, γραφείου, εσωτερικής διακόσμησης και παρόμοιων (80 επιχειρήσεις, 15 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 65 ως δευτερεύοντα),
- **23.19.26** Κατασκευή ειδών από γυαλί π.δ.κ.α. (58 επιχειρήσεις, 12 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 46 ως δευτερεύοντα).

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περιόδους εντοπίζονται μεταξύ **2015-2019 (43 επιχειρήσεις)** και **2005-2009 (39 επιχειρήσεις)**.

Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών

Ο κλάδος της **Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών**⁵⁶ περιλαμβάνει συνολικά **252** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **23,02% (58 επιχειρήσεις)**, ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας (ποσοστό 11,90%), Κρήτης (ποσοστό 11,11%), Νοτίου Αιγαίου και Πελοποννήσου (όμοιο ποσοστό 8,33%), Στερεάς Ελλάδας (ποσοστό 7,94%), Θεσσαλίας (ποσοστό 6,75%) και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ποσοστό 6,35%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**148, ποσοστό 58,73% του συνόλου**).

Εικόνα 20: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών

⁵⁶ Η ανάλυση του κλάδου **Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

23.70.1 Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων

32.12.99.07 Υπηρεσίες χάραξης πολύτιμων μετάλλων ειδών κοσμηματοποιίας, χρυσοχοΐας, αργυροχοΐας

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **80 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 172 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου για τις ανάγκες της έρευνας είναι οι ακόλουθοι:

- **23.70.1 Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων (156 επιχειρήσεις, 69 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 87 ως δευτερεύοντα),**
- **32.12.99.07 Υπηρεσίες χάραξης πολύτιμων μετάλλων ειδών κοσμηματοποιίας, χρυσοχοΐας, αργυροχοΐας (96 επιχειρήσεις, 11 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 85 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 1995 και ειδικότερα μεταξύ 2005-2009 (52 επιχειρήσεις), 1995-1999 (34 επιχειρήσεις), 2000-2004 (33 επιχειρήσεις) και 2015-2019 (32 επιχειρήσεις).**

Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική

Ο κλάδος της **Χειροπλεκτικής, χειροκεντητικής, δαντελοπλεκτικής**⁵⁷ περιλαμβάνει συνολικά **252** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **36,11% (91 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **25,4% (64 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Θεσσαλίας (ποσοστό 7,14%), Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ποσοστό 5,95%), και Στερεάς Ελλάδας και Κρήτης (όμοιο ποσοστό, 5,16%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**169, ποσοστό 67,06% του συνόλου**).

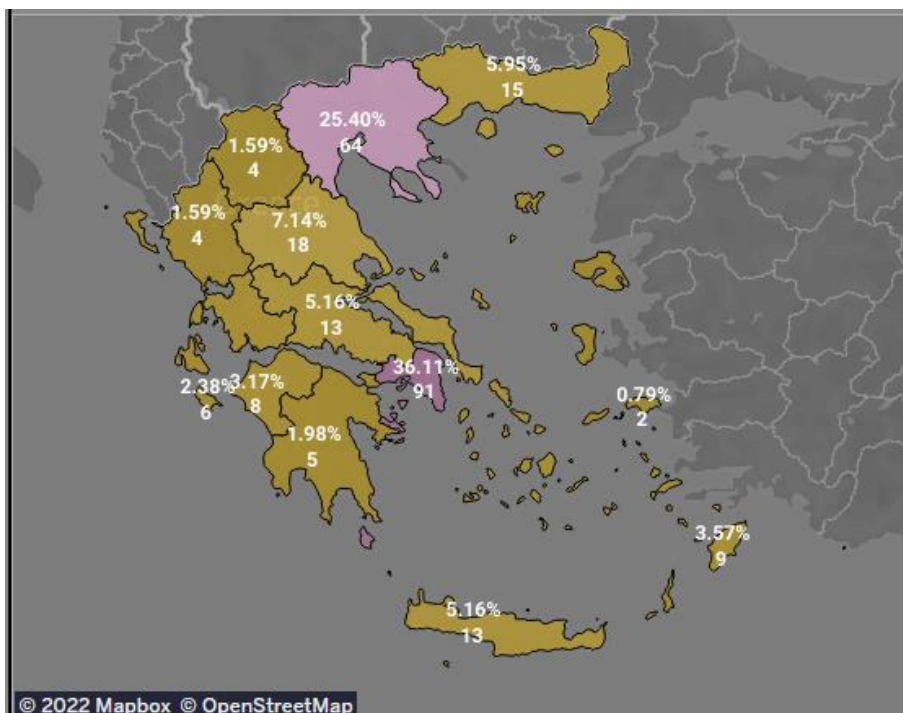
⁵⁷ Η ανάλυση του κλάδου **Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

13.99.11 Κατασκευή τουλιών και άλλων δικτυωτών υφασμάτων, στα οποία δεν περιλαμβάνονται τα υφασμένα, πλεκτά ή κροσέ υφάσματα δαντελών σε τόπια, σε ταινίες ή σε αυτοτελή διακοσμητικά σχέδια

13.99.12 Κατασκευή κεντημάτων σε τόπια, σε ταινίες ή σε αυτοτελή διακοσμητικά σχέδια

13.99.19 Κατασκευή άλλων κλωστοϋφαντουργικών και υφαντουργικών προϊόντων π.δ.κ.α.

Εικόνα 21: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **107 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 151 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

- **13.99.12 Κατασκευή κεντημάτων σε τόπια, σε ταινίες ή σε αυτοτελή διακοσμητικά σχέδια (163 επιχειρήσεις, 78 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 85 ως δευτερεύοντα),**
- **13.99.19 Κατασκευή άλλων κλωστοϋφαντουργικών και υφαντουργικών προϊόντων π.δ.κ.α. (65 επιχειρήσεις, 19 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 46 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000** και ειδικότερα **μεταξύ 2005-2009 (46 επιχειρήσεις), 2015-2019 (39 επιχειρήσεις) και 2000-2004 (37 επιχειρήσεις)**.

Χειροτεχνία Υφάσματος

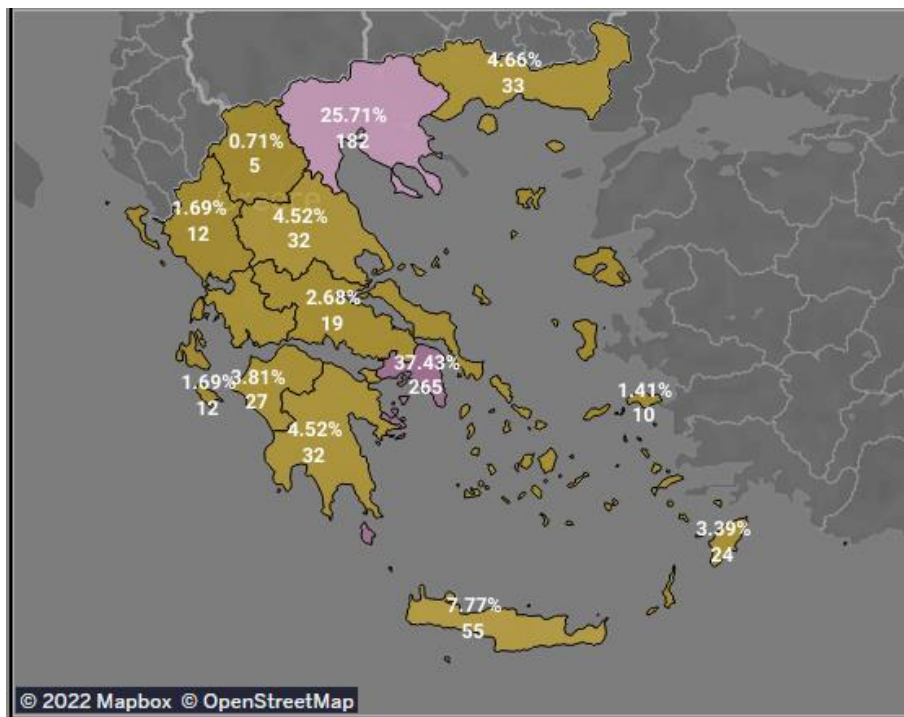
Ο κλάδος της **Χειροτεχνίας υφάσματος**⁵⁸ περιλαμβάνει συνολικά **708** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **37,43% (265 επιχειρήσεις)** και την

⁵⁸ Η ανάλυση του κλάδου **Χειροτεχνία υφάσματος: Υφαντουργία, ταπητουργία κόμβων, σταμπωτά χειρός, μεταξοϋφαντά, ταπισσερί κιλιμιού** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

13.30.14 Υπηρεσίες τυπώματος υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα)

περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **25,71% (182 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κρήτης (ποσοστό 7,77%), Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (ποσοστό 4,66%), Θεσσαλίας και Πελοποννήσου (όμοιο ποσοστό 4,52%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**499, ποσοστό 70,48% του συνόλου**).

Εικόνα 22: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδο: Χειροτεχνία Υφάσματος

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **216 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 523 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

- **13.30.19.03 Υπηρεσίες κεντήματος έτοιμων ενδυμάτων (205 επιχειρήσεις, 65 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 140 ως δευτερεύοντα),**

13.30.19 Άλλες υπηρεσίες τελειοποίησης (φινιρίσματος) υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα)

13.30.19.01 Υπηρεσίες δημιουργίας πλισέδων σε υφάσματα

13.30.19.02 Υπηρεσίες κατασκευής κουμπότρυπων

13.30.19.03 Υπηρεσίες κεντήματος έτοιμων ενδυμάτων

13.30.19.04 Υπηρεσίες κολλαρίσματος κλωστοϋφαντουργικών ειδών

13.30.19.05 Υπηρεσίες μανταρίσματος κλωστοϋφαντουργικών ειδών

13.92.16 Κατασκευή άλλων οικιακών ειδών π.δ.κ.α., συνόλων υφαντών υφασμάτων και νημάτων που προορίζονται για κουβέρτες, ταπετσαρίες και παρόμοια είδη

13.92.16.01 Κατασκευή εγχώριων οικιακών υφαντών

13.93.11 Κατασκευή χαλιών και άλλων υφαντικών καλυμμάτων δαπέδου, με κόμπους

- **13.30.14 Υπηρεσίες τυπώματος υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα) (185 επιχειρήσεις, 48 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 137 ως δευτερεύοντα), και**
- **13.30.19 Άλλες υπηρεσίες τελειοποίησης (φινιρίσματος) υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα) (134 επιχειρήσεις, 27 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 107 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2000** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (137 επιχειρήσεις), 2005-2009 (136 επιχειρήσεις) και 2000-2004 (108 επιχειρήσεις).**

Ψαθοπλεκτική

Ο κλάδος της **Ψαθοπλεκτικής**⁵⁹ περιλαμβάνει συνολικά **221** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **21,72% (48 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **19,91% (44 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Πελοποννήσου (ποσοστό 11,31%), Κρήτης και Δυτικής Ελλάδας (όμοιο ποσοστό 9,50%), και Στερεάς Ελλάδας και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (όμοιο ποσοστό 6,33%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**152, ποσοστό 68,78% του συνόλου**).

⁵⁹ Η ανάλυση του κλάδου **Ψαθοπλεκτική: Καλαθοπλεκτική, είδη επίστρωσης, διακοσμητικά και λειτουργικά είδη από ψάθα** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

16.29 Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο· κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής

16.29.2 Κατασκευή ειδών από φελλό, άχυρο ή άλλα υλικά σπαρτοπλεκτικής, ειδών καλαθοπλεκτικής

16.29.25 Κατασκευή μεταποιημένων ειδών από άχυρο, σπάρτο ή άλλα υλικά σπαρτοπλεκτικής,, ειδών καλαθοπλεκτικής

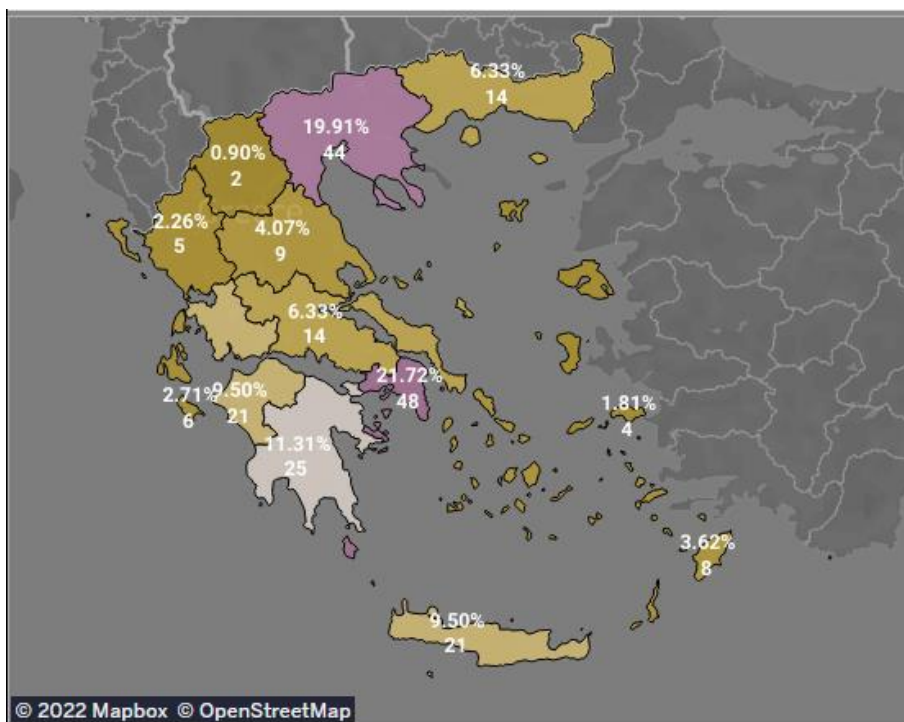
16.29.25.01 Κατασκευή κοφινιών και ψαθών

16.29.25.02 Κατασκευή πλεκτών ειδών, εκτός από έπιπλα

31.09.14 Κατασκευή επίπλων από πλαστικές ύλες ή από άλλα υλικά (όπως π.χ. από καλάμια, λυγαριές ή μπαμπού)

31.09.14.01 Κατασκευή πλεκτών επίπλων

Εικόνα 23: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ψαθοπλεκτική

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, 66 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 161 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου είναι οι ακόλουθοι:

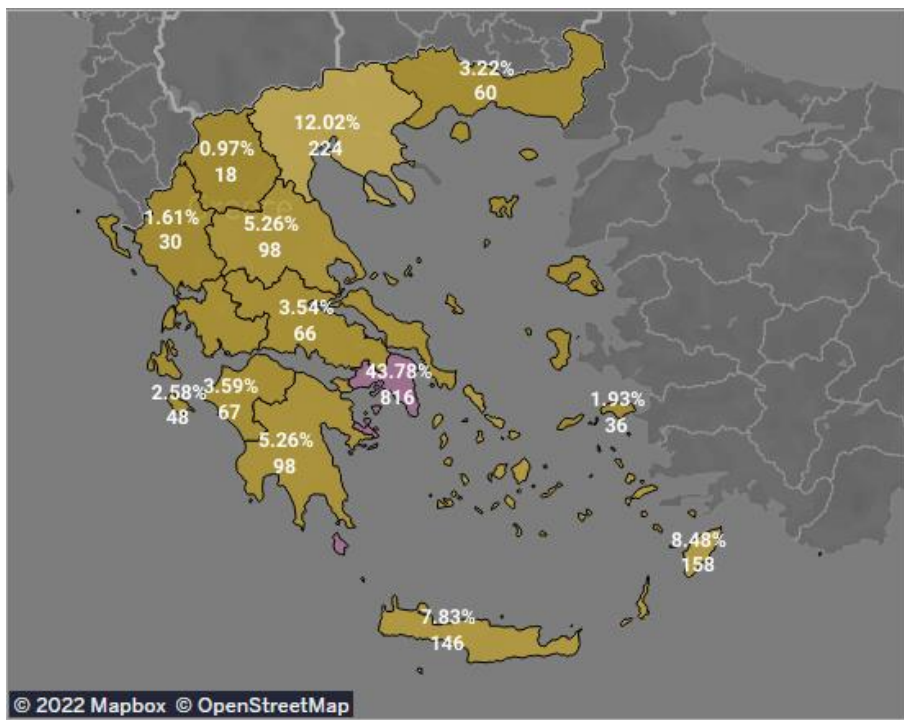
- 16.29 Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο· κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής (69 επιχειρήσεις, 10 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 59 ως δευτερεύοντα),
- 31.09.14 Κατασκευή επίπλων από πλαστικές ύλες ή από άλλα υλικά (όπως π.χ. από καλάμια, λυγαριές ή μπαμπού) (43 επιχειρήσεις, 12 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 31 ως δευτερεύοντα), και
- 16.29.25.02 Κατασκευή πλεκτών ειδών, εκτός από έπιπλα (36 επιχειρήσεις, 7 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 29 ως δευτερεύοντα).

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται μετά το 2005 και ειδικότερα μεταξύ 2015-2019 (57 επιχειρήσεις) και 2020-2022 (44 επιχειρήσεις).

Ψευδοκόσμημα

Ο κλάδος του Ψευδοκοσμήματος⁶⁰ περιλαμβάνει συνολικά **1.864** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **43,78%** (**816** επιχειρήσεις), ενώ στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας** (ποσοστό **12,02%**), **Νοτίου Αιγαίου** (ποσοστό **8,48%**), **Κρήτης** (ποσοστό **7,83%**) και **Θεσσαλίας και Πελοποννήσου** (όμοιο ποσοστό **5,26%**). Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**1.577**, ποσοστό **84,60%** του συνόλου).

Εικόνα 24: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ψευδοκόσμημα

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **438** επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ **1.464** περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου για τις ανάγκες της έρευνας είναι οι ακόλουθοι:

- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών** (1.217 επιχειρήσεις, 286 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 931 ως δευτερεύοντα),
- **32.13.10.01 Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά** (767 επιχειρήσεις, 152 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 615 ως δευτερεύοντα).

⁶⁰ Η ανάλυση του κλάδου **Ψευδοκόσμημα** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών

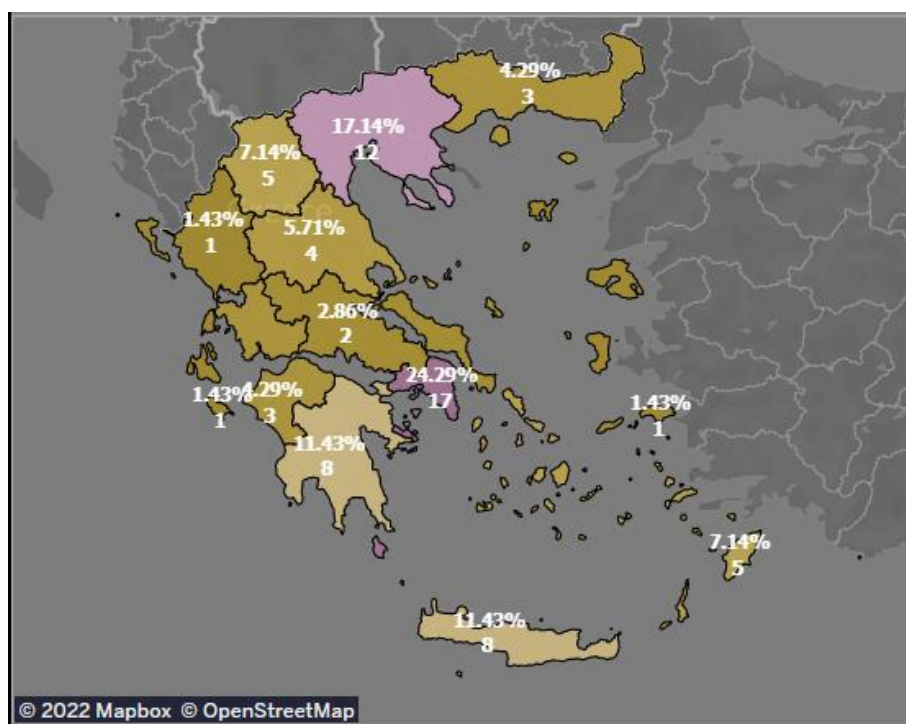
32.13.10.01 Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περίοδοι εντοπίζονται **μετά το 2010** και ειδικότερα **μεταξύ 2015-2019 (703 επιχειρήσεις), 2020-2022 (415 επιχειρήσεις) και 2010-2014 (376 επιχειρήσεις).**

Ψηφιδωτά

Ο κλάδος των **Ψηφιδωτών**⁶¹ περιλαμβάνει συνολικά **70** επιχειρήσεις. Αυτές δραστηριοποιούνται κυρίως στην περιφέρεια **Αττικής** σε ποσοστό **24,29% (17 επιχειρήσεις)** και την περιφέρεια **Κεντρικής Μακεδονίας** σε ποσοστό **17,14% (12 επιχειρήσεις)**. Στην υπόλοιπη χώρα ξεχωρίζουν οι **Περιφέρειες Κρήτης και Πελοποννήσου (όμοιο ποσοστό 11,43%), Νοτίου Αιγαίου και Δυτικής Μακεδονίας (όμοιο ποσοστό 7,14%), και Θεσσαλίας (ποσοστό 5,71%)**. Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η ατομική επιχείρηση (**64, ποσοστό 91,43% του συνόλου**).

Εικόνα 25: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε επίπεδο κλάδου: Ψηφιδωτά

Σε ότι αφορά τους ΚΑΔ που περιλαμβάνονται στον κλάδο, **11 επιχειρήσεις καταγράφουν σχετικούς ΚΑΔ ως κύριους, ενώ 62 περιλαμβάνουν κάποιο ΚΑΔ ως δευτερεύοντα**. Ειδικότερα, οι σημαντικότεροι αριθμητικά ΚΑΔ του κλάδου για τις ανάγκες της έρευνας είναι οι ακόλουθοι:

⁶¹ Η ανάλυση του κλάδου **Ψηφιδωτά** περιλαμβάνει τους ακόλουθους ΚΑΔ επιχειρήσεων:

23.19.26.02 Κατασκευή ψηφιδωτών από γυαλί

23.70.12.01 Κατασκευή ψηφιδωτών από λαξευτούς λίθους

- **23.19.26.02 Κατασκευή ψηφιδωτών από γυαλί (44 επιχειρήσεις, 3 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 41 ως δευτερεύοντα),**
- **23.70.12.01 Κατασκευή ψηφιδωτών από λαξευτούς λίθους (38 επιχειρήσεις, 8 από τις οποίες καταγράφουν τον ΚΑΔ ως κύριο, και 30 ως δευτερεύοντα).**

Σε ότι αφορά το έτος έναρξης δραστηριοποίησης των εξεταζόμενων επιχειρήσεων, οι κύριες περιόδους εντοπίζονται **μετά το 2000** και ειδικότερα **μεταξύ 2005-2009 (21 επιχειρήσεις), 2000-2004 (15 επιχειρήσεις) και 2015-2019 (12 επιχειρήσεις).**

A.3.3 Η Περιφερειακή Διάσταση του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας

Σε συνέχεια της κλαδικής ανάλυσης του Τομέα, κρίνεται ως σημαντικό να διερευνηθεί η περιφερειακή διάσταση προκειμένου να διαπιστωθούν και να εξεταστούν τυχόν αποκλίσεις από την ευρύτερη εθνική εικόνα που μπορούν να αποτελέσουν βάση για ειδικότερες παρεμβάσεις, μετά και την ανάλυση των ποιοτικών ερευνητικών δεδομένων. Η ανάλυση σε περιφερειακό επίπεδο ακολουθεί τη γεωγραφική πορεία από βορρά προς νότο σε ότι αφορά τον ηπειρωτικό κορμό της χώρας, με ακόλουθη την προσέγγιση των νησιωτικών περιφερειών.

Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης

Στην Περιφέρεια **Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης** καταγράφονται 445 Επιχειρήσεις και συναντώνται κυρίως δραστηριότητες των κλάδων **Ξυλοτεχνίας (211 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Ψευδοκοσμήματος (62 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Αργυροτεχνίας - Χρυσοχοΐας (40 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ) και Χειροτεχνίας Υφάσματος (38 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ).**

Σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ επιχειρήσεων η Ξυλοτεχνία κατέχει πολύ σημαντικό μερίδιο με περίπου 40% των επιχειρήσεων να συγκεντρώνονται σε αυτή, ακολουθούμενη από την **Αργυροτεχνία – Χρυσοχοΐα, το Ψευδοκόσμημα και τη Χειροτεχνία Υφάσματος, παρουσιάζοντας ανάλογη εικόνα με τα παραπάνω.**

Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση, με συνηθέστερη περίοδο έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων **τις πενταετίες 2005-2009, 2015-2019, 2000-2004 και 2010-2014.**

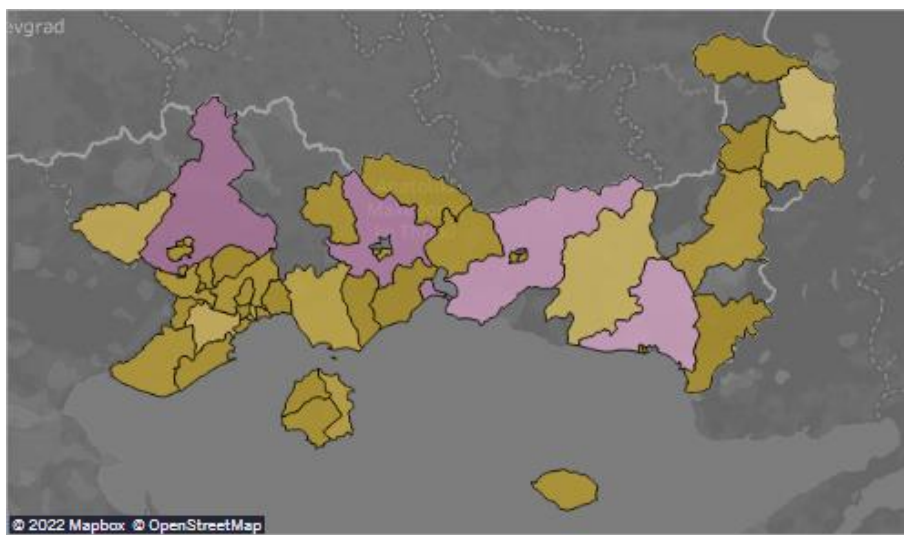
Κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Δράμα, την Κομοτηνή και την Ξάνθη),**
- **31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α. (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Δράμα, την Κομοτηνή και την Ξάνθη), και**

- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Δράμα, την Κομοτηνή και την Αλεξανδρούπολη).**

Σε επίπεδο ειδικότερων περιοχών, σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης δραστηριότητας είναι η περιοχή της Δράμας, η περιοχή της Ξάνθης, της Κομοτηνής και της Αλεξανδρούπολης.

Εικόνα 26: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας καταγράφονται 1.929 Επιχειρήσεις και συναντώνται κυρίως δραστηριότητες των κλάδων Ξυλοτεχνίας (766 καταχωρήσεις κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Αργυροτεχνίας - Χρυσοχοΐας (249 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Ψευδοκοσμημάτων (232 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Χειροτεχνίας Υφάσματος (190 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ) και Κούκλας και χειροποίητων παιχνιδιών (119 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ). Ανάλογη εικόνα καταγράφεται και σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ επιχειρήσεων με τη Ξυλοτεχνία (με ποσοστό 37% περίπου) και Αργυροτεχνία - Χρυσοχοΐα (με ποσοστό 15% περίπου) να ξεχωρίζουν.

Ο κύριος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση, με συνηθέστερη περίοδο έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων τις πενταετίες 2015-2019, 2005-2009, 2000-2004 και 2010-2014. Σημαντική, με δεδομένο το μικρότερο χρονικό διάστημα που καταγράφεται, είναι η έναρξη λειτουργίας επιχειρήσεων την περίοδο 2020-2022.

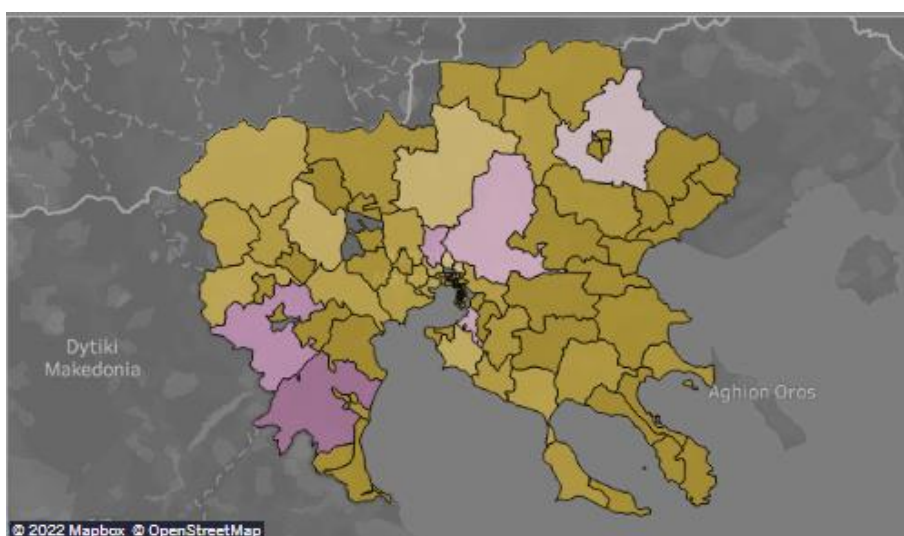
Κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και της Κατερίνης),**

- **31.09.13** Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α. (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Βέροια, την ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και της Κατερίνης),
- **32.13.10** Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Κατερίνη και την Κασσάνδρα Χαλκιδικής), και
- **90.03.11.01** Υπηρεσίες αγιογράφου (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Κατερίνη και την ευρύτερη περιοχή της Χαλκιδικής).

Σε επίπεδο ειδικότερων περιοχών, σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης δραστηριότητας είναι η περιοχή της Κατερίνης, η περιοχή της Βέροιας, η ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης και των Σερρών.

Εικόνα 27: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Η Περιφέρεια **Δυτικής Μακεδονίας** περιλαμβάνει **186 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη **Ξυλοτεχνία (97 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, την **Αγιογραφία (20 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, και το **Ψευδοκόσμημα (18 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)** με μικρότερους αριθμούς στους υπόλοιπους κλάδους. Παρόμοια εικόνα παρουσιάζεται και στη περίπτωση των κύριων ΚΑΔ των επιχειρήσεων, όπου η **Ξυλοτεχνία αποτελεί κύρια δραστηριότητα για το 44% αυτών και η Αγιογραφία το 18%**.

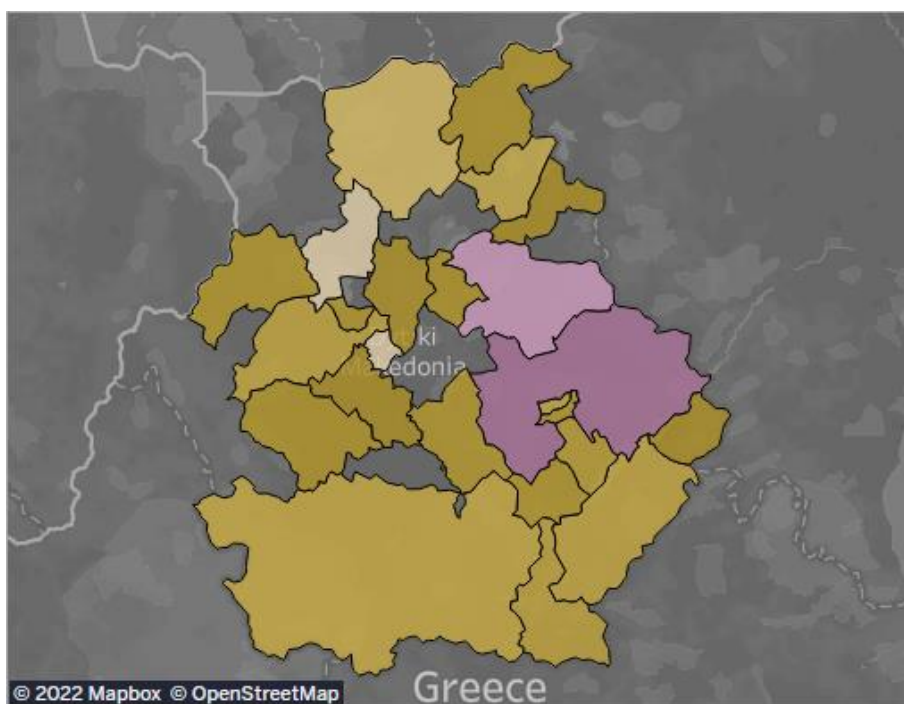
Ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση, με συνηθέστερη περίοδο έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων **τις πενταετίες 2005-2009, 2000-2004 και 2015-2019**. Συγκριτικά μικρότερη από άλλες περιφέρειες καταγράφεται η δραστηριότητα της περιόδου 2010-2014. Οι κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12** Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Κοζάνη και το Αμύνταιο Φλώρινας),

- 31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α. (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Κοζάνη, Πτολεμαΐδα, τη Φλώρινα και το Αμύνταιο),
- 90.03.11.01 Υπηρεσίες αγιογράφου (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Κοζάνη και την Πτολεμαΐδα), και
- 16.29.1 Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης την Κοζάνη).

Σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης είναι η περιοχή της Κοζάνης και της Πτολεμαΐδας⁶².

Εικόνα 28: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

Περιφέρεια Ηπείρου

Περνώντας στην Περιφέρεια **Ηπείρου**, η έρευνα κατέγραψε **336 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη **Ξυλοτεχνία (187 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, την **Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (65 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, και το **Ψευδοκόσμημα (30 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)** με μικρότερους αριθμούς στους υπόλοιπους κλάδους. Σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ επιχειρήσεων η Ξυλοτεχνία (52,5%) και η Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (20,4%) κυριαρχούν επί του συνόλου των δραστηριοτήτων με αναλογικά σημαντική παρουσία της Αγιογραφίας και Χαρακτικής.

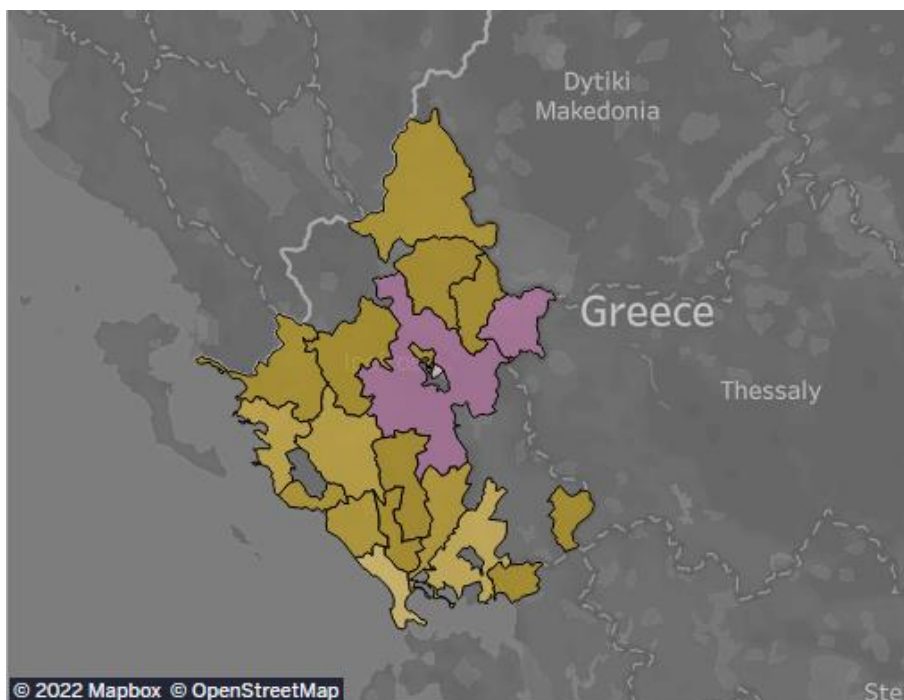
⁶² Τονίζεται ότι επιπλέον σημαντική βιοτεχνική παραγωγή καταγράφεται βάσει δεδομένων στην περιοχή της Καστοριάς στον τομέα της γούνας, ο οποίος δεν περιλαμβάνεται στην τρέχουσα χαρτογράφηση.

Ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση, με συνηθέστερη περίοδο έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων τις πενταετίες 2000-2004, 2005-2009 και 1990-1994, ενώ συγκριτικά με άλλες περιφέρειες καταγράφεται μεγαλύτερο χρονικό διάστημα δραστηριότητας των εξεταζόμενων επιχειρήσεων. Οι κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12** Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης τα Ιωάννινα),
- **32.12.13** Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης τα Ιωάννινα και με σημαντικό αριθμό να καταγράφουν τον συγκεκριμένο ΚΑΔ ως κύριο),
- **16.29.13** Κατασκευή ξύλινων ψηφιδοθετημάτων και ενθετικής ξύλινης διακόσμησης επίπλων, θηκών για κοσμήματα ή μαχαιροπίρουνα, αγαλματιών και άλλων διακοσμητικών ειδών, από ξύλο (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης το Μέτσοβο),
- **31.09.13** Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α. (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τα Ιωάννινα και το Μέτσοβο) και
- **16.29.14.03** Κατασκευή ξύλινων μικροαντικειμένων (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης το Μέτσοβο).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω αλλά και σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης των σχετικών δραστηριοτήτων είναι η περιοχή των Ιωαννίνων και του Μετσόβου.

Εικόνα 29: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Ηπείρου

Περιφέρεια Θεσσαλίας

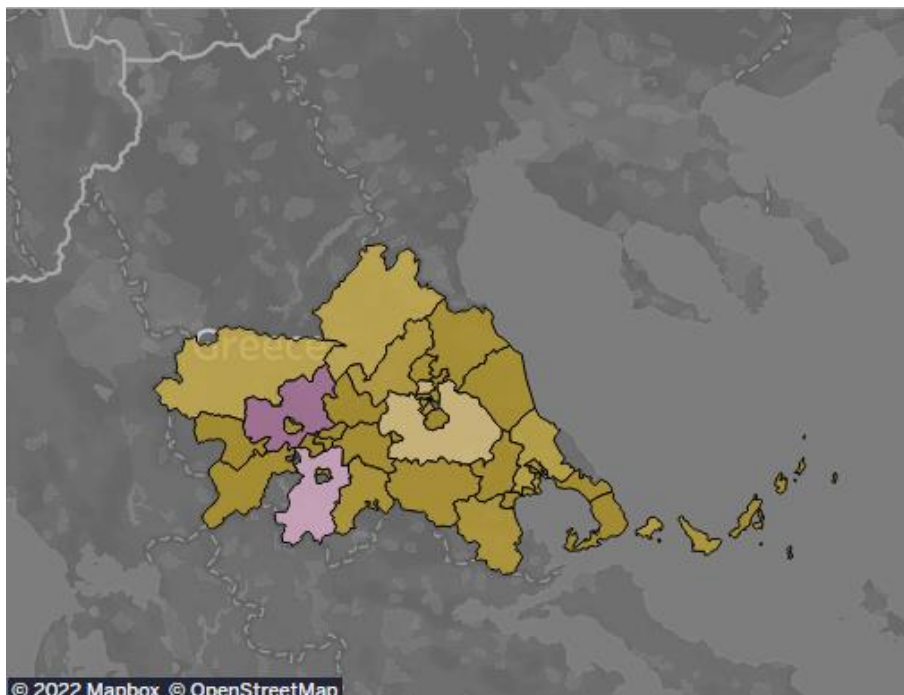
Η Περιφέρεια **Θεσσαλίας** περιλαμβάνει **700 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, παρουσιάζοντας ιδιαίτερη έμφαση στη **Ξυλοτεχνία (310 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, το **Ψευδοκόσμημα (102 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)** και την **Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (84 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)** με σημαντικά μικρότερους αριθμούς στους υπόλοιπους κλάδους. Διερευνώντας περαιτέρω την σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ κατανομή, καταγράφεται η σημαντική παρουσία του κλάδου της Ξυλοτεχνίας, με μερίδιο περίπου 42,5%, και σε μικρότερο βαθμό του κλάδου της **Αργυροχοΐας – Χρυσοχοΐας (12,4%)** και της **Αγιογραφίας (11,8%)**. Οι λοιποί κλάδοι διεκδικούν και σε αυτή την περίπτωση σημαντικά μικρότερα ποσοστά.

Ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση, με συνηθέστερη περίοδο έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων **τις περιόδους 2015-2019 και 2005-2009**. Οι κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Λάρισα και τα Τρίκαλα),**
- **31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α. (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Λάρισα και τα Τρίκαλα) και**
- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης τα Τρίκαλα).**

Σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, καταγράφεται πάντως ευρύτερη διασπορά των διαφόρων δραστηριοτήτων με γενικά σημαντικότερη παρουσία στις περιοχές των Τρικάλων, αλλά και της Καρδίτσας.

Εικόνα 30: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Θεσσαλίας

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Η αμέσως επόμενη Περιφέρεια προς εξέταση, είναι η Στερεά Ελλάδα. Στην Περιφέρεια **Στερεάς Ελλάδας** καταγράφονται **385 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη **Ξυλοτεχνία (137 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, το **Ψευδοκόσμημα (67 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, την **Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (45 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)** και τις **Κούκλες και Χειροποίητα Παιχνίδια (37 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, ενώ αρκετά μικρότερες είναι οι συγκεντρώσεις στους υπόλοιπους κλάδους. Η σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ κατανομή, δείχνει μια πιο ισορροπημένη εικόνα, παρά το σημαντικό ποσοστό της Ξυλοτεχνίας (30,2%), της Αργυροχοΐας – Χρυσοχοΐας (16,2%) και του Ψευδοκοσμήματος (περίπου 11%). Οι λοιποί κλάδοι καλύπτουν μικρότερα ποσοστά, αρκετά κοντά μεταξύ τους.

Ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι και σε αυτή την περίπτωση η Ατομική Επιχείρηση, με συνηθέστερη περίοδο έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων τις περιόδους **2015-2019, 2005-2009 και 2000-2004**. Οι κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Χαλκίδα και τη Λαμία),**
- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης τη Χαλκίδα) και**
- **32.99.59.03 Κατασκευή μπουμπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Χαλκίδα και τη Λαμία).**

Όπως και στους παραπάνω πολυπληθέστερους ΚΑΔ, και σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης είναι η περιοχή της Χαλκίδας και της Λαμίας.

Εικόνα 31: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Στην Περιφέρεια **Δυτικής Ελλάδας** καταγράφονται **444 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη Ξυλοτεχνία (127 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), το Ψευδοκόσμημα (69 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), τις Κούκλες και Χειροποίητα Παιχνίδια (55 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ) και την Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (51 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), με μικρότερους αριθμούς στους υπόλοιπους κλάδους και σχετικά ισορροπημένη κατανομή. Σε ότι αφορά την κατανομή επιχειρήσεων βάσει των κύριων ΚΑΔ, ο κλάδος της Ξυλοτεχνίας παραμένει αυτός με το σημαντικότερο ποσοστό, με τους κλάδους της Κηροπλαστικής τέχνης και της Αργυροχοΐας – Χρυσοχοΐας να αποτελούν τους επόμενους κλάδους και την Αγιογραφία να συμπληρώνει την ομάδα των συνηθέστερων δραστηριοτήτων.

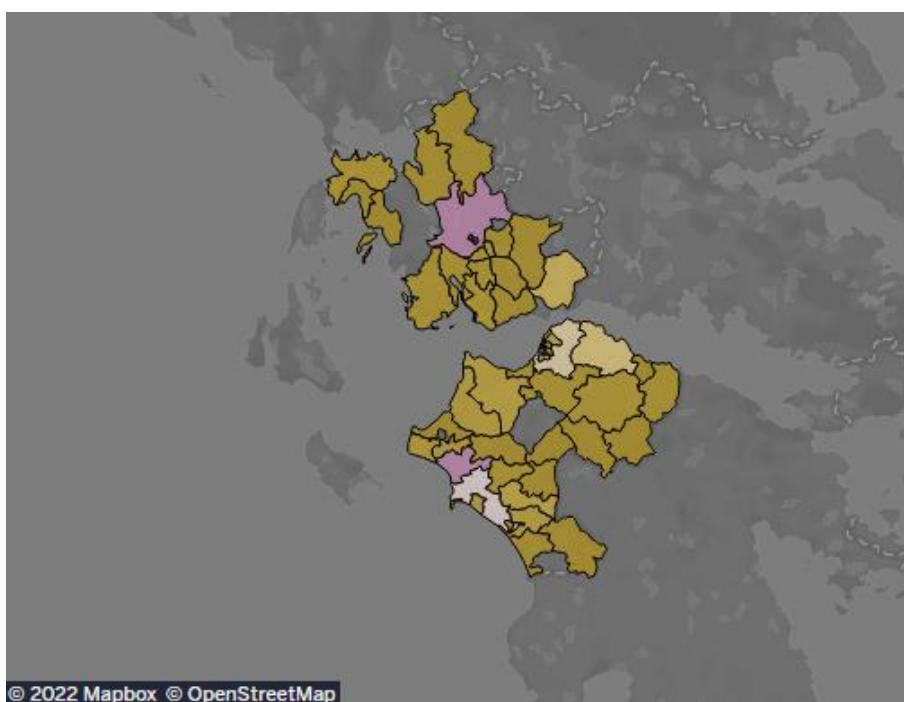
Σε συνάφεια με το ευρύτερο περιβάλλον της χώρας, ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση, ενώ συνηθέστερη περίοδος έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων είναι οι πενταετίες 2015-2019 και 2010-2014, ενώ σημαντικές περιόδους αναφοράς για την έναρξη δραστηριοτήτων είναι και οι υπόλοιπες μετά το 2000. Οι κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Αμαλιάδα και την Πάτρα),**

- 32.99.59.03 Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Αμαλιάδα και το Αγρίνιο),
- 32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με ισόρροπη διασπορά σε όλη την Περιφέρεια) και
- 32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους (με κύρια περιοχή συγκέντρωσης την Αμαλιάδα).

Σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης είναι η περιοχή του Πύργου, της Αμαλιάδας και του Αγρινίου.

Εικόνα 32: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

Περιφέρεια Πελοποννήσου

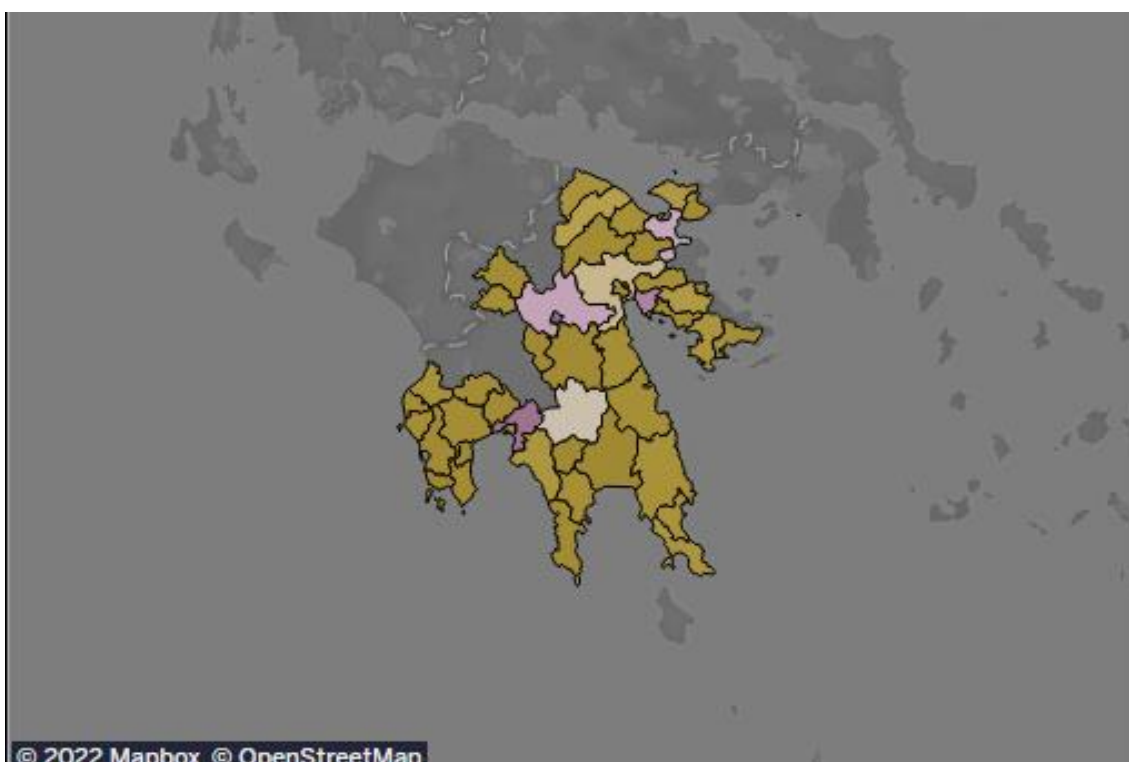
Στην επόμενη εξεταζόμενη περιφέρεια, αυτή της Πελοποννήσου, συνολικά καταγράφονται **540 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με πολυπληθέστερους τους κλάδους **Ξυλοτεχνίας (181 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, **Ψευδοκοσμήματος (131 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)** και **Αργυροχοΐας - Χρυσοχοΐας (86 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, με αρκετά μικρότερους αριθμούς δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων στους υπόλοιπους κλάδους. Σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ επιχειρήσεων, ο κλάδος της **Ξυλοτεχνίας** αποτελεί αυτόν με το μεγαλύτερο ποσοστό (18,69%), ακολουθούμενος από αυτόν της **Αργυροχοΐας – Χρυσοχοΐας**, με μικρότερες πάντως διαφορές σε σχέση με την περίπτωση της συνολικής (κύριας και δευτερεύουσας) καταγραφής, καθώς αξιοσημείωτα ποσοστά καταγράφουν και οι κλάδοι του **Ψευδοκοσμήματος**, της **Αγιογραφίας**, της **Ψαθοπλεκτικής** και της **Κηροπλαστικής τέχνης**.

Συγκριτικά, οι περισσότερες επιχειρήσεις εκκίνησαν τις δραστηριότητες τους την περίοδο **2005-2009**, ενώ ακολούθησαν οι περίοδοι **2015-2019** και **2000-2004**. Οι κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **32.13.10** Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Καλαμάτα και το Ναύπλιο),
- **32.12.13** Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Καλαμάτα και το Ναύπλιο),
- **31.09.12** Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης την Τρίπολη και την Καλαμάτα) και
- **32.99.59.03** Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης το Ναύπλιο, το Άργος, την Καλαμάτα και το Κιάτο Κορινθίας).

Από τα παραπάνω και την γενικότερη δραστηριοποίηση επιχειρήσεων σε επίπεδο συνόλου Περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης είναι η περιοχή της Καλαμάτας, του Ναυπλίου, του Άργους, της Τρίπολης και της Κορίνθου.

Εικόνα 33: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Πελοποννήσου

Περιφέρεια Αττικής

Ολοκληρώνοντας τις ηπειρωτικές περιφέρειες της χώρας, στη συνέχεια εξετάζεται η μεγαλύτερη σε αριθμό επιχειρήσεων και δραστηριότητες περιφέρεια, η **Περιφέρεια Αττικής**. Σε αυτή καταγράφονται **3.821 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με πολυπληθέστερους τους κλάδους του **Ψευδοκοσμήματος (830**

κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Αργυροχοΐας - Χρυσοχοΐας (850 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Ξυλοτεχνίας (843 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ). Σε δεύτερο επίπεδο συναντώνται οι κλάδοι Κούκλες και Χειροποίητα Παιχνίδια (320 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), Χειροτεχνία Υφάσματος (274 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ) και Ραπτική (218 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ). Σε αρκετά μικρότερους αριθμούς δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων κινούνται οι υπόλοιποι κλάδοι. Οι ατομικές επιχειρήσεις αποτελούν το 70,03% των επιχειρήσεων, με τις ομόρρυθμες επιχειρήσεις και τις επιχειρήσεις ΙΚΕ να αποτελούν τις δύο επόμενες συνηθέστερες μορφές (10,49% και 8,35% αντίστοιχα).

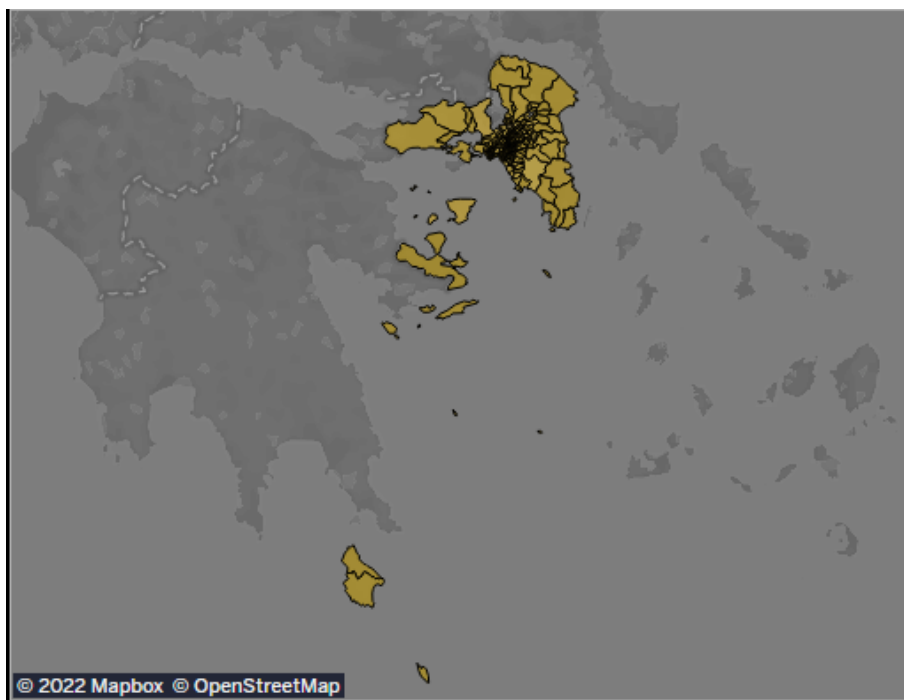
Η συμμετοχή των κλάδων διαφοροποιείται ελαφρώς σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ επιχειρήσεων από την πλευρά της σειράς κατάταξης, χωρίς να αλλάζει η ταυτότητα της Περιφέρειας. Ο κλάδος της **Αργυροχοΐας – Χρυσοχοΐας με ποσοστό 28,15%** είναι αυτός που συγκεντρώνει το μεγαλύτερο αριθμό επιχειρήσεων με σχετικό κύριο ΚΑΔ, ακολουθούμενος από τον κλάδο της Ξυλοτεχνίας (20,57%) και του Ψευδοκοσμήματος (13,12%). Και σε αυτή την περίπτωση σημαντικά χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στους υπόλοιπους κλάδους.

Ακολουθώντας τις ευρύτερες τάσεις, ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση. Συγκριτικά, οι περισσότερες επιχειρήσεις εκκίνησαν τις δραστηριότητες τους την περίοδο **2015-2019**, ακολουθούμενη από την περίοδο **2020-2022**. Σημαντικό αριθμό έναρξης δραστηριότητας επιχειρήσεων συγκεντρώνουν επιπλέον οι περίοδοι **2000-2004**, **2010-2014**, **αλλά και 2005-2009**. Σε ότι αφορά τους κύριους ενεργούς ΚΑΔ, παρατηρείται σχετική ισορροπία μεταξύ των πολυπληθέστερων, οι οποίοι είναι οι ακόλουθοι:

- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών,**
- **32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους,**
- **32.13.1001 Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά,**
- **32.12.1307 Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων,**
- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά, και**
- **32.99.59.03 Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων.**

Επιπλέον, σημειώνεται ότι η εικόνα της κατανομής των δραστηριοτήτων είναι ισορροπημένη καθώς δεν παρατηρούνται ιδιαίτερες συγκεντρώσεις σε κάποια περιοχή της Περιφέρειας, είτε σε ότι αφορά ειδικότερες δραστηριότητες, είτε σε πλήθος επιχειρήσεων.

Εικόνα 34: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Αττικής

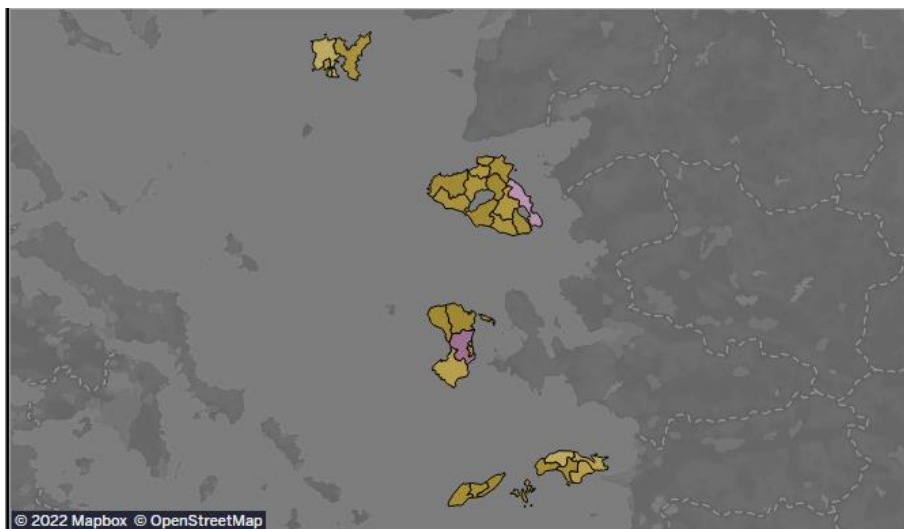
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Σε ότι αφορά τις νησιωτικές περιφέρειες της χώρας, η πρώτη περιφέρεια που εξετάστηκε ήταν η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου. Στο Βόρειο Αιγαίο, καταγράφονται **207 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη **Ξυλοτεχνία (83 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, το **Ψευδοκόσμημα (36 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, και την **Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (26 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ)**, με σημαντικά μικρότερους αριθμούς στους υπόλοιπους κλάδους. Επιπλέον σημειώνεται ότι σε επίπεδο επιχειρήσεων κύριων ΚΑΔ η Ξυλοτεχνία κατέχει πολύ σημαντικό μερίδιο συγκεντρώνοντας περίπου 48% των επιχειρήσεων. Και στην περίπτωση του Βορείου Αιγαίου, ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής που συναντάται είναι η Ατομική Επιχείρηση (83% περίπου), ενώ ως συνηθέστερη περίοδος έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων καταγράφεται η **πενταετία 2010-2014, με σημαντική καταγραφή επιχειρήσεων πριν το 1960 (ιδιαίτερα στον κλάδο της Ξυλοτεχνίας)** και σημαντικές περιόδους αναφοράς για την έναρξη δραστηριοτήτων τις περιόδους **2005-2009, 2015-2019 και 2000-2004**. Οι κύριοι ενεργοί ΚΑΔ είναι οι ακόλουθοι:

- **31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Σάμο και τη Λέσβο),**
- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύριες περιοχές τη Χίο και τη Λέσβο) και**
- **32.99.59.03 Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τη Χίο και τη Λέσβο).**

Σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης είναι η περιοχή της Χίου και της Λέσβου, με αξιοσημείωτη συγκέντρωση ξυλοτεχνουργών διαφόρων ΚΑΔ στην περιοχή της Σάμου.

Εικόνα 35: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

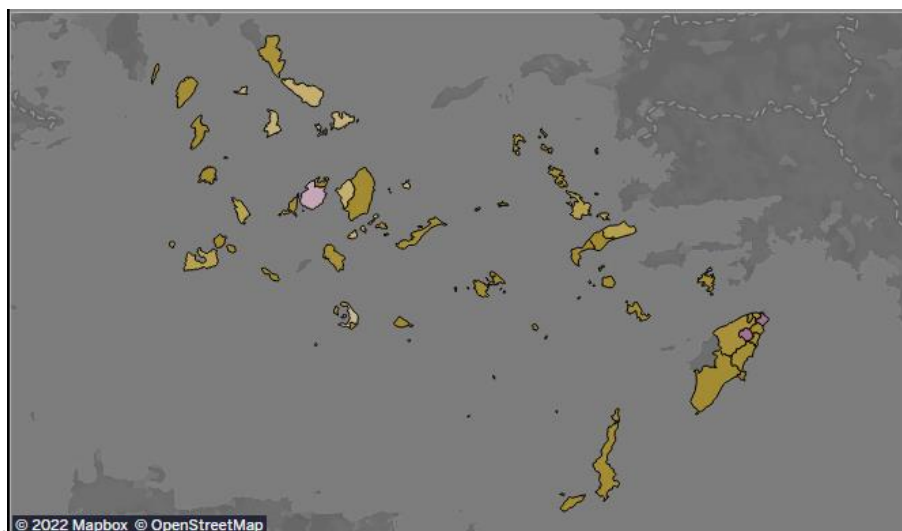
Περνώντας στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, καταγράφονται **681 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη Ξυλοτεχνία (177 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), το Ψευδοκόσμημα (160 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), και την Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (149 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), με σημαντική παρουσία της Κεραμικής – Αγγειοπλαστικής (68 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ) και μικρότερους αριθμούς στους υπόλοιπους κλάδους. Σημειώνεται ότι σε επίπεδο επιχειρήσεων κύριων ΚΑΔ, ο δημοφιλέστερος κλάδος εμφανίζεται να είναι η **Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα**, ακολουθούμενος από τον κλάδο Κεραμικής – Αγγειοπλαστικής, την Ξυλοτεχνία και το **Ψευδοκόσμημα**. Η Ατομική Επιχείρηση παραμένει ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής (89% περίπου), ενώ ως συνηθέστερη περίοδος έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων καταγράφεται η **πενταετία 2005--2009**, με σημαντική καταγραφή για την περίοδο **2015-2019**. Σε επίπεδο ενεργών ΚΑΔ ως κυριότεροι ενεργοί σημειώνονται οι ακόλουθοι:

- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύριες περιοχές τη Μύκονο και τη Σαντορίνη),**
- **32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους (με κύριες περιοχές τη Ρόδο και τη Σαντορίνη),**

- 32.13.1001 Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά (με κύριες περιοχές τη Ρόδο, την Κω, τη Νάξο, τη Μύκονο και τη Σαντορίνη) και
- 32.12.13.07 Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων (με κύριες περιοχές τη Ρόδο, την Πάρο, τη Μύκονο και τη Σαντορίνη).

Σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης είναι η περιοχή της Ρόδου, της Πάρου και της Σαντορίνης, ενώ συγκριτικά αξιοσημείωτες περιφερειακές κλαδικές συγκεντρώσεις καταγράφονται στη Μύκονο (Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα) και τη Σίφνο (Κεραμική – Αγγειοπλαστική).

Εικόνα 36: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

Περιφέρεια Κρήτης

Η Περιφέρεια Κρήτης καταγράφει σημαντική συγκέντρωση δραστηριότητας με **1.071 Επιχειρήσεις** των εξεταζόμενων κλάδων, με ιδιαίτερη έμφαση στη Ξυλοτεχνία (297 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), την Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (249 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), το Ψευδοκόσμημα (148 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ) και με σημαντική παρουσία της Κεραμικής – Αγγειοπλαστικής (110 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ) και του κλάδου που αφορά σε Κούκλες και Χειροποίητα Παιχνίδια (78 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ). Αρκετά μικρότεροι αριθμοί καταγράφονται στους υπόλοιπους κλάδους. Σημειώνεται ότι σε επίπεδο επιχειρήσεων κύριων ΚΑΔ, ο δημοφιλέστερος κλάδος εμφανίζεται να είναι η Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα, ακολουθούμενος από τους κλάδους Ξυλοτεχνίας, Κεραμικής – Αγγειοπλαστικής και Ψευδοκοσμήματος. Η Ατομική Επιχείρηση παραμένει ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής (88% περίπου), ενώ ως συνηθέστερη περίοδος έναρξης

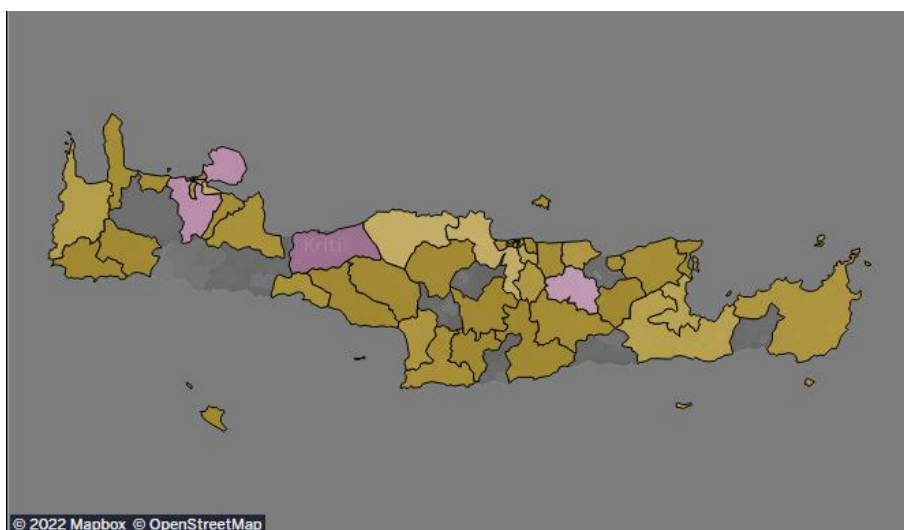
δραστηριότητας των επιχειρήσεων καταγράφεται η πενταετία 2015--2019, με σημαντική καταγραφή για την περίοδο 2005-2009 και 2010-2014. Σε επίπεδο ενεργών ΚΑΔ ως κυριότεροι ενεργοί σημειώνονται οι ακόλουθοι:

- 32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους (με κύριες περιοχές το Ρέθυμνο και τα Χανιά),
- 31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στα καθιστικά (με κύριες περιοχές συγκέντρωσης τα Χανιά και το Ηράκλειο) και
- 32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύριες περιοχές το Ρέθυμνο, τα Χανιά και τον Άγιο Νικόλαο).

Σημειώνεται πάντως και σε επίπεδο κύριων ΚΑΔ (πέραν του γενικότερου συνόλου του κλάδου) ότι οι δραστηριότητες κεραμικής παρουσιάζουν ενισχυμένη εικόνα, συγκριτικά με την συνολική εικόνα του αθροίσματος κυρίων και δευτερευουσών δραστηριοτήτων, παρουσιάζοντας ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την περιοχή.

Σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης είναι η περιοχή των Χανίων, του Ρεθύμνου και του Ηρακλείου.

Εικόνα 37: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Κρήτης

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

Η τελευταία Περιφέρεια που παρουσιάζεται είναι αυτή των Ιονίων Νήσων. Τα δεδομένα για τα Ιόνια Νησιά δείχνουν την λειτουργία **228 Επιχειρήσεων** στους υπό εξέταση κλάδους, με ιδιαίτερη έμφαση στη Ξυλοτεχνία (90 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), το Ψευδοκόσμημα (48 κύριοι και δευτερεύοντες ασκούμενοι ΚΑΔ), και την Αργυροχοΐα - Χρυσοχοΐα (47 κύριοι και δευτερεύοντες

ασκούμενοι ΚΑΔ), με σημαντικά μικρότερους αριθμούς στους υπόλοιπους κλάδους. Σημειώνεται ότι σε επίπεδο επιχειρήσεων κύριων ΚΑΔ, ο δημοφιλέστερος κλάδος εξακολουθεί να είναι η **Ξυλοτεχνία, ακολουθούμενη από την Αργυροχοΐα – Χρυσοχοΐα, το Ψευδοκόσμημα και την Κεραμική – Αγγειοπλαστική**. Και στην περίπτωση αυτή η Ατομική Επιχείρηση παραμένει ο κυρίαρχος τύπος νομικής μορφής (86% περίπου), ενώ ως συνηθέστερη περίοδος έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων καταγράφεται η **πενταετία 2005--2009, με σημαντική καταγραφή για την περίοδο 2015-2019**. Σε επίπεδο ενεργών ΚΑΔ ως κυριότεροι ενεργοί σημειώνονται οι ακόλουθοι:

- **32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών (με κύριες περιοχές την Κέρκυρα και τη Ζάκυνθο),**
- **32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους (με κύριες περιοχές τη Ζάκυνθο, την Κεφαλλονιά και την Κέρκυρα) και**
- **16.29.14.03 Κατασκευή ξύλινων μικροαντικειμένων (με κύρια περιοχή δραστηριότητας την Κέρκυρα).**

Σε επίπεδο συνολικής δραστηριότητας περιφέρειας, οι σημαντικότερες περιοχές συγκέντρωσης δραστηριοτήτων είναι η περιοχή της Κέρκυρας, της Ζακύνθου και της Κεφαλλονιάς.

Εικόνα 38: Αποτύπωση επιχειρήσεων σε περιφερειακό επίπεδο: Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

A.3.4 Συμπερασματικές Παρατηρήσεις επί της Κλαδικής και Περιφερειακής Διάστασης του Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας

Από την παράθεση των κλαδικών και περιφερειακών δεδομένων και τη σχετική σύνθεση τους προκύπτουν ορισμένα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα συμπεράσματα σε ότι αφορά μία σειρά από παραμέτρους του Τομέα, όπως τη διασπορά των κλαδικών επιχειρήσεων, την κατά κλάδο ηλικιακή διάσταση, αλλά και τους σημαντικότερους ΚΑΔ επί του συνόλου του τομέα.

Σε ότι αφορά τη διασπορά των επιχειρήσεων, όπως διαπιστώθηκε από την σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο ανάλυση, υπάρχει σχετική δραστηριότητα σε όλες τις περιοχές, αν και με σημαντικές αποκλίσεις στις κατά τόπους συγκεντρώσεις. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η κατά κλάδο διασπορά δεν είναι οριζόντια σε ολόκληρη τη χώρα. Ειδικότερα, παρατηρείται ότι στις περιπτώσεις των κυριότερων σε απόλυτους αριθμούς κλάδων, όπως η Ξυλοτεχνία, το Ψευδοκόσμημα, η Αργυροτεχνία – Χρυσοχοΐα, οι Κούκλες και τα χειροποίητα παιχνίδια, η Χειροτεχνία Υφάσματος, η Ραπτική και η Αγιογραφία, η διασπορά είναι αρκετά μεγάλη και αφορά δραστηριότητα στο σύνολο σχεδόν της χώρας. Από την άλλη πλευρά, οι μικρότεροι σε αριθμό επιχειρήσεων κλάδοι τείνουν να εντοπίζονται σε συγκεκριμένες περιοχές / περιφέρειες, με οριακές αναφορές στις υπόλοιπες. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι η Κεραμική όπου τρεις περιφέρειες (Αττική, Κρήτη και Νότιο Αιγαίο) συγκεντρώνουν άνω του 65% του συνόλου, η Μεταλλοτεχνία (Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Νότιο Αιγαίο με άνω του 63%) και η Δερματοτεχνία (άνω του 65% σε τρεις περιφέρειες, Αττική, Κεντρική Μακεδονία και Κρήτη). Το φαινόμενο αυτό γίνεται εντονότερο όσο μικραίνει ο πληθυσμός των επιχειρήσεων των κλάδων. Παράλληλα, μικρότερη διασπορά σε εθνικό επίπεδο παρατηρείται όταν η εξέταση περιοριστεί στις επιχειρήσεις των κυρίων ΚΑΔ ανά κλάδο, γεγονός που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και σε επόμενο στάδιο σε ότι αφορά τα ποιοτικά στοιχεία που θα συλλεχθούν. Συνοψίζοντας τα παραπάνω, σημειώνεται ότι η περιφερειακή διασπορά των κλάδων αποτελεί ένα σοβαρό παράγοντα που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά το μελλοντικό σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων ενίσχυσης, ανάλογα με τις στοχεύσεις των εκάστοτε ενεργειών.

Το δεύτερο σημαντικό στοιχείο που προκύπτει από τη σύνδεση των περιφερειακών και κλαδικών αναλύσεων αφορά τη χωρική διάσταση της περιόδου έναρξης δραστηριότητας των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με όσα προκύπτουν από την καταγραφή των κατά πενταετία ενάρξεων, υπάρχει μία τάση αύξησης του ποσοστού νέων ιδρύσεων στην Περιφέρεια της Αττικής, η οποία ενώ μέχρι το 2014 συγκέντρωνε ένα μέσο όρο περίπου 30% των νέων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνταν στον Τομέα, έχει αυξήσει σημαντικά το ποσοστό της κατά την περίοδο 2015-2022 σε περίπου 45%. Κατά την ίδια περίοδο σχεδόν το σύνολο των λοιπών Περιφερειών παρουσίασε μείωση του αντίστοιχου ποσοστού κατά μία ή και περισσότερες μονάδες, με τη μεγαλύτερη πτώση να καταγράφεται στην Κεντρική Μακεδονία (από 19% περίπου σε 15%). Ως εξαιρέσεις στην πτωτική αυτή πορεία καταγράφονται οι Περιφέρειες Στερεάς Ελλάδας (σταθερό ποσοστό περίπου 3,5%) και Δυτικής Ελλάδας (οριακή άνοδος από 4% σε 4,2%). Η εικόνα αυτή δε διαφοροποιείται σημαντικά, ούτε

μετά τη χρήση της παραμέτρου του κύριου ή δευτερεύοντα ΚΑΔ, και μοιάζει να αποτυπώνει μία τάση που συνδέεται και με την σταδιακή άνοδο ορισμένων Κλάδων, όπως το Ψευδοκόσμημα, που παρουσιάζουν σημαντική συγκέντρωση στην έτσι και αλλιώς μεγαλύτερη επιχειρηματικά περιφέρεια της χώρας.

Σε ότι αφορά τους κυριότερους σε αριθμούς ΚΑΔ που καταγράφηκαν στο πλαίσιο της συγκέντρωσης των συλλογικών δεδομένων, είναι χρήσιμη η ειδικότερη αναφορά στη διαφοροποίηση που καταγράφεται μεταξύ του καταλόγου των κυρίων και των δευτερευόντων ΚΑΔ. Στην περίπτωση των κυρίων ΚΑΔ, ως πολυπληθέστεροι εμφανίζονται οι παρακάτω:

1. 31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στο καθιστικό
2. 32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους
3. 32.12.13.07 Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων
4. 31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α.
5. 32.99.54 Κατασκευή κεριών, κηρωμένων φιτιλιών φωτισμού και παρόμοιων ειδών
6. 32.13.1001 Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά
7. 23.41.1 Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών
8. 16.29.14.03 Κατασκευή ξύλινων μικροαντικειμένων

Αντίστοιχα, στην περίπτωση των δευτερευόντων ΚΑΔ, η κατάταξη βάσει του πλήθους των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται, εμφανίζεται αρκετά διαφοροποιημένη, ως εξής:

1. 32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών
2. 31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στο καθιστικό
3. 32.13.1001 Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά
4. 32.99.59.03 Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων
5. 31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α.
6. 32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας και μερών τους
7. 16.29.14.03 Κατασκευή ξύλινων μικροαντικειμένων
8. 32.12.13.07 Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων.

Η ουσία της παραπάνω διαφοροποίησης συνδέεται με τις αντίστοιχες διαφοροποιήσεις σε επίπεδο κλάδων που παρουσιάστηκαν σε εθνικό επίπεδο, και αποτυπώνει τη σε ειδικότερο επίπεδο πιθανώς περιστασιακή ή

εξελισσόμενη δραστηριότητα των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων με κάποια αντικείμενα και προϊόντα. Το στοιχείο αυτό δε θα πρέπει να απομονωθεί από την διαχρονική εξέλιξη των διαφόρων κλάδων όπως εξετάστηκε σε εθνικό επίπεδο, καθώς μπορεί να αποτελέσει δείκτη της επέκτασης των δραστηριοποιούμενων επιχειρήσεων σε διαφορετικούς ΚΑΔ και κατά συνέπεια κλάδους, ιδιαίτερα στην περίπτωση κλάδων μη μεγάλης τεχνικής διαφοροποίησης, όπως το Ψευδοκόσμημα, οι Κούκλες και χειροποίητα Παιχνίδια, και άλλοι κλάδοι που περιλαμβάνουν ελαφρές κατασκευές.

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.Α.2: Σχεδιασμός Υλοποίησης του Συνόλου του Έργου**B. Σχεδιασμός Υλοποίησης Μελέτης Χαρτογράφησης**

Ο σχεδιασμός της υλοποίησης του συνόλου του έργου της χαρτογράφησης περιλαμβάνει το σύνολο των διοικητικών και ερευνητικών ενεργειών που έχουν απαιτηθεί και θα απαιτηθούν στο μέλλον για την επιτυχή ολοκλήρωση των επιμέρους Παραδοτέων. Περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των όρων και των ελέγχων ποιότητας των υλοποιούμενων ενεργειών, τον ορισμό χρονοδιαγραμμάτων για αυτές και τον ορισμό σημείων ελέγχου για τη διασφάλιση της απρόσκοπτης υλοποίησης του έργου. Το ειδικότερο περιεχόμενο των παραπάνω αναλύεται στις επιμέρους ενότητες που ακολουθούν.

B1. Ενιαίο Σύστημα Ποιότητας

Στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης ενός Ενιαίου Συστήματος Ποιότητας που θα διατρέχει οριζόντια το έργο και για την διασφάλιση της ποιότητας και των επιμέρους παραδοτέων του θα διερευνηθούν οι δυνατότητες ορθής αξιοποίησης των διαθέσιμων στοιχείων, θα ελεγχθούν ποιοτικά τα δεδομένα και θα εξασφαλιστεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό η συμβατότητα των στοιχείων. Η ποιότητα του περιεχομένου του Έργου θα εξασφαλιστεί μέσω της αξιοποίησης του συνόλου των διαθέσιμων στοιχείων από επίσημες πηγές συλλογής, επεξεργασίας και διάθεσης των δεδομένων, καθώς και από δημοσιευμένα στοιχεία που αφορούν το υπό μελέτη αντικείμενο.

Πρόσθετα, η ποιότητα του παραγόμενου Έργου θα εξασφαλιστεί μέσω:

- α) της επιστημονικής τεκμηρίωσης των μεθοδολογιών που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν,
- β) των ορθών πρακτικών κατά την αντιμετώπιση ελλিপών δεδομένων,
- γ) της χρήσης πρωτότυπων μεθοδολογιών και αναλύσεων,
- δ) της επιστημονικής επάρκειας της ομάδας εργασίας και της συναφούς εμπειρίας σε θέματα που άπτονται της παρούσης εμπειρογνωμοσύνης.

Σημειώνεται ότι θα μελετηθεί η υπάρχουσα βιβλιογραφία και οι συναφείς με τον σκοπό της εμπειρογνωμοσύνης, αναφορές και δημοσιεύματα έτσι ώστε να εξασφαλιστεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό η ενσωμάτωση και η στάθμιση των συναφών πληροφοριών στα τελικά αποτελέσματά.

Τα μέτρα διασφάλισης ποιότητας του Έργου εμπεριέχονται στο ενιαίο Σύστημα Ποιότητας του Αναδόχου, το οποίο προβλέπει την υποστήριξη τριών κατηγοριών σχεδίων ποιότητας ανάλογα με το επίπεδο προσέγγισης της ποιότητας στο έργο: α) Σχέδιο Ποιότητας σε Επίπεδο Έργου (Project Level Plan), β) Σχέδιο Ποιότητας σε Επίπεδο Σταδίου (Stage Level Plan) και, γ) Σχέδιο Ποιότητας σε Επίπεδο Λεπτομέρειας (Detailed Level Plan).

Το Σχέδιο Ποιότητας σε Επίπεδο Έργου (Project Level Plan) θέτει τη γενική στρατηγική ποιότητας για όλο το Έργο. Καθορίζει τα πρότυπα που πρέπει να υιοθετηθούν και τα ποιοτικά κριτήρια για τα σημαντικότερα προϊόντα. Επίσης, καθορίζει εξωτερικούς περιορισμούς.

Ένα Σχέδιο Ποιότητας σε Επίπεδο Σταδίου (Stage Level Plan) προσδιορίζει τα ποιοτικά κριτήρια, τις μεθόδους δοκιμών και τις οδηγίες επιθεώρησης για κάθε προϊόν που παράγεται στο Στάδιο αυτό. Καθορίζονται δραστηριότητες για τις επιθεωρήσεις ποιότητας και για την αποδοχή των προδιαγραφών και των αποτελεσμάτων των δοκιμών.

Στάδια Ελέγχου: Η τακτική και τυπική παρακολούθηση της πραγματικής προόδου σε σχέση με το Σχέδιο είναι απαραίτητη για την εξασφάλιση του χρονικού, οικονομικού και ποιοτικού ελέγχου του υπό ανάπτυξη συστήματος. Η μεθοδολογία που ακολουθεί ο Ανάδοχος παρέχει στην Αναθέτουσα Αρχή δύο κατηγορίες ελέγχων για την παρακολούθηση της προόδου: α) Διοικητικούς Ελέγχους και β) Ελέγχους Προσανατολισμένους στα Επιμέρους Παραδοτέα.

B.1.1 Διοικητικοί Έλεγχοι Έργου

Η μεθοδολογία παρέχει ένα σύνολο από διοικητικούς εσωτερικούς ελέγχους για να εφαρμοστούν σε όλη τη διάρκεια του Έργου.

Συγκεκριμένα προβλέπονται οι ακόλουθοι εσωτερικοί έλεγχοι:

Η Αξιολόγηση Τελικού Σταδίου Φάσης (End-Stage Assessment - ESA) είναι ένας υποχρεωτικός διοικητικός έλεγχος που θα εφαρμόζεται στο τέλος κάθε Σταδίου υλοποίησης. Περιλαμβάνει την ενημέρωση για την τρέχουσα κατάσταση του Έργου προς την Επιτροπή Παραλαβής της Αναθέτουσας Αρχής και απαιτεί την αποδοχή του Σχεδίου Ενεργειών και του Σχεδίου Πόρων του επόμενου Σταδίου. Η αποδοχή από την Επιτροπή Έργου πρέπει να δοθεί πριν το Έργο προχωρήσει στο επόμενο Στάδιο με κάποιο άλλο τρόπο πέρα από τον ορισμένο (βλέπε Αξιολόγηση Μέσου - Σταδίου).

Η Αξιολόγηση Μέσου Σταδίου Φάσης (Mid-Stage Assessment - MSA) μπορεί να πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια ενός Σταδίου με σκοπό: να εισάγει μια ενδιάμεση επιθεώρηση σε ένα μεγάλο Στάδιο, να επιτρέψει την έναρξη περιορισμένων εργασιών για το επόμενο Στάδιο πριν ολοκληρωθεί το τρέχον Στάδιο, ή να προτείνει ένα Σχέδιο Τροποποίησης σε περίπτωση που το Έργο παρουσιάσει απόκλιση από τα αρχικά σχέδια.

Το Σημείο Ελέγχου (Checkpoint) είναι τακτό σημείο τεχνικού και διοικητικού ελέγχου. Οι Συναντήσεις Σημείων Ελέγχου διεξάγονται σε συνεννόηση του Αναδόχου και της Αναθέτουσας Αρχής και παρέχουν τις βασικές πληροφορίες που απαιτούνται για τη μέτρηση της πραγματικής προόδου σε σχέση τόσο με τα Τεχνικά Σχέδια Σταδίου όσο και με τα Σχέδια Πόρων Σταδίου.

Κατά το χρονικό σημείο της Λήξης του Έργου (Project Closure) διεξάγεται, παρόμοια με την αξιολόγηση Σταδίου, μια τελική επανεξέταση των εργασιών του Έργου με τη βασική διαφοροποίηση ότι περιλαμβάνει όλο το Έργο και όχι μόνο μία Φάση του.

B.1.2 Έλεγχοι Προσανατολισμένοι στα Επιμέρους Παραδοτέα

Οι Ποιοτικοί και Τεχνικοί Έλεγχοι εφαρμόζονται σε συγκεκριμένα υπο-στάδια και όχι στο συνολικό αποτέλεσμα κάθε Σταδίου ξεχωριστά. Αυτό γίνεται για τον προσδιορισμό και την διόρθωση των λαθών όσο το δυνατό νωρίτερα. Υπάρχουν τριών ειδών έλεγχοι προσανατολισμένοι στο παραδοτέο: α) Επανεξέταση Ποιότητας (Quality Review), β) Τεχνική Εξαίρεση (Technical Excerption), γ) Configuration Management.

Σε κάθε Επανεξέταση Ποιότητας (Quality Review) το κατάλληλο επιστημονικό προσωπικό του Αναδόχου και κατάλληλοι χρήστες αναλαμβάνουν την υποχρέωση να εξετάσουν το παραδοτέο και να εξασφαλίσουν ότι είναι ολοκληρωμένο και σωστό. Το παραδοτέο επανεξετάζεται βάσει ορισμένων ποιοτικών κριτηρίων που βεβαιώνουν την τεχνική και επιστημονική του αρτιότητα και την εναρμόνισή του με τις απαιτήσεις της Αναθέτουσας Αρχής, αλλά και τις γενικότερες απαιτήσεις της αρμόδιας υπηρεσίας. Μια Τεχνική Εξαίρεση (Technical Excerption) είναι μια απρογραμμάτιστη κατάσταση που σχετίζεται με ένα ή περισσότερα στοιχεία των παραδοτέων (π.χ. στατιστικός έλεγχος, εφαρμογή μεθοδολογίας για εξαγωγή συγκεκριμένων συμπερασμάτων, κλπ.). Επειδή η κατάσταση είναι απρογραμμάτιστη πρέπει να αποτυπωθεί και να συμφωνηθεί δραστηριοποίηση με σκοπό να συμπεριλάβει τις συνέπειες και να αποτρέψει μεγαλύτερη απόκλιση από το αρχικό σχέδιο. Ο χειρισμός των Τεχνικών Εξαιρέσεων γίνεται μέσα στα πλαίσια μιας τυπικής μεθόδου Configuration Management. Μια μέθοδος Configuration Management ελέγχει την ανάπτυξη των επιμέρους σταδίων μέχρι την ολοκλήρωση των παραδοτέων, παρέχοντας τυπικούς μηχανισμούς ελέγχου.

B2. Σχεδιαζόμενες Δράσεις και Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης

Με βάση το χρονοδιάγραμμα παραδοτέων που έχει οριστεί από την Αναθέτουσα Αρχή, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του Έργου προτείνεται ως εξής:

A/A	Είδος εργασίας	Συνδεδεμένο Παραδοτέο	Χρονοδιάγραμμα	Ορόσημο Έργου
1	Καταλογογράφηση Βιβλιογραφικών Πηγών	Π.Α.1: Βιβλιογραφική επισκόπηση και συλλογή δευτερογενών δεδομένων	M1	OXI
2	Εντοπισμός και Καταλογογράφηση Διαθεσίμων Βάσεων Πληροφόρησης		M1	OXI
3	Βιβλιογραφική Επισκόπηση		M1-M2	OXI

A/A	Είδος εργασίας	Συνδεδεμένο Παραδοτέο	Χρονοδιάγραμμα	Ορόσημο Έργου
4	Καταγραφή Δεδομένων Πηγών Πληροφόρησης		M1-M2	OXI
5	Αρχική Σύνθεση Δεδομένων Επισκόπησης		M1-M2	NAI
6	Εμπλουτισμός Δεδομένων Επισκόπησης		M3-M5	OXI
7	Προετοιμασία Μελέτης Σχεδιασμού	Π.Α.2: Σχεδιασμός υλοποίησης του συνόλου του έργου	M1-M2	OXI
8	Σύνθεση Μελέτης Σχεδιασμού, Διαχείρισης και Χρονικής Υλοποίησης του έργου		M3-M4	NAI
9	Οριστικοποίηση Ερωτηματολογίων	Π.Α.3: Μεθοδολογία διεξαγωγής των πρωτογενών ερευνών	M2-M3	OXI
10	Διαμόρφωση Μεθοδολογίας Πρωτογενών Ερευνών και Προσδιορισμός Δειγμάτων Πρωτογενών Ερευνών		M3-M4	NAI
11	Πιλοτική Διερεύνηση Λειτουργικότητας Ερωτηματολογίου Συλλογικών Παραγωγικών Φορέων		Π.Β.1: Εφαρμογή της έρευνας – Πρωτογενείς έρευνες	M5
12	Πιλοτική Διερεύνηση Λειτουργικότητας Ερωτηματολογίου Δείγματος Επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	M5		OXI
13	Διεξαγωγή Πρωτογενούς Έρευνας Συλλογικών Παραγωγικών Φορέων	M5-M8		OXI
14	Διεξαγωγή Πρωτογενούς Έρευνας Δείγματος Επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	M5-M8		OXI
15	Συγκέντρωση και Κωδικοποίηση / Καταγραφή Αποτελεσμάτων κατά Γεωγραφική Κατανομή και κατά Δραστηριότητα	M8		NAI
16	Συνολική Ανάλυση Αποτελεσμάτων Συλλογικών Παραγωγικών Φορέων	Π.Β.2: Ανάλυση αποτελεσμάτων/ Διάγνωση	M9	OXI
17	Συνολική Ανάλυση Αποτελεσμάτων Δείγματος Επιχειρήσεων του τομέα		M9	OXI

A/A	Είδος εργασίας	Συνδεδεμένο Παραδοτέο	Χρονοδιάγραμμα	Ορόσημο Έργου
	Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας	αναγκών - Προτάσεις		
18	Αποτύπωση ποιοτικών χαρακτηριστικών και αναγκών χειροτεχνικών επιχειρήσεων		M9-M10	ΝΑΙ
19	Διαμόρφωση Προτάσεων για το σχεδιασμό στοχευμένων εργαλείων και δράσεων υποστήριξης και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τομέα		M10-M11	ΝΑΙ
20	Ενέργειες Προετοιμασίας Συνάντησης-Εργαστηρίου	Π.Β.3: Διοργάνωση και υλοποίηση συνάντησης - εργαστηρίου φορέων και Αναθέτουσας Αρχής	M11-M12	ΟΧΙ
21	Διοργάνωση Συνάντησης-Εργαστηρίου		M13	ΝΑΙ
22	Απολογιστικές Ενέργειες Συνάντησης-Εργαστηρίου		M13	ΟΧΙ
23	Προετοιμασία και Κατάθεση Τελικού Προσχεδίου Συμπερασμάτων Προτεινόμενων Μέτρων και Δράσεων Πολιτικής	Π.Β.4: Συμπεράσματα - Σύνοψη	M12-M13	ΝΑΙ
24	Διαβούλευση με την Αναθέτουσα Αρχή και Ενσωμάτωση Παρατηρήσεων		M13	ΟΧΙ
25	Κατάθεση Τελικού Κειμένου Συμπερασμάτων σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή		M14	ΟΧΙ
26	Κατάθεση Σύνοψης Συνόλου του Έργου στην ελληνική και αγγλική γλώσσα		M14	ΟΧΙ

Πακέτο Εργασίας	Παραδοτέο	Δραστηριότητα	M1	M2	M3	M4	M5	M6	M7	M8	M9	M10	M11	M12	M13	M14	
A	ΠΑ1	Βιβλιογραφική επισκόπηση και συλλογή δευτερογενών δεδομένων	Έναρξη			Παράδοση											
		Καταλογογράφηση Βιβλιογραφικών Πηγών															
		Εντοπισμός και Καταλογογράφηση Διαθεσίμων Βάσεων Πληροφόρησης															
		Βιβλιογραφική Επισκόπηση															
		Καταγραφή Δεδομένων Πηγών Πληροφόρησης															
		Αρχική Συνθεση Δεδομένων Επισκόπησης															
	Εμπλουτισμός Δεδομένων Επισκόπησης																
	ΠΑ2	Σχεδιασμός υλοποίησης του συνόλου του έργου	Έναρξη			Παράδοση											
		Προετοιμασία Μελέτης Σχεδιασμού Σύνθεση Μελέτης Σχεδιασμού, Διαχείρισης και Χρονικής Υλοποίησης του έργου															
ΠΑ3	Μεθοδολογία διεξαγωγής των πρωτογενών ερευνών	Έναρξη		Παράδοση													
	Οριστικοποίηση Ερωτηματολογίων Διαμόρφωση Μεθοδολογίας Πρωτογενών Ερευνών και Προσδιορισμός Δειγμάτων Πρωτογενων Ερευνών																
B	ΠΒ1	Π.Β1: Εφαρμογή της έρευνας – Πρωτογενείς έρευνες					Έναρξη			Παράδοση							
		Πιλοτική Διερεύνηση Λειτουργικότητας Ερωτηματολογίου Συλλογικών Παραγωγικών Φορέων															
		Πιλοτική Διερεύνηση Λειτουργικότητας Ερωτηματολογίου Δείγματος Επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας															
		Διεξαγωγή Πρωτογενούς Έρευνας Συλλογικών Παραγωγικών Φορέων Διεξαγωγή Πρωτογενούς Έρευνας Δείγματος Επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας															
	Συγκέντρωση και Κωδικοποίηση / Καταγραφή Αποτελεσμάτων κατά Γεωγραφική Κατανομή και κατά Δραστηριότητα																
	ΠΒ2	Ανάλυση αποτελεσμάτων/ Διάγνωση αναγκών - Προτάσεις										Έναρξη		Παράδοση			
		Συνολική Ανάλυση Αποτελεσμάτων Συλλογικών Παραγωγικών Φορέων Συνολική Ανάλυση Αποτελεσμάτων Δείγματος Επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας															
	Αποτύπωση ποιατικών χαρακτηριστικών και αναγκών χειροτεχνικών επιχειρήσεων																
	ΠΒ3	Διαμόρφωση Προτάσεων για το σχεδιασμό στοχευμένων εργαλείων και δράσεων υποστήριξης και ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων του τομέα															
		Διοργάνωση και υλοποίηση συνάντησης - εργαστηρίου φορέων και Αναθέτουσα Αρχή															
		Ενέργειες Προετοιμασίας Συνάντησης-Εργαστηρίου Διοργάνωση Συνάντησης-Εργαστηρίου Απολογιστικές Ενέργειες Συνάντησης-Εργαστηρίου															
	ΠΒ4	Συμπεράσματα - Σύνοψη															
Προετοιμασία και Κατάθεση Τελικού Προσχεδίου Συμπερασμάτων Προτεινόμενων Μέτρων και Δράσεων Πολιτικής																	
Διαβούλευση με την Αναθέτουσα Αρχή και Ενωμάτωση Παρατηρήσεων																	
Κατάθεση Τελικού Κειμένου Συμπερασμάτων σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή Κατάθεση Σύνοψης Συνόλου του Έργου στην ελληνική και αγγλική γλώσσα																	

Ορόσημα Έργου

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ Π.Α.3: Μεθοδολογία Διεξαγωγής των Πρωτογενών Ερευνών

Γ. Ανάλυση της μεθοδολογίας και των μεθοδολογικών εργαλείων των Πρωτογενών Ερευνών

Γ1. Μεθοδολογία Διεξαγωγής Πρωτογενούς Έρευνας

Σε συνέχεια της αρχικής συλλογής των ποσοτικών και άλλων δευτερογενών δεδομένων, τα οποία αποτυπώνουν τα δεδομένα της σημερινής εικόνας του τομέα της Χειροτεχνίας και της Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας, η χαρτογράφηση του απαιτεί τη συλλογή αξιόπιστων και αντιπροσωπευτικών στοιχείων αναφορικά με τους εμπλεκόμενους φορείς και επιχειρήσεις, ούτως ώστε να σχηματιστεί η βάση των προβλημάτων και να προκριθούν έγκαιρες και εφαρμόσιμες λύσεις σε αυτά.

Για το σκοπό αυτό, η υλοποίηση του έργου της Χαρτογράφησης ενσωματώνει την ανάγκη διεξαγωγής δύο πρωτογενών ερευνών από τον ανάδοχο φορέα υλοποίησης ως εξής:

- **Πρωτογενής Έρευνα Α – Έρευνα Επιχειρήσεων, η οποία θα εστιάσει στις επιχειρήσεις των ειδικότερων κλάδων,**
- **Πρωτογενής Έρευνα Β – Έρευνα Συλλογικών Φορέων, η οποία θα εστιάσει στους συλλογικούς φορείς (Συλλόγους, Κλαδικές και Περιφερειακές Ομοσπονδίες και άλλους συλλογικούς θεσμικούς φορείς)**

Για την διεξαγωγή της δειγματοληπτικής έρευνας θα χρησιμοποιηθούν μέθοδοι και εργαλεία τα οποία προσαρμόζονται όσο γίνεται καλύτερα στις ιδιαιτερότητες του προβλήματος και των στοιχείων που απαιτούνται προς συλλογή. Σημαντικές παράμετροι που θα ληφθούν υπόψη και θα συνεκτιμηθούν προκειμένου για την επιτυχία της δειγματοληπτικής έρευνας είναι:

- Ο σκοπός της μελέτης και η στόχευση των αποτελεσμάτων,
- Σφάλμα αντιπροσωπευτικότητας – ποιο το δειγματοληπτικό πλαίσιο (πληθυσμίο),
- Σφάλμα μη απόκρισης,
- Σφάλμα Μέτρησης,
- Σφάλμα δειγματοληψίας (δεν αποφεύγεται, αλλά επιβάλλεται να κινηθεί σε ελάχιστα επίπεδα).

Στην πρώτη περίπτωση, ο πληθυσμός στόχος θα προκύψει από τα δεδομένα τα οποία θα παραχωρήσει η Αναθέτουσα Αρχή αναφορικά με τους Συλλογικούς Φορείς και Σωματεία Εκπροσώπησης των επιχειρήσεων του εξεταζόμενου Τομέα (Κατάλογος), όπως αυτά επικαιροποιηθούν από τη διεξαγωγή της Έρευνας Γραφείου.

Κατά την εφαρμογή της μεθόδου της απλής τυχαίας δειγματοληψίας, η οποία θα εφαρμοστεί στην περίπτωση της πρωτογενούς έρευνας των επιχειρήσεων, ο πληθυσμός διαχωρίζεται (με βάση κάποιο χαρακτηριστικό) σε ομοιογενείς υπό-πληθυσμούς (στρώματα). Τα στρώματα μεταξύ τους θα πρέπει να έχουν την μεγαλύτερη δυνατή διακύμανση, ενώ εντός των στρωμάτων θα πρέπει να υπάρχει η μικρότερη δυνατή διασπορά. Ακολουθώντας, θα επιλεγούν τόσο τα δείγματα όσο και τα στρώματα του πληθυσμού, τα οποία συνιστούν από κοινού το τελικό δείγμα. Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι τα μεγέθη των δειγμάτων που θα επιλεγούν από το κάθε στρώμα δεν θα είναι κατ' ανάγκη ίσα. Βασικοί παράγοντες για το μέγεθος των επιμέρους δειγμάτων θα είναι αφενός η ποσοστιαία συμμετοχή των μονάδων κάθε στρώματος στον πληθυσμό, αφετέρου η διασπορά των μονάδων εντός του κάθε στρώματος.

Στην παρούσα περίπτωση, βασικά χαρακτηριστικά για τον προσδιορισμό των υπό-πληθυσμών θα αποτελέσουν η τοποθεσία των επιχειρήσεων σε επίπεδο περιφέρειας και ο κλάδος, σύμφωνα με τους συλλογικά εξεταζόμενους ΚΑΔ. Για την επίτευξη της μέγιστης δυνατής ανταπόκρισης από την πλευρά των ερωτηθέντων, προκρίνεται η συμπλήρωση

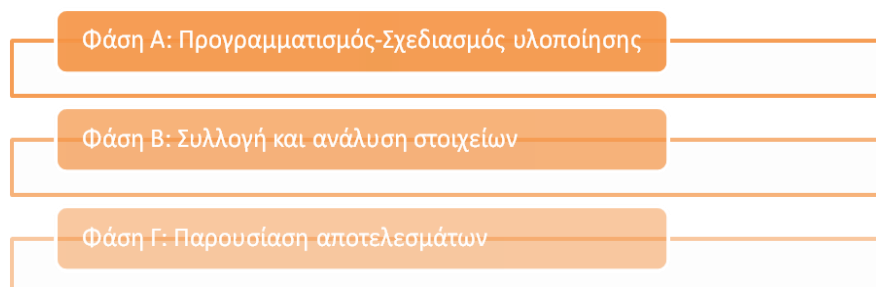
ανώνυμων ερωτηματολογίων, με τη δυνατότητα επώνυμης συμπλήρωσης εφόσον αυτό αποτελεί επιθυμία των συμμετεχόντων επιχειρηματιών.

Σημειώνεται ότι σε ότι αφορά τη σύνταξη των δύο ερωτηματολογίων, ο Ανάδοχος θα προβεί σε έλεγχο της συμβατότητάς τους με τις γενικά ισχύουσες αρχές για την κατάρτιση ερωτηματολογίων πρωτογενούς έρευνας, ενώ πριν από τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου στο σύνολο του δείγματος επιχειρήσεων, θα υπάρξει πιλοτική εφαρμογή και επαλήθευση της λειτουργικότητάς του σε επιλεγμένο τμήμα του.

Καθώς το ερωτηματολόγιο μιας Ποσοτικής Έρευνας είναι καθοριστικής σημασίας (βασικό «μέτρο» της μέτρησης) και δεν μπορεί να αλλάξει μετά την έναρξη της διεξαγωγής της έρευνας πεδίου (fieldwork), πριν την οριστικοποίησή του οφείλει να υποβάλλεται σε ένα ή και περισσότερα στάδια πιλότου, όπως προβλέπεται και στη συγκεκριμένη περίπτωση. Μέσα από το πιλοτικό στάδιο δύναται να εντοπισθούν όλα τα πιθανά προβληματικά σημεία, τα οποία οφείλουν να διορθωθούν και να τελειοποιηθούν, έτσι ώστε το τελικό ερωτηματολόγιο να ικανοποιεί απόλυτα όλα τα προαναφερθέντα σημεία της παρούσας ενότητας.

Μετά από την οριστικοποίηση του ερωτηματολογίου, θα ακολουθήσει η συμπλήρωση των ερωτηματολογίων μέσω της διεξαγωγής τηλεφωνικών ή άλλης μορφής ηλεκτρονικών / ψηφιακών συνεντεύξεων, η συλλογή στοιχείων, τα οποία θα καταχωρηθούν σε βάση δεδομένων και η επεξεργασία αυτών μέσω στατιστικών εργαλείων Microsoft Excel. Τα στοιχεία τα οποία θα συγκεντρωθούν και θα αναλυθούν, θα περιλαμβάνονται σε τυποποιημένο ηλεκτρονικό αρχείο (τύπου Microsoft Excel ή άλλου ανάλογης Καταλληλότητας) σε μορφή τέτοια που να είναι επιτρεπτή η περαιτέρω επεξεργασία από την Αναθέτουσα Αρχή.

Η έρευνα πεδίου περιλαμβάνει τρεις φάσεις, οι οποίες αναλύονται παρακάτω:

Γ.1.1 Φάση Α: Προγραμματισμός-Σχεδιασμός υλοποίησης

Η έρευνα πεδίου αρχίζει με μια όσο το δυνατόν πληρέστερη κατανόηση του σκοπού της και της χρησιμότητας των αποτελεσμάτων της, ο οποίος ανταποκρίνεται με το στόχο της εξωτερικής αξιολόγησης, όπως αυτός διατυπώθηκε παραπάνω.

Έχοντας καθορίσει τους στόχους της έρευνας, το επόμενο βήμα στην μελετητική διαδικασία είναι να αναγνωριστούν, να καθοριστούν και να αξιολογηθούν οι πηγές πληροφοριών που θα επιτρέψουν να επιτευχθεί ο στόχος της έρευνας.

Ειδικότερα στα πλαίσια του στόχου της έρευνας πεδίου αναφέρεται ότι η συλλογή πρωτογενών στοιχείων μέσω των ερωτηματολογίων θα επικεντρωθεί στα παρακάτω στοιχεία:

Πρωτογενής Έρευνα Α – Έρευνα Επιχειρήσεων

- Δημογραφικά Δεδομένα - Ταυτότητα
- Στοιχεία Απασχόλησης Επιχείρησης
- Οικονομική Δραστηριότητα Επιχείρησης
- Παραγωγική Δραστηριότητα και Προβολή Επιχείρησης

- Προβλήματα και Ανάγκες Επιχείρησης
- Πιστοποιήσεις Διαδικασιών και Προϊόντων της Επιχείρησης
- Σύνδεση με το εξωτερικό περιβάλλον του κλάδου Χειροτεχνίας

Πρωτογενής Έρευνα Β – Έρευνα Συλλογικών Φορέων

- Δημογραφικά Δεδομένα - Ταυτότητα
- Απασχόληση και οικονομική δραστηριότητα μελών – επιχειρήσεων
- Παραγωγική Δραστηριότητα και Προβολή των μελών - επιχειρήσεων
- Κρίσιμα θέματα του κλάδου χειροτεχνίας/ προτάσεις

Περιγραφή δειγματοληψίας, μέγεθος /αντιπροσωπευτικότητα δείγματος

Πρωτογενής Έρευνα Α – Έρευνα Επιχειρήσεων: 10.969 Επιχειρήσεις του Τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας

Οι παράμετροι που χρησιμοποιήθηκαν για την προσέγγιση της δειγματοληψίας ήταν οι ακόλουθες:

- μέγεθος τυπικού σφάλματος 5%
- επίπεδο εμπιστοσύνης 95% για το σύνολο του δείγματος.

Ως πληθυσμοί (reference population) από τους οποίους σχεδιάστηκαν τα δείγματα για τη μέτρηση των παραπάνω δεικτών στο πλαίσιο της παρούσας μελέτης καταγράφονται οι ακόλουθοι:

- Μέγεθος πληθυσμού (σύνολο χώρας): 10.969. (Συλλεχθέντα Στοιχεία Δευτερογενούς Έρευνας).
- Μέγεθος δείγματος: 500 (επαρκές στατιστικό δείγμα 396 – Ελάχιστες προδιαγραφές σύμβασης 500 ερωτηματολόγια κατ' ελάχιστο).

Πρωτογενής Έρευνα Β – Έρευνα Συλλογικών Φορέων: Κατάλογος Φορέων (Βλ. Παράρτημα 363)

63 Ο κατάλογος αφορά την εικόνα κατά το στάδιο της υποβολής του Π.Α.3. Στο πλαίσιο της ηλεκτρονικής διακίνησης του ερωτηματολογίου είναι σκόπιμη η περαιτέρω αποστολή του σε φορείς εκτός του καταλόγου του παραρτήματος.

Σε ότι αφορά την Πρωτογενή Έρευνα Α, για τη διασφάλιση της αντιπροσωπευτικότητας καταγραφής δεδομένων για όλους τους Κλάδους Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας το τελικό δείγμα θα υπολογιστεί με βάση τα δεδομένα της χαρτογράφησης. Τονίζεται ότι για τον υπολογισμό του ύψους του δείγματος ανά κλάδο εξετάστηκαν χωριστά οι περιπτώσεις της κατανομής των κύριων και δευτερευόντων ΚΑΔ, και προκρίθηκε ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη ο Μέσος Όρος των ποσοστών, καθώς τόσο το στοιχείο της ύπαρξης ενισχυμένων ποσοστών επιχειρήσεων με κύριους ΚΑΔ σε ορισμένους κλάδους, όσο και το πλήθος των επιχειρήσεων με δευτερεύοντες ΚΑΔ γενικότερα, κρίθηκαν ως σημαντικά για την τελική κατανομή. Το αποτέλεσμα των σχετικών υπολογισμών και αναλογισμών παρουσιάζεται στους ακόλουθους πίνακες 4-6 ως παρακάτω:

Πίνακας 6 Ποσοτώσεις ανά Κλάδο και Τιμή Δείγματος ανά Κλάδο

Κλάδος Χειροτεχνίας	Ποσόστωση Κυρίων ΚΑΔ	Ποσόστωση Δευτερευόντων ΚΑΔ	Μ.Ο %	Τελική Τιμή Δείγματος
Ξυλοτεχνία: Έπιπλα παραδοσιακής μορφής, διακοσμητικά ή χρηστικά είδη σκαλιστά, ξυλόγλυπτα ή στον τόρνο, εκκλησιαστική ξυλόγλυπτική, σαγματοποιία, βαρελοποιία.	28,44%	26,01%	27,23%	135
Αργυροχρυσοχοϊά – Χρυσοχοϊά: Αργυρά και χρυσά κοσμήματα κατασκευαζόμενα με παραδοσιακές – χειροτεχνικές τεχνικές.	20,37%	14,43%	17,40%	90
Ψευδοκόσμημα	9,72%	14,12%	11,92%	60
Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών	5,88%	3,34%	4,61%	20
Κεραμική –Αγγειοπλαστική	5,26%	3,50%	4,38%	20
Χειροτεχνία υφάσματος: Υφαντουργία, ταπητουργία κόμβων, σταμπωτά χειρός, μεταξοϋφαντά, ταπισσερί κλιμιού.	4,79%	5,49%	5,14%	25
Κηροπλαστική τέχνης	3,39%	2,69%	3,04%	15
Ραπτική: Ραπτική παραδοσιακών στολών, ενδυμασιών και αμφίων.	3,06%	3,79%	3,43%	15
Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα	3,00%	6,08%	4,54%	25

Κλάδος Χειροτεχνίας	Ποσόστωση Κυρίων ΚΑΔ	Ποσόστωση Δευτερευόντων ΚΑΔ	Μ.Ο %	Τελική Τιμή Δείγματος
Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λουιές ορυκτές ύλες	2,62%	2,38%	2,50%	10
Δερματοτεχνία: Χειροποίητα δερμάτινα είδη δώρων, αντικείμενα οικιακής και ατομικής χρήσης, χειροποίητη βιβλιοδεσία	2,37%	2,78%	2,58%	10
Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική	2,37%	1,92%	2,14%	10
Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών	1,78%	1,87%	1,82%	10
Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί	1,55%	1,42%	1,49%	10
Ψαθοπλεκτική: Καλαθοπλεκτική, είδη επίστρωσης, διακοσμητικά και λειτουργικά είδη από ψάθα	1,46%	1,69%	1,57%	10
Μεταλλοτεχνία: Μεταλλοπλαστική, είδη διακόσμησης και χρήσης, χυτευτά ή από σφυρήλατο άργυρο, σίδηρο, μπρούντζο, χαλκό ή άλλα κράματα, επάργυρα και επίχρυσα και εκκλησιαστικά αντικείμενα.	1,18%	3,18%	2,18%	10
Υαλουργία τέχνης: φυσητά, βιτρώ κλπ.	0,80%	1,37%	1,08%	5
Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ.	0,53%	1,54%	1,04%	5
Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες	0,44%	0,59%	0,52%	5
Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών	0,33%	0,51%	0,42%	2
Ψηφιδωτά	0,24%	0,54%	0,39%	2
Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	0,22%	0,43%	0,33%	2
Μπατίκ	0,13%	0,27%	0,20%	2
Σμαλτοτεχνία	0,04%	0,07%	0,06%	2

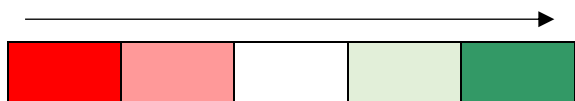
Πίνακας 7 Κατανομή Ποσοτώσεων Κλάδων ανά Περιφέρεια

Κλάδος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Ξυλοτεχνία: Έπιπλα παραδοσιακής μορφής, διακοσμητικά ή χρηστικά είδη σκαλιστά, ξυλόγλυπτα ή στον τόρνο, εκκλησιαστική ξυλογλυπτική, σαγματοποιία, βαρελοποιία.	6%	23%	3%	9%	6%	2%	4%	3%	24%	5%	4%	8%	3%
Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα: Αργυρά και χρυσά κοσμήματα κατασκευαζόμενα με παραδοσιακές – χειροτεχνικές τεχνικές.	2%	13%	1%	4%	3%	2%	2%	3%	44%	4%	7%	13%	1%
Ψευδοκόσμημα	4%	13%	1%	5%	2%	2%	3%	3%	45%	6%	7%	7%	2%
Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών	5%	23%	4%	9%	4%	1%	4%	6%	24%	6%	5%	6%	2%
Κεραμική – Αγγειοπλαστική	2%	7%	1%	6%	1%	3%	3%	4%	30%	4%	14%	21%	4%
Χειροτεχνία υφάσματος: Υφαντουργία,	6%	28%	0%	5%	2%	2%	2%	3%	36%	4%	4%	7%	1%

Κλάδος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ταπητουργία κόμβων, σταμπωτά χειρός, μεταξοϋφαντά, ταπισσερί κιλιμιού.													
Κηροπλαστική τέχνης	2%	20%	2%	6%	2%	1%	5%	9%	26%	9%	6%	9%	3%
Ραπτική: Ραπτική παραδοσιακών στολών, ενδυμασιών και αμφίων.	5%	18%	2%	6%	2%	2%	4%	4%	40%	3%	1%	11%	1%
Κούκλες και παχνίδια χειροποίητα	3%	15%	1%	7%	2%	1%	4%	7%	39%	5%	2%	10%	3%
Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνυχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες	4%	10%	0%	3%	1%	4%	3%	5%	32%	6%	11%	15%	4%
Δερματοτεχνία: Χειροποίητα δερμάτινα είδη δώρων, αντικείμενα οικιακής και ατομικής χρήσης, χειροποίητη βιβλιοδεσία	1%	15%	1%	6%	1%	2%	3%	3%	49%	3%	4%	10%	2%

Κλάδος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική	6%	26%	2%	7%	2%	2%	5%	4%	36%	2%	3%	5%	1%
Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών	7%	12%	1%	6%	7%	4%	7%	4%	22%	9%	7%	12%	2%
Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί	4%	21%	0%	4%	1%	0%	2%	4%	55%	1%	2%	5%	0%
Ψαθοπλεκτική: Καλαθοπλεκτική, είδη επίστρωσης, διακοσμητικά και λειτουργικά είδη από ψάθα	6%	19%	1%	4%	2%	3%	5%	11%	20%	14%	3%	10%	2%
Μεταλλοτεχνία: Μεταλλοπλαστική, είδη διακόσμησης και χρήσης, χυτευτά ή από σφυρήλατο άργυρο, σίδηρο, μπρούντζο, χαλκό ή άλλα κράματα, επάργυρα και επίχρυσα και εκκλησιαστικά αντικείμενα.	1%	13%	0%	3%	1%	1%	5%	3%	43%	5%	12%	11%	1%
Υαλουργία τέχνης: φουσητά, βιτρώ κλπ	4%	24%	3%	3%	2%	2%	2%	4%	28%	5%	6%	12%	1%
Ανθοδετική αποξηραμένων	1%	12%	1%	4%	5%	1%	2%	6%	47%	8%	5%	6%	3%

Κλάδος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ													
Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες	1%	23%	0%	5%	1%	0%	3%	5%	42%	1%	2%	18%	0%
Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών	1%	14%	1%	9%	3%	0%	1%	7%	43%	5%	2%	12%	2%
Ψηφιδωτά	2%	13%	12%	8%	1%	1%	5%	2%	29%	10%	8%	6%	1%
Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	3%	17%	0%	8%	6%	2%	5%	1%	29%	7%	15%	5%	1%
Μπατίκ	18%	23%	0%	3%	3%	0%	0%	0%	51%	0%	0%	2%	0%
Σμαλτοτεχνία	7%	39%	0%	0%	0%	0%	7%	0%	32%	7%	0%	7%	0%

Αυξανόμενη Κλίμακα Ποσοστώσεων Δείγματος Περιφερειών (ανά γραμμή κλάδου)

Πίνακας 8 Τελική Κατανομή Δείγματος ανά Κλάδο και ανά Περιφέρεια

Κλάδος	Τελική Τιμή Δείγματος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Ξυλοτεχνία: Έπιπλα παραδοσιακής μορφής, διακοσμητικά ή χρηστικά είδη σκαλιστά, ξυλόγλυπτα ή στον τόρνο, εκκλησιαστική ξυλογλυπτική, σαγματοποιία, βαρελοποιία.	135	8	31	4	12	8	3	5	4	33	6	6	11	4
Αργυροχρυσοχοϊά – Χρυσοχοϊά: Αργυρά και χρυσά κοσμήματα κατασκευαζόμενα με παραδοσιακές – χειροτεχνικές τεχνικές.	90	2	12	1	4	3	2	2	2	39	4	7	11	1
Ψευδοκόσμημα	60	2	8	1	3	1	2	2	2	27	3	4	4	1
Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών	20	1	5	1	2	1	0	1	1	5	1	1	1	0
Κεραμική – Αγγειοπλαστική	20	0	1	0	1	0	1	1	1	6	1	3	4	1

Κλάδος	Τελική- Τιμή Δείγματος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Χειροτεχνία υφάσματος: Υφαντουργία, ταπητουργία κόμβων, σταμπωτά χειρός, μεταξοφαντά, ταπισσερί κλιμιού.	25	2	7	0	1	0	0	1	1	9	1	1	2	0
Κηροπλαστική τέχνης	15	0	3	1	1	0	0	1	1	4	1	1	1	1
Ραπτική: Ραπτική παραδοσιακών στολών, ενδυμασιών και αμφίων.	15	1	3	0	1	0	0	1	1	6	0	0	2	0
Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα	25	1	4	0	2	1	0	1	2	8	1	1	3	1
Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες	10	1	1	0	0	0	0	0	1	3	1	1	1	1
Δερματοτεχνία: Χειροποίητα δερμάτινα είδη δώρων, αντικείμενα οικιακής και ατομικής χρήσης,	10	0	2	0	1	0	0	0	0	5	0	1	1	0

Κλάδος	Τελική Τιμή Δείγματος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
χειροποίητη βιβλιοδεσία														
Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική	10	1	3	0	1	0	0	1	0	3	0	0	1	0
Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών	10	1	1	0	1	1	0	1	0	2	1	1	1	0
Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί	10	1	2	0	0	0	0	0	1	5	0	0	1	0
Ψαθοπλεκτική: Καλαθοπλεκτική, είδη επίστρωσης, διακοσμητικά και λειτουργικά είδη από ψάθα	10	1	2	0	1	0	0	1	1	2	1	0	1	0
Μεταλλοτεχνία: Μεταλλοπλαστική, είδη διακόσμησης και χρήσης, χυτευτά ή από σφυρήλατο άργυρο, σίδηρο, μπρούντζο, χαλκό ή άλλα κράματα, επάργυρα και επίχρυσα και εκκλησιαστικά αντικείμενα.	10	0	1	0	0	1	0	1	0	4	1	1	1	0
Υαλουργία τέχνης: φυσητά, βιτρώ κλπ	5	0	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0

Κλάδος	Τελική Τιμή Δείγματος	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ-ΘΡΑΚΗ	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΗΠΕΙΡΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΑΤΤΙΚΗ	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΚΡΗΤΗ	ΝΗΣΙΑ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ
Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ	5	0	1	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	0
Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες	5	0	1	0	1	0	0	0	0	2	0	0	1	0
Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Ψηφιδωτά	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0
Μπατίκ	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Σμαλτοτεχνία	2	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
ΣΥΝΟΛΟ	500	22	93	8	32	16	8	19	18	171	24	30	49	10

Κατάρτιση Ερωτηματολογίων

Ακολούθως παρουσιάζονται οι γενικές μεθοδολογικές αρχές για την κατάρτιση των δύο ερωτηματολογίων (επιχειρήσεων και συλλογικών φορέων). Τα ερωτηματολόγια έχουν σχεδιαστεί για να καλύψουν επιχειρήσεις και συλλογικούς φορείς όλων των Κλάδων.

Η συλλογή των προσωπικών δεδομένων έχει πραγματοποιηθεί λαμβάνοντας υπόψη όλους τους όρους που προβλέπονται από το Γενικό Κανονισμό για την Προστασία των Δεδομένων (Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ) και αφορούν δημοσιευμένα δεδομένα των ανά τη χώρα επιμελητηρίων και του Γενικού Μητρώου Επιχειρήσεων. Τα στοιχεία που θα συλλεχθούν στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για στατιστικούς λόγους και για τις ανάγκες της Μελέτης Χαρτογράφησης, ενώ οι απαντήσεις θα είναι απόλυτα εμπιστευτικές.

Σημειώνεται ότι για την επίτευξη της μέγιστης δυνατής ανταπόκρισης από την πλευρά των ερωτηθέντων, τα ερωτηματολόγια θα λάβουν ανώνυμη επεξεργασία. Για να επιτευχθεί η ολοκληρωμένη χωρική εκπροσώπηση, η οποία περιλαμβάνει το σύνολο της χώρας, η συμπλήρωση ερωτηματολογίων θα γίνει τηλεφωνικά, ηλεκτρονικά ή με άλλο πρόσφορο μέσο από την Ομάδα Έργου και το προσωπικό του Αναδόχου.

Ειδικότερα, τα ερωτηματολόγια έχουν δομηθεί με τέτοιο τρόπο ώστε:

- Να εξετάζουν με τον καταλληλότερο τρόπο όλα τα προς διερεύνηση στοιχεία των ερευνητικών στόχων, και να μην περιέχουν περιττές ερωτήσεις που κουράζουν τον ερωτώμενο, και μπορεί να αποβούν σε βάρος της συνολικής ποιότητας της έρευνας. Συνολικά το ερωτηματολόγιο έχει περιοριστεί στις απαραίτητες για την διερεύνηση του αντικειμένου πληροφορίες.
- Η φρασεολογία των ερωτήσεων είναι σαφής και σε απλή καθομιλουμένη γλώσσα, ώστε να μην παρουσιάζονται προβλήματα επικοινωνίας και να μην διακυβεύεται η ορθότητα των απαντήσεων λόγω ελλιπούς ή λανθασμένης κατανόησης.
- Οι ερωτήσεις είναι απλές και σύντομες και τα εξεταζόμενα θέματα είναι μέσα στις ανθρώπινες δυνατότητες προς απάντηση. Επιπλέον, όλες οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου δεν παρουσιάζουν δυσκολίες απάντησης εκ μέρους των ερωτώμενων, είτε σε επίπεδο δυνατότητας να θυμηθούν, είτε σε επίπεδο γνώσεων, είτε σε επίπεδο προσωπικών (κοινωνικώς μη κοινοποιημένων σε άγνωστους) θεμάτων και δεδομένων.
- Η ροή των ερωτήσεων του ερωτηματολογίου είναι ομαλή, ως επίσης και η αλληλουχία των προς διερεύνηση θεμάτων.
- Το ερωτηματολόγιο δεν περιέχει «καθοδηγητικές» (leading) και «διπλές» ερωτήσεις. Π.χ. ερωτήσεις του τύπου «Όλοι όσοι ρωτήσαμε μας είπαν ότι Εσείς».

Ειδικότερα τα επιμέρους εργαλεία πρωτογενούς έρευνας έχουν σχεδιαστεί σύμφωνα με την ακόλουθη δομή.

Πρωτογενής Έρευνα Α – Έρευνα Επιχειρήσεων

Η δομή του ερωτηματολογίου αποτελείται από οκτώ μέρη, που καλύπτουν:

- α) Τα στοιχεία κατάταξης της επιχείρησης (classification data) που αποτελούνται από βασικά στοιχεία ομαδοποίησης (τοπικά, κλαδικά και άλλα),
- β) τα στοιχεία απασχόλησης της επιχείρησης, που περιλαμβάνει τις ερωτήσεις για την μορφή απασχόλησης και τα τυπικά και τεχνικά προσόντα που απαιτούνται,
- γ) τα οικονομικά στοιχεία της επιχείρησης,
- δ) την παραγωγική δραστηριότητα και προβολή της επιχείρησης,
- ε) τα προβλήματα και ανάγκες της επιχείρησης,
- στ) τις πιστοποιήσεις διαδικασιών και προϊόντων,
- ζ) τη σύνδεση με το εξωτερικό περιβάλλον του κλάδου Χειροτεχνίας, και τέλος
- η) τα βασικά δημογραφικά στοιχεία του ιδιοκτήτη / διαχειριστή της επιχείρησης.

Περαιτέρω, ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην οριστικοποίηση των Ερωτηματολογίων πριν την έναρξη διεξαγωγής της έρευνας πεδίου (fieldwork), μέσα από ένα στάδιο πιλότου, έτσι ώστε το τελικό ερωτηματολόγιο να είναι οριστικό και να μην απαιτηθεί η τροποποίησή του σε μεταγενέστερη φάση.

Οι βασικές μορφές των ερωτήσεων είναι οι ερωτήσεις κλειστού τύπου έχοντας ως κύριο στόχο την καλύτερη κωδικοποίηση των δοθέντων ερωτηματολογίων, έτσι ώστε να είναι και πιο εύκολη η καταγραφή των αποτελεσμάτων τους. Εν προκειμένω, στα ερωτηματολόγια υπάρχουν ερωτήσεις κλειστού τύπου στις οποίες ο ερωτώμενος πρέπει να αξιολογήσει βάσει μιας πεντάβαθμης κλίμακας έντασης (Κλίμακα Likert), καθώς και ερωτήσεις κατάταξης / ιεράρχησης των διαθεσίμων επιλογών.

Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο Παράρτημα 4 του παρόντος.

Πρωτογενής Έρευνα Β – Έρευνα Συλλογικών Φορέων

Η δομή του ερωτηματολογίου αποτελείται από πέντε μέρη, και ειδικότερα:

- α) Τα στοιχεία κατάταξης της επιχείρησης (classification data) που αποτελούνται από βασικά στοιχεία ομαδοποίησης (τοπικά, κλαδικά και άλλα),
- β) Την απασχόληση και οικονομική δραστηριότητα μελών - επιχειρήσεων,
- γ) Την παραγωγική δραστηριότητα και προβολή των μελών - επιχειρήσεων,
- δ) Τα κρίσιμα θέματα του τομέα χειροτεχνίας και τις σχετικές προτάσεις, και τέλος
- ε) τα στοιχεία επικοινωνίας του φορέα.

Οι βασικές μορφές των ερωτήσεων είναι οι ερωτήσεις κλειστού τύπου έχοντας ως κύριο στόχο την καλύτερη κωδικοποίηση των δοθέντων ερωτηματολογίων, έτσι ώστε να είναι και πιο εύκολη η καταγραφή των αποτελεσμάτων τους. Εν προκειμένω, στα ερωτηματολόγια υπάρχουν ερωτήσεις κλειστού τύπου στις οποίες ο ερωτώμενος πρέπει να αξιολογήσει βάσει μιας πεντάβαθμης κλίμακας έντασης (Κλίμακα Likert), καθώς και ερωτήσεις κατάταξης / ιεράρχησης των διαθεσίμων επιλογών.

Και στις δύο περιπτώσεις των Πρωτογενών Ερευνών, ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στην

οριστικοποίηση των Ερωτηματολογίων πριν την έναρξη διεξαγωγής της έρευνας πεδίου (fieldwork) και τη διεξαγωγή πιλοτικού σταδίου της έρευνας, έτσι ώστε το τελικό ερωτηματολόγιο να είναι οριστικό και να μην απαιτηθεί η τροποποίησή του σε μεταγενέστερη φάση.

Γ.1.2 Φάση Β Συλλογή και ανάλυση των στοιχείων

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, το στάδιο αυτό περιλαμβάνει την ίδια την συλλογή και ανάλυση των δεδομένων. Οι πιο σημαντικές από τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται σε αυτό το βήμα είναι η επιλογή και η εκπαίδευση αυτών που παίρνουν τις συνεντεύξεις, η ταξινόμηση και η κωδικοποίηση των δεδομένων μέσω προγραμμάτων ανάλυσης δεδομένων.

Η κωδικογράφηση και η αξιολόγηση των ερωτηματολογίων θα γίνει μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή, ενώ κατά τη συμπερασματολογία θα ληφθούν υπόψη σημαντικές στατιστικές παράμετροι. Η διαμόρφωση και ανάπτυξη του συστήματος θα περιλαμβάνει την ενεργή ενασχόληση και επέμβαση σε επίπεδο πηγαίου κώδικα, βελτιώνοντας τη δυνατότητα εξαγωγής αρχείων με δημοφιλή προγράμματα επεξεργασίας αριθμητικών και στατιστικών δεδομένων (MS Excel, SPSS). Τα προαναφερθέντα προγράμματα είναι κατάλληλα να επεξεργαστούν το σύνολο των καταγεγραμμένων στοιχείων και να παράσχουν αξιόπιστα αποτελέσματα, καθώς είναι σχεδιασμένα για ερευνητικές δράσεις και αναλύσεις. Πρόσθετα, παρέχουν την δυνατότητα αυτόματης πινακοποίησης και διαγραμματικής απεικόνισης των αποτελεσμάτων.

Για την αξιολόγηση των προαναφερθέντων ερωτηματολογίων θα χρησιμοποιηθούν ορισμένοι βασικοί στατιστικοί δείκτες κατηγοριοποίησης των εκάστοτε δεδομένων, ενώ θα γίνει χρήση διαφόρων γραφημάτων έτσι ώστε να επιτευχθεί μια πλήρης απεικόνιση των επιμέρους αποτελεσμάτων. Η επιλογή των κατάλληλων αριθμητικών και γραφικών μεθόδων γίνεται με βάση τον τύπο μεταβλητής που θα παρουσιαστεί.

Η συλλογή αριθμητικών ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων είναι αναπόσπαστο μέρος κάθε ερευνητικής δραστηριότητας. Η στατιστική ανάλυση και επεξεργασία τους είναι απαραίτητη διαδικασία για την εξαγωγή συμπερασμάτων και τη λήψη αποφάσεων.

Σχετικά με την ανάλυση των στοιχείων, μεθοδολογικά θα χρησιμοποιηθούν γενικά παραδεκτές τεχνικές, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο της στατιστικής συμπερασματολογίας (statistical inference) επιτρέποντας την επαγωγή των δειγματικών ενδείξεων στον πληθυσμό. Ως τέτοιες τεχνικές εκτίμησης νοούνται οι εκτιμήσεις των διαστημάτων εμπιστοσύνης και οι έλεγχοι υποθέσεων. Επιπλέον, θα χρησιμοποιηθούν συμπληρωματικές μέθοδοι οι οποίες ελέγχουν την πληρότητα στοχαστικών υποθέσεων κάτω από την ισχύ των οποίων παρέχονται ακριβείς εκτιμήσεις και κατ' επέκταση ασφαλή συμπεράσματα.

Επιπροσθέτως, η μέθοδος η οποία θα ακολουθηθεί για την επεξεργασία των ερωτηματολογίων αφορά κυρίως την περιγραφική οικονομική στατιστική. Σκοπός της περιγραφικής στατιστικής είναι να δώσει μια συνοπτική παρουσίαση του δείγματος, καθώς επίσης και να ελέγξει την ορθότητα των τιμών.

Γ.1.3 Φάση Γ Παρουσίαση αποτελεσμάτων

Η συλλογή και ανάλυση των πληροφοριών θα οδηγήσει σε σαφή αποτελέσματα και συμπεράσματα σχετικά με τον Τομέα της Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας που θα

εξυπηρετήσουν την επακόλουθη σύνταξη των προτάσεων σχεδιασμού εργαλείων και δράσεων υποστήριξης, καθώς και για τη πιθανή κεφαλαιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας.

Γ2. Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις και Εργαλεία Ανάλυσης

Η συγκέντρωση και ανάλυση των δεδομένων της χαρτογράφησης ακολουθούν, όπως αναλύθηκε ανωτέρω, μία σειρά από Μεθοδολογικές Προσεγγίσεις για την παραγωγή των επιμέρους παραδοτέων σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα. Η υλοποίηση των προσεγγίσεων αυτών απαιτεί τη χρήση συγκεκριμένων ερευνητικών εργαλείων, τα οποία αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα.

A/A	Μεθοδολογική Προσέγγιση	Μεθοδολογικά / Ερευνητικά Εργαλεία
1	Έρευνα Γραφείου	Βιβλιογραφική Έρευνα και Ηλεκτρονική Επισκόπηση αξιόπιστων κρατικών, επιστημονικών και επιχειρηματικών πηγών πληροφόρησης
2	Έρευνα καταγραφής επαγγελματικών και συλλογικών φορέων χειροτεχνικών Επιχειρήσεων	Πρωτογενής Έρευνα με Δομημένο Ερωτηματολόγιο σε επιλεγμένο Κατάλογο Συλλογικών Φορέων και Σωματείων εκπροσώπησης των επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας
3	Έρευνα χαρτογράφησης των επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας και των αναγκών τους	Πρωτογενής Έρευνα με αντιπροσωπευτικό δείγμα ανά χώρο/ κλάδο/ μέγεθος επιχείρησης τουλάχιστον 500 επιχειρήσεων του τομέα Χειροτεχνίας και Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας
4	Διοργάνωση και υλοποίηση συνάντησης - εργαστηρίου φορέων και Αναθέτουσας Αρχής	Ενέργειες Προετοιμασίας, Υλοποίησης και Απολογισμού Δημοσίων Εκδηλώσεων

Πλέον των προαναφερθέντων, τα κυριότερα εργαλεία, τα οποία μπορούν, κατά τις ανάγκες της παρουσίασης των πορισμάτων των ερευνητικών ενεργειών, να χρησιμοποιηθούν από την Ομάδα Έργου για τη συλλογή, ανάλυση και παρουσίαση των δεδομένων είναι τα ακόλουθα:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ PARETO. Τα διαγράμματα Pareto απεικονίζουν σχηματικά και ποσοτικά τα αίτια που κυρίως ευθύνονται για την εμφάνιση ενός προβλήματος και βασίζονται στην αρχή του Pareto - κανόνας 80/20. Ουσιαστικά είναι μια γραφική παράσταση που διαχωρίζει τα λίγα αλλά ζωτικά αίτια ενός προβλήματος από τα πολλά που είναι απλώς αξιοσημείωτα. Τα διαγράμματα Pareto χρησιμοποιούνται για:

- Παρουσίαση των προβλημάτων ή των αιτιών τους, κατά σειρά σπουδαιότητας με βάση κάποιο συγκεκριμένο κριτήριο,
- Οπτική εικόνα της σημασίας που έχει η επίλυση ενός συγκεκριμένου προβλήματος και όχι άλλου που έχει εμφανείς ίσως, αλλά όχι σημαντικές επιπτώσεις,
- Απεικόνιση (πριν και μετά) των αποτελεσμάτων της προσπάθειας βελτίωσης της ποιότητας,
- Δυνατότητα συνδυασμού με ένα διάγραμμα αιτίου – αποτελέσματος.

ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ (RUN CHARTS). Τα run charts είναι διαγράμματα που καταγράφουν τη συμπεριφορά δύο μεταβλητών ή χαρακτηριστικών μέσα στο χρόνο και χρησιμοποιούνται: α) Για έλεγχο της προόδου μιας διαδικασίας, β) Για γραφική απεικόνιση μιας αριθμητικής σχέσης και γ) Για παρακολούθηση μεταβλητών με την πάροδο του χρόνου.

ΓΡΑΜΜΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ (LINE CHART). Το γραμμικό διάγραμμα έχει συνήθως τη μορφή μιας τεθλασμένης γραμμής ή συνδυασμού γραμμών όπου απεικονίζεται η μεταβολή ενός ή περισσότερων χαρακτηριστικών ή μεταβλητών με το χρόνο.

ΚΥΚΛΙΚΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΑ (PIE CHARTS). Με τα Pie – Charts απεικονίζεται συνήθως το ποσοστό συμμετοχής ενός παράγοντα, προϊόντος ή διαδικασίας σε ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα.

ΙΣΤΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (BAR CHARTS). Τα ιστογράμματα απεικονίζουν συγκριτικά μεγέθη κάποιων ποσών ή μεταβλητών μετρούμενα με μια κοινή μονάδα ή το πως ένα ποσόν μεταβάλλεται χρονικά. Αποτελούνται από μια σειρά στήλες και χρησιμοποιούνται για να παρέχουν την εικόνα μιας διαδικασίας ή μιας μεταβλητής σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Έτσι, μπορεί κανείς να σχηματίσει άμεση αντίληψη του προβλήματος. Κάθε διαδικασία παράγει ένα "προϊόν" με κάποιες πιθανές αποκλίσεις από μια μέση τιμή. Η απεικόνιση αυτών των αποκλίσεων με ιστογράμματα βοηθά τα μέλη μιας εργασιακής ομάδας να εντοπίσουν τα αίτια της απόκλισης από τη μέση τιμή.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ. Τα διαγράμματα αυτά υποδηλώνουν μια σχέση μεταξύ δύο μεταβλητών και χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό των σχέσεων μεταξύ μεταβλητών και στον εντοπισμό και αφαίρεση των αιτιών που προκαλούν ένα πρόβλημα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΡΟΗΣ (FLOW CHARTS). Τα διαγράμματα ροής χρησιμοποιούν συγκεκριμένα σύμβολα για να απεικονίσουν το είδος της εργασίας που περιγράφεται. Η ανάλυση ενός διαγράμματος ροής και η προσεκτική μελέτη του, οδηγούν στον εντοπισμό περιττών εργασιών, επαναλήψεων ή επικαλύψεων εργασίας. Η σύνταξη διαγραμμάτων ροής είναι χρονοβόρα, αλλά είναι και η πιο ακριβής απεικόνιση μιας διαδικασίας και μπορεί να χρησιμοποιηθεί παντού.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΙΤΙΟΥ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ (cause - effects diagrams). Το διάγραμμα αιτίου – αποτελέσματος παριστά τη σχέση μεταξύ ενός "συμπτώματος" και των πιθανών "αιτιών" που το προκαλούν. Τα αίτια που προκαλούν ένα πρόβλημα μπορούν να είναι πάρα πολλά και να ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες έτσι ώστε να είναι αδύνατη η ταυτόχρονη επίλυσή τους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Βιβλιογραφία – Αρθρογραφία - Έρευνες**

1. Covarrubia, Patricia (2019) *Geographical Indications of traditional handicrafts: a cultural element in a predominantly economic activity*. International Review of Intellectual Property and Competition Law.
2. European Parliamentary Research Service, Geographical indications for non-agricultural products Cost of Non-Europe Report, November 2019.
3. Fredriksen, Kaja; Runst, Petrik; Bizer, Kilian (2017) : Masterful Meisters? Voluntary Certification and Quality in the German Crafts Sector, ifh Working Paper, No. 3 (2017), Volkswirtschaftliches Institut für Mittelstand und Handwerk an der Universität Göttingen (ifh), Göttingen
4. INNOCRAFTS – INNOvating entrepreneurship policies in the CRAFTS sector, The Artistic Crafts Sector in Europe: Operative Plans and Strategic Visions, October 2014
5. Michaelsen, F., Hill, J., Buckingham, S. et al. (6 more authors) (2021) Study on control and enforcement rules for geographical indication (GI) protection for non-agricultural products in the EU. Report. Publication Office of the European Union , Luxembourg.
6. Mignosa, Anna, and Priyatej Kotipalli. A Cultural Economic Analysis Of Craft, Palgrave Macmillan Cham, 2019
7. Sadowy Katarzyna, Brodowicz Dominika P. (2021). New Craft Production in Europe - between Creative Class and Industrial Manufacturing, European Research Studies Journal Volume XXIV Issue 3B, 896-920
8. WCC Europe, A manifesto towards a european strategy for craft, 2019
9. Woolley, M., Sabiescu, A., Waelde, C., Cummings, C. Modest, W., Konniger, S., Wippo, M., van Dijk, D. 2015. The Use of Craft Skills in New Contexts. Coventry, UK: Coventry University. (RICHES European project Deliverable D5.1). Available at <http://resources.riches-project.eu/d5-1-the-use-of-craft-skills-in-new-contexts/>
10. Yang Y, Shafi M, Song X, Yang R. Preservation of Cultural Heritage Embodied in Traditional Crafts in the Developing Countries. A Case Study of Pakistani Handicraft Industry. *Sustainability*. 2018; 10(5):1336
11. Zappalaglio, A., Guerrieri, F. & Carls, S. Sui Generis Geographical Indications for the Protection of Non-Agricultural Products in the EU: Can the Quality Schemes Fulfil the Task?, C 51, 31–69 (2020)

12. Μακρής, Κ. Α., (1981) Ελληνική Καλλιτεχνική Παράδοση και Σύγχρονη Χειροτεχνία, ΕΟΜΜΕΧ, Αθήνα

Νομοθετικά Κείμενα και Θεσμικά Κείμενα ΕΕ

1. Arrêté du 24 décembre 2015 fixant la liste des métiers d'art, en application de l'article 20 de la loi no 96-603 du 5 juillet 1996 relative au développement et à la promotion du commerce et de l'artisanat
2. Gesetz zur Ordnung des Handwerks (Handwerksordnung), 17.09.1953
3. Legge Regionale (Regione Lazio) 17 Febbraio 2015
4. Legge Regionale (Regione Puglia) 5 Agosto 2013 n. 24
5. Legge Regionale (Regione Veneto) 8 Ottobre 2018 n. 34
6. Legge Regionale (Regione Veneto), 23 Dicembre 1994 n. 70
7. Legge Regionale (Regione Abruzzo), 30 Ottobre 2009
8. Legge Regionale (Regione Basilicata) 12 Agosto 2015, n. 29
9. Malta Commerce Department, Proposals for updating Crafts Regulations in Line with the Malta Crafts Act, April 2021
10. Malta Crafts Act, ACT XXVI of 2020, 9th November, 2020
11. Ευρωπαϊκή Επιτροπή - DG GROW F3 (Intellectual Property), INCEPTION IMPACT ASSESSMENT, Ref. Ares(2020)7158775 - 27/11/2020.
12. Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM(2014) 477 final, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ: Προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ευρώπης, 22/7/2014.
13. Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM(2020) 760 final, ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ πλήρης αξιοποίηση του ενωσιακού δυναμικού καινοτομίας Σχέδιο δράσης για τη διανοητική ιδιοκτησία με σκοπό τη στήριξη της ανάκαμψης και της ανθεκτικότητας της ΕΕ, 25/11/2020
14. Ευρωπαϊκή Επιτροπή COM(2022) 174 final, Proposal for a REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL on geographical indication protection for craft and industrial products and amending Regulations (EU) 2017/1001 and (EU) 2019/1753 of the European Parliament and of the Council and Council Decision (EU) 2019/1754, 13/4/2022.

15. Π.Δ. υπ' αριθμ. 5/2022. ΦΕΚ 18/Α/4-2-2022. Οργανισμός Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

Ιστοσελίδες Φορέων και Πληροφόρησης

1. <http://www.meci.gov.cy/meci/chs/chs.nsf/home2/home2?openform>
2. <http://www.unma.fr/>
3. <https://craftscouncil.nl/en/>
4. <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/sme-best-practices/SBA/index.cfm>
5. <https://esco.ec.europa.eu/el/classification/occupation?uri=http://data.europa.eu/esco/isco/C731>
6. <https://esco.ec.europa.eu/el/classification/skills?uri=http://data.europa.eu/esco/isc-ed-f/0214/>
7. <https://maltacrafts.gov.mt/>
8. <https://projects2014-2020.interregeurope.eu/craftscore/>
9. <https://www.ateliersdart.com/index.php>
10. <https://www.craftingeurope.com/>
11. <https://www.craftscotland.org/>
12. <https://www.craftscouncil.org.uk/>
13. <https://www.dcci.ie/>
14. <https://www.ggb.gr/%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82%20-%20%CE%9B%CE%B5%CF%85%CE%BA%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1>
15. <https://www.journeesdesmetiersdart.fr/>
16. <https://www.minedu.gov.gr/tehniki-ekpaideusi-2/stoixeia-epal-p-epal-ek/perigrati-tomeon-eidikotiton/tomeas-efarmosmenon-texnon/>
17. <https://www.norwegiancrafts.no/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - Κατάλογος Αξιολογούμενων ΚΑΔ κατά Κλάδο Χειροτεχνίας

Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών

- 90.03.11.01 Υπηρεσίες αγιογράφου

Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ

- 32.99.55 Κατασκευή τεχνητών ανθέων, διακοσμητικών φυλλωμάτων και φρούτων και μερών τους
- 32.99.59 Κατασκευή διαφόρων άλλων ειδών π.δ.κ.α."

Αργυροχρυσοχοϊά – Χρυσοχοϊά: Αργυρά και χρυσά κοσμήματα κατασκευαζόμενα με παραδοσιακές – χειροτεχνικές τεχνικές.

- 32.12.13 Κατασκευή ειδών κοσμηματοποιίας και μερών τους, ειδών χρυσοχοϊας ή αργυροχοϊας και μερών τους
- 32.12.13.01 Κατασκευή ειδών από άργυρο
- 32.12.13.02 Κατασκευή ειδών χρυσοχοϊας
- 32.12.13.03 Κατασκευή εξαρτημάτων για κοσμήματα από άργυρο (σύρματος, φύλλων, σωλήνων, χυτών κλπ)
- 32.12.13.04 Κατασκευή εξαρτημάτων χρυσοχοϊας (σύρματος, φύλλων, σωλήνων, χυτών κλπ)
- 32.12.13.05 Κατασκευή σκευών από άργυρο
- 32.12.13.06 Κατασκευή χρυσών καδενών
- 32.12.13.07 Κατασκευή χρυσών και αργυρών κοσμημάτων

Δερματοτεχνία: Χειροποίητα δερμάτινα είδη δώρων, αντικείμενα οικιακής και ατομικής χρήσης, χειροποίητη βιβλιοδεσία

- 15.12.10.00 Κατασκευή ειδών σελοποιίας και σαγής – Αποσκευών, τσαντών και παρόμοιων ειδών – Άλλων δερμάτινων ειδών
- 15.12.11 Κατασκευή ειδών σελοποιίας και σαγής για κάθε ζώο, από κάθε υλικό
- 15.12.11.01 Κατασκευή ειδών σαγής και παρόμοιων ειδών
- 15.12.11.02 Κατασκευή ειδών σαγματοποιίας
- 15.12.12 Κατασκευή αποσκευών, τσαντών και παρόμοιων ειδών, από δέρμα, ανασχηματισμένο δέρμα, πλαστικά φύλλα, υφαντικές ύλες, βουλκανισμένη ίνα ή χαρτόνι· συνόλων ειδών ταξιδιού με είδη για την ατομική περιποίηση, το ράψιμο, το καθάρισμα των υποδημάτων και ενδυμάτων

Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής

- 23.41.11.01 Κατασκευή διακοσμητικών πινακιδίων, πινακίων, αγγείων κλπ με διακόσμηση, από πορσελάνη

Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες

- 23.41.11.02 Παραγωγή ειδών πορσελάνης, φαγεντιανών και διακοσμημένων κεραμικών ειδών
- 23.41.13 Κατασκευή αγαλματιδίων και άλλων αντικειμένων διακόσμησης από κεραμική ύλη
- 23.41.13.01 Κατασκευή διακοσμητικών πινακιδίων από κεραμικές ύλες εκτός από πορσελάνη

Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί

- 17.29.1 Κατασκευή άλλων ειδών από χαρτί και χαρτόνι
- 17.29.11 Κατασκευή ετικετών από χαρτί ή χαρτόνι"

Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες

- 32.20.11 Κατασκευή πιάνων και άλλων έγχορδων μουσικών οργάνων με κλίμακα πλήκτρων
- 32.20.12 Κατασκευή άλλων έγχορδων μουσικών οργάνων
- 32.20.13 Κατασκευή εκκλησιαστικών οργάνων με κλίμακα πλήκτρων, αρμόνιων και παρόμοιων οργάνων, ακορντεόν και παρόμοιων οργάνων, φουσαρμόνικων, πνευστών οργάνων
- 32.20.14 Κατασκευή μουσικών οργάνων ή οργάνων με κλίμακα πλήκτρων, ο ήχος των οποίων παράγεται ή πρέπει να ενισχύεται με ηλεκτρικά μέσα
- 32.20.15 Κατασκευή άλλων μουσικών οργάνων
- 32.20.16 Κατασκευή μετρονόμων, διαπασών και πνευστών διαπασών· μηχανισμών για μουσικά κουτιά· χορδών μουσικών οργάνων
- 32.20.20 Κατασκευή μερών και εξαρτημάτων μουσικών οργάνων "

Κεραμική –Αγγειοπλαστική

- 23.41.1 Κατασκευή κεραμικών ειδών οικιακής χρήσης και κεραμικών διακοσμητικών ειδών

- 23.41.11 Κατασκευή επιτραπέζιων σκευών, μαγειρικών σκευών, άλλων οικιακών ειδών και ειδών καλλωπισμού από πορσελάνη
- 23.41.12 Κατασκευή επιτραπέζιων σκευών, μαγειρικών σκευών, άλλων οικιακών ειδών και ειδών καλλωπισμού εκτός από πορσελάνη
- 23.41.12.01 Κατασκευή πήλινων αγγείων γενικά, χωρίς διακόσμηση
- 23.41.12.03 Κατασκευή πινακίων, αγγείων κλπ, από κεραμικές ύλες εκτός από πορσελάνη "

Κηροπλαστική τέχνης

- 32.99.54 Κατασκευή κεριών, κηρωμένων φτιλιών φωτισμού και παρόμοιων ειδών

Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα

- 32.40.11 Κατασκευή κουκλών που αναπαριστούν μόνο ανθρώπινες υπάρξεις
- 32.40.12 Κατασκευή παιχνιδιών που αναπαριστούν ζώα ή μη ανθρώπινες υπάρξεις
- 32.40.32 Κατασκευή συναρμολογούμενων παιχνιδιών-σπαζοκεφαλιών
- 32.40.39 Κατασκευή παιχνιδιών κάθε είδους π.δ.κ.α.
- 32.99.59.03 Κατασκευή μπομπονιέρων και παρόμοιων ειδών γάμων και βαπτίσεων"

Μεταλλοτεχνία: Μεταλλοπλαστική, είδη διακόσμησης και χρήσης, χυτευτά ή από σφυρήλατο άργυρο, σίδηρο, μπρούντζο, χαλκό ή άλλα κράματα, επάργυρα και επίχρυσα και εκκλησιαστικά αντικείμενα.

- 25.99.23 Κατασκευή εξαρτημάτων για εξώφυλλα (ντοσιέ) ή φακέλους κινητών φύλλων, συνδετήρων εγγράφων και παρόμοιων ειδών γραφείου, καθώς και συνδετήρων συρραφής σε πλακέτες, από κοινά μέταλλα
- 25.99.24 Κατασκευή αγαλματιδίων και άλλων ειδών διακόσμησης, κάδρων για φωτογραφίες, πίνακες ή παρόμοια είδη και καθρεπτών, από κοινά μέταλλα
- 25.99.24.01 Κατασκευή μεταλλικών κορνιζών
- 25.99.25 Κατασκευή κλειστρών, συναρμογών τους, πορπών, πορπών κλειστρών, πορπών με περόνη (αγκραφών), αγκίστρων, κοπιτσών και παρόμοιων ειδών, από κοινά μέταλλα, για ενδύματα, υποδήματα ή για κάθε κατασκευή καψουλίων σωληνωτών ή με σχιστό στέλεχος, από κοινά μέταλλα χαντρών και πούλιων, από κοινά μέταλλα
- 32.12.14 Κατασκευή άλλων ειδών από πολύτιμα μέταλλα, ειδών από φυσικά ή καλλιεργημένα μαργαριτάρια, πολύτιμους ή ημιπολύτιμους λίθους

Μπατίκ

- 13.30.13 Υπηρεσίες βαφής υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα)

Ξυλοτεχνία: Έπιπλα παραδοσιακής μορφής, διακοσμητικά ή χρηστικά είδη σκαλιστά, ξυλόγλυπτα ή στον τόρνο, εκκλησιαστική ξυλόγλυπτική, σαγματοποιία, βαρελοποιία.

- 31.09.12 Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στο καθιστικά⁶⁴
- 31.09.13 Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α.
- 16.2 Κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής
- 16.24.00.00 Κατασκευή ξύλινων εμπορευματοκιβωτίων
- 16.24.12 Κατασκευή βαρελιών και προϊόντων βαρελοποιίας, από ξύλο
- 16.24.12.01 Κατασκευή ξύλινων βαρελιών
- 16.24.13 Κατασκευή άλλων ξύλινων εμπορευματοκιβωτίων και μερών τους
- 16.24.13.01 Κατασκευή κουτιών από λεπτό ξύλο
- 16.29.1 Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο
- 16.29.11 Κατασκευή εργαλείων, στελεχών εργαλείων, λαβών εργαλείων, στελεχών και λαβών για σκούπες ή βούρτσες, στοιχείων για την κατασκευή πιπών, καλαποδιών για μπότες ή παπούτσια, από ξύλο
- 16.29.11.01 Κατασκευή ξύλινων καλαποδιών και τακουνιών
- 16.29.11.02 Κατασκευή ξύλινων υφαντικών χτενιών
- 16.29.12 Κατασκευή επιτραπέζιων και μαγειρικών σκευών, από ξύλο
- 16.29.13 Κατασκευή ξύλινων ψηφιδοθετημάτων και ενθετικής ξύλινης διακόσμησης επίπλων, θηκών για κοσμήματα ή μαχαιροπίρουνα, αγαματίων και άλλων διακοσμητικών ειδών, από ξύλο
- 16.29.13.01 Κατασκευή ξύλινων ψηφιδωτών
- 16.29.14 Κατασκευή ξύλινων κορνιζών για πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες, καθρέπτες ή παρόμοια αντικείμενα, και άλλων ειδών από ξύλο
- 16.29.14.01 Κατασκευή ξύλινων κορνιζών
- 16.29.14.02 Κατασκευή ξύλινων κουρτινόβεργων

⁶⁴ Ο ΚΑΔ 31.09.12 «Κατασκευή ξύλινων επίπλων που χρησιμοποιούνται σε κρεβατοκάμαρες, τραπεζαρίες και στο καθιστικά» και 31.09.13 «Κατασκευή ξύλινων επίπλων π.δ.κ.α.», οι οποίοι εντάσσονται στον κλάδο της Ξυλοτεχνίας, καταγράφηκε αρχικά επί του συνόλου των επιχειρήσεων επιπλοποιίας και ακολούθως τα αποτελέσματα του έλαβαν επεξεργασίας για την κατά το δυνατόν αποτύπωση των βιοτεχνικών επιχειρήσεων.

- 16.29.14.03 Κατασκευή ξύλινων μικροαντικειμένων

Ραπτική: Ραπτική παραδοσιακών στολών, ενδυμασιών και αμφίων.

- 14.12.30.01 Κατασκευή ιερατικών ενδυμασιών, αμφίων και παρόμοιων ειδών
- 14.13.40 Ανακατασκευή μεταχειρισμένων ενδυμάτων και άλλων μεταχειρισμένων ειδών
- 14.13.50 Κατασκευή άλλων εξωτερικών ενδυμάτων
- 14.13.50.01 Κατασκευή γαμπριάτικων ενδυμάτων
- 14.13.50.02 Κατασκευή νυφικών ενδυμάτων
- 14.19.13 Κατασκευή ειδών γαντοποιίας (κοινών γαντιών, γαντιών που αφήνουν γυμνές τις άκρες των δακτύλων και των γαντιών χωρίς υποδιαίρεση δακτύλων που έχουν υποδοχή μόνο για τον αντίχειρα), πλεκτών ή κροσέ
- 14.19.21.01 Κατασκευή βρεφικών βαπτιστικών ενδυμάτων, όχι πλεκτών ή κροσέ
- 14.19.23.03 Κατασκευή μαντιλιών κεφαλής (πολυτελείας ή όχι) και παρόμοιων ειδών

Σμαλτοτεχνία

- 20.30.21.00 Παραγωγή παρασκευασμένων χρωστικών ουσιών, αδιαφανοποιητών και χρωμάτων, υαλωδών σμάλτων και επιστρώσεων, επικαλυμμάτων κεραμεικής, υγρών λούστρων και παρόμοιων ειδών τριμμένου γυαλιού

Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών

- 32.99.55 Κατασκευή τεχνητών ανθέων, διακοσμητικών φυλλωμάτων και φρούτων και μερών τους
- 32.99.55.01 Κατασκευή τεχνητών ανθέων

Υαλουργία τέχνης: φουσητά, βιτρό κλπ

- 23.13.13 Κατασκευή γυάλινων ειδών, επιτραπέζιων ή μαγειρικών, καλλωπισμού, γραφείου, εσωτερικής διακόσμησης και παρόμοιων
- 23.13.92 Υπηρεσίες τελειοποίησης (φινιρίσματος) γυάλινων δοχείων
- 23.19.12 Κατασκευή κυβόλιθων, τούβλων, πλακακιών και άλλων ειδών από πρεσσαριστό ή χυτό γυαλί, γυαλιών συναρμολογημένων σε διακοσμητικά υαλοστάσια (βιτρό)-πολυκυψελωτού ή αφρώδους γυαλιού σε κύβους, πλάκες ή παρόμοιες μορφές
- 23.19.26 Κατασκευή ειδών από γυαλί π.δ.κ.α.
- 23.19.26.01 Κατασκευή άλλων μικροαντικειμένων από γυαλί "

Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών

- 23.70.1 Κοπή, μορφοποίηση και τελική επεξεργασία λίθων
- 32.12.99.07 Υπηρεσίες χάραξης πολύτιμων μετάλλων ειδών κοσμηματοποιίας, χρυσοχοΐας, αργυροχοΐας "

Χειροτεχνία υφάσματος: Υφαντουργία, ταπητουργία κόμβων, σταμπωτά χειρός, μεταξοϋφαντά, ταπισσερί κιλιμιού.

- 13.30.14 Υπηρεσίες τυπώματος υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα)
- 13.30.19 Άλλες υπηρεσίες τελειοποίησης (φινιρίσματος) υφασμάτων και κλωστοϋφαντουργικών ειδών (περιλαμβάνονται και τα ενδύματα)
- 13.30.19.01 Υπηρεσίες δημιουργίας πλισέδων σε υφάσματα
- 13.30.19.02 Υπηρεσίες κατασκευής κουμπότρυπων
- 13.30.19.03 Υπηρεσίες κεντήματος έτοιμων ενδυμάτων
- 13.30.19.04 Υπηρεσίες κολλαρίσματος κλωστοϋφαντουργικών ειδών
- 13.30.19.05 Υπηρεσίες μανταρίσματος κλωστοϋφαντουργικών ειδών
- 13.92.16 Κατασκευή άλλων οικιακών ειδών π.δ.κ.α., συνόλων υφαντών υφασμάτων και νημάτων που προορίζονται για κουβέρτες, ταπετσαρίες και παρόμοια είδη
- 13.92.16.01 Κατασκευή εγχώριων οικιακών υφαντών
- 13.93.11 Κατασκευή χαλιών και άλλων υφαντικών καλυμμάτων δαπέδου, με κόμπους

Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική

- 13.99.11 Κατασκευή τουλιών και άλλων δικτυωτών υφασμάτων, στα οποία δεν περιλαμβάνονται τα υφασμένα, πλεκτά ή κροσέ υφάσματα δαντελών σε τόπια, σε ταινίες ή σε αυτοτελή διακοσμητικά σχέδια
- 13.99.12 Κατασκευή κεντημάτων σε τόπια, σε ταινίες ή σε αυτοτελή διακοσμητικά σχέδια
- 13.99.19 Κατασκευή άλλων κλωστοϋφαντουργικών και υφαντουργικών προϊόντων π.δ.κ.α.

Ψαθοπλεκτική: Καλαθοπλεκτική, είδη επίστρωσης, διακοσμητικά και λειτουργικά είδη από ψάθα

- 16.29 Κατασκευή άλλων προϊόντων από ξύλο· κατασκευή ειδών από φελλό και ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής

- 16.29.25.01 Κατασκευή κοφινιών και ψαθών
- 16.29.2 Κατασκευή ειδών από φελλό, άχυρο ή άλλα υλικά σπαρτοπλεκτικής, ειδών καλαθοπλεκτικής
- 16.29.25 Κατασκευή μεταποιημένων ειδών από άχυρο, σπάρτο ή άλλα υλικά σπαρτοπλεκτικής, ειδών καλαθοπλεκτικής
- 31.09.14 Κατασκευή επίπλων από πλαστικές ύλες ή από άλλα υλικά (όπως π.χ. από καλάμια, λυγαριές ή μπαμπού)
- 31.09.14.01 Κατασκευή πλεκτών επίπλων

Ψευδοκόσμημα

- 32.13.10 Κατασκευή κοσμημάτων απομίμησης και συναφών ειδών
- 32.13.10.01 Κατασκευή κοσμημάτων από πλαστικό, ύφασμα, ξύλο, όστρακα, μη πολύτιμες πέτρες, κοινά μέταλλα και άλλα υλικά – να μπει στη λίστα

Ψηφιδωτά

- 23.19.26.02 Κατασκευή ψηφιδωτών από γυαλί
- 23.70.12.01 Κατασκευή ψηφιδωτών από λαξευτούς λίθους

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2 – Δεδομένα EUROSTAT αναφορικά με την παραγωγή προϊόντων που συνδέονται με τους εξεταζόμενους ΚΑΔ

Κωδικός και Όνομα Προϊόντος (PRCCODE Eurostat)	Έτος	Εξαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εξαγωγών	Εισαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εισαγωγής	Ποσότητα Παραγωγής	Αξία Παραγωγής	Μονάδα	Ισοζύγιο
13991130 -Τούλια και άλλα διχτυωτά υφάσματα (εκτός από υφαντά, πλεκτά ή κροσέ)	2010	0	2.389.080	0	1.266.110	:	:	-	1.122.970
	2015	:	2.535.750	:	1.196.980	:	:	:	1.338.770
	2020	:	1.080.619	:	1.224.531	:	1.000.804	:	-143.912
13991170 - Χειροποίητη δαντέλα σε κομμάτια, σε λωρίδες ή σε μοτίβα	2010	0	3.700	0	4.220	:	:	-	-520
	2015	:	550	:	8.140	:	0	:	-7.590
	2020	:	0	:	913	:	0	:	-913
13991230 - Κέντημα σε κομμάτια, σε λωρίδες ή σε μοτίβα	2010	0	25.020	0	195.110	:	0	-	-170.090
	2015	:	180.430	:	84.150	:	0	:	96.280
	2020	:	1.219	:	37.847	:	0	:	-36.628
13991250 - Βαμβακερό κέντημα σε κομμάτια, σε λωρίδες ή σε μοτίβα (εκτός από το κέντημα χωρίς εμφανές υποβαθρο)	2010	0	703.670	0	910.740	:	:	-	-207.070
	2015	:	536.180	:	724.460	:	:	:	-188.280
	2020	:	573.883	:	765.668	:	0	:	-191.785
13991270 - Κέντημα υφασμάτων σε κομμάτια, σε λωρίδες ή σε μοτίβα (εξααιρουμένου χωρίς ορατό υποβαθρο, βαμβάκι)	2010	0	2.785.770	0	4.155.110	:	5.331.846	-	-1.369.340
	2015	:	2.669.360	:	2.836.170	:	3.910.585	:	-166.810
	2020	:	2.223.532	:	1.545.624	:	3.583.004	:	677.908
14191300 - Γάντια, γάντια και γάντια από πλεκτά ή κροσέ υφάσματα	2010	431.403	237.170	2.648.012	2.815.090	:	:	pa	-2.577.920
	2015	162.404	157.290	3.395.942	3.102.930	0	0	pa	-2.945.640
	2020	2.911.783	1.281.015	11.045.308	5.637.206	0	0	pa	-4.356.191
14192100 - Βρεφικά ρούχα και αξεσουάρ, από υφάσματα, μη πλεκτά ή κροσέ (για παιδιά ύψους <= 86 cm) συμπεριλαμβανομένων γιλέκων, ρομπών, εσωρούχων, στρώσεων, πετσετών, γαντιών και εξωτερικών ενδυμάτων	2010	0	3.518.350	0	16.960.000	:	2.868.758	-	-13.441.650
	2015	:	:	:	:	:	:	:	:
	2020	:	:	:	:	:	:	:	:
15121100 - Σέλες και ιμάντες για κάθε ζώο κατασκευασμένες από οποιοδήποτε υλικό (συμπεριλαμβανομένων ιχνών, καλωδίων, μαξιλαριών για τα	2010	0	36.200	0	3.651.420	:	0	-	-3.615.220
	2015	:	48.150	:	3.885.900	:	:	:	-3.837.750
	2020	:	:	:	:	:	:	:	:

Κωδικός και Όνομα Προϊόντος (PRCCODE Eurostat)	Έτος	Εξαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εξαγωγών	Εισαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εισαγωγής	Ποσότητα Παραγωγής	Αξία Παραγωγής	Μονάδα	Ισοζύγιο
γόνατα, ρύγχος, πανακίων για σέλα, τσαντών για σέλα, παλτών σκύλων και παρόμοια)									
15121210 - Μπαούλα, βαλίτσες, νεσεσέρ, χαρτοφύλακες, σχολικές τσάντες και παρόμοια δοχεία από δέρμα, σύνθετο δέρμα, λουστρίνι, πλαστικά, υφαντικές ύλες, αλουμίνιο ή άλλα υλικά	2010	:	1.407.240	:	25.974.430	:	:	p/st	-24.567.190
	2015	:	881.150	:	22.734.570	:	:	p/st	-21.853.420
	2020	:	3.013.746	:	22.780.433	21.985	365.395	p/st	-19.766.687
16241200 - Βαρέλια, βαρέλια, δεξαμενές, μπιανιέρες και προϊόντα χαλκού και τα μέρη τους από ξύλο (συμπεριλαμβανομένων των ραβδίων)	2010	71.200	162.740	142.000	1.135.110	:	:	kg	-972.370
	2015	20.100	28.180	184.200	1.505.210	:	:	kg	-1.477.030
	2020	7.956	16.236	103.147	1.392.185	:	:	kg	-1.375.949
16241320 - Θήκες, κιβώτια, κιβώτια, τύμπανα και παρόμοιες συσκευασίες από ξύλο (εκτός από τα τύμπανα καλωδίων)	2010	133.200	271.630	4.598.200	1.949.800	10.098.098	7.946.270	kg	-1.678.170
	2015	186.200	323.050	3.329.800	1.629.920	18.734.529	15.586.679	kg	-1.306.870
	2020	127.504	148.352	1.577.234	1.015.789	20.301.819	17.007.171	kg	-867.437
16291130 - Εργαλεία, σώματα και λαβές εργαλείων και σώματα και λαβές για σκούπες ή βούρτσες από ξύλο. μπότες και παπούτσια και δέντρα από ξύλο	2010	5.000	14.120	497.500	831.210	246.290	513.485	kg	-817.090
	2015	15.800	35.760	462.400	736.370	:	:	kg	-700.610
	2020	31.898	54.628	719.786	880.955	:	:	kg	-826.327
16291200 - Επιτραπέζια και μαγειρικά σκεύη από ξύλο	2010	19.900	93.830	793.800	2.149.830	0	0	kg	-2.056.000
	2015	16.600	129.700	602.300	2.043.180	:	:	kg	-1.913.480
	2020	408.549	1.021.102	2.862.799	5.777.204	0	0	kg	-4.756.102
16291300 - Ξύλο μαρκετερί και ένθετο ξύλο. Κασετίνες και θήκες για κοσμήματα ή μαχαιροπίρουνα και παρόμοια είδη. αγαλματίδια και άλλα στολίδια. Σχάρες για παλτό ή καπέλα. δίσκοι επιστολών γραφείου, δίσκοι στάχτης, θήκες για στυλό, βάσεις μελανιού	2010	11	565.400	679	5.876.830	:	1.960.467	-	-5.311.430
	2015	:	640.870	:	3.996.480	:	1.689.503	:	-3.355.610
	2020	:	1.185.240	:	4.189.875	:	935.887	:	-3.004.635
16291420 - Ξύλινα πλαίσια για πίνακες ζωγραφικής, φωτογραφίες, καθρέφτες ή παρόμοια αντικείμενα	2010	:	380.450	:	4.010.530	328.637	799.953	m	-3.630.080
	2015	:	116.630	:	2.107.950	853.340	1.848.285	m	-1.991.320
	2020	:	40.715	:	2.053.168	432.823	900.147	m	-2.012.453
20302130 - Παρασκευασμένες χρωστικές ουσίες, αδιαφανείς,	2010	16.200	142.750	780.700	1.963.200	0	0	kg	-1.820.450
	2015	68.600	241.500	441.700	1.327.980	0	0	kg	-1.086.480

Κωδικός και Όνομα Προϊόντος (PRCCODE Eurostat)	Έτος	Εξαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εξαγωγών	Εισαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εισαγωγής	Ποσότητα Παραγωγής	Αξία Παραγωγής	Μονάδα	Ισοζύγιο
χρώματα και παρόμοια παρασκευάσματα για κεραμικά, επισμάλτωση ή γυαλί	2020	948.496	989.490	702.965	1.483.157	0	0	kg	-493.667
23411130 - Επιτραπέζια και μαγειρικά σκεύη από πορσελάνη ή πορσελάνη (εκτός από ηλεκτροθερμικές συσκευές, μύλους καφέ ή μπαχαρικών με μεταλλικά μέρη)	2010	774.900	2.755.650	13.138.200	24.190.500	0	0	kg	-21.434.850
	2015	402.400	1.886.390	7.843.900	16.789.550	0	0	kg	-14.903.160
	2020	464.687	2.607.346	6.108.749	14.054.186	0	0	kg	-11.446.840
23411150 - Είδη οικιακής χρήσης και τουαλέτας, από πορσελάνη	2010	56.900	211.320	457.500	1.260.470	0	0	kg	-1.049.150
	2015	40.200	234.070	226.600	1.130.010	0	0	kg	-895.940
	2020	44.806	328.748	68.667	566.407	0	0	kg	-237.659
23411210 - Κεραμικά επιτραπέζια σκεύη, άλλα είδη οικιακής χρήσης : κοινή κεραμική	2010	7.400	63.800	1.355.900	1.558.610	:	:	kg	-1.494.810
	2015	22.400	18.890	120.100	385.420	:	:	kg	-366.530
	2020	54.975	255.507	189.830	510.616	:	:	kg	-255.109
23411230 - Επιτραπέζια σκεύη από κεραμικά, άλλα είδη οικιακής χρήσης : πέτρινα σκεύη	2010	14.000	87.730	1.924.300	3.020.080	0	0	kg	-2.932.350
	2015	9.000	48.320	1.081.100	1.973.690	0	0	kg	-1.925.370
	2020	16.498	54.655	1.042.758	2.308.844	0	0	kg	-2.254.189
23411250 - Κεραμικά επιτραπέζια σκεύη, άλλα είδη οικιακής χρήσης : πηλίνα ή λεπτά αγγεία	2010	228.000	665.760	3.948.000	4.345.390	62.566	383.736	kg	-3.679.630
	2015	133.000	389.310	698.600	1.663.390	386.250	1.165.691	kg	-1.274.080
	2020	52.679	167.635	634.497	1.408.580	:	:	kg	-1.240.945
23411290 - Επιτραπέζια σκεύη από κεραμικά, άλλα είδη οικιακής χρήσης	2010	45.900	204.090	1.774.400	1.718.900	0	0	kg	-1.514.810
	2015	29.300	175.180	327.100	1.011.530	0	0	kg	-836.350
	2020	102.312	170.547	325.109	930.584	0	0	kg	-760.037
23411330 - Αγαλματίδια και άλλα διακοσμητικά είδη, από πορσελάνη	2010	0	52.050	0	2.947.980	:	0	-	-2.895.930
	2015	:	204.340	:	1.520.840	:	0	:	-1.316.500
	2020	:	209.548	:	1.045.673	:	0	:	-836.125
23411350 - Κεραμικά αγαλματίδια και άλλα διακοσμητικά είδη	2010	0	685.770	0	7.182.980	:	557.630	-	-6.497.210
	2015	:	539.810	:	4.879.250	:	463.845	:	-4.339.440
	2020	:	383.838	:	4.891.132	:	:	:	-4.507.294
32121330 - Τεχνουργήματα κοσμημάτων και μέρη τους από πολύτιμα μέταλλα (συμπεριλαμβανομένων των επιμεταλλωμένων, επενδυμένων)	2010	8.877.192	38.744.920	43.934.796	59.119.680	:	31.928.199	-	-20.374.760
	2015	:	36.583.910	:	47.531.760	:	31.336.734	:	-10.947.850
	2020	:	25.911.289	:	34.021.905	:	17.541.329	:	-8.110.616
32121351 - Είδη χρυσοχοΐας ή αργυροχοΐας, είδη από ασήμι	2010	3.870.968	640.790	4.569.096	2.410.020	:	2.710.650	-	-1.769.230
	2015	:	415.130	:	874.210	:	2.121.600	:	-459.080
	2020	:	38.002	:	382.040	:	1.617.977	:	-344.038
	2010	219.879	895.340	438.729	2.445.280	:	1.394.482	-	-1.549.940

Κωδικός και Όνομα Προϊόντος (PRCCODE Eurostat)	Έτος	Εξαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εξαγωγών	Εισαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εισαγωγής	Ποσότητα Παραγωγής	Αξία Παραγωγής	Μονάδα	Ισοζύγιο
32121353 - Είδη χρυσοχοίας ή αργυροχοίας, είδη από ασήμι π.δ.κ.α.	2015	:	1.562.550	:	1.301.100	:	764.562	:	261.450
	2020	:	1.005.429	:	327.350	:	784.774	:	678.079
32121355 - Είδη χρυσοχοίας ή αργυροχρυσοχοίας από κοινά μέταλλα επιστρωμένα με πολύτιμα μέταλλα	2010	0	415.750	0	395.170	:	0	-	20.580
	2015	:	541.660	:	544.460	:	0	:	-2.800
	2020	:	540.287	:	392.827	:	0	:	147.460
32121400 - Άλλα τεχνουργήματα από πολύτιμα μέταλλα. Τεχνουργήματα από φυσικά ή καλλιεργημένα μαργαριτάρια, πολύτιμες ή ημιπολύτιμες πέτρες	2010	918.132	1.327.310	20.221.361	4.852.220	:	0	-	-3.524.910
	2015	:	3.972.380	:	3.898.120	:	0	:	74.260
	2020	:	3.121.372	:	6.746.236	:	:	:	-3.624.864
32131000 - Απομμιήσεις κοσμημάτων και συναφή είδη	2010	171.300	6.439.380	2.765.600	39.668.270	0	0	kg	-33.228.890
	2015	74.800	7.050.780	1.219.900	25.343.250	102.027	4.784.511	kg	-18.292.470
	2020	1.712.963	8.690.509	2.474.675	20.618.898	29.650	2.529.353	kg	-11.928.389
32201110 - Ακουστικά όρθια πιάνο (συμπεριλαμβανομένων των αυτόματων πιάνων)	2010	51	120.690	583	687.900	0	0	p/st	-567.210
	2015	13	23.890	155	260.580	0	0	p/st	-236.690
	2020	26	49.903	49	111.283	0	0	p/st	-61.380
32201130 - Ακουστικά πιάνο με ουρά (συμπεριλαμβανομένων των αυτόματων)	2010	1	9.140	12	151.400	0	0	p/st	-142.260
	2015	0	0	20	294.620	0	0	p/st	-294.620
	2020	2	27.737	5	40.303	0	0	p/st	-12.566
32201150 - Έγχορδα με πλήκτρα (συμπεριλαμβανομένων τσέμπαλων, σπινετών και κλαβιχόρδων)	2010	:	19.440	:	152.830	0	0	p/st	-133.390
	2015	:	50	:	10.450	0	0	p/st	-10.400
	2020	:	320	:	2.651	0	0	p/st	-2.331
32201200 - Άλλα έγχορδα μουσικά όργανα	2010	471	137.400	63.458	1.846.720	0	0	p/st	-1.709.320
	2015	1.173	93.000	22.625	1.208.780	:	:	p/st	-1.115.780
	2020	21.674	443.051	39.297	1.257.866	:	:	p/st	-814.815
32201310 - Όργανα σωλήνων και πλήκτρων, αρμόνια και παρόμοια πληκτρολόγια με ελεύθερα μεταλλικά καλάμια	2010	:	0	:	1.210	0	0	p/st	-1.210
	2015	:	20	:	0	0	0	p/st	20
	2020	:	0	:	25.454	0	0	p/st	-25.454
32201340 - Ακορντεόν και παρόμοια όργανα, φυσαρμόνικες	2010	27	46.650	30.302	241.590	0	0	p/st	-194.940
	2015	51	230	9.834	48.190	0	0	p/st	-47.960
	2020	51	1.685	5.901	24.590	0	0	p/st	-22.905
32401100 - Κούκλες που αναπαριστούν μόνο ανθρώπινα όντα	2010	:	6.529.140	:	9.432.200	0	0	p/st	-2.903.060
	2015	:	6.126.920	:	10.703.440	0	0	p/st	-4.576.520
	2020	:	3.308.536	:	10.302.029	0	0	p/st	-6.993.493
	2010	:	1.269.880	:	11.744.070	0	0	p/st	-10.474.190

Κωδικός και Όνομα Προϊόντος (PRCCODE Eurostat)	Έτος	Εξαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εξαγωγών	Εισαγώμενη Ποσότητα	Αξία Εισαγωγής	Ποσότητα Παραγωγής	Αξία Παραγωγής	Μονάδα	Ισοζύγιο
32401200 - Παιχνίδια που αναπαριστούν ζώα ή πλάσματα πλην ανθρώπου	2015	:	3.446.980	:	14.266.520	0	0	p/st	-10.819.540
	2020	:	2.099.447	:	16.852.303	0	0	p/st	-14.752.856
32403200 - Γρίφοι	2010	:	763.260	:	3.061.100	:	:	p/st	-2.297.840
	2015	:	2.302.930	:	4.857.380	:	:	p/st	-2.554.450
32403900 - Παιχνίδια χωρίς κατηγοριοποίηση	2020	:	2.439.416	:	6.937.884	0	0	p/st	-4.498.468
	2010	:	:	:	:	:	:	:	:
	2015	:	:	:	:	:	:	:	:
32995400 - Κεριά και παρόμοια είδη (εκτός από αντιασθματικά κεριά, σπύρτα κεριού, ταινίες επεξεργασμένες με θείο, φυτίλα και κεριά)	2020	:	206.295.752	:	93.956.677	:	7.013.380	:	112.339.075
	2010	142.300	1.107.040	6.427.300	14.152.610	:	:	kg	-13.045.570
	2015	111.300	756.240	4.739.100	9.416.110	1.476.606	2.274.213	kg	-8.659.870
32995500 - Τεχνητά άνθη, φύλλωμα και καρποί και μέρη τους	2020	190.275	1.108.473	4.442.588	10.852.035	1.542.512	3.667.245	kg	-9.743.562
	2010	0	364.490	0	6.143.290	:	0	-	-5.778.800
	2015	:	219.540	:	4.560.700	:	0	:	-4.341.160
2020	:	591.496	:	7.662.248	:	0	:	-7.070.752	

Πηγή:

EUROSTAT - Sold production, exports and imports by PRODCOM list (NACE Rev. 2) - annual data [DS-066341]

Τελευταία Ενημέρωση: 15.07.21

Εξαγωγή Δεδομένων on:01.03.22

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 – Κατάλογος Συλλογικών Εθνικών Κλαδικών και Περιφερειακών Φορέων

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
1	Σύνολο κλάδων		ΕΒΕΑ	2103604815-9	info@acci.gr		A/βαθμιοs
2	Σύνολο κλάδων		ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ	210 3387104 - 6	Keeuhcci@Uhc.Gr		B/βάθμιοs
3	Αργυροχρυσοχοΐτα – Χρυσοχοΐτα		Πανελλήνια Ομοσπονδία Βιοτεχνών Αργυροχρυσοχόων Κοσμηματοπωλών Ωρολογοπωλών» (ΠΟΒΑΚΩ)	2103229047	info@povako.gr		B/βάθμιοs / Μέλοs ΓΣΕΒΕΕ
4	Αργυροχρυσοχοΐτα – Χρυσοχοΐτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΩΛΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΚΩΘ)	2310 239376	goldclubskvu@gmail.com		A/βαθμιοs
5	Αργυροχρυσοχοΐτα – Χρυσοχοΐτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ- ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2310 238027		2310237162	A/βαθμιοs
6	Αργυροχρυσοχοΐτα – Χρυσοχοΐτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΑΣΗΜΟΥΡΓΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ «Η ΓΙΑΝΝΩΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ»	2651079105	info@ioanninasilver.com		A/βαθμιοs
7	Αργυροχρυσοχοΐτα – Χρυσοχοΐτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	2421034972/21505	Sxb1945@hotmail.com		A/βαθμιοs
8	Αργυροχρυσοχοΐτα – Χρυσοχοΐτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ- ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ ΚΑΙ ΓΥΡΩ ΝΗΣΩΝ	210412 2215	sylogosgold@gmail.com sylogosxrysoxown@gmail.com		A/βαθμιοs

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
9	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΑΘΗΝΩΝ	210 3229047	info@saath.gr		A/βαθμιοσ
10	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ & ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ Ν. ΡΕΘΥΜΝΗΣ	2831022045	perpyrap@otenet.gr		A/βαθμιοσ
11	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2651026618	info@ioannidis1890.gr		A/βαθμιοσ
12	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ	2493023956	info@gatsa.gr		A/βαθμιοσ
13	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ Ν. ΛΕΣΒΟΥ	2251022939	ae-jewel@otenet.gr		A/βαθμιοσ
14	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΩΛΩΝ ΡΟΔΟΥ	22410 30125	rhomilko@otenet.gr		A/βαθμιοσ
15	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	2721080106	shopgeorgiou@gmail.com		A/βαθμιοσ
16	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ Ν. ΚΑΒΑΛΑΣ «Η ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑ»	2510222382	kosmima-eshop@hotmail.com		A/βαθμιοσ
17	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ Ν. ΤΡΙΚΑΛΩΝ	2431031534	akispapa71@gmail.com		A/βαθμιοσ
18	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2810341938	sindesmosargiroxrisoxoon@gmail.com		A/βαθμιοσ
19	Αργυροχρυσοχοϊτα – Χρυσοχοϊτα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	26610 21509	geokaloudis1@gmail.com		A/βαθμιοσ

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
20	Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ Ν. ΑΧΑΪΑΣ – ΠΑΤΡΑ	2610223358	svakoa@gmail.com		A/βαθμιοs
21	Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΥΝΤΕΧΝΙΑ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΑΡΓΥΡΟΧΡΥΣΟΧΟΩΝ Ν. ΣΕΡΡΩΝ	2321035882	info@goldcity.gr		A/βαθμιοs
22	Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΩΛΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΩΛΩΝ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ «Ο ΟΛΥΜΠΟΣ»	2351023424	oevep2@otenet.gr		A/βαθμιοs
23	Αργυροχρυσοχοΐα – Χρυσοχοΐα	ΜΕΛΟΣ ΠΟΒΑΚΩ	ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΧΡΥΣΟΧΟΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΩΛΩΝ ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΩΝ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	6977586735	karahuseyin1953@hotmail.com		A/βαθμιοs
24	Ραπτική		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΠΛΕΚΤΙΚΗΣ & ΕΤΟΙΜΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ-ΣΕΠΕ	2310 257 075	info@greekfashion.gr		A/βαθμιοs
25	Ραπτική		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΩΝ ΕΤΟΙΜΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤΟΣ -ΣΚΕΕ	210 32 23 979	info@skee.gr		A/βαθμιοs
26	Ραπτική		ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΩΝ & ΕΞΑΓΩΓΕΩΝ, ΕΛΣΕΒΒΥΕ	210 3223979, 210 6744557	info@elsevie.gr		A/βαθμιοs
27	Ραπτική		ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΜΠΟΡΟΡΑΠΤΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ	210 3241592		210 3210597	B/βάθμιοs / Μέλοs ΓΣΕΒΕΕ
28	Ραπτική		ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΥΠΟΔΗΜΑΤΟΠΟΙΩΝ	210 3233076	info@obyelladas.gr		B/βάθμιοs / Μέλοs ΓΣΕΒΕΕ
29	Κεραμική – Αγγειοπλαστική Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής		ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΚΕΡΑΜΙΣΤΩΝ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΩΝ (ΠΕΚΑ)	2106144430	unioncer@gmail.com		B/βάθμιοs

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
30	Κεραμική – Αγγειοπλαστική Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	ΜΕΛΟΣ ΠΕΚΑ	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΚΕΡΑΜΙΣΤΩΝ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ	2108025332	unioncera@gmail.com		A/βαθμιοs
31	Κεραμική – Αγγειοπλαστική Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	ΜΕΛΟΣ ΠΕΚΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΡΑΜΙΣΤΩΝ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΩΝ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ				A/βαθμιοs
32	Κεραμική – Αγγειοπλαστική Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	ΜΕΛΟΣ ΠΕΚΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΡΑΜΙΣΤΩΝ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΩΝ ΛΕΣΒΟΥ «ΤΟ ΕΟΡΓΟΝ»				A/βαθμιοs
33	Κεραμική – Αγγειοπλαστική Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	ΜΕΛΟΣ ΠΕΚΑ	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΩΝ ΚΕΡΑΜΙΣΤΩΝ Ν.ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ				A/βαθμιοs
34	Κεραμική – Αγγειοπλαστική Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	ΜΕΛΟΣ ΠΕΚΑ	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ ΑΓΓΕΙΟΠΛΑΣΤΩΝ ΘΡΑΨΑΝΟΥ-ΚΡΗΤΗΣ	28910-41598	info@minos-ceramics.gr		A/βαθμιοs
35	Ξυλοτεχνία		ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΚΑΤΕΡΓΑΣΙΑΣ ΞΥΛΟΥ	215 5512733	povskx@gmail.com	215 5512733	B/βάθμιοs / Μέλοs ΓΣΕΒΕΕ
36	Ξυλοτεχνία		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΑΘΗΝΑΣ				A/βαθμιοs
37	Ξυλοτεχνία		ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΕΠΙΠΛΟΞΥΛΟΥΡΓΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ “Ο ΞΥΛΟΥΡΓΟΣ”	6972504009	uioikouzouloglou@gmail.com		A/βαθμιοs
38	Σύνολο κλάδων		ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΩΝ	6977 455442	support@greek-artists.gr		A/βαθμιοs
39	Σύνολο κλάδων		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗΣ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ & ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ Ν.ΧΑΝΙΩΝ	28210 57747	oebenx@gmail.com		A/βαθμιοs

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
40	Σύνολο κλάδων		ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑΣ Β. ΕΛΛΑΔΟΣ	2310928701		2310900661	A/βαθμιοs
41	Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΕΝΤΗΜΑΤΩΝ Ν.ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2310544252	ebkeep@the.forthnet.gr		A/βαθμιοs
42	Δερματοτεχνία		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΒΥΡΣΟΔΕΨΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ <<Η ΕΝΩΣΗ>>	2310556195	info@chiroderma.gr		A/βαθμιοs
43	Υαλουργία τέχνης		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΜΠΟΡΩΝ & ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΥΑΛΟΠΙΝΑΚΩΝ & ΚΑΘΡΕΠΤΩΝ ΝΟΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ & ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ		matiflore@gmail.com		A/βαθμιοs
44	Υαλουργία τέχνης		ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΜΠΟΡΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΥΑΛΟΠΙΝΑΚΩΝ	210 8315418	poenv@poenv.gr		B/βάθμιοs / Μέλοs ΓΣΕΒΕΕ
45	Σύνολο κλάδων		ΕΝΩΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑΡΧΩΝ-ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ & ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ Δ.ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ	2397023231	info@enosia.gr		A/βαθμιοs
46	Σύνολο κλάδων		ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΑΓ.ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ [Σ.Ε.Ε.Β.]	2310701960	es_agiouathanasiou@yahoo.gr		A/βαθμιοs
47	Σύνολο κλάδων		ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΣΟΧΟΥ	2395022006	sesohou@gmail.com		A/βαθμιοs
48	Σύνολο κλάδων		ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ	6974157232	women.crete@gmail.com		A/βαθμιοs
49	Ραπτική/ Κούκλες και		ΠΑΓΚΡΗΤΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΓΑΜΟΥ ΒΑΠΤΙΣΗΣ	6944380727	kaly.kok@hotmail.com		A/βαθμιοs

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
	παιχνίδια χειροποίητα						
50	Μεταλλοτεχνία		ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΣΙΔΗΡΟΥΡΓΩΝ- ΑΛΟΥΜΙΝΟΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΩΝ- ΟΡΕΙΧΑΛΚΟΥΡΓΩΝ - ΧΑΛΚΟΥΡΓΩΝ Ν. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ " Ο ΗΦΑΙΣΤΟΣ"	6973777612	kostas_stri@yahoo.gr		A/βαθμιοσ
51	Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί		ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΩΝ	210 3300924	secretarypoev@otenet.gr		B/βάθμιοσ / Μέλοσ ΓΣΕΒΕΕ
52	Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων /Κατασκευές από χάντρες, κλπ		ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΑΝΘΟΠΩΛΩΝ	210 7784669	vallianos@otenet.gr		B/βάθμιοσ / Μέλοσ ΓΣΕΒΕΕ
53	Σύνολο κλάδων		ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΛΑΣΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ	23140,05358	eneldi.handmade@yahoo.com		B/βάθμιοσ
54	Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών		ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΜΑΡΜΑΡΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ				B/βάθμιοσ
55	Σύνολο κλάδων		ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ	2103229859	folkart@otenet.gr		B/βάθμιοσ
56	Σύνολο κλάδων		ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΛΑΪΚΗΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ - ΛΑΣΙΘΙΟΥ – ΡΕΘΥΜΝΟΥ « ΔΑΙΔΑΛΟΣ »	2810781185	info@dedeletakis.gr		A/βαθμιοσ
57	Σύνολο κλάδων		ΓΣΕΒΕΕ	210,38166	gsevee@gsevee.gr		ΓΣΕΒΕΕ

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
58	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΑΘΗΝΑΣ	210 3809327	obsagr@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
59	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΑΘΗΝΑΣ	210 5225312	oebe.athens@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
60	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ	210 5236339	omos20@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
61	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	26420 29075		26420 29075	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
62	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΕΠ. ΑΡΓΟΥΣ	27510 67663	oebeargos@hotmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
63	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ	27520 27415	oebearg@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
64	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	2710 222739	oeba@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
65	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΑΡΤΑΣ	26810 28728	epimarta@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
66	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΑΧΑΪΑΣ	2610 274047	oebesna1@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
67	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ,	23220 24752	oeve-vis@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
			ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΒΙΣΑΛΤΙΑΣ				
68	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΑΙΤΩΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ	26410 22713	oebeait@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
69	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΔΡΑΜΑΣ	25210 22568	oebedramas@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
70	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ	210 5543000 2105548340	info@oebeda.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
71	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	22410 75606	oebedd@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
72	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ Ν. ΕΒΡΟΥ	25510 38018	oebese@hotmail.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
73	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΕΥΒΟΙΑΣ	22210 20328	oevevia@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
74	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	26950 28137		26950 28137	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
75	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΒΕΡΟΙΑΣ	23310 26740	oevverias@yahoo.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
76	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	2810 282959	info@oebenh.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
77	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΗΛΕΙΑΣ	26220 22502 (γρ. Αμαλιάδας) 2621023670 (γρ. Πύργου)	oebehleias@gmail.com (γραφείο Αμαλιάδας) oebehleias1@gmail.com (γραφείο Πύργου)		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
78	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2310 277258	info@obsth.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
79	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	2310 270027	info@oeethess.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
80	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΘΗΒΑΣ	2620 81044	oebethivas@yahoo.gr	22620 81044	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
81	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	26650 21432	cci@e-thesprotias.gr	26650 29489	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
82	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	26510 20647	oebeioa@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
83	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	26610 48169	info@oebek.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
84	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΒΑΛΑΣ	2510 223323	oevek@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ

Α/Α	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
85	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	24410 22801	oebekarditsas@gmail.com	24410 26055	Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
86	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	24670 82467		24670 82698	Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
87	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΟΖΑΝΗΣ	24610 22416	oev_koz@otenet.gr		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
88	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΟΡΙΝΘΟΥ	27410 80578	oevekorinthias@gmail.com		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
89	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ	22810 87444	oebk@otenet.gr	22810 87444	Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
90	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΛΑΣΗΘΙΟΥ	28410 22945	oevenlas@gmail.com		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
91	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΛΑΡΙΣΑΣ	2410 534710	oebelarisas@yahoo.gr	2410 534689	Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
92	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΛΑΚΩΝΙΑΣ	27310 83608	oebe.lakonias@gmail.com		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
93	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ,	22510 28431	kolaras1@otenet.gr	22510 23275	Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
			ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΛΕΣΒΟΥ				
94	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΛΕΥΚΑΔΑΣ	26450,22718		26450,22718	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
95	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ	24210 32780	oebemg@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
96	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	27210 86328	oebemess@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
97	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΜΕΣΟΓΕΙΩΝ	22940 28233	info@bit.com.gr	22940 29041	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
98	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΝΑΟΥΣΗΣ	6937033465	fragotsis@seyn.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
99	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΝΙΚΑΙΑΣ	210 4912885	info@enkas.gr	210 4920528	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
100	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ ΚΑΙ ΔΩΡΙΔΑΣ	26340 26770	omospondia.nafpaktou@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
101	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΞΑΝΘΗΣ	25410 22776	oevexan@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ

A/A	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
102	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΠΕΙΡΑΙΑ	210 4179460	obsp@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
103	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΙΡΑΙΑ	210 4113573		210 4113573	B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
104	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΠΕΛΛΗΣ	23810 27367	oebespel@yahoo.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
105	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΠΙΕΡΙΑΣ	23510 23424	oevcp2@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
106	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	26820 24674			B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
107	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΡΕΘΥΜΝΟΥ	28310 29119	oeverethy@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
108	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ Ν. ΡΟΔΟΠΗΣ	25310 22384	omospond@otenet.gr		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
109	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΣΕΡΡΩΝ	23210 23066	oevess@gmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
110	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΤΡΙΚΑΛΩΝ	24310 28465	obetrik@hotmail.com		B/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ

Α/Α	ΚΛΑΔΟΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΕΙΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ	EMAIL	FAX	ΒΑΘΜΟΣ
111	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ	22310 23277	evfthiotidos@gmail.com		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
112	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	23850 44433	papakatoe@otenet.gr		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
113	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΧΑΝΙΩΝ	28210 57747	oebenx@gmail.com		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ
114	Σύνολο κλάδων	ΜΕΛΟΣ ΓΣΕΒΕΕ	ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΩΝ ΧΙΟΥ	22711 81031	oebecxiou@gmail.com		Β/βάθμιος / Μέλος ΓΣΕΒΕΕ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 – Ερωτηματολόγια Πρωτογενών Ερευνών

Σημειώνεται ότι τα Ερωτηματολόγια των πρωτογενών ερευνών θα διακινηθούν και επεξεργαστούν σε ψηφιακή μορφή.

Η μορφή που παρατίθεται αποτελεί αυτοματοποιημένη εξαγωγή συστήματος των ερωτηματολογίων, τα οποία και είναι διαθέσιμα στους ακόλουθους συνδέσμους.

Πρωτογενής Έρευνα Α – Έρευνα Επιχειρήσεων:

<https://kwiksurveys.com/s/vYLvGKeV>

Πρωτογενής Έρευνα Β – Έρευνα Συλλογικών Φορέων:

<https://kwiksurveys.com/s/nAegjPtz>

Μελέτη για τη χαρτογράφηση του τομέα της Χειροτεχνίας - Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο

Ερωτηματολόγιο Επιχειρήσεων

1* Νομική μορφή επιχείρησης

☐ Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.)	☐ Ατομική Επιχείρηση	☐ Αφανής - συμμετοχική εταιρεία
☐ Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)	☐ Εταιρικές Επιχειρήσεις	☐ Ετερρόρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.)
☐ Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (Ι.Κ.Ε.)	☐ Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.)	☐ Μικτές επιχειρήσεις
☐ Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)		

2* Πρόκειται για οικογενειακή επιχείρηση;

- Ναι Όχι

3* Σε ποια περιφέρεια έχει παραγωγική δραστηριότητα η επιχείρησή σας ;

☐ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ – ΘΡΑΚΗ (Έβρος Ξάνθη Ροδόπη Δράμα Καβάλα)	☐ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (Ημαθία Θεσσαλονίκη Κιλκίς Πέλλα Πιερία Σέρρες Χαλκιδική)	☐ ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (Γρεβενά Καστοριά Κοζάνη Φλώρινα)
☐ ΘΕΣΣΑΛΙΑ (Καρδίτσα Λάρισα Μαγνησία Τρίκαλα)	☐ ΗΠΕΙΡΟΣ (Άρτα Θεσπρωτία Ιωάννινα Πρέβεζα)	☐ ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ (Ζάκυνθος Κέρκυρα Κεφαλληνία Λευκάδα)
☐ ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ (Βοιωτία Εύβοια Ευρυτανία Φθιώτιδα Φωκίδα)	☐ ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ (Αιτωλοακαρνανία Αχαΐα Ηλεία)	☐ ΑΤΤΙΚΗ
☐ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ (Αργολίδα Αρκαδία Κορινθία Λακωνία Μεσσηνία)	☐ ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Δωδεκάνησα Κυκλάδες)	☐ ΚΡΗΤΗ (Ηράκλειο Λασιθί Ρέθυμνο Χανιά)
☐ ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ (Χίος Λέσβος Σάμος)		

4 Έτος ίδρυσης της επιχείρησης

☐ <1960	☐ 1961-1970	☐ 1971-1980
☐ 1981-1990	☐ 1991-2000	☐ 2001-2010
☐ 2011-2020	☐ > 2020	

5* Πόσους μήνες λειτουργείτε το χρόνο;

☐ <6 μήνες	☐ 6-11 μήνες	☐ 12 μήνες

6* Σε ποιο κλάδο ή υποκλάδο χειροτεχνικής δραστηριότητας εντάσσεται η επιχείρησή σας;

☐ Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών	☐ Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων	☐ Αργυροχρυσοχοϊά –Χρυσοχοϊά
☐ Δερματοτεχνία	☐ Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	☐ Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνουχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπές ορυκτές ύλες
☐ Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί	☐ Κατασκευές από χάντρες κλπ.	☐ Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες
☐ Κεραμική – Αγγειοπλαστική	☐ Κηροπλαστική τέχνης	☐ Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα
☐ Μεταλλοτεχνία	☐ Μπατίκ	☐ Ξυλοτεχνία – Ξυλογλυπτική
☐ Σμαλτοτεχνία	☐ Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών	☐ Υαλουργία τέχνης
☐ Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών	☐ Χειροτεχνία υφάσματος	☐ Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική
☐ Ψαθοπλεκτική	☐ Ψευδοκόσμημα	☐ Ψηφιδωτά

7* Η επιχείρησή σας διαθέτει προς πώληση και προϊόντα που δεν παράγει η ίδια;

☐ Ναι	☐ Όχι

8* Η επιχείρησή σας είναι εγγεγραμμένη σε μία ή περισσότερες επαγγελματικές οργανώσεις, κλαδικούς φορείς & συλλόγους;

Ναι

Όχι

9 Εάν ναι, αναφέρετε σε ποια κατηγορία είναι εγγεγραμμένη:

Σύλλογος

Σωματείο

Ομοσπονδία

Επιμελητήριο

Άλλο (αναφέρετε)

Στοιχεία Απασχόλησης Επιχείρησης

10* Ποιος είναι σήμερα ο αριθμός των απασχολουμένων στην επιχείρηση (συμπεριλαμβανομένου και του ιδιοκτήτη);

 1-5 6-9 >10

11* Παρακαλώ επιλέξτε τις μορφές απασχόλησης του προσωπικού σας:

 Πλήρους απασχόλησης Μερικής απασχόλησης Προσωρινής απασχόλησης Εποχικής απασχόλησης

12* Παρακαλώ κατατάξτε τα παρακάτω προσόντα, ξεκινώντας από το πιο σημαντικό, για την επιλογή νέου προσωπικού στην επιχείρησή σας:

 Δίπλωμα/ Πτυχίο ειδικότητας Ξένες γλώσσες Χειρισμός Η/Υ Επαγγελματική εμπειρία - Προϋπηρεσία στο αντικείμενο Ικανότητα σε θέματα οικονομικής- διοικητικής διαχείρισης Τεχνικές Δεξιότητες

Εάν υπάρχει άλλο προσόν, παρακαλώ προσδιορίστε:

13* Ποιο είναι κατά τη γνώμη σας το σύνηθες επίπεδο τυπικών προσόντων και δεξιοτήτων που απαιτείται για αυτήν την ειδικότητα σε επίπεδο εκπαίδευσης;

Υποχρεωτική ή στοιχειώδης εκπαίδευση (έως γυμνάσιο)

Αποφοίτηση από τεχνικό λύκειο

Αποφοίτηση από γενικό λύκειο

Αποφοίτηση από σχολές ή ινστιτούτα μεταλυκειακής εκπαίδευσης ή κατάρτισης

Αποφοίτηση ΤΕΙ/ΑΕΙ

Μεταπτυχιακοί/ διδακτορικοί τίτλοι

14* Παρακαλώ προσδιορίστε σε ποιες από τις παρακάτω δεξιότητες υπάρχει ανάγκη συμπληρωματικής εξειδίκευσης του προσωπικού σας:

Βασικές γνώσεις Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Σχεδίαση με Η/Υ – AUTOCAD

Πιστοποίηση Ποιότητας (I.S.O)

Δημόσιες σχέσεις και εξυπηρέτηση πελατών

Διαφήμιση, λειτουργία e-shop επιχειρήσεων, Marketing

Οικονομική –Διοικητική διαχείριση

Γνώση ξένων γλωσσών

Τεχνικές δεξιότητες

Παρακαλώ προσδιορίστε τις τεχνικές δεξιότητες

Οικονομική Δραστηριότητα Επιχείρησης

15* Ποιος ήταν ο κύκλος εργασιών της επιχείρησής σας (τζίρος) κατά το 2021;

< 10.000 €

10.001-20.000 €

20.001-30.000 €

30.001-50.000 €

50.001-100.000 €

>100.001 €

16* Σε σχέση με το προηγούμενο έτος, ο κύκλος εργασιών της επιχείρησής σας:

Αυξήθηκε

Μειώθηκε

Παρέμεινε σταθερός

17* Σε σχέση με το προηγούμενο έτος, τα καθαρά κέρδη της επιχείρησής σας:

Αυξήθηκαν

Μειώθηκαν

Παρέμειναν σταθερά

Παραγωγική Δραστηριότητα και Προβολή Επιχείρησης

18* Παρακαλώ προσδιορίστε τα κύρια παραγόμενα προϊόντα σας:

19* Παρακαλώ προσδιορίστε την προέλευση των πρώτων υλών παραγωγής:

Εγχώριες Ενδοκοινοτικές/ Ε.Ε. Τρίτες Χώρες

20* Παρακαλώ προσδιορίστε σε τι ποσοστό διαθέτετε τα προϊόντα σας σε χονδρική:

0% <20% 20%<40%
 40%<60% 60%<80% <80%

21* Παρακαλώ προσδιορίστε τι ποσοστό της παραγωγικής διαδικασίας υλοποιείται εντός της μονάδας:

0% <20% 20%<40%
 40%<60% 60%<80% <80%

22* Παρακαλώ προσδιορίστε σε τι ποσοστό εξάγετε τα προϊόντα σας:

0% <20% 20%<40%
 40%<60% 60%<80% <80%

23 Εάν εξάγετε, παρακαλώ αναφέρατε τις κύριες χώρες εξαγωγής (δυνατότητα πολλαπλής επιλογής):

Κράτη Μέλη ΕΕ27 Ευρωπαϊκή χώρα εκτός ΕΕ
 Ασία Αφρική
 Βόρεια Αμερική Νότια Αμερική
 Ωκεανία

24* Παρακαλώ προσδιορίστε τους τρόπους προβολής των προϊόντων της επιχείρησής σας (δυνατότητα πολλαπλής επιλογής)

Ιδιωτική ιστοσελίδα

Ιστοσελίδες τρίτων

Κοινωνικά δίκτυα

Σελίδες ηλεκτρονικών πωλήσεων

Εκθέσεις εσωτερικού

Εκθέσεις εξωτερικού

Άλλος (Προσδιορίστε)

25* Παρακαλώ προσδιορίστε τους τρόπους πώλησης των προϊόντων της επιχείρησής σας (δυνατότητα πολλαπλής επιλογής)

Άμεση πώληση / κατάστημα

E-shop

Μέσω σελίδων ηλεκτρονικών πωλήσεων

Μέσω δικτύου πωλήσεων (με πωλητές)

Μέσω συμμετοχής σε εκθέσεις

Άλλος (Προσδιορίστε)

Προβλήματα και Ανάγκες Επιχείρησης

26* Ποια είναι τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η επιχείρησή σας σήμερα (Παρακαλώ επιλέξτε τα πέντε πιο σημαντικά προβλήματα)

☐ Έλλειψη Ρευστότητας	☐ Χρέη προς Δημόσιο / ιδιώτες	☐ Δανειακή επιβάρυνση
☐ Μη επαρκής Στελέχωση Ανθρώπινου Δυναμικού	☐ Αυξημένος Ανταγωνισμός	☐ Προβλήματα Οργάνωσης/ Διοίκησης
☐ Μείωση κύκλου εργασιών/ καθαρών αποτελεσμάτων	☐ Έλλειψη πίστωσης από Προμηθευτές	☐ Παλαιότητα Εξοπλισμού
☐ Ελλιπής Προβολή της Επιχείρησης	☐ Μικρή Αγορά/ περιορισμένες ευκαιρίες	☐ Κόστος, Διαθεσιμότητα και Αξιοπιστία πρώτων υλών
☐ Πρόσβαση στη Χρηματοδότηση		
- Άλλος (Προσδιορίστε)

27* Παρακαλώ κατατάξτε, ξεκινώντας από την πιο σημαντική, τις παρακάτω ενέργειες για την επίλυση των προβλημάτων που προαναφέρθηκαν:

- Αγορά εξοπλισμού για βελτίωση της παραγωγής
- Προμήθεια πρώτων υλών
- Συμμετοχή σε εκθέσεις
- Προβολή μέσω internet – e-shop
- Άνοιγμα καταστήματος λιανικής πώλησης προϊόντων
- Λήψη επιχορήγησης για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών
- Εκπαίδευση/ κατάρτιση προσωπικού
- Πρόσβαση σε χρηματοδότηση με εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου (π.χ. για κεφάλαιο κίνησης)
- Ύπαρξη μηχανισμών/ προγραμμάτων δόσεων για την τακτοποίηση των χρεών προς το δημόσιο

28* Οι χρηματοδοτικές ανάγκες της επιχείρησής σας αφορούν (ύψος απαιτούμενου κεφαλαίου):

☐ <10.000 €	☐ 10.001-20.000 €	☐ 20.001-30.000 €
☐ 30.001-50.000 €	☐ 50.001-100.000 €	☐ 100.001 € - 300.000 €
☐ 300.001 € - 500.000 €	☐ > 500.000 €	

29 Επιλέξτε έως τρεις μορφές χρηματοδότησης που θεωρείτε πιο σχετικές βάσει των αναγκών σας:

☐ Μικροπιστώσεις (<25.000 €)	☐ Τραπεζικά δάνεια με εγγύηση	☐ Δάνεια ευνοϊκού επιτοκίου
☐ Πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)	☐ Επιστρεπτέα προκαταβολή	☐ Μίσθωση (leasing)
☐ Φοροαπαλλαγές	☐ Επιχορηγήσεις	

Πιστοποιήσεις Διαδικασιών και Προϊόντων της Επιχείρησης

30* Εφαρμόζετε κάποιο πιστοποιημένο σύστημα διαχείρισης ποιότητας στην επιχείρησή σας;

 Ναι Όχι

31* Αν όχι, σε ποια από τα κατωτέρω θεωρείτε σημαντική την εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης ποιότητας

 Σε όλες τις λειτουργίες της επιχείρησης Στις πρώτες ύλες – υλικά Στις μεθόδους κατασκευής Στα τελικά παραγόμενα προϊόντα προς πώληση στο εσωτερικό Στα τελικά παραγόμενα προϊόντα προς πώληση στο εξωτερικό

Άλλος (Προσδιορίστε)

32* Θεωρείτε αναγκαία την ύπαρξη χειροτεχνικού σήματος στην επιχείρησή σας;

 Ναι Όχι

Σύνδεση με το εξωτερικό περιβάλλον του κλάδου Χειροτεχνίας

33* Θεωρείτε αναγκαία την διασύνδεση των χειροτεχνικών προϊόντων με τα τουριστικά / πολιτιστικά προϊόντα;

 Ναι Όχι

34 Εάν ναι, παρακαλώ προσδιορίστε τον τρόπο:

 Ένταξη του χειροτεχνικού προϊόντος ως μέρος του τουριστικού / πολιτιστικού προϊόντος Ένταξη της χειροτεχνίας στα προγράμματα τουριστικής / πολιτιστικής προώθησης Ένταξη των χειροτεχνικών προϊόντων σε χώρους τουριστικής/ πολιτιστικής δραστηριότητας (π.χ. Μουσεία) Άλλο

35* Παρακαλώ αξιολογήστε τα παρακάτω πεδία παρέμβασης από την πολιτεία κατά την κρίσιμότητά τους (5 πολύ σημαντικό).

Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ουδέτερο	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό
Μεταφορά Τεχνολογίας και Χρηματοδότηση				
1	2	3	4	5
Κοινές Ενέργειες Προβολής / Προωθήσεις				
1	2	3	4	5
Διεθνοποίηση				
1	2	3	4	5
Διαφοροποίηση προϊόντων / υπηρεσιών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας				
1	2	3	4	5
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες (π.χ. εξαγωγική / εισαγωγική δραστηριότητα)				
1	2	3	4	5
Δικτύωση με επιχειρηματικές ενώσεις, επιχειρήσεις, πανεπιστήμια σε Ελλάδα και εξωτερικό				
1	2	3	4	5
Κατάρτιση / Αναβάθμιση Δεξιοτήτων				
1	2	3	4	5
Νομοθετικό Πλαίσιο				
1	2	3	4	5

Δημογραφικά Στοιχεία

36* Φύλο Ιδιοκτήτη / Διαχειριστή

Άνδρας

Γυναίκα

37* Ηλικία Ιδιοκτήτη / Διαχειριστή

18-24

25-34

35-44

45-54

55-64

Άνω των 65

38* Επίπεδο Εκπαίδευσης Ιδιοκτήτη / Διαχειριστή

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Τεχνική / Επαγγελματική
Εκπαίδευση

Μελέτη για τη χαρτογράφηση του τομέα της Χειροτεχνίας Καλλιτεχνικής Βιοτεχνίας ανά κλάδο

Ερωτηματολόγιο Φορέων

1* Τύπος Φορέα

☐ Επιμελητήριο	☐ Ομοσπονδία	☐ Σύλλογος
☐ Σωματείο	☐ Συνεταιρισμός	
☐ Άλλη Μορφή		

2* Σε ποιο κλάδο ή υποκλάδο χειροτεχνικής δραστηριότητας εντάσσονται τα μέλη σας (κατά προσέγγιση - δυνατές περισσότερες από μία επιλογές):

☐ Αγιογραφία, Ζωγραφική και διακόσμηση επί διαφόρων υλών	☐ Ανθοδετική αποξηραμένων ανθέων
☐ Αργυροχρυσοχοΐα –Χρυσοχοΐα	☐ Δερματοτεχνία
☐ Διακόσμηση επί Αγγειοπλαστικής	☐ Διακοσμητικά και λειτουργικά αντικείμενα εξ όνυχος, στεατίτη, αλαβάστρου ή λοιπέσορυκτές ύλες
☐ Καλλιτεχνικά είδη από χαρτί	☐ Κατασκευές από χάντρες κλπ.
☐ Κατασκευή μουσικών οργάνων από φυσικές πρώτες ύλες	☐ Κεραμική – Αγγειοπλαστική
☐ Κηροπλαστική τέχνης	☐ Κούκλες και παιχνίδια χειροποίητα
☐ Μεταλλοτεχνία	☐ Μπατίκ
☐ Ξυλοτεχνία – Ξυλογλυπτική	☐ Σμαλτοτεχνία
☐ Τεχνητά άνθη πλην πλαστικών	☐ Υαλουργία τέχνης
☐ Χαρακτική επί λίθου και άλλων υλών	☐ Χειροτεχνία υφάσματος
☐ Χειροπλεκτική, χειροκεντητική, δαντελοπλεκτική	☐ Ψαθοπλεκτική
☐ Ψευδοκόσμημα	☐ Ψηφιδωτά

3 Έτος ίδρυσης του φορέα:

 <1960 1961-1970 1971-1980 1981-1990 1991-2000 2001-2010 2011-2020 >2020

4* Σε ποια (-ες) περιφέρεια (-ες) έχουν παραγωγική δραστηριότητα τα μέλη σας;

 ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ – ΘΡΑΚΗ (Έβρος, Ξάνθη, Ροδόπη, Δράμα, Καβάλα) ΑΤΤΙΚΗ ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ (Χίος, Λέσβος, Σάμος) ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ (Αιτωλοακαρνανία, Αχαΐα, Ηλεία) ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (Γρεβενά, Καστοριά, Κοζάνη, Φλώρινα) ΗΠΕΙΡΟΣ (Άρτα, Θεσπρωτία, Ιωάννινα, Πρέβεζα) ΘΕΣΣΑΛΙΑ (Καρδίτσα, Λάρισα, Μαγνησία, Τρίκαλα) ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (Ημαθία, Θεσσαλονίκη, Κιλκίς, Πέλλα, Πιερία, Σέρρες, Χαλκιδική) ΚΡΗΤΗ (Ηράκλειο, Λασιθί, Ρέθυμνο, Χανιά) ΝΗΣΙΑ ΙΟΝΙΟΥ (Ζάκυνθος, Κέρκυρα, Κεφαλληνία, Λευκάδα) ΝΗΣΙΑ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Δωδεκάνησα, Κυκλάδες) ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ (Αργολίδα, Αρκαδία, Κορινθία, Λακωνία, Μεσσηνία) ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ (Βοιωτία, Εύβοια, Ευρυτανία, Φθιώτιδα, Φωκίδα) ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ

5* Παρακαλώ κατατάξτε τη νομική μορφή των μελών σας ξεκινώντας από την κυριότερη μορφή:

 Ανώνυμη Εταιρεία (Α.Ε.) Ατομική Επιχείρηση Αφανής - συμμετοχική εταιρεία Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.) Εταιρικές Επιχειρήσεις Ετερόρρυθμη Εταιρεία (Ε.Ε.) Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (Ι.Κ.Ε.) Κοινωνική Συνεταιριστική Επιχείρηση (Κοιν.Σ.Επ.) Μικτές επιχειρήσεις Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.)

Απασχόληση και οικονομική δραστηριότητα μελών - επιχειρήσεων

6* Ποιος είναι σήμερα ο συνηθέστερος αριθμός των απασχολουμένων στα μέλη σας (συμπεριλαμβανομένου και του ιδιοκτήτη);

 1-5 6-9 >10

7* Παρακαλώ κατατάξτε τα παρακάτω προσόντα, ξεκινώντας από το πιο σημαντικό, για την επιλογή νέου προσωπικού στον κλάδο που δραστηριοποιούνται τα μέλη σας:

- Δίπλωμα/ Πτυχίο ειδικότητας
- Ξένες γλώσσες
- Χειρισμός Η/Υ
- Επαγγελματική εμπειρία - Προϋπηρεσία στο αντικείμενο
- Ικανότητα σε θέματα οικονομικής- διοικητικής διαχείρισης
- Τεχνικές Δεξιότητες
- Άλλο

Εάν έχετε απαντήσει άλλο, παρακαλώ προσδιορίστε:

Παραγωγική Δραστηριότητα και Προβολή των μελών - επιχειρήσεων

8* Παρακαλώ προσδιορίστε την κύρια προέλευση των πρώτων υλών παραγωγής των μελών σας:

Εγχώριες

Ενδοκοινοτικές/ Ε.Ε.

Τρίτες Χώρες

9* Παρακαλώ κατατάξτε τις ακόλουθες κατηγορίες δαπανών ξεκινώντας από τη σημαντικότερη κατά τη λειτουργία των επιχειρήσεων μελών σας:

Πρώτες ύλες

Μισθοδοσία

Λειτουργικές δαπάνες

Δαπάνες προώθησης

Διοικητικές δαπάνες

Υποδομές / αποσβέσεις

Άλλο

10 Στην περίπτωση εισαγωγών για την κάλυψη της εγχώρια ζήτησης, παρακαλώ αναφέρατε τις κύριες χώρες (δυνατότητα πολλαπλής επιλογής):

Κράτη Μέλη ΕΕ27

Ευρωπαϊκή χώρα εκτός ΕΕ

Κίνα

Ασία

Αφρική

Βόρεια Αμερική

Νότια Αμερική

Ωκεανία

11* Παρακαλώ προσδιορίστε τους τρόπους προβολής των προϊόντων του κλάδου από τον φορέα σας (δυνατότητα πολλαπλής επιλογής):

Ιδιωτική ιστοσελίδα

Ιστοσελίδες τρίτων

Κοινωνικά δίκτυα

Σελίδες ηλεκτρονικών πωλήσεων

Εκθέσεις εσωτερικού

Εκθέσεις εξωτερικού

Άλλος (Προσδιορίστε)

Κρίσιμα θέματα του τομέα χειροτεχνίας/ προτάσεις

12* Ποια είναι τα **βασικά προβλήματα** που αντιμετωπίζει ο κλάδος σας σήμερα (παρακαλώ επιλέξτε τα τρία πιο σημαντικά προβλήματα):

☐ Έλλειψη Ρευστότητας-Χρέη προς Δημόσιο / ιδιώτες-Δανειακή επιβάρυνση	☐ Μη επαρκής Στελέχωση Ανθρώπινου Δυναμικού	☐ Αυξημένος Ανταγωνισμός - Προβλήματα Οργάνωσης/ Διοίκησης
☐ Μείωση Κύκλου Εργασιών/ Καθαρών Αποτελεσμάτων	☐ Έλλειψη Πίστωσης από προμηθευτές	☐ Παλιά Μηχανήματα μειωμένης αποδοτικότητας που χρησιμοποιούνται στην παραγωγική διαδικασία
☐ Ελλιπής Προβολή της Επιχείρησης - Μικρή Αγορά / περιορισμένες ευκαιρίες	☐ Τιμές / Διαθεσιμότητα πρώτων υλών	☐ Συμμόρφωση με περιβαλλοντικούς όρους

13* Παρακαλώ αξιολογήστε ως προς την κρισιμότητά τους (5 πολύ σημαντικό) τα παρακάτω θέματα **ανθρώπινου δυναμικού**:

Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ουδέτερο	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό
Ενδυνάμωση των επαγγελματιών του Τομέα Χειροτεχνίας μέσω Εκπαίδευσης και Κατάρτισης				
1	2	3	4	5
Ανάπτυξη και εισαγωγή στο εκπαιδευτικό σύστημα (τυπική και μη τυπική εκπαίδευση – ΕΠΑΛ, ΙΕΚ, ΑΕΙ) επαγγελματικών προγραμμάτων σπουδών των κλάδων Χειροτεχνίας				
1	2	3	4	5
Εφαρμογή του θεσμού της Μαθητείας/ Πρακτικής Άσκησης σε επιχειρήσεις των κλάδων της Χειροτεχνίας				
1	2	3	4	5
Συνεχής ενημέρωση εξέλιξης σε θέματα σχεδιασμού, νέων υλικών, μεθόδων – Κατάρτιση				
1	2	3	4	5
Εκπαίδευση-Κατάρτιση σε θέματα περιβαλλοντικής βιωσιμότητας				
1	2	3	4	5
Άλλο				
1	2	3	4	5

Παρακαλούμε να διατυπώσετε τις προτάσεις σας επί των ανωτέρω:

14* Παρακαλώ αξιολογήστε ως προς την κρισιμότητά τους (5 πολύ σημαντικό) τα παρακάτω θέματα στους τομείς έρευνας/ καινοτομίας και τεχνολογίας/ εφαρμογών:

Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ουδέτερο	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό
Ανάγκη εισαγωγής καινοτομίας στην παραγωγή (π.χ. νέα υλικά, νέες τεχνολογίες παραγωγής)				
1	2	3	4	5
Εισαγωγή καινοτομιών στο σχεδιασμό / Design				
1	2	3	4	5
Διασύνδεση των επιχειρήσεων με την έρευνα - Συνεργασία με πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητικούς φορείς				
1	2	3	4	5
Αναζήτηση νέων τεχνικών προώθησης των προϊόντων				
1	2	3	4	5
Μεταφορά τεχνογνωσίας από καλές πρακτικές (εξωτερική ή / και εσωτερική αγορά)				
1	2	3	4	5
Αξιοποίηση των ΤΠΕ στο σχεδιασμό και την παραγωγή				
1	2	3	4	5
Ανάπτυξη ηλεκτρονικών πωλήσεων				
1	2	3	4	5

Παρακαλούμε να διατυπώσετε τις προτάσεις σας επί των ανωτέρω

15* Παρακαλώ αξιολογήστε ως προς την κρισιμότητά τους (5 πολύ σημαντικό) τα παρακάτω θέματα στους τομείς **υποστήριξης των επιχειρήσεων του κλάδου της χειροτεχνίας:**

Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ουδέτερο	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό
Ύπαρξη δομών υποστήριξης ανά κλάδο από Κεντρικούς Φορείς (λ.χ. για τη δυνατότητα χρήσης υποδομών με χαμηλό κόστος, θερμοκοιτίδες)				
1	2	3	4	5
Υποστήριξη των επιχειρήσεων μέσω δράσεων Συμβουλευτικής, Mentoring και Coaching				
1	2	3	4	5
Ενημέρωση και υποστήριξη σε θέματα χρηματοδοτήσεων, αλλά και σε σύγχρονες εξελίξεις του κλάδου διεθνώς				
1	2	3	4	5
Ανάπτυξη δικτύων σε επίπεδο κλάδου και σε συνεργασία με ερευνητικούς ή/ και δημόσιους φορείς				
1	2	3	4	5
Συμμετοχή σε διεθνή δίκτυα για την προβολή και την εξωστρέφεια των επιχειρήσεων				
1	2	3	4	5
Ύπαρξη εξειδικευμένου θεσμικού πλαισίου σχετικά με την ποιότητα, την πνευματική ιδιοκτησία, τη σύσταση εθνικού φορέα εκπροσώπησης κ.α.				
1	2	3	4	5
Υποστήριξη επιχειρήσεων μέσω προγραμμάτων χρηματοδότησης, επιδότησης ή/ και ενίσχυσης ταμειακής ρευστότητας				
1	2	3	4	5

Παρακαλούμε να διατυπώσετε τις προτάσεις σας επί των ανωτέρω

16* Παρακαλώ αξιολογήστε τα παρακάτω πεδία παρέμβασης από την Πολιτεία κατά την κρισιμότητά τους (5 πολύ σημαντικό):

Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ουδέτερο	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό	
Χρηματοδότηση	1	2	3	4	5
Κοινές Ενέργειες Προβολής / Προωθήσεις	1	2	3	4	5
Διεθνοποίηση	1	2	3	4	5
Διαφοροποίηση προϊόντων / υπηρεσιών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας	1	2	3	4	5
Συμβουλευτικές Υπηρεσίες (π.χ. εξαγωγική / εισαγωγική δραστηριότητα)	1	2	3	4	5
Δικτύωση με επιχειρηματικές ενώσεις, επιχειρήσεις, πανεπιστήμια σε Ελλάδα και εξωτερικό	1	2	3	4	5
Κατάρτιση / Αναβάθμιση Δεξιοτήτων	1	2	3	4	5
Νομοθετικό Πλαίσιο	1	2	3	4	5

17 Επιλέξτε έως τρεις μορφές χρηματοδότησης που θεωρείτε πιο σχετικές για τον κλάδο σας:

☐ Μικροπιστώσεις (<25.000 €)	☐ Τραπεζικά δάνεια με εγγύηση	☐ Δάνεια ευνοϊκού επιτοκίου
☐ Πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)	☐ Επιστρεπτέα προκαταβολή	☐ Μίσθωση (leasing)
☐ Φοροαπαλλαγές	☐ Επιχορηγήσεις	

Άλλο (παρακαλώ προσδιορίστε)

18* Παρακαλώ αξιολογήστε ως προς την κρίσιμότητά τους (5 πολύ σημαντικό) τα παρακάτω θέματα για την **επισήμανση των προϊόντων του κλάδου της χειροτεχνίας και την πιστοποίηση των επιχειρήσεων:**

Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ουδέτερο	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό
Σύσταση Εθνικού Σήματος Χειροτεχνικού Προϊόντος				
1	2	3	4	5
Σύσταση Κλαδικού Σήματος Προϊόντος				
1	2	3	4	5
Εφαρμογή Πιστοποιημένου Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας				
1	2	3	4	5
Σύσταση Παραδοσιακού Σήματος				
1	2	3	4	5

Παρακαλούμε να διατυπώσετε τις προτάσεις σας επί των ανωτέρω

19* Σε τι πιστεύετε ότι συμβάλει η ύπαρξη χειροτεχνικού σήματος;

- Στην ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης
- Στην εξωστρέφεια της επιχείρησης
- Στην προβολή της επιχείρησης
- Στη βελτίωση των παραγόμενων προϊόντων
- Στις πωλήσεις προϊόντων
- Στις εξαγωγές

20* Παρακαλώ αξιολογήστε ως προς την κρίσιμότητά τους (5 πολύ σημαντικό) τα παρακάτω θέματα για τη **σύνδεση των προϊόντων του κλάδου της χειροτεχνίας με τον τομέα του τουρισμού/ πολιτισμού:**

Καθόλου σημαντικό	Λίγο σημαντικό	Ουδέτερο	Σημαντικό	Πολύ σημαντικό
Ένταξη των χειροτεχνικών προϊόντων σε χώρους τουριστικής/ πολιτιστικής δραστηριότητας (π.χ. μουσεία)				
1	2	3	4	5
Ένταξη της χειροτεχνίας στα προγράμματα τουριστικής/ πολιτιστικής προώθησης				
1	2	3	4	5

Παρακαλούμε να διατυπώσετε τις προτάσεις σας επί των ανωτέρω

21* Παρακαλώ κατατάξτε, ξεκινώντας από την πιο σημαντική, τις παρακάτω ενέργειες για τη στρατηγική βελτίωση της εικόνας του κλάδου των μελών σας:

- Εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων του κλάδου
- Υποστήριξη βελτιωμένης πρόσβασης στην αγορά πρώτων υλών
- Ενίσχυση Εθνικής και Διεθνούς παρουσίας κλάδου
- Υιοθέτηση/ Ενίσχυση ψηφιακής ταυτότητας κλάδου
- Εκπαίδευση/ κατάρτιση για τη βελτίωση δεξιοτήτων των απασχολουμένων στον κλάδο
- Αποτελεσματική αξιοποίηση χρηματοδοτικών εργαλείων και άλλων μηχανισμών υποστήριξης
- Άλλο (Προσδιορίστε)

Προσδιορίστε τυχόν άλλες ενέργειες

Στοιχεία του Φορέα

Όνοματεπώνυμο *

Φορέας *

Διεύθυνση *

Ιστοσελίδα

Πόλη *

ΤΚ *

Email *

Τηλέφωνο *
